

DI's 2030-plan
**ERHVERVSLIVETS
BUD PÅ FREMTIDENS
DANMARK**

DI's 2030-plan

**ERHVERVSLIVETS
BUD PÅ FREMTIDENS
DANMARK**

INDHOLD

KAPITEL 1

- 4** DANMARK – MULIGHEDERNES LAND
- 4** DI's 2030-plan: Erhvervslivets bud på fremtidens Danmark
- 5** Om Dansk Industri

KAPITEL 2

- 8** RIGERE, FLITTIGERE OG GRØNNERE
- 9** DI's mål ➔ Højere velstand bredt i samfundet, øget privat beskæftigelse, mindre CO₂-udledning og sunde offentlige finanser
- 10** Status siden regeringen trådte til
- 11** DI's plan gør danskerne rigere
- 12** DI's plan kommer alle til gavn
- 14** DI's plan gør Danmark grønnere
- 15** DI's plan øger den private beskæftigelse
- 16** DI's plan sikrer ansvarlige offentlige finanser

KAPITEL 3

- 20** VI SKAL HANDLE MERE MED HELE VERDEN OG GØRE DEN MERE GRØN OG BÆREDYGTIG
- 21** DI's mål ➔ Vi skal øge eksporten og skabe en mere bæredygtig verden
- 21** Bedre rammer for danske virksomheders internationale handel
- 24** EU – nye tider, nye muligheder
- 27** Danmark som grønt klimaforegangsland
- 32** Bæredygtighed giver konkurrencefordele
- 34** Fremtidens ressourcer
- 36** Effekt af DI's mål

KAPITEL 4

---

38 VI SKAL INVESTERE I FREMTIDEN OG SAMARBEJDE OM VELFÆRDEN

- 39** DI's mål ☺ innovative virksomheder og medarbejdere
- 39** Forskning og ny teknologi skaber fremtidens løsninger
- 43** Uddannelse er en nødvendig investering i fremtiden
- 50** Mere mobilitet og en veludbygget trafik infrastruktur
- 54** En hurtigere, kærligere og dygtigere offentlig sektor
- 57** Effekt af DI's forslag ☺ mere forskning, uddannelse, infrastruktur og bedre velfærd

KAPITEL 5

---

60 VI SKAL HAVE VERDENS BEDSTE ARBEJDSMARKED

- 61** DI's mål ☺ Flere skal med i det arbejdende fællesskab
- 61** Kontanthjælpsmodtagere tættere på arbejdsmarkedet og bedre integration
- 64** Personer "på kanten" skal have tilskyndelse til at arbejde
- 65** Nemmere adgang til udenlandske medarbejdere
- 66** Bedre udnyttelse af medarbejdernes ressourcer i den offentlige sektor
- 67** Bedre fastholdelse af de ældre på arbejdsmarkedet
- 68** Nyuddannede hurtigere i arbejde
- 69** Effekt af DI's forslag – 77.500 flere i arbejde

KAPITEL 6

---

70 VI SKAL KUNNE KONKURRERE

- 71** DI's mål ☺ Højere produktivitet og større konkurrencedygtighed
- 73** Produktivitetsvækst er grundlaget for højere velstand
- 76** Høje omkostninger svækker konkurrenceevnen
- 77** Adgangen til kapital er afgørende for dansk succes
- 82** Danmark skal have flere skalérbare virksomheder
- 86** Intensiv kamp om de mest produktive – og deres tid
- 88** Problematiske punktafgifter
- 89** Den store offentlige sektor skal slankes
- 93** Effekt af DI's forslag ☺ Mere konkurrencedygtige virksomheder

96 BILAG A – Uddybning af forslagene i DI's 2030-plan

DANMARK – MULIGHEDERNES LAND

Coronakrisen var den største økonomiske krise i nyere tid – i verden og i Danmark. Men som turen nedad var helt ekstraordinær, har opturen også været det. Hele det danske samfund – private virksomheder, det offentlige og borgerne – har vist, at man med stærkt samarbejde kan komme langt.

Tiden er nu til at kigge fremad mod de langsigtede udfordringer, som vi også stod med før krisen. Og vi skal tage læringen fra coronakrisen med i rygsækken, så vi kan gøre det danske samfund endnu bedre at leve i for os og de næste generationer.

Under krisen har vi samarbejdet om at finde løsninger og har løftet i flok. På tværs af politiske skel, på tværs af arbejdsmarkedets parter og på tværs af offentligt og privat har vi fundet vejen frem. Det skal vi blive ved med.

Da økonomien pludselig blev omvæltet, blev udfordringerne håndteret løsningsorienteret og uden tøven. Den samme tilgang har vi brug for nu, hvor akut ledighed er blevet vendt til akut medarbejdermangel.

I en svær situation har vi samtidig set, hvordan digitale løsninger kan

gøre hverdagen lettere – både digitale løsninger i den offentlige sektor og på mange private arbejdspladser. Den digitale udvikling skal vi fortsætte, så fremtidens digitale Danmark gør det lettere, bedre og tryggere at være borger.

Vi skal sikre, at den velfærd, vi får for vores skattekrone, altid er den bedst mulige. At alle får den service, de har brug for, at kvaliteten er i top, og at det er de rette hænder, der løfter opgaverne. Vi skal have en hurtigere, kærligere og dygtigere offentlig sektor.

Vi står også fortsat med den store udfordring, at vi skal sætte markant ind for at reducere vores udledning af drivhusgasser. Samtidig skal vi gennemføre betydelige investeringer i klimatilpasning for at værne os mod det mere ekstreme vejr, som vil komme i fremtiden, og som vi allerede ved flere lejligheder har fået en forsmag på.

DI ønsker et samfund, hvor vi tager hånd om hinanden, og hvor alle tager ansvar. DI's 2030-plan viser, at kabalen kan gå op, og at vi sammen kan gribe mulighederne og gøre Danmark til verdens bedste land – for borgere og for virksomheder.

DI'S 2030-PAN: ERHVERVSLIVETS BUD PÅ FREMTIDENS DANMARK

DI's 2030-plan viser, hvordan Danmark kan gennemføre reformer, der løfter velstanden i Danmark til gavn for alle i samfundet – og som er finansieret krone for krone.

DI's 2030-plan er erhvervslivets bud på fremtidens Danmark. Et rigere, dygtigere, flittigere, grønnere og mere ansvarligt Danmark. En plan der hjælper mere end 40.000 ud af passiv offentlig forsørgelse og ind på arbejdsmarkedet og et job at stå op til om morgenen. En plan der gør de fattigste rigere og giver alle danskere flere penge mellem hænderne. En plan der gør virksomhederne bedre i stand til at levere fremtidens løsninger på både globale og lokale udfordringer inden for eksempelvis klima, sundhed, fødevarer og digitalisering.

Vi prioriterer at investere i forskning og uddannelse og at skabe det bedste grundlag for, at vores virksomheder kan investere og konkurrere på de internationale markeder – og samtidig at løse klimaudfordringerne. Prioriteringerne gør vores samfund mere velstående i fremtiden og sikrer en solid

og holdbar økonomi til fremtidige generationer.

Vi har plads til vores prioriteter, fordi vi også har høje ambitioner om, at så mange som muligt skal være en del af arbejdsmarkedet. Virksomhederne mangler nemlig dygtige medarbejdere. Vi peger på politiske initiativer, der får flere i job og flere igennem uddannelsessystemet med de rigtige kompetencer.

Det går nemlig ikke kun at have gode ideer til, hvordan vi skal bruge penge, uden også at have tilsvarende store ambitioner om at få flere medarbejdere ind på de danske virksomheder og dermed kunne betale for de gode ideer. Ellers efterlader vi et fattigere og mindre robust samfund til vores børn. Det ønsker DI ikke.

DI's 2030-plan er bygget op omkring fire strategiske indsatsområder for Danmark:

- Vi skal handle mere med hele verden og gøre den mere grøn og bæredygtig.
- Vi skal investere i fremtiden og samarbejde om velfærden.
- Vi skal have verdens bedste arbejdsmarked.
- Vi skal kunne konkurrere.

I kapitel 3 "Vi skal handle mere med hele verden og gøre den mere grøn og bæredygtig" er der fokus på, at Danmark vinder på handel og samarbejde med andre lande. Vi har brug for et stærkt og – som coronakrisen har vist – handlekraftigt EU, der sætter rammen for reguleret frihandel i hele verden. Danske virksomheder skal levere de bedste

løsninger på globale udfordringer, som følger af klimaforandringer, øget efterspørgsel på grøn energi, urbanisering, bæredygtigt byggeri, knaphed på fødevarer, vand og andre ressourcer. Samtidig har coronapandemien understreget vigtigheden af en stærk life science industri til at imødegå udviklingen i sundhed og sygdomme.

Kapitel 4 "Vi skal investere i fremtiden og samarbejde om velfærden" handler om, at innovative virksomheder og medarbejdere er grundlaget for alle danskeres velstand og fælles velfærd. Derfor skal Danmark investere mere i forskning, uddannelse og digitalisering. Og vi skal skabe fremtidens offentlige og private virksomheder. Her skal vi bygge videre på erfaringerne med digitalisering af den offentlige sektor under coronapandemien.

Kapitel 5 "Vi skal have verdens bedste arbejdsmarked" tager afsæt i, at vi har et enestående velfungerende og fleksibelt arbejdsmarked i Danmark, hvor medarbejdere og arbejdsgivere tager stort fælles ansvar og har en høj grad af tillid til hinanden – til gavn for den enkelte og for samfundet. Vi skal uddanne vores unge og voksne til gode job, og vi skal have endnu flere med i jobfællesskabet. Virksomhederne mangler akut medarbejdere, og hvis vi skal finansiere og kunne levere et rigere og grønnere Danmark med fortsat velfærd, er der også behov for at få flere med på arbejdsmarkedet frem mod 2030.

I kapitel 6 "Vi skal kunne konkurrere" viser vi vejen til, at Danmark bliver verdens bedste land for virksomheder. Det kræver blandt an-

det, at vores skatter, afgifter og andre politisk bestemte omkostninger til enhver tid mindst ligger på niveau med de lande, vi konkurrerer med. Det kræver også, at vi giver virksomheder gode rammer for at udvikle sig og konkurrere på lige vilkår i Danmark.

Men først kan du i kapitel 2 få et overblik over effekterne af de 179 konkrete politiske forslag på DI's fem overordnede mål:

- Et mere velstående samfund.
- Øget velstand for alle indkomstgrupper.
- Et bedre klima.
- Flere i privat beskæftigelse.
- Styr på de offentlige budgetter.

OM DANSK INDUSTRI

DI's vision er et åbent og velstående samfund i vækst og balance. Med dette udgangspunkt skal Danmark være verdens mest attraktive land for virksomheder.

Et ÅBENT samfund, hvor virksomhederne eksporterer varer og serviceydelser til hele verden. Hvor danske virksomheder løser globale udfordringer og bidrager til at opfylde FN's Verdensmål. Et samfund, hvor danskerne har gode muligheder for at studere og arbejde herhjemme og i udlandet, og hvor vi trækker både investeringer og de dygtigste medarbejdere, studerende og forskere til Danmark, hvor de bidrager til fællesskabet.

Et VELSTÅENDE samfund, hvor danskerne både har tryghed og valgmuligheder i deres liv og hverdag. Hvor både virksomheder, bor-

gere og politikere har overskud til og mulighed for at investere i fremtiden.

Et samfund i VÆKST, fordi udvikling er forudsætningen for, at også næste generation kan vokse op med den velstand og de muligheder, vi ønsker os i Danmark.

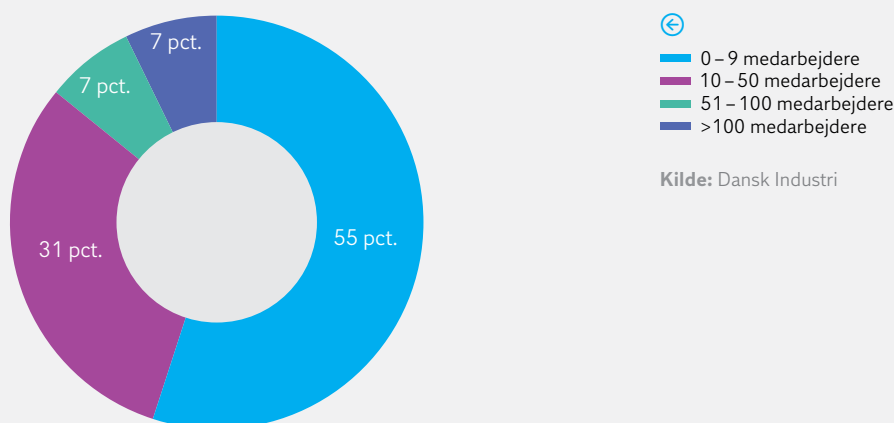
Et samfund i BALANCE, hvor økonomisk vækst går hånd i hånd med bæredygtighed. Hvor alle danskere

har adgang til uddannelse i verdensklasse. Hvor udviklingen sker bredt, så alle grupper og regioner i samfundet får glæde af den økonomiske vækst. Hvor alle dele af landet tager del i udviklingen. Hvor både virksomheder og borgere betaler deres skat. Og hvor arbejdsgivere og arbejdstagere gennem den danske model forhandler løn og arbejdsforhold med hinanden, så alle får del i den fremgang, vi skaber sammen.

DI repræsenterer flere end 18.500 små og store virksomheder. Det er godt 500 flere end ved årsskiftet. Dansk Industri er Danmarks største arbejdsgiver- og erhvervsorganisation. Vi repræsenterer virksomheder fra stort set alle grene af dansk erhvervsliv over hele landet. Vi varetager vores medlemmers interesser – både lokalt og globalt ved hjælp af hundredvis af aktive medlemmers opbakning og engagement.

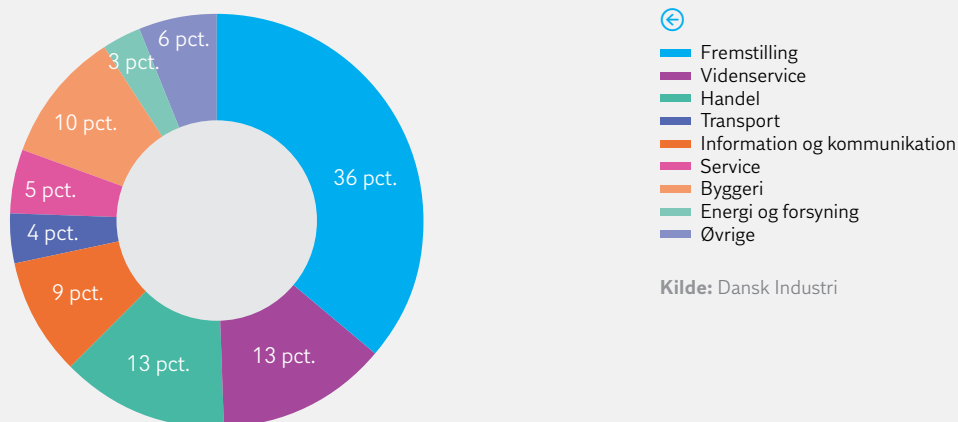
FLERE END 18.500 STORE OG SMÅ MEDLEMMER FRA MANGE BRANCHER I DI

DI's medlemmer fordelt på størrelse og brancher

- 0 – 9 medarbejdere
- 10 – 50 medarbejdere
- 51 – 100 medarbejdere
- > 100 medarbejdere

Kilde: Dansk Industri

- Fremstilling
- Vidensservice
- Handel
- Transport
- Information og kommunikation
- Service
- Byggeri
- Energi og forsyning
- Øvrige

Kilde: Dansk Industri

Medlemmerne i centrum. DI's vision og mission bygger på tæt dialog mellem DI og medlemsvirksomhederne. DI's input til embedsværk, politikere og andre beslutningstagere både lokalt, nationalt og internationalt kommer ud af de udfordringer og muligheder, som virksomhederne møder i deres dagligdag.

Konkret rådgivning af medlemmer inden for blandt andet personalejura, forretningsudvikling, ledelse og arbejdsmiljø giver DI værdifuld indsigt i medlemmernes

udfordringer og behov, som omsættes til ny viden, politiske input og nye medlemsydelser, herunder netværk, kurser, studiebesøg, seminarer og konferencer. Årligt udsender DI en tilfredshedsmåling til samtlige DI's medlemsvirksomheder, og i DI's paneler, specialudvalg og bestyrelser drøftes behovet for medlemsservice og politiske initiativer med virksomhederne. DI omsætter ligeledes politisk indflydelse til rådgivning, der imødekommer medlemsvirksomhedernes behov i hverdagen.

RIGERE, FLITTIGERE OG GRØNNERE

DI's 2030-plan indeholder erhvervslivets bud på fremtidens Danmark, hvor alle indkomstgrupper bliver rigere, der kommer flere med i arbejdsfællesskabet, der sikres en grønnere fremtid, og med sunde offentlige finanser, så der ikke efterlades en regning til kommende generationer. DI's forslag øger velstanden med lidt mere end 100 mia. kr. og sikrer samtidig, at vi når klimamålene på 50 – 54 og 70 pct. reduktion i CO₂-udledningerne i henholdsvis 2025 og 2030. Samtidig sikrer vi velfærden og øger den private beskæftigelse med omkring 110.000 fuldtidspersoner.

INDHOLD

09

DI's mål

10

Status siden regeringen trådte til

11

DI's plan gør danskerne rigere

12

DI's plan kommer alle til gavn

14

DI's plan gør Danmark grønnere

15

DI's plan øger den private beskæftigelse

16

DI's plan sikrer ansvarlige offentlige finanser

DI'S MÅL ➔ HØJERE VELSTAND BREDT I SAMFUNDET, ØGET PRIVAT BESKÆFTIGELSE, MINDRE CO₂-UDLEDNING OG SUNDE OFFENTLIGE FINANSER

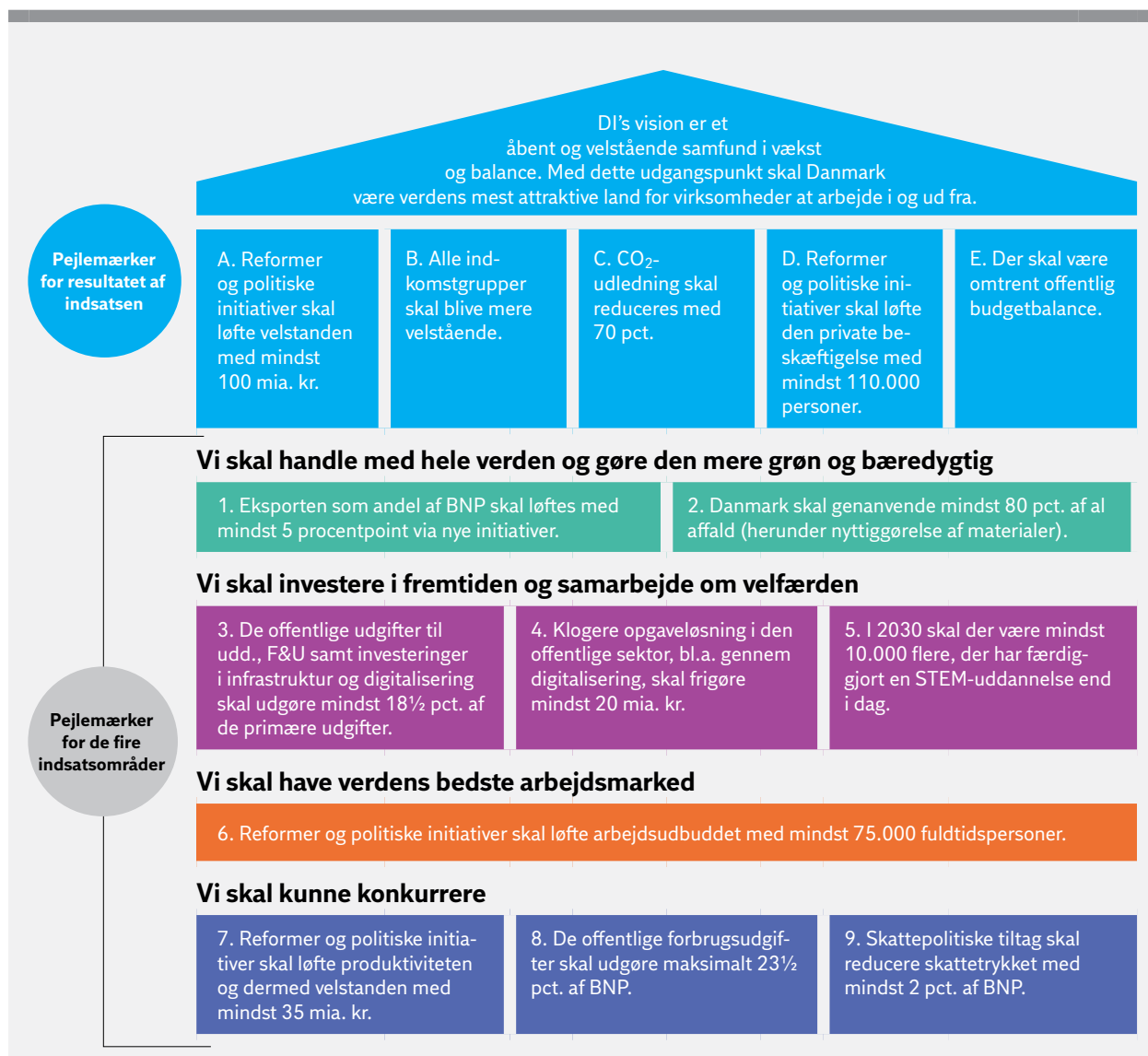
I Danmark har vi indrettet en økonomi, som er misundelsesværdig rundt om i verden. Vi er relativt velstillede, vi har brede offentlige velfærdsydelser, ledigheden er lav, og det samme er den offentlige gæld.

Vi står på et solidt fundament, men alligevel er der masser af udfordringer, vi skal tage fat på, og muligheder vi skal gribe. Hele verden står over for en enorm opgave i at håndtere klimaudfordringen. Vi lever heldigvis længere, men det stiller også større krav til leve-

ringen af velfærdsydelser. Vi skal sørge for at have et samfund med fortsat stor sammenhængskraft. Og en verden i konstant udvikling og med skærpet konkurrence indeholder store muligheder for danske virksomheder, som vi kan gribe, hvis vi træffer de rette beslutninger.

Det er vigtigt, at der holdes fokus på, at vi på langt sigt skaber et rige-

DI'S 14 MÅLEPUNKTER FOR 2030

re, grønnere og klogere samfund, hvor danske virksomheder kan konkurrere på verdensmarkedet.

DI viser vejen til et samfund i 2030, hvor de danske virksomheder står stærkere, hvor alle indkomstgrupper bliver rigere, hvor Danmark går forrest og tager fat omkring klimaudfordringen, og hvor der fortsat er styr på de offentlige finanser. Vi har opstillet klare og ambitiøse mål, og vi viser med konkrete forslag, hvordan målene kan nås. Det er erhvervslivets bud på fremtidens Danmark.

DI har fem overordnede målepunkter for et rigere, flittigere og grønnere Danmark anno 2030.

1. Reforme og politiske initiativer skal øge velstanden med mindst 100 mia. kr.
2. Den stigende velstand skal komme alle indkomstgrupper til gode.
3. CO₂-udledningen skal reduceres med 70 pct.
4. Reforme og politiske initiativer skal løfte den private beskæftigelse med mindst 110.000 personer.
5. Der skal være sunde offentlige finanser med omtrent budgetbalance.

179 forslag sikrer, at vi når målene. Inden for hvert af de fire strategiske indsatsområder, som er skitseret i kapitel 1, sikrer de 179 politiske forslag, at vi når DI's øvrige ni konkrete målepunkter for de grundlæggende rammer for at drive virksomhed i og ud fra Danmark i 2030.

Alle 14 målepunkter fremgår af figuren på foregående side. I de følgende fire kapitler anviser vi med

konkrete politiske forslag, hvordan vi kan indfri hvert af disse målepunkter.

Her i kapitel 2 gennemgår vi de samlede effekter af DI's politiske forslag på de fem overordnede målepunkter om velstand, fremgang for alle, udledning af drivhusgasser, privat beskæftigelse samt de offentlige finanser.

I kapitlet skitseres planens overordnede virkemidler og finansiering, mens de enkelte politiske forslag og effekten heraf gennemgås detaljeret i de følgende kapitler og i bilag A. Kapitel 3–6 er inddelt efter de fire strategiske indsatsområder: Vi skal handle med verden og gøre den mere bæredygtig, vi skal investere i fremtiden og samarbejde om velfærden, vi skal have verdens bedste arbejdsmarked, og vi skal kunne konkurrere.

DI's samlede politik omfavner mere end det, der er indeholdt i 2030-planen, som har fokus på det lange sigt. Eksempelvis har vi for nyligt lanceret udspillet "Hele Danmark skal blomstre", som indeholder initiativer, der skal skabe de mest optimale vilkår for alle virksomheder – i storbyerne, i provinsen og i de tyndere befolkede områder, hvor det kan være svære at tiltrække de rette kvalificerede medarbejdere og holde på både dem og de unge.¹ Og vi har også lanceret vores forslag til en ansvarlig finanslov for 2022, hvor der skabes plads til et holdbart opsving, bl.a. gennem en udvidelse arbejdsudbuddet her og nu ved at give efterlønnere, der bliver på arbejdsmarkedet en skattefri præmie, og ved at sænke grænsen i beløbsord-

ningen, så det bliver lettere at tiltrække kvalificeret udenlandsk arbejdskraft.²

DI's 2030-plan er baseret på Finansministeriets seneste mellemfristede fremskrivning af dansk økonomi fra august 2021. Forløbet indregner den demografiske udvikling og allerede aftalt politik.

STATUS SIDEN REGERINGEN TRÅDTE TIL

Vækstpotentialet er faldet, og alle indkomstgrupper er blevet fattigere. Siden regeringen tiltrådte i 2019, har politiske initiativer desværre både bidraget til at mindske arbejdsudbuddet og produktiviteten – og gjort alle indkomstgrupper fattigere. Samlet set skønnes det, at ny politik siden 2019 har sænket BNP i 2030 med ca. 14¼ mia. kr., svarende til ca. 0,6 pct. af BNP. Størstedelen af faldet skyldes et sænket arbejdsudbud fra indførsel af "Arne-pensionen", mens lavere produktivitet forårsager 3 mia. kr. af faldet.

I regeringens udspil *Danmark kan mere I* er der initiativer, som kan øge BNP med godt 10 mia. kr., navnlig gennem et øget arbejdsudbud. Derudover kommer der et bidrag på 1¼ mia. kr. fra at gøre fradraget for FoU-udgifter på 130 pct. permanent, som DI længe har foreslået. Udspillet vil således kun akkurat lukke hullet i forhold til arbejdsudbuddet, mens der stadig er et negativt bidrag på BNP.

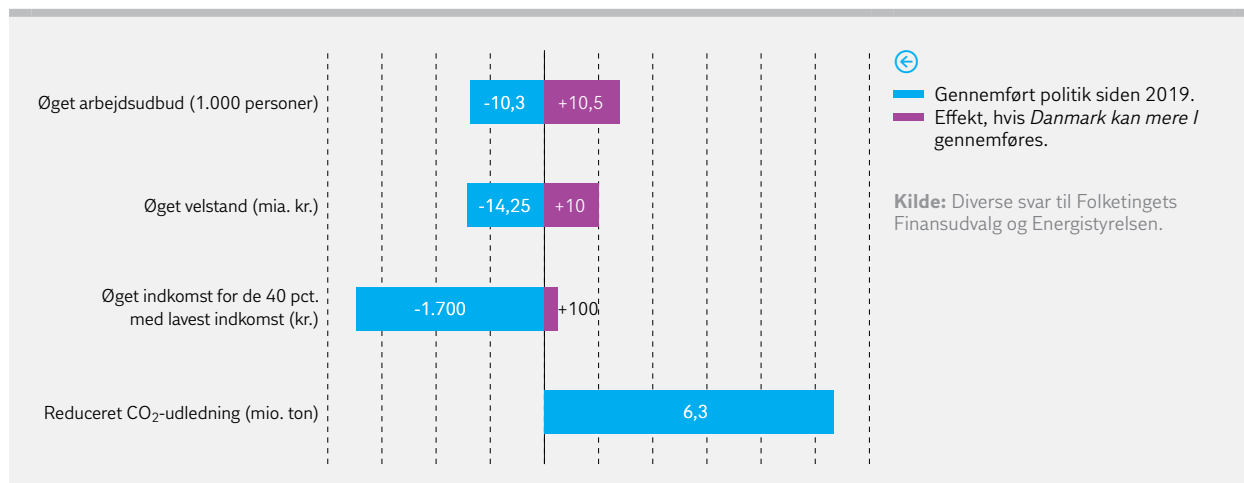
Regeringens udspil er ikke uden tidsler. F.eks. foreslår regeringen at hæve den allerede høje aktiebeskatning fra 42 pct. til 45 pct., og

¹ DI: *Hele Danmark skal blomstre*, august 2021.

² DI: *Investér i danske arbejdspladser*

REGERINGEN STARTER BAG MÅLSTREGEN FOR VELSTAND OG BESKÆFTIGELSE

Effekter af regeringens politik på centrale nøgletal i 2030

loftet over fradrag for investeringer i forskning fjernes ikke. Det hæmmer iværksætteres adgang til kapital og sætter en barriere for investeringer i den nyeste teknologi. Det reducerer væksten i Danmark.

DI har store ambitioner på Danmarks vegne. Store ambitioner er nødvendige for at opnå det fremtidens Danmark, som vi drømmer om, med højere velstand for alle, lavere drivhusgasudledninger og flere med i arbejdsfællesskabet. DI's 2030-plan viser, hvordan vi indfrier de høje ambitioner.

Lavere udledning af drivhusgasser. Siden DI offentliggjorde vores første 2030-plan i 2019, er der blevet gennemført en række politiske aftaler, som har bidraget til at sænke den forventede CO₂-udledning i 2030. Samtidig har Energistyrelsen opdateret grundlaget for opgørelsen af de danske udledninger af drivhusgasser. Samlet set er 2030-udledningerne reduceret med 6,3 mio. ton CO₂ siden 2019.

Alle indkomstgrupper er blevet fattigere. Den førte politik siden 2019 betyder desværre lavere indkomster for alle indkomstgrupper. Vores målepunkt om højere velstand for alle omsætter vi konkret til et mål om, at de 40 pct. med lavest indkomst skal blive 3,0 pct. rigere med vores politik. Netop den gruppe er blevet 1,1 pct. fattigere med regeringens politik.³ Og det ændrer udspillet *Danmark kan mere I* desværre ikke synderligt på.

Det er samlet set gået den gale vej siden 2019, hvis målet er et stærkere samfund i vækst og balance. DI's plan viser vejen til, at vi fortsat kan komme i mål. Det kræver rigtige reformer, som gør det mere attraktivt at investere i forskning, digitalisering, klima mv., så de danske virksomheder kan vinde kapløbet mod virksomhederne i resten af verden.

³ Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 384 (Alm. del) af 28. september 2020

DI'S PLAN GØR DANSKERNE RIGERE

Med DI's 2030-plan løfter vi velstanden i Danmark med mindst 100 mia. kr. i 2030.

Den enkelte dansker får flere penge mellem hænderne – og flere muligheder. Og samtidig får vi råd til at sikre vores fælles velfærd uden at føre uansvarlig finanspolitik.

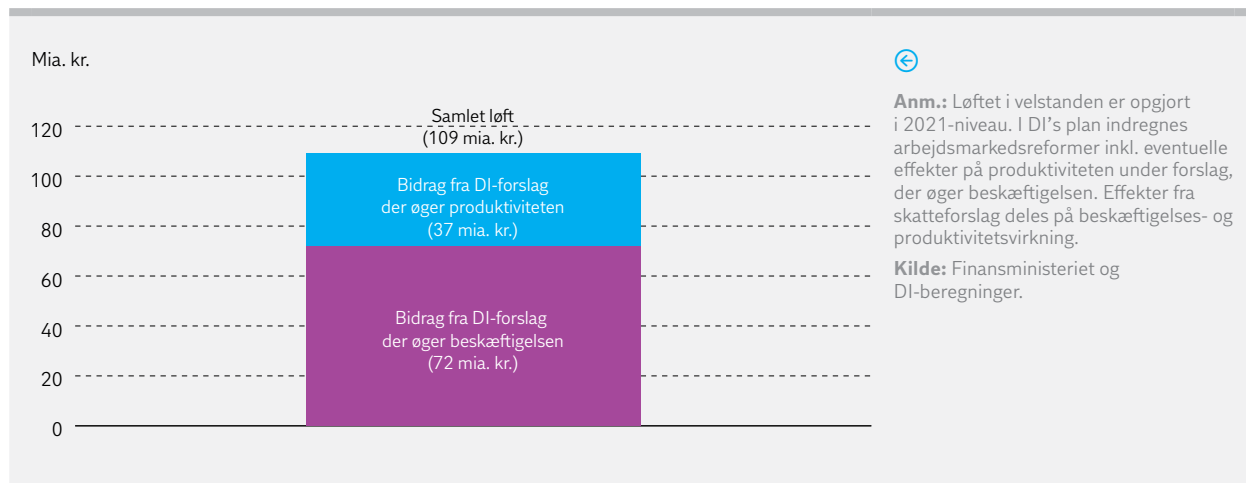
Gode vækstvilkår for den private sektor er forudsætningen for, at vi som samfund kan fastholde vores virksomheder og dermed også vores arbejdspladser.

Derudover kræver det også konkurrencedygtige virksomheder for at kunne afsætte danske varer internationalt, så vi har råd til at importere varer fra andre lande.

Tilsvarende er den offentlige sektor afhængig af, at velstanden stiger, hvis Danmark også i fremtiden skal kunne tilbyde et tidssvarende serviceniveau i f.eks. vores sund-

DI'S PLAN LØFTER VELSTANDEN MED MINDST 100 MIA. KR.

Virkning på BNP af DI's 2030-plan

hedssystem på højde med lande som Norge og Sverige. De danske virksomheder og deres medarbejdere bidrager hvert år med ca. 560 mia. kr. i skatter og afgifter.

Vækst på 1,4 pct. om året frem til 2030. Fra 2021 til 2030 skønnes velstanden i Danmark (målt ved strukturelt BNP) i fravær af nye politiske reformer at vokse med i gennemsnit 1,4 pct. om året.

Væksten understøttes af indvandring. Målt pr. indbygger er der udsigt til en årlig vækst på ca. 1,0 pct. Det er i den lave ende blandt de europæiske lande, som vi normalt sammenligner os med. Og da næsten hele befolkningsfremgangen i den erhvervsdygtige alder frem mod 2030 skønnes at komme fra en fortsat nettoindvandring til Danmark, afhænger en stor del af vores velstandsfremgang af, at vi fortsat kan tiltrække flere udenlandske medarbejdere til danske virksomheder. Men det er der desværre ikke den store politiske opbakning til lige nu.

Reformer gør en forskel. De reformer og mindre politiske aftaler, som skiftende politiske flertal har vedtaget i perioden 2006–2021, ventes samlet set at øge velstanden i 2030 med netto omkring 270 mia. kr. (2021-niveau). Velstandsloftet skyldes især, at reformerne øger beskæftigelsen med omkring 250.000 personer.

Samtidig medfører reformerne en væsentlig forbedring af de offentlige finanser i 2030 på 4,4 pct. af BNP – eller godt 105 mia. kr. (i 2021-niveau). Uden tilbagetrækningsreformen alene, ville der slet ikke være et råderum frem mod 2025, og finanspolitikken på langt sigt ville være uholdbar. Det bidrager i høj grad til, at de finansielle markeder yder stor tillid til dansk økonomi, hvilket har en række positive effekter for danskerne og de offentlige kasser, herunder meget lave renter.

Danmark skal tilbage på reformsporet, så vi kan gribe fremtiden. Med DI's forslag løftes BNP i 2030 med mindst 100 mia. kr. Dermed øges den gennemsnitlige årlige

vækst fra 2021 til 2030 fra 1,4 pct. til 1,9 pct. DI's forslag følger to spor til større velstand:

- Flere mennesker skal blive en del af arbejdsmarkedet og have de rigtige kompetencer.
- Virksomheder og medarbejdere skal blive mere produktive og innovative.

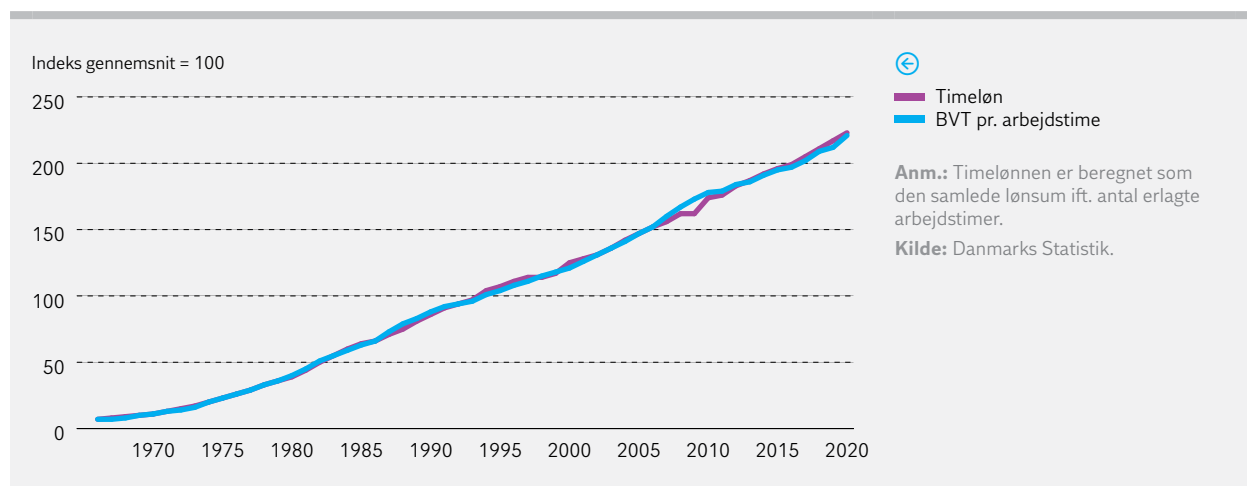
Løftet i beskæftigelsen følger især af forslagene i kapitel 5 "Vi skal have verdens bedste arbejdsmarked", mens fremgangen i produktiviteten hovedsageligt drives af de foreslåede tiltag i kapitel 6 "Vi skal kunne konkurrere".

DI'S PLAN KOMMER ALLE TIL GAVN

DI har et mål om, at nye politikforslag skal sikre, at alle indkomstgrupper skal stå med flere penge mellem hænderne, når kalenderen viser 2030. Ved at reformere, investere og øge den samlede produktivitet, øger vi Danmarks velstand til gavn for alle. Når produktiviteten stiger, stiger lønningerne. Og når

TIMELØNNEN STIGER, NÅR DER INVESTERES I PRODUKTIVITET

Timeløn og timeproduktivitet, 1966 – 2020

lønningerne stiger, stiger overførselsindkomsterne også.

Uligheden øges, men alle bliver rigere. Nogle af DI's forslag påvirker indkomsten direkte, f.eks. forslaget om at afskaffe topskatten. Samtidig gør vores forslag om at sænke afgifter, at indkomsten

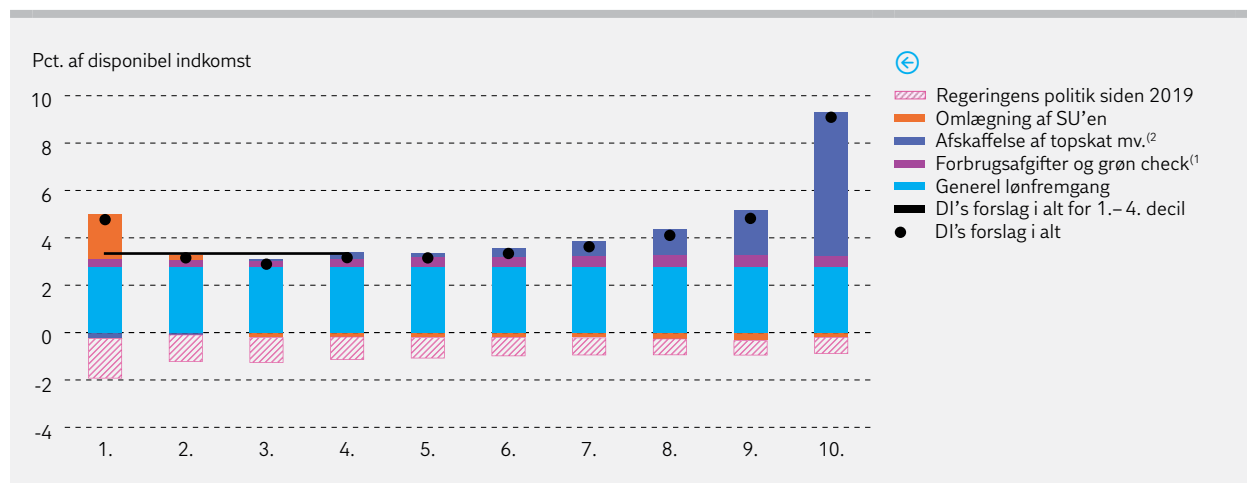
rækker længere. Endelig er der forslag, som øger investeringer og produktivitet og dermed lønniveauet i samfundet. Her bidrager bl.a. målet om at øge forskningsinvesteringerne og forslaget om at sænke selskabsskatten. Når alle effekterne ses i sammenhæng, giver DI's plan øgede forbrugsmu-

ligheder for alle indkomstgrupper (forstået som de såkaldte "indkomstdeciler" befolkningen normalt inddeler i).

Samlet set bliver de 40 pct. med lavest indkomst i gennemsnit 3,3 pct., svarende til 5.200 kr. rigere med DI's plan.

ALLE INDKOMSTGRUPPER VINDER PÅ DI'S 2030-PLAN

Ændring i forbrugsmuligheder ved uændret forbrug efter indkomstdecil som følge af DI's 2030-plan

Anm.: Oversigten indeholder tiltag der påvirker hhv. direkte beskatning, indirekte beskatning og den generelle lønudvikling i samfundet. Læs yderligere i metodenotatet. ⁽¹⁾ Afskaffelse af grøn check og nedsættelse af elafgift. ⁽²⁾ Afskaffelse af topskat, ingen modregning af arbejdsindkomst i folkepension, lavere og mere ensartet kapitalbeskatning, lavere dimittendsats samt afskaffelse af retten til tidlig pension.

Kilde: DI-beregninger på baggrund af Skatteministeriet, Finansministeriet og Danmarks Statistik.

Uligheden i indkomst stiger målt ved en klassisk beregning af Gini-koefficienten, fordi især forslaget om at afskaffe topskatten løfter indkomsten mest blandt de mest velstående. Det lægger vi åbent frem, for en afskaffelse af topskatten handler ikke om at forgyldte de højtlønnede. Det handler om at kunne fastholde og tiltrække de alderdygtigste medarbejdere, øge den samlede produktivitet, forbedre konkurrenceevnen og dermed skabe grundlaget for fremtiden.

Det er desuden vigtigt at holde sig for øje, at det i ulighedsberegningerne, på linje med Finansministeriets beregningsmetoder, ikke medregnes, at 40.800 fuldtids-personer med DI's plan løftes fra overførselsindkomster til beskæftigelse. For hver enkelt af disse personer betyder det et job at stå op til om morgenen, øget indkomst og forbrugsmuligheder. Og samtidig betyder det reelt et mere lige samfund – også selvom det ikke kan medtages i beregningerne.

Et stærkere samfund i fortsat balance. Det er vigtigt, at indkomstforskellene i Danmark ikke løber løbsk, som vi har set det i eksempelvis USA og Storbritannien. Vi skal fortsat have et samfund i balance, hvor vi holder fast i tilliden til hinanden, og hvor mulighederne er gode, uanset om du bor på landet eller i byen. Balancen er en vigtig forudsætning for, at vi kan lykkes med de store transformationer, vi står over for, ikke mindst i forhold til grøn omstilling, ny teknologi og international konkurrence.

Derfor har deisen for DI's 2030-plan været at skabe vækst, som kommer alle til gode, som understøtter den grønne og digitale omstilling, og som bringer et sammenhængende Danmark konkurrencedygtigt ind i fremtiden. Med DI's plan bliver alle indkomstgrupper rigere.

DI'S PLAN GØR DANMARK GRØNNERE

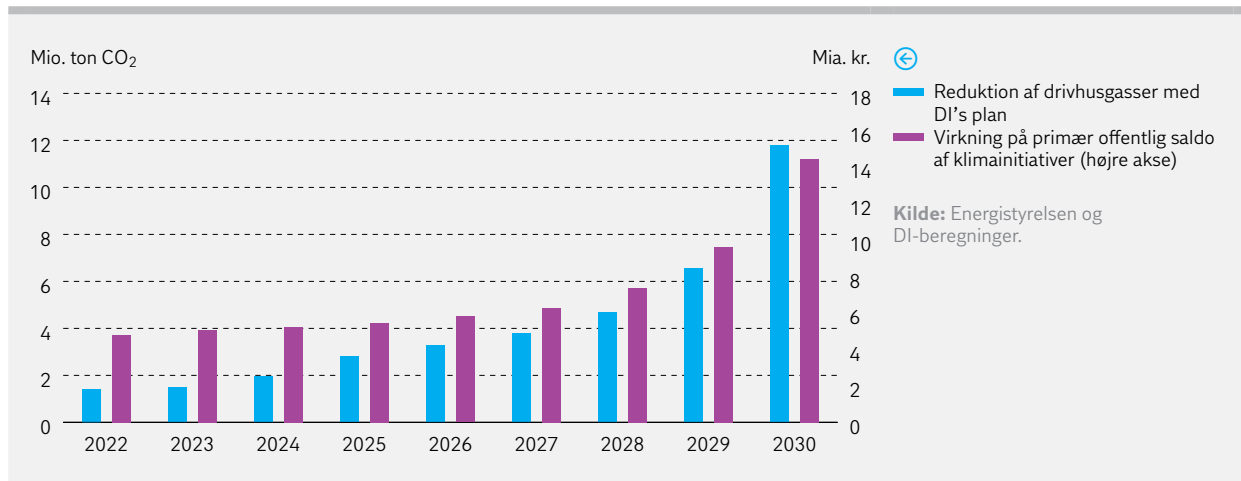
At bidrage til at reducere CO₂-udledningerne er en vigtig del af dansk erhvervslivs DNA. Det er en bunden opgave, at Danmark skal reducere CO₂-udledningerne med 70 pct. i 2030, og DI var i 2019 blandt de første til at pege på en konkret vej til at nå målet. Siden er der kommet en ny aftale om, at vi i 2025 skal reducere udledningerne med 50–54 pct. Det mål når DI's plan også.

Samtidig er Danmark et land, der lever af innovative virksomheder og medarbejdere. På trods af den lille størrelse er Danmark derfor en central aktør i at nå globale klimareduktioner gennem eksport af dansk teknologi og klimaløsninger.

Konkrete forslag der reducerer med 70 pct. Med den seneste Klimafremskrivning fra Energistyrelsen skønnes det, at Danmark i

DI'S PLAN FOR REDUKTIONER I 2030 KOSTER PENGE PÅ KORT SIGT

Virkning af DI's plan på reduktioner af drivhusgasser og de offentlige finanser

2030 når en reduktion på 55 pct. uden nye politiske initiativer. DI's plan leverer yderligere reduktioner af CO₂-udledning på omkring 15 procentpoint, så målet om en reduktion på 70 pct. indfries. Helt konkret skal vi nå at fjerne yderligere 11,8 mio. ton CO₂ de næste ni år. Det kræver et langt højere tempo i omstillingen, end det vi har formået de sidste 20–30 år.

Et bedre klima koster penge. CO₂-reduktioner koster penge. I 2030-planen har vi sat 14½ mia. kr. af i 2030 til initiativer, der reducerer udledningen af drivhusgasser, inklusive 1,5 mia. kr. til forskning og teknologiudvikling inden for den grønne omstilling. Det er positivt, at regeringen foreslår at afsætte en mia. kr. om året i udspillet *Danmark kan mere I*, men der skal mere til end det.

Klimaet venter ikke. For at nå målet om reduktioner på 70 pct. i 2030, er det nødvendigt allerede nu at træffe politiske beslutninger om relativt store investeringer.⁴ Hvis vi skal i mål i 2030, er det nødvendigt allerede nu at indføre en højere og ensartet CO₂-beskatning, som følger prisen på kvotemarkedet. Samtidig er det nødvendigt at forbedre nye teknologier som Power-to-X og CCUS, og det kræver, at forskningen i fremtidens teknologier sættes i gang. I vores plan er der afsat ca. 5 mia. kr. allerede i 2022 til klimainitiativer.

Klimareduktionerne er størst sidst i perioden. Selvom vi sætter fuld fart på indsatsen med det samme, så vil mange af reduktio-

nerne ske gradvist og med størst effekt i slutningen af perioden. Det gælder særligt tiltag inden for Power-to-X og CCUS. Men hvis vi skal nå at høste gevinsterne fra de nyere teknologier, skal vi investere i dem nu, ligesom vi skal øge forskningen i klimaaløsninger.

En betydelig del af reduktionerne stammer fra teknologier, som endnu ikke er operationelle i stor skala endnu (et udviklingsspor). Det gælder bl.a. Power-to-X, CCS og pyrolyse, der forventes at kunne give betydelige reduktioner i 2030. Noget af dette kan sandsynligvis tages i anvendelse før 2030, men der findes ikke nogen præcis dato for ibrugtagningen af teknologier i udviklingsspor.

Delmålet i 2025 skal også nås.

Med DI's plan vil udledningen blive reduceret med godt 50 pct. i 2025 målt i forhold til 1990. I både 2022 og 2025 er der afsat omkring 5 mia. kr., hvilket svarer til godt en tredjedel af de samlede prioriteringer i 2030 på 14½ mia. kr.

Sådan kommer vi i mål. Det er helt centralt for klimareduktionerne, at vi sætter ind på alle de områder, hvor der er samfundsøkonomiske potentialer. Med DI's plan kommer vi hele vejen rundt. Alle sektorer skal bidrage på lige fod.

DI'S PLAN ØGER DEN PRIVATE BESKÆFTIGELSE

Hvis de private virksomheder skal kunne skabe vækst og nye arbejdspladser, så kræver det (ud over en god konkurrenceevne), at de ikke løber tør for Danmarks vigtigste råstof: dygtige medarbejdere. Det gør de desværre lige i øjeblikket, hvor manglen på medarbejdere når nye højder.

Reformer øger den private beskæftigelse. Regeringen forventer, at den private beskæftigelse vil stige med omkring 56.000 fuldtids-personer fra 2021 til 2030. Stigningen skyldes den demografiske udvikling, men i særdeleshed allerede vedtagne reformer. Det er især velfærdsaftalen og tilbage-trækningsaftalen, der bidrager til beskæftigelsesstigningen, men også en fortsat forventet indvandring af udenlandsk arbejdskraft trækker op.

Vi kan således glæde os over, at politiske aftaler, gennemført før regeringen trådte til, er med til at sikre grundlaget for yderligere vækst i de kommende år.

Vi skal fortsætte længere ad reformsporet. Både for at sikre tilstrækkeligt med arbejdskraft og for at sikre finansieringen af vores velfærdssamfund og investeringer i eksempelvis forskning, uddannelse, digitalisering, infrastruktur og et bedre klima. Investeringer som vil øge velstanden og sikre et bedre land at leve i for kommende generationer.

Mål om mindst 110.000 flere privat beskæftigede.

DI har derfor konkrete tiltag, der kan løfte arbejdsudbuddet og dermed sikre flere hoveder og hænder til de private virksomheder. Det er navnlig tiltagene i kapitel 5 og 6, som bidrager til løftet. I sommeren 2021 nåede størrelsen på den offentlige beskæftigelse nye rekorder, og det hæmmer virksomhedernes mulighed for at skaffe de dygtige medarbejdere, de har brug for lige nu, så opsvinget kan blive langvarigt. Derfor foreslår DI en afdæmpet vækst i den offentlige sektor fremover, så der kan frigøres arbejdskraft fra den offentlige til den private sektor. DI's konkrete

⁴ Se også DI's udspil *Klima/24/Z*, som indeholder klimainitiativer, der kræver handling nu, hvis vi skal nå vores reduktionsmål i 2025 og 2030.

politiske tiltag skønnes samlet set at øge den private beskæftigelse i 2030 med omkring 110.000 fuldtidspersoner.

DI'S PLAN SIKRER ANSVARLIGE OFFENTLIGE FINANSER

DI's 2030-plan er finansieret og sikrer omtrent balance på den offentlige saldo. DI's plan øger det finanspolitiske råderum. Det giver råd til at investere mere i vores fælles fremtid, så Danmark bliver et mere velstående land i både vækst og balance.

14 mia. kr. til et bedre klima. Klimakrisen er den største udfordring, verden står over for. At løse den er en bunden opgave, og Danmark skal være med til at vise vejen for andre lande. Derfor afsætter DI 14 mia. kr. til initiativer, der reducerer udledningen af drivhusgasser. I de 14 mia. kr. er der indregnet, at statskassen bliver positivt påvirket af DI's forslag om en CO₂-afgift, der følger kvoteprisen.

15½ mia. kr. til investeringer i fremtiden. Det er gennem de private virksomheder, vi som samfund tjener penge til at udvikle vores velfærd og offentlige sektor.

Omvendt er virksomhederne afhængige af, at vi har en velfungerende offentlig sektor, der prioriterer og investerer i de udgifter, der skaber grundlaget for fremtidig vækst. Derfor er det også positivt, at et bredt flertal i Folketinget er blevet enige om en ambitiøs infrastrukturaftale, som øger mobiliteten og mulighederne for de danske virksomheder.

I 2030 afsætter DI 15½ mia. kr. til offentlige investeringer i mere forskning og udvikling, bedre uddannelser og mere digitalisering. Det afspejler bl.a., at DI foreslår et løft af det offentlige forskningsbudget til 1,5 pct. af BNP og et løft på 3 mia. kr. til uddannelsesområdet, jf. kapitel 4. Desuden afsætter vi 10 mia. kr. akkumuleret i årene 2022–2025 til en digitaliseringsindsats. De 10 mia. kr. er indregnet i planen, men vil i sagens natur ikke fremgå af den offentlige saldo i 2030.

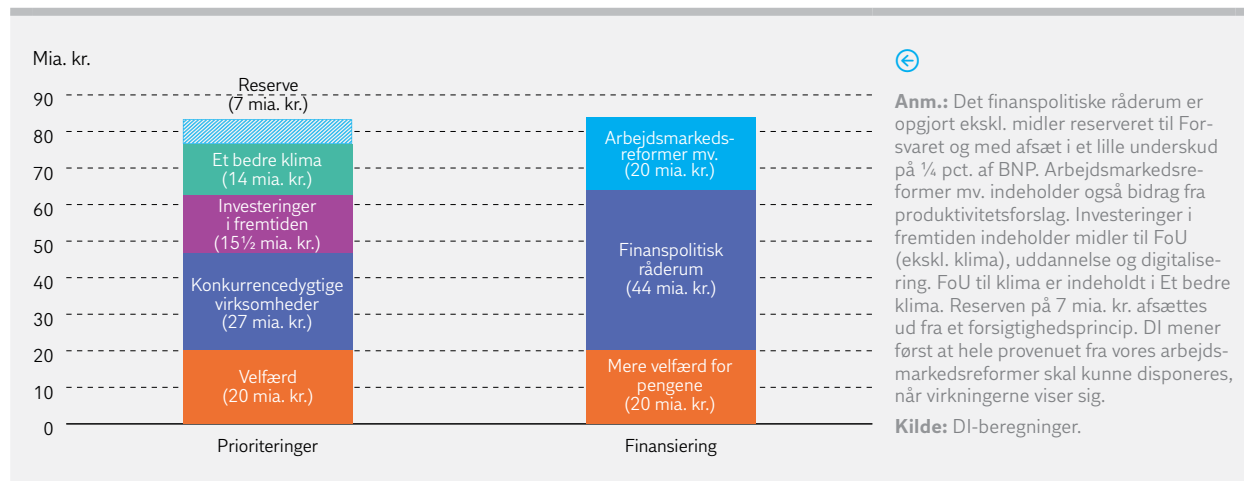
27 mia. kr. til mere konkurrence-dygtige virksomheder. Danskernes velstand bygger på, at vi handler med andre lande. Omkring 850.000 job i Danmark er knyttet til eksport. Det kan lade sig gøre, fordi danske virksomheder og medarbejdere er innovative og dygtige. Det er derfor vigtigt, at der skabes et miljø, der gør det mere attraktivt for danske virksomheder at investere i anlæg, forskning, maskiner og ny teknologi, så de fortsat vil være helt fremme i den benhårde internationale konkurrence.

Derfor afsætter DI's plan 27 mia. kr. til at gøre det mere attraktivt at investere, og dermed øge virksomhedernes konkurrencekraft. Samlet set reducerer DI's 2030-plan skatte-trykket fra 44,3 til 42,3 pct. af BNP. Danmark vil stadig være et af de lande i verden, hvor vi betaler mest i skat, jf. kapitel 6.

20 mia. kr. til mere velfærd. Virksomhederne er også afhængige af, at vi har en velfungerende offentlig sektor. I DI's plan indgår et løft af den offentlige velfærd på 20 mia. kr., hvilket sikrer, at det demografi-

PRIORITERINGER I DI'S 2030-PLAN

Effekt på strukturel saldo i 2030

ske træk fra 2019 og frem til 2030 er mere end dækket. I det samlede løft af velfærden afsætter vi omkring ¼ mia. kr. til en styrket tidlig indsats for børnene og 1 mia. kr. til et løft af sundhedsområdet.⁵

Samlet set indeholder DI's plan prioriteringer for godt 75 mia. kr. plus reserven på 7 mia. kr. I de følgende afsnit gennemgås finansieringen, så pengene passer.

Råderum på 44 mia. kr. Vi skønner, at det finanspolitiske råderum udgør 44 mia. i 2030, med et mål om omtrent balance i 2030.⁶

Klogere opgaveløsning i det offentlige skal frigive yderligere 20 mia. kr. Desuden foreslår vi at frigøre 20 mia. kr. gennem løbende fokus på klogere opgaveløsninger

i det offentlige, herunder konkurrenceudsættelse og investeringer i ny teknologi. Det kan hjælpe med at frigøre tid for den enkelte ansatte i den borgernære velfærd, og det kan skabe bedre og mere tid til kerneopgaven tæt på patienten, barnet eller den plejekrævende ældre, så vi får mere velfærd for pengene. Der bruges mere end 600 mia. kr. hvert år på offentligt forbrug, og det store beløb skal anvendes på den klogest mulige måde, så skatteyderne får mest for pengene. De 20 mia. kr. skal gå krone for krone til bedre velfærd.

Råderummet øges med 20 mia. kr., ved at flere bliver en del af arbejdsmarkedet. Det er dog ikke nok at holde fast i allerede vedtagne reformer. Vi skal løbende udvikle og tilpasse vores samfund, og vi har fortsat store grupper uden for arbejdsmarkedet – mange af dem unge mennesker – som med fordel kan blive en del af fællesskabet. Det skal vi have gjort noget ved – for den enkeltes skyld og for fællesskabets. Samtidig kommer der et bidrag fra, at vi ved at sænke grænsen i beløbsordningen kan skaf-

fe mere nødvendig og kvalificeret arbejdskraft fra udlandet.

Ud fra et forsigtighedsprincip, har vi dog ikke brugt hele det merprovenu, som vi skønner, vores forslag til arbejdsmarkedsreformer vil give til statskassen. Vi afsætter derfor en reserve på 7 mia. kr., som først skal kunne anvendes, når de positive effekter af alle vores forslag viser sig i de offentlige finanser

Samlet set er der udgifter for godt 75 mia. kr. i DI's plan og indtægter for knap 85 mia. kr.

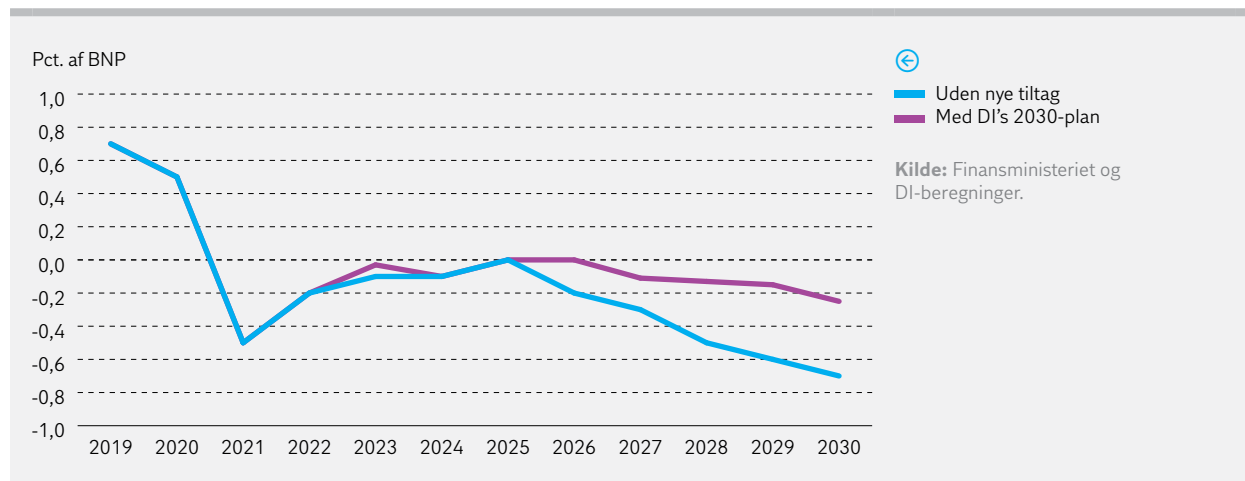
Udsigt til mange år med underskud uden nye tiltag. I fravær af nye tiltag skønnes der i regeringens mellemfristede forløb at være underskud på den offentlige saldo frem mod målet om balance i 2025, hvorefter saldoen igen forringes, og der vil være udsigt til offentlige underskud helt frem mod omkring 2060. Fra 2030 og frem mod ca. 2055 vil underskuddet overstige grænsen i budgetloven på 0,5 pct. af BNP. Når det er værst, vil underskuddene nå helt op på 1½ pct. af BNP.

⁵ De 1 mia. kr. i 2030 er en del af DI's samlede sundhedsudspil.

⁶ Der sigtes konkret efter et lille underskud på ¼ pct. af BNP. Der er her taget højde for allerede afsatte midler på samlet set 1½ mia. kr. ifm. forsvarsforliget og reserven til erhvervslivet. Der er endvidere korrigeret for midlertidige merudgifter i det offentlige forbrug som følge af corona på 0,7 pct. af BNP i 2021.

DI'S PLAN SIKRER OMTRENT BALANCE FREM MOD 2030

Strukturel offentlig saldo med og uden DI's 2030-plan

Med initiativerne i DI's 2030-plan vil der fortsat være balance på den offentlige saldo i 2025, men også frem mod 2030 vil den offentlige saldo være tæt på balance. Samtidig vil forbedringen af de offentlige finanser i 2030 bidrage til at løfte de offentlige finanser i de år, hvor underskuddet overstiger grænsen i budgetloven.

VI SKAL HANDLE MERE MED HELE VERDEN OG GØRE DEN MERE GRØN OG BÆREDYGTIG

Danmark vinder på handel og samarbejde med andre lande. Vi har brug for et stærkt EU, der sætter rammen for reguleret frihandel i hele verden og går forrest i kampen mod klimaforandringer. Danske virksomheder skal levere de bedste løsninger på globale udfordringer, som følger af klimaforandringer, øget efterspørgsel på grøn energi, urbanisering, bæredygtigt byggeri, knaphed på fødevarer, vand og andre ressourcer samt udviklingen i sundhed og sygdomme.

INDHOLD

21

DI's mål

21

Bedre rammer for danske virksomheders internationale handel

24

EU – nye tider, nye muligheder

27

Danmark som grønt klimaforegangsland

32

Bæredygtighed som konkurrencefordele

34

Fremtidens ressourcer

36

Effekt af DI's forslag

DI'S MÅL ☞ VI SKAL ØGE EKSPORTEN OG SKABE EN MERE BÆREDYGTIG VERDEN

Fremtiden for Danmarks velfærd forudsætter, at danske virksomheder tjener penge på at handle med omverdenen. Ikke kun inden for EU, men med hele verden, hvor den fremtidige vækst og efterspørgsel efter danske bæredygtige og klimavenlige kvalitetsløsninger i høj grad ligger.

Det er naturligvis først og fremmest op til danske virksomheder at sørge for, at de kan klare sig i den voksende internationale konkurrence. Det har danske virksomheder været rigtig gode til indtil videre, men de kan ikke tillade sig at hvile på laurbærerne. Politisk kan man også gøre en forskel for virksomhederne. DI lægger afgørende vægt på, at rammebetingelserne for danske virksomheders internationale handel bliver endnu bedre. Samtidig skal Danmark og danske virksomheder fortsat være med i førersædet for klima og grøn omstilling internationalt set. Prioriteterne skal fastlægges via et fortsat tæt samarbejde mellem virksomheder, organisationer og myndigheder.

DI har som strategisk mål fokus på, at vi skal handle mere med alle dele af verden samtidig med, at vi bidrager til en mere bæredygtig udvikling. Konkret har DI bl.a. som mål, at:

- Eksporten som andel af Danmarks BNP skal løftes med mindst 5 procentpoint via nye initiativer.

- Danmark senest i 2030 skal genanvende mindst 80 pct. af al affald.¹

Løftet af eksportens andel af økonomien i 2030 skal bl.a. opnås ved at øge eksporten af danske bæredygtige løsninger og produkter samt sikre mere reguleret frihandel i et globalt perspektiv. Det kræver bl.a. en velfungerende verdenshandelsorganisation (WTO) og et solidt indre marked. Det forudsætter også et stærkt EU, der gennem EU's fælles handelspolitik og EU's budget fremmer samhandel med resten af verden og fremmer investeringer i bæredygtige, vækstskabende initiativer.

Målet om en høj grad af genanvendelse skal opnås ved at udnytte de store potentialer, der ligger i cirkulær økonomi. Effektiv ressourceudnyttelse er en vigtig konkurrenceparameter nu og i fremtiden. Med ambitiøse mål for genanvendelse og ny organisering af affaldssektoren kan vi opbygge en effektiv genanvendelsessektor i Danmark. Det vil skabe mulighed for, at danske virksomheder kan levere de cirkulære løsninger, der efterspørges globalt og gøre cirkulær økonomi til et nyt grønt eksporteventyr.

Det danske 70 pct.-klimamål vil kræve en lang række tiltag, jf. kapitel 2. Når Danmark realiserer målet, vil vi kunne inspirere vores omverden til selv at forfølge en ambitiøs indsats. Skal det lykkes, skal vi i praksis kunne vise, at klimaindsatsen kan ske samtidigt med, at vi

har fortsat økonomisk vækst på en måde, som sikrer, at vi udvikler produktion og ikke udflager den.

En klog, grøn skattereform er et nøgleinitiativ og vil kunne understøtte den danske klimaindsats. Der er behov for en højere og ensartet CO₂-beskatning, der følger prisen på CO₂-kvoterne i EU's fælles CO₂-kvotesystem. I takt med styrkelsen af EU's CO₂-kvotesystem og indfasning af en højere CO₂-pris skal de nuværende energiafgifter sænkes i en samlet omkostningsneutral reform. For at sikre udbygning af kritisk infrastruktur og teknologiudvikling skal der suppleres med målrettede initiativer.

I dette kapitel kan du altså læse nærmere om,

- Hvordan vi kan forbedre rammerne for danske virksomheders internationale handel.
- Hvordan vi kan sikre Danmark som klimafarengsland.
- Hvordan vi kan fremme, at danske virksomheder i endnu højere grad bidrager til, at vi får en mere bæredygtig verden.

BEDRE RAMMER FOR DANSKE VIRKSOMHEDERS INTERNATIONALE HANDEL

Det langsigtede mål bør være bæredygtig og toldfri handel i hele verden. Erfaringerne med toldfri handel inden for EU viser, at alle medlemslande er blevet mere velhavende takket være den toldfri handel. EU's indre marked har gjort befolkningerne i hele Europa rigere.

¹ Inkl. nyttiggørelse af materialer.

En nylig analyse udarbejdet af tænketanken Kraka vurderer, at Danmarks EU-medlemskab har øget Danmarks produktivitet med 7 pct. i forhold til, hvis Danmark ikke var med i EU. Det svarer til, at Danmarks BNP i 2020 er 140 mia. kr. højere takket være medlemskabet af EU og det indre marked.²

EU's egne erfaringer viser, at det ikke er nok bare at afskaffe tolden. Det er mindst lige så vigtigt at fjerne alle mulige andre hindringer for handel på tværs af landegrænserne. F.eks. er det en stor hindring, når markeder har forskellige produktstandards.

Derfor har vi brug for fælles globale regler for handel i form af bl.a. fælles internationale produktstandards. Det skal naturligvis være standarder, der sikrer sunde og sikre varer og tjenesteydelser for alle.

Bekymrende stigning i protektionistiske tiltag. Desværre er det ikke særlig realistisk at forvente,

at målet om global bæredygtig og toldfri handel kan nås i 2030. Mange politikere og regeringer verden over forfalder desværre fortsat til at benytte protektionistiske tiltag. Navnlig i perioden 2018–2020 indførte verdens største økonomier – G20-landene – usædvanligt mange importrestriktioner. Som det fremgår af figuren nedenfor, var ca. 10 pct. af G20-økonomiernes vareimport i 2020 omfattet af forskellige importrestriktioner. Da de fleste af G20-økonomierne er vigtige danske eksportmarkeder, er det bekymrende.

Fra DI's side gør vi alt, hvad vi kan for at fremme bæredygtig frihandel og mindske protektionisme. Men der er også behov for, at danske politikere, organisationer og virksomheder bidrager mere til at minde alle om fordelene ved bæredygtig frihandel. I Danmark, men endnu mere vigtigt i resten af verden, hvor forståelsen for velfærdsgevinsterne ved frihandel ofte er mindre.

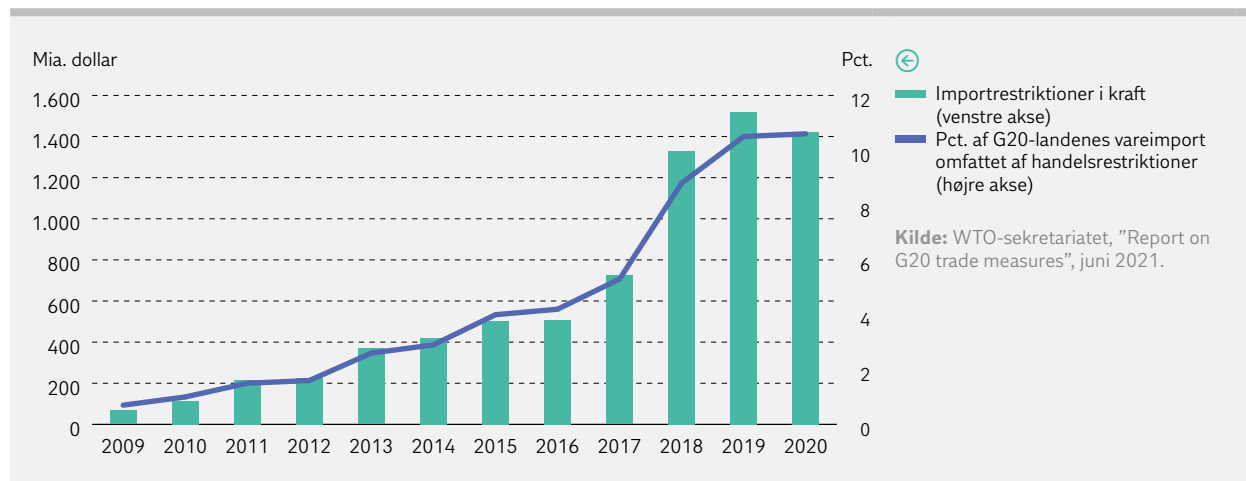
WTO er i krise. WTO er den eneste globale organisation, hvor der

er mulighed for at forhandle sig frem til fælles handelspolitiske spilleregler for alverdens lande, virksomheder og forbrugere. Derfor er det meget uheldigt, at WTO er i krise. Krisen skyldes bl.a., at WTO's tvistbilæggelsesfunktion aktuelt er lammet af manglende vilje til at gennemføre nødvendige reformer i WTO. Derfor kan medlemslandene ikke få bilagt deres indbyrdes handelskonflikter via WTO. Desuden går det meget trægt med at forhandle nye handelsaftaler på plads i WTO.

Forhandlingerne i WTO om en global aftale om digital handel er særlig vigtig. Digital handel på tværs af grænser vinder stadig mere frem. Men der mangler internationale regler. WTO's 164 medlemslande forhandler om en aftale, der skal opstille fælles spilleregler for elektroniske underskrifter, papirløs handel, online forbrugerbeskyttelse og e-kontrakter. Danmark bør sammen med resten af EU engagere sig mere proaktivt i disse forhandlinger for at få overtalt mere tøvende lande til at acceptere nødvendige kompromisser.

2 Massiv økonomisk gevinst ved EU-medlemskab | Kraka

OMFANG AF RESTRIKTIONER PÅ IMPORT AF VARER I G20-LANDENE

Forhandlingerne om en global handelsaftale om bæredygtige løsninger skal genstartes. Ud fra bæredygtighedshensyn er det vigtigt at afskaffe told og handelsbarrierer for bæredygtige varer og services på globalt plan, så det bliver billigere og lettere for virksomheder i hele verden at eksportere og importere, f.eks. energieffektive pumper, vindmøller og rådgivning om bæredygtig byudvikling. En række WTO-lande har tidligere forhandlet om en aftale om handel med bæredygtige løsninger, men forhandlingerne har stået i stampe siden 2016. Med USA's genindtræden i Paris-klimaaføften og det generelt øgede fokus på at opnå klimaneutralitet, er der heldigvis kommet fornyet global interesse for, hvordan ambitionerne på dette område kan indfries. Danmark bør derfor lægge sig i brechen for at få genstartet forhandlingerne i WTO om en global handelsaftale for bæredygtige løsninger.

En endnu mere ambitiøs EU-handelspolitik. EU-samarbejdet er guld værd for danske forbrugere og virksomheder, takket være det indre marked og EU's handelsaftaler, der omfatter 72 markeder uden for EU. Her har EU-samarbejdet virkelig leveret varen! Men EU bør og kan etablere endnu bedre internationale rammebetingelser for danske virksomheder og forbrugere. EU skal bruge sin styrke som global aktør til at forpligte sine handelspartnere til et tæt samarbejde baseret på udvidet markedsadgang, fair og ens konkurrence-regler for alle, øget digitalisering og grøn omstilling.

Der skal pustes ny luft i en EU-handelsaftale med USA. Hvad angår EU's handelsaftaler med andre lande, er der nogle store hul-

ler i osten. USA er Danmarks største eksportmarked – på trods af at EU ikke har en handelsaftale med USA. Danske virksomheder kunne vinde endnu mere, hvis EU og USA indgik en handelsaftale. Med Biden-administrationen er der kommet en mere positiv, transatlantisk tone. Det kommer til udtryk ved, at EU og USA er i gang med at få løst de handelskonflikter, som opstod under Trump-administrationen. Det momentum bør

EU udnytte til at arbejde benhårdt for at realisere ambitionerne om et toldfrit, transatlantisk handelsområde, hvor vi også har ensartede regler for godkendelse af produkter og services.

EU-MERCOSUR handelsaftalen skal godkendes. Det er også vigtigt med nye EU handelsaftaler med andre vigtige markeder. Bl.a. med de fire store markeder i Sydamerika – Argentina,

DI'S FORSLAG TIL FREMME AF GLOBAL BÆREDYGTIG FRIHANDEL

Globalt niveau:

- Global WTO-aftale om digital handel.
- Global WTO-aftale om handel med bæredygtige produkter og løsninger.

EU-niveau:

- En mere offensiv europæisk handelspolitik.
- En EU-handelsaftale med USA.
- Godkendelse af EU-MERCOSUR handelsaftalen.
- Statsstøttede udenlandske investeringer må ikke undergrave konkurrenceforholdene i EU's indre marked.
- Fokus på at Kina både er et stort og vigtigt marked, en systemisk og økonomisk konkurrent samt en vigtig samarbejdspartner vedrørende globale udfordringer som klima.
- En EU Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) må ikke svække danske virksomheders konkurrenceevne eller skabe nye handelskonflikter.

Nationalt niveau:

- International finansiering: EKF's risikovillighed skal øges, og EKF's eksportgarantier skal i højere grad imødekomme de særlige behov i rådgiverbranchen.
- Styrke SMV'ernes eksport: Turbo på implementeringen af de eksportordninger, der er etableret under coronakrisen.
- Markedsføring af Danmark: En forøget tværgående offentlig-privat indsats, som skal genplacere danske styrkepositioner i udenlandske nøgleinteressenters bevidsthed.
- Større fokus på erhvervsmulighederne for danske virksomheder i Arktis.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

Brasilien, Paraguay og Uruguay (MERCOSUR-landene). Her har EU forhandlet en bæredygtig og ambitiøs handelsaftale på plads. Aftalen vil give danske og europæiske virksomheder bedre markedsadgang til et ellers meget lukket MERCOSUR-marked. EU-MERCOSUR handelsaftalen vil være med til at skubbe MERCOSUR-landene i en mere bæredygtig retning. Dels fordi aftalen forpligter dem til at overholde Paris-klimaaføtalen, dels fordi aftalen giver dem billigere adgang til miljø- og klimateknologier fra EU, herunder fra danske virksomheder. Derfor er det vigtigt, at denne aftale godkendes snarest muligt af både EU og MERCOSUR.

EU fortjener ros for, at et no-deal Brexit blev undgået, og at en EU-Storbritannien-frihandelsaftale kunne træde i kraft 1. januar 2021. Det er væsentligt, at EU sørger for, at Storbritannien overholder sine forpligtelser under den nye frihandelsaftale. Det er samtidig vigtigt at undgå en handelskonflikt med Storbritannien på grund af uenighed om, hvordan de aftalte bestemmelser om handel med Nordirland skal gennemføres.

Europæiske og kinesiske virksomheder skal kunne konkurrere på lige vilkår. Kina er en meget vigtig samhandelspartner for danske virksomheder og forbrugere. Men den voksende konkurrence fra kinesiske virksomheder udgør i stigende grad en udfordring for danske virksomheder. Det er af afgørende betydning, at europæiske og kinesiske virksomheder kan konkurrere på lige vilkår. Kinesiske myndigheders omfattende statsstøtte til egne virksomheder og diskrimination mod udenlandske virksomheder er dybt proble-

matisk. Også på dette område har vi brug for et stærkt EU.

Det er positivt, at EU-Kommissionen har færdigforhandlet en investeringsaftale med Kina. Den aftale forbedrer vilkårene for at foretage direkte investeringer i Kina for europæiske virksomheder. Forhåbentlig kan investeringsaftalen blive godkendt af EU og Kina i nær fremtid.

DI støtter også EU's forslag om et nyt instrument, der skal imødegå konkurrenceforvridende subsidier, som udenlandske virksomheder – eksempelvis kinesiske virksomheder – har med i bagagen, når de konkurrerer i EU's indre marked.

EU er med til at sætte internationale standarder for handel og bæredygtig udvikling. Bl.a. i form af ambitiøse bestemmelser herom i EU's handelsaftaler med lande uden for EU. Det er meget positivt, og det skal EU blive ved med.

Pas på med CBAM. EU-Kommissionen har desuden fremlagt et forslag om en såkaldt CO₂-grænsetilpasningsmekanisme – Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM). EU-Kommissionen foreslår med denne mekanisme at lægge en merpris på CO₂-holdige varer, der importeres til EU for herigennem at udligne den konkurrencefordel, som producenter har i lande, hvor der ikke er etableret CO₂-kvotesystemer. DI deler ambitionerne om på den måde at presse andre lande til at reducere deres CO₂-udledninger. Det er dog vigtigt, at mekanismen kompletteret EU's CO₂-kvotesystem, og at den ikke påvirker danske virksomheders konkurrenceevne negativt, herunder virksomheder med gratiskvoter. Herudover

er det afgørende, at mekanismen ikke skaber nye handelskonflikter med vores handelspartnere, eksempelvis fordi de vurderer, at EU's mekanisme er et brud på WTO's handelsregler.

EU – NYE TIDER, NYE MULIGHEDER

EU's indre marked er i disse år udfordret både internt og eksternt på grund af coronakrisen og et mere anspændt politisk klima på globalt niveau. Det har bl.a. forårsaget nye handelsbarrierer til gene for danske virksomheder. Til gengæld har krisen skabt momentum for reformer og historisk store investeringer i grøn og digital omstilling.

I de kommende år bør Danmarks europapolitiske strategi derfor handle om at gribe mulighederne i EU's initiativer og få vendt de negative tendenser fra coronakrisen. Lykkes vi med det, vil danske virksomheder opnå et bedre afsæt for at styrke deres konkurrencekraft og bæredygtige forretningsudvikling.

Der er fortsat stort potentiale i EU's indre marked. Ca. 485.000 danske arbejdspladser er knyttet til eksporten til EU's indre marked. Samlet set udgør eksporten til det indre marked ca. 50 pct. af dansk eksport.³ Den frie bevægelighed i EU's indre marked har derfor stor betydning for Danmarks langsigtede vækst og erhvervsudvikling. Og potentialet er langt større.

Selvom det indre marked løbende er blevet udvidet, er vi endnu ikke i mål. Visse produktregler fortolkes fortsat forskelligt i EU-lande-

³ Danmarks Statistik og DI-beregninger.

ne, EU's servicedirektiv er ikke fuldt implementeret, EU har ikke en fuldt integreret kapitalmarkedsunion, og der er endnu ikke fri bevægelighed for data, energi og affaldsressourcer. Som følge af coronakrisen er der desuden indført nye barrierer i det indre marked, som risikerer at blive langvarige. Det gælder rejserestriktioner, massiv konkurrenceforvridende statsstøtte og favorisering af lokale fødevarerproducenter i visse EU-lande.⁴

Derfor arbejder DI for et dybere og mere effektivt indre marked. Det kræver mere ensartet fortolkning af EU's regler for varer og tjenesteydelser, harmoniserede regler for kapitalbevægelser, bedre adgang til at klage over EU-stridige nationale regler, og at det bliver lettere for virksomhederne at efterleve EU's fælles regler. Desuden er der behov

for fri bevægelighed for data, energi og affaldsressourcer.

Strategiske investeringer i grøn og digital omstilling rummer store muligheder for danske virksomheder. EU har vedtaget ambitiøse 2030-mål for både den grønne og digitale omstilling. Nærmere bestemt har EU-landene forpligtet sig til at reducere CO₂-udledningen med 55 pct. sammenlignet med niveauet i 1990, på vej mod klimaneutralitet senest i 2050. En ny europæisk klimalov gør målene bindende for EU. EU-Kommissionen fremlagde i juli 2021 desuden en omfattende klimapakke (EU Fit for 55), som skal opdatere EU's klimaværktøjskasse i lyset af de øgede klimaambitioner. Pakken omfatter bl.a. en styrkelse af EU's fælles CO₂-kvotesystem, herunder udvidelse med bygningssektoren, landtransport og søfart.

På det digitale område har EU vedtaget mål om en væsentlig forøgelse af antallet af it-specialister, produktion af halvledere og avancerede computere samt digital

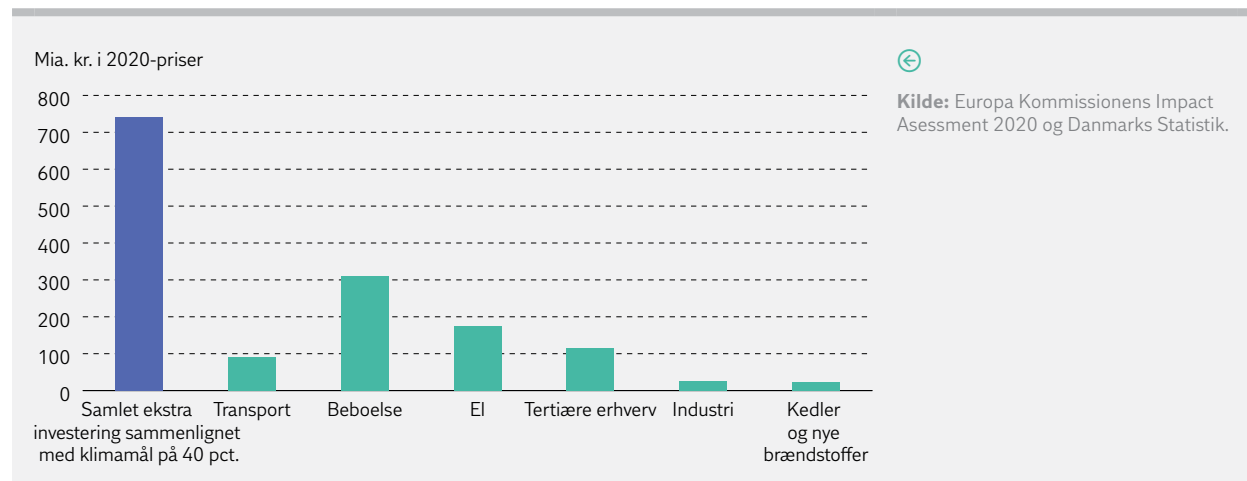
omstilling af erhvervslivet og den offentlige sektor. Det kræver massive investeringer i alle sektorer og alle EU's medlemslande for at realisere disse mål. I de kommende år vil der således blive sat gang i store grønne og digitale projekter finansieret af EU-programmer, EU-lande og private aktører.

Investeringerne rummer et stort vækstpotentiale for danske virksomheder, bl.a. inden for byggesektoren. Det skyldes, at dansk erhvervslivs førerposition inden for grøn og digital teknologi i stigende grad vil blive efterspurgt på tværs af EU-lande. Desuden vil moderniseringen af EU's grønne og digitale infrastruktur forbedre konkurrencekraften internationalt og give virksomheder bedre vilkår for at afprøve nye teknologier.

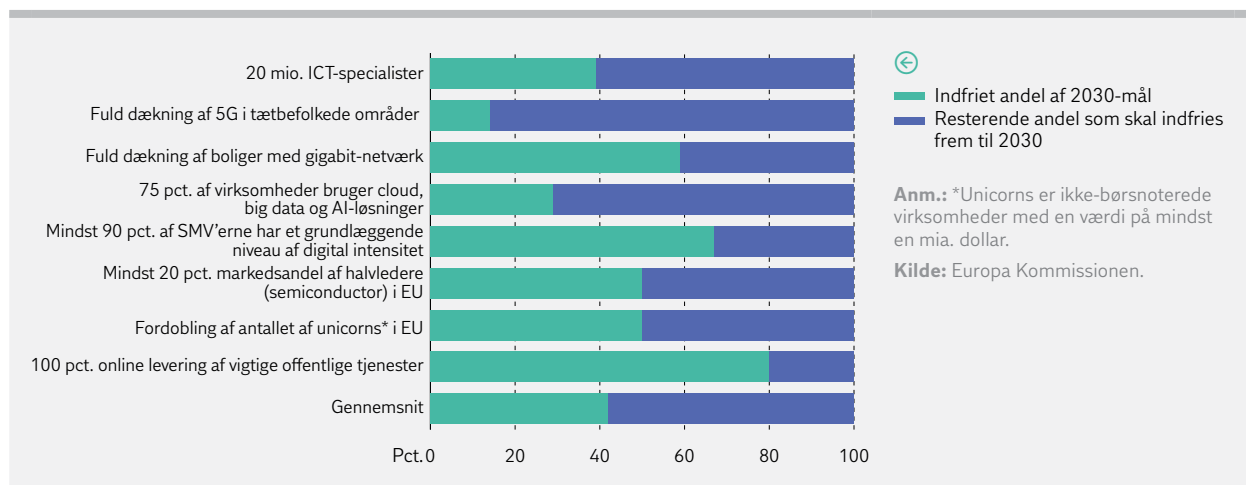
Derfor er det yderst vigtigt, at regeringen yder en proaktiv indsats for at påvirke indholdet af EU's kommende initiativer, så danske virksomheder får gode muligheder for at bringe deres kompetencer i spil.

⁴ Tænketanken Europas rapport "Konsekvenser for EU's indre marked af coronakrisens første bølge", januar 2021.

ÅRLIGE EKSTRA INVESTERINGER FREM MOD 2030 MED EU'S NYE 55 PCT. KLIMAMÅL

HVOR LANGT ER EU FRA 2030-MÅLENE OM ET INKLUSIVT, DIGITALT OG BÆREDYGTIGT SAMFUND?

For at realisere de grønne og digitale 2030-mål kan desuden fremhæves følgende tre EU-prestigeprojekter, som får stor betydning for danske virksomheders vækst- og eksportmuligheder i de kommende år:

1) EU's genopretningsplan: EU har i 2020 vedtaget en genopretningsplan på mere end 800 mia. euro, som vil blive udmøntet i 2021-2026. Heraf skal mindst 37 pct. af midlerne gå til grøn omstilling og 20 pct. til digital omstilling. Desuden indebærer EU's budgetramme for 2021-2027 nye grønne og digitale programmer, og at en større del af regionalstøtten skal gå til grøn og digital omstilling.

2) EU's industripolitik: EU har lanceret såkaldte "industri-alliancer inden for hydrogen, kritiske råstoffer, batteriteknologi og cirkulær plastik". Det vil sige offentlig-private partnerskaber på tværs af EU-lande, hvor der gives udvidet adgang til statsstøtte. EU er også på vej med industrialliancer om cloud-services, halvledere og bæreraketter.

DI'S FORSLAG DER SKAL SKABE ET MERE KONKURRENCEDYGTIGT EU

- Danmark skal have en proaktiv europapolitisk strategi.
- Et dybere og mere effektivt indre marked:
  - Det indre marked skal "af-coronificeres."
  - EU's produktlovgivning bør fremme grøn og digital omstilling med afsæt i New Legislative Framework (NLF).
  - Servicedirektivet skal implementeres og efterleves korrekt i alle EU-lande.
  - Der skal også være fri bevægelighed for data, energi og affaldsressourcer.
  - EU skal have en fuldt integreret kapitalmarkedsunion.
  - EU skal have et mere effektivt klagesystem mht. overholdelse af EU-regler.
- Harmoniserede EU-standarder skal være markedsdrevne og fleksible.
- Ny EU-regulering skal være "digital-by-default" og forhindre unødige barrierer ved handel i det indre marked.
- EU's genopretningsplan skal bruges på vækstskabende investeringer i grøn og digital omstilling.
- EU's industripolitik bør fremme den grønne og digitale omstilling og styrke den europæiske sundhedssektor.
- EU bør udvide adgangen til bæredygtig finansiering.
- Regeringen bør støtte et danskledet bud på mission under New European Bauhaus.
- EU bør opretholde markedsadgangen og et "level playing field" i samhandlen med Storbritannien.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

3) New European Bauhaus: EU vil igangsætte en boligrenoveringsbølge, som skal føre til bæredygtige, æstetiske og inkluderende boligarealer. Pilotprojekter udrulles i 2021–2023. Herefter skal resultaterne udbredes med henblik på at skabe bedre boligområder både i og uden for EU.

EU's kommende projekter har enorm skala. Mulighederne for danske virksomheder består derfor i at være en integreret del af værdikæden. Med mange nicheleverandører har dansk erhvervsliv et godt udgangspunkt. Men det kræver en proaktiv indsats og et dedikeret offentligt-privat samarbejde at sikre, at danske virksomheder opnår en direkte gevinst og bliver en central del af disse EU-projekter.

DANMARK SOM GRØNT KLIMAFAREGANGSLAND

Det haster med at øge indsatsen for at reducere drivhusgasudledningerne, som ellers betyder temperaturforhøjelser for hele kloden. Samtidig skal vi tilpasse vores sam-

fund til et klima, der bliver mere ekstremt. Klimaindsatsen er et fælles ansvar, som både skal omfatte det offentlige og alle sektorer i erhvervslivet. Det forudsætter også både nationale og internationale tiltag. Klima, vækst og ikke mindst forretning er hinandens forudsætninger. Det kræver, at vi i fællesskab har modet til at træffe de kloge og langsigtede beslutninger på de rigtige tidspunkter.

Voksende global udledning af drivhusgasser. På globalt plan er udledningen af drivhusgasser steget markant de seneste årtier. COVID-19 medførte kun et midlertidigt fald. Indretningen af genopretningspakker verden over vil få betydning for, hvordan udledningerne udvikler sig på kort sigt. Både i EU og i Danmark indgår grøn omstilling som centrale elementer i genopretningsindsatserne.

Danske udledninger udgør blot 0,1 pct. af de globale drivhusgasudledninger, men med Danmark som et klimafaregangsland kan danske løsninger og produkter spille en

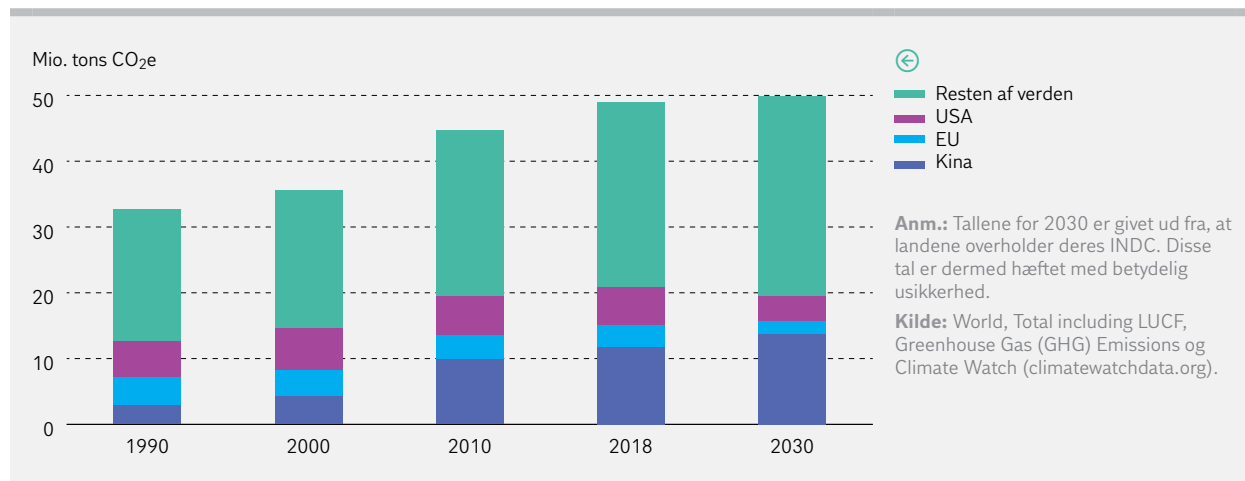
stor rolle ved i praksis at vise de løsninger, der er stigende behov for.

COP26 i Glasgow. Paris-klimaaftalen fra 2015 er ikke tilstrækkelig til at begrænse den globale opvarmning til 1,5 grader. Derfor er der i Paris-aftalen en særlig ambitionsmekanisme, der skal løfte landenes indsatser. EU har med beslutningen om et 55 pct. 2030-klimamål i forhold til 1990 udvist et nødvendigt internationalt klimalederskab. Biden-administration har også bragt USA tilbage i Paris-aftalen og klimakampen, og andre lande følger trop. Til trods for disse fremskridt er der et presserende behov for bred international tilslutning til at øge klimaindsatserne ved FN's klimaforhandlinger i Glasgow i november 2021. DI, State of Green og regeringen organiserer her Climatepartnerships for 2030, som er en fælles platform med 25 deltagende virksomheder.

EU "fit for 55". I april 2021 blev der indgået politisk aftale om en ny EU-klimalov, som omfatter et

STIGENDE GLOBAL UDLEDNING AF DRIVHUSGASSER

Udvikling og fremskrivning af drivhusgasser, 1990–2030

55 pct. 2030-klimamål og et langsigtet mål om klimaneutralitet senest i 2050. EU's klimaindsats har stor betydning for den danske klimaindsats. Når EU øger sit klimamål med 1 procentpoint svarer det årligt til en sænkelse af CO₂-udledningen i EU med det, der svarer til Danmarks samlede årlige udledninger.

EU-Kommissionens offentliggørelse af klimapakken "Fit for 55" 14. juli 2021 indeholder en lang række konkrete forslag til, hvordan klimaambitionerne kan realiseres. Efteråret 2021 og 2022 vil derfor være præget af EU-forhandlinger om de forskellige politiktiltag, som EU-Kommissionen har fremlagt. Det omfatter eksempelvis styrkelse og udvidelse af EU's CO₂-kvotesystem med bygninger, vejtransport og søfart, revisioner af EU's energieffektiviseringsdirektiv, vedvarende energidirektivet og bygningsdirektivet.

Flere initiativer fra EU trækker i retning af at gøre klimaindsatsen mere markedsbaseret og omkostningseffektiv – og vil dermed også kanalisere fremtidige investeringer i klimavenlig retning. Eksempelvis vil udvikling af fælles retningslinjer for grønne investeringer – en EU-taksonomi – synliggøre fremtidige investeringer i grønne løsninger. Desuden er styrkelsen af EU's CO₂-kvotesystem, der i dag omfatter CO₂-udledningerne fra bl.a. danske virksomheder i energisektoren, industrien og luftfarten, en hjørnesten i EU's klimaindsats.⁵

Derfor har EU-Kommissionens forslag om styrkelse af EU's CO₂-kvotesystem fra juli i år markant betydning for klimaindsatsen i EU og i Danmark. EU-Kommissionen foreslår at udvide CO₂-kvotesystemet til flere sektorer – helt konkret for bygninger, vejtransport og sø-

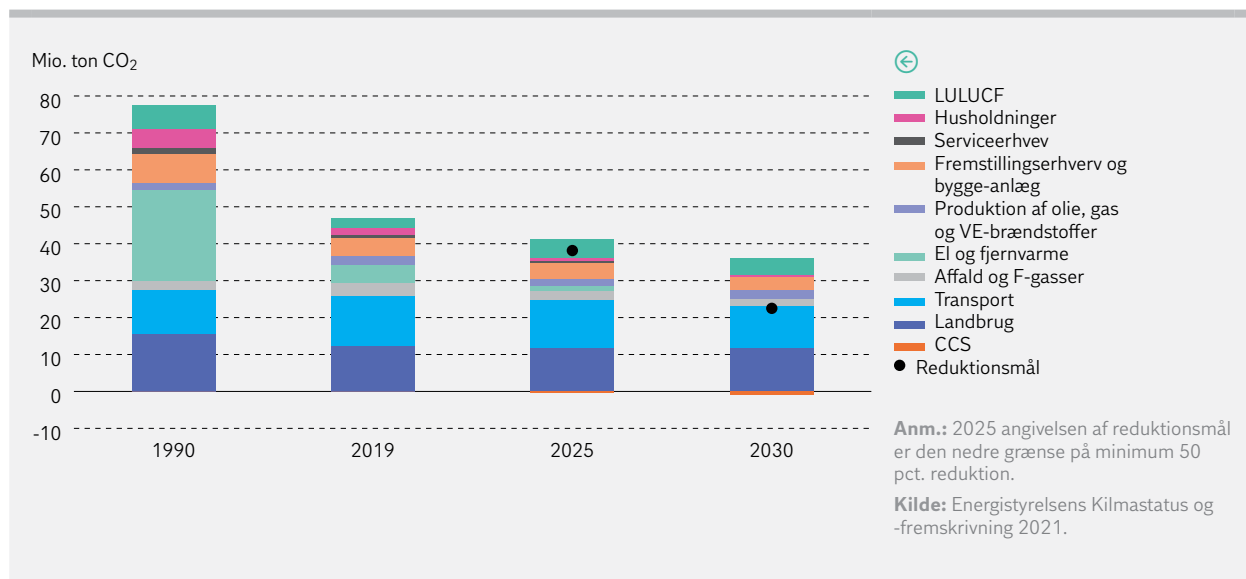
fart. Hvis det sker, vil CO₂-udledningerne fra disse sektorer også blive pålagt en EU-CO₂-pris. Det vil understøtte de mere sektorrettede tiltag som bygningsrenovering og CO₂-krav til bilproducenter. Allerede i dag er CO₂-kvoteprisen omkring 450 kr. pr. ton CO₂ – og dermed mere end dobbelt så høj som den danske CO₂-afgift for ikke-kvoteområdet. Frem mod 2030 forventes CO₂-kvoteprisen at stige til mindst 600 kr. pr. ton CO₂. De kommende politiske forhandlinger i EU vil således få stor betydning for den grønne omstilling, herunder for den grønne skattereform og Danmarks egen klimaindsats.

Danmark går forrest i den grønne omstilling. Danmark og danske virksomheder går forrest i den grønne omstilling, og det skal vi fortsætte med. Klimaloven fra 2019 fastlagde et ambitiøst klimamål på 70 pct. reduktion i udledning af drivhusgasser i 2030 og klimaneutralitet i 2050. Men et

5 Se DI-analysen "Effekterne af EU's CO₂-kvotesystem"

FALDENDE UDLEDNING AF DRIVHUSGASSER I DANMARK

Udvikling og fremskrivning af drivhusgasser i Danmark, 1990–2030

ambitiøst klimamål er ikke nok til, at Danmark kan kalde sig et grønt foregangsland. Det er nødvendigt, at klima, vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse går hånd i hånd. DI arbejder for at fremme virksomhedernes konkurrencevilkår gennem en vækstbaseret klimapolitik. Det er nødvendigt for at sikre finansiering og opbakning til den fremtidige klimainsats, og for at Danmark kan vise vejen internationalt.

Hvis der ikke foretages yderligere klimatiltag, end dem der i dag allerede er vedtaget, vil der blive udledt 35 mio. ton CO₂ i 2030. Men for at nå målet om en 70 pct.-reduktion sammenlignet med 1990, skal udledningen kun udgøre 23,2 mio. ton i 2030. Således er der et yderligere reduktionsbehov på 11,8 mio. ton. DI præsenterer i denne 2030-plan de nødvendige yderligere klimainitiativer, som indfrier reduktionsmålet.

Selv om Danmark allerede har gjort meget på klimafronten, har vi travlt, hvis vi skal mindske vores CO₂-udledninger tilstrækkeligt til at nå de ambitiøse målsætninger. Behovet for handling bliver understreget af den nye politiske aftale om et indikativt 2025-klimadelmål, hvor reduktionsmålet skrues op til 50–54 pct.

Med andre ord skal vi i dag vælge og udvikle de klimateknologier og løsninger, vi har brug for, for at komme i mål i både 2025 og 2030. Men ambitionen stopper ikke her, for der skal samtidig sigtes frem mod 2040 og 2050.

Klimapartnerskaberne fungerer godt. Et godt samarbejde mellem erhvervslivet og regeringen er afgørende for, at vi kan komme i mål med klimamålsætningen. Samarbejdet om klimapartnerskaberne og de omkring 400 forslag, som de 13 klimapartnerskaber afleverede til regeringen, er et godt eksempel. En lang række af klimapartnerskabernes forslag er omsat til politik og aftaler. Klimapartnerskabernes sektorkøreplaner, der er blevet udarbejdet i løbet af 2021, har gjort status på de forslag, der er gennemført, samt de tiltag, der stadig skal kigges på. Der arbejdes desuden på at udbrede erfaringerne med klimapartnerskabsmodellen internationalt i år. I maj 2021 blev der etableret et 14. klimapartnerskab for Forsvaret med DI som sekretariat. Klimapartnerskabet forventes at afrapportere i foråret 2022.

Sådan kommer vi i mål i 2030 med den grønne omstilling i Danmark. Udfordringen er klar. Der skal fjernes 11,8 mio. ton CO₂ de

næste ni år for at nå klimaambitionen. Det kræver et langt højere tempo i omstillingen, end det vi har formået de sidste 20–30 år. Den danske klimainsats skal bygge på en ambitiøs indsats på tværs af sektorer og på forudsigelige rammevilkår, der gør det muligt for virksomhederne at investere i de rigtige løsninger. Det offentlige har en central rolle som klimafrontløber. Dets markante indkøbsprogram kan kickstarte markedet for grønne produkter og understøtte erhvervslivets investeringer i grønne løsninger.

Nogle sektorer er mere udfordrede end andre, ikke mindst landbruget og transportsektoren, der fremover vil være de store kilder til CO₂-udledning i Danmark. Her er der behov for en ekstra indsats. Klimapartnerskaberne for begge områder har peget på de tiltag, der kan fremme CO₂-reduktion så omkostningseffektivt som muligt. For landbruget handler det i høj grad om at udtage lavbundsjord i betydeligt omfang. For transporten er det afgørende, at vi skaber ladepladser og infrastruktur, der understøtter grønne drivmidler, grøn transport og grønne køretøjer i alle størrelser, eksempelvis elektrificering af godstrafikken.

DI har i udspillet KLIMA/24/7 fra juni 2021 givet et bud på, hvilke prioriterede beslutninger der er behov for at træffe i dag for at kunne nå i mål i 2030 (KLIMA/24/7). Forslagene i udspillet har potentiale til at reducere CO₂-udledningen med 7,5 mio. ton CO₂ i 2030, svarende til 64 pct. af Danmarks klimamanko. I denne 2030-plan anvises de resterende tiltag, der er nødvendige for at nå den fulde reduktion i CO₂-udledning.

BEHOV FOR BETYDELIG REDUKTION I DRIVHUSGASUDLEDNINGEN

Mio. ton CO ₂	1990	2019	2025	2030	70 pct. reduktionsmål
Total udledning	77,4	46,7	40,8	35,0	23,2
Reduktionsbehov					11,8

ⓘ **Anm:** 2030 baseline er den forventede udledning baseret på Klimafremskrivning 2021

Kilde: Energistyrelsens klimafremskrivning 2021 og DI-beregninger.

En grøn dansk skattereform som ikke øger virksomhedernes omkostninger. Et centralt element i DI's buket af klimaforslag er en grøn skattereform. Danmark har et kludetæppe af afgifter på CO₂ og energiforbrug, der ikke effektivt understøtter den grønne omstilling og klimaindsatsen. Derfor arbejder DI bl.a. for, at den danske CO₂-afgift skal forhøjes i takt med den forventede stigning i EU's CO₂-kvotepris, uden at der sker dobbelt-bebyrdelse for de danske kvotevirksomheder. Således foreslår DI, at omkostningsniveauet ved at udlede CO₂ skal stige til det forventede 2030-niveau for CO₂-kvoteprisen, dvs. 600 kr. pr. ton CO₂ i 2030. Det skal sammenlignes med den nuværende danske CO₂-afgift på ca. 180 kr. pr. ton CO₂. Det vil sikre, at der sker en ensartet pris-sætning af CO₂-udledning, uanset om udledningen sker i eller uden for kvotesektoren, idet den danske CO₂-afgift kobles til udviklingen i EU's kvotepris.

DI's udspil til en grøn skattereform lægger samtidig op til lempelser af de nuværende energiafgifter samt en række forsimpelingstiltag, der skal fastholde erhvervslivets konkurrencekraft og skabe yderligere fremdrift i den grønne omstilling. Med den samlede pakke er det forventningen, at den forhøjede CO₂-beskatning og kompensationen i form af lavere energiafgifter vil medføre en CO₂-reduktion på ca. 0,9 mio. ton CO₂ i 2025 stigende til 4,4 mio. ton CO₂ i 2030.

En helt central del af den grønne omstilling er at kombinere indsatsen på tværs af forskellige sektorer. Eksempelvis skal biobaseret CO₂ fra industrien indgå sammen med grøn brint i produktion af nye brændsler – eller også kan CO₂ op-

fanges og lagres. Luftfarten er afhængig af udviklingen af Power-to-X-teknologien for at kunne få adgang til bæredygtige flybrændstoffer. Power-to-X afhænger af adgang til betydelige mængder vedvarende energi fra eksempelvis etablering af energiover. Den politiske aftale fra juni om støtte til Power-to-X-projekter giver danske virksomheder et skub fremad i forhold til udvikling af grønne brændstoffer, så de kan blive et konkurrencedygtigt alternativ til fossile brændsler. Behovet for grønne brændsler er især stort, hvor elektrificering er vigtig at gennemføre. Her kan nævnes brug af eldrevne varmepumper i de velegnede dele af industriprocesserne samt udfasning af olie- og gasfyr i den individuelle opvarmning. Det er eksempler på elektrificering og sektorkobling, der vil give store CO₂-reduktioner. I juni blev der desuden indgået aftale om lagring af CO₂, og den kan blive en god forretning for Danmark, da det samtidig giver mulighed for eksport af klimaneutrale brændstoffer til hele verden.

En nødvendig forudsætning for grøn sammenhængskraft på tværs af samfundet er et solidt digitalt fundament, der bygger på data og giver os viden, så ressourcer og værdikæder bindes sammen bedst muligt. Når vi tænker på tværs af værdikæder og sektorer, kan vi udnytte de knappe ressourcer bedre, styrke synergier og øge produktiviteten i eksempelvis fremstillingsindustrien, hvilket også er til gavn for en grøn omstilling.

Danmark er førende i EU, hvad angår eksport af klimaløsninger. Danmark er et globalt knudepunkt for udvikling af grønne løsninger. Vi har demonstreret, at

man kan reducere drivhusgasudledningen og samtidig øge vækst og velstand. Danske løsninger sælges verden over og bidrager således til global reduktion af CO₂. I 2020 var eksporten af energiteknologi og -service på 107 mia. kr. Eksporten af energiteknologi udgjorde 12 pct. af den samlede danske vareeksport. Dermed er Danmark førende i EU, når det gælder eksport af energiteknologi. Hertil kommer salg og udvikling af øvrig klimateknologi, der kan trække verden i en grønnere og mere klimavenlig retning, eksempelvis inden for vandsektoren og byggeriet.

Tilpasninger til et klima, der bliver mere ekstremt, er nødvendige. Danmark og resten af verden oplever i stigende grad effekterne af klimaændringerne. Klimaændringer der betyder øget nedbør og ekstremregn, stigende grundvand samt havvandsstigning og hyppigere stormflod i Danmark. Derfor skal arbejdet med at skabe et klimarobust samfund opprioriteres, så vores jordområder, natur, bygninger, boliger, veje og anden vigtig infrastruktur beskyttes mod ødelæggelser som følge af oversvømmelser og erosion. Skaderne efter oversvømmelser og erosion er enorme, og det er billigere at forebygge end at udbedre skader. En kommende national klimatilpasningsplan skal være med til at nedsætte sårbarheden over for de fremtidige klimaændringer, men også sikre det nødvendige samarbejde mellem kommuner.

DI'S SAMLEDE FORSLAG TIL FREMME AF DANMARK SOM GRØNT KLIMAFOREGANGSLAND

- Der er brug for et stærkt europæisk klimalederskab.
- Anbefalingerne fra Grønt Vækstteam skal realisere og demonstrere grønne løsninger.
- En kommende grøn skattereform, der bl.a. indeholder en højere CO₂-afgift som følger kvoteprisen op til forventet 600 kr. i 2030, en sænkelse af husholdningernes elafgift med yderligere ca. 27 øre/kWh, en annullering af den midlertidige energiafgift og en ligestilling af elafgiften på lønsumspligtige og momsomfattede virksomheder, skal sikre virksomheders konkurrencesituation og give reelle CO₂-reduktioner og mulighed og tid til omstilling. Delelementerne i vores udspil til Grøn Skattereform er uddybet i vores metodenotater på di.dk/FremtidensDanmark.
- Etablér et nationalt program for sektorkobling.
- Afklar de politiske rammer for tilskudsordning til Power-to-X og CCUS og sæt gang i storskala demonstrationsprojekter med CCUS og Power-to-X, så de har klimaeffekt inden 2030.
- Udfas kul på Nordjyllandsværket.
- Regeringen skal udarbejde en gasstrategi med plan for gasinfrastruktur, fremme af grønne gasser og handel hermed.
- Fremryk energijørerne, så de er færdige senest i 2030.
- Vi skal have en incitamentsbaseret regulering af energiforsyningssektoren.
- Afsæt midler til forskning i energilagring og testzoner til at opskalere nye teknologiske områder.
- Regeringen skal udarbejde en strategi for energieffektivisering.
- Bygninger i den offentlige sektor skal renoveres.
- Offentlige indkøb af køretøjer og transportydelser skal være CO₂-neutrale i 2030.
- Bilbeskatningen skal være endnu grønnere.
- Vægt og dimensioner på lastbiler skal øges og støjreglerne ændres.
- Alternative drivmidler i vejtransporten skal fremmes.
- Strategi for multimodal godstransport.
- Der skal udarbejdes en samlet plan for grøn omstilling af luftfarten.
- CO₂-neutrale taxier skal fremmes.
- Gør den kollektive trafik CO₂-neutral.
- Klimavenlig arealanvendelse skal bidrage til at reducere dansk landbrugs CO₂-udledninger gennem bl.a. udtagning af lavbundslande og skovrejsning.
- Bygningsreglementet skal forenkles.
- Klima- og energidokumentation for bygninger skal forbedres.
- Vandsektoren skal være energi- og klimaneutral.
- Centralisering af spildevandsbehandling i færre og mere effektive anlæg.
- Der skal udarbejdes en samlet strategi for klimatilpasningsindsatsen.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

BÆREDYGTIGHED GIVER KONKURRENCEFORDELE

I takt med at Danmark og andre lande integrerer FN Verdensmålene i deres politik, driver det en efterspørgsel efter bæredygtige løsninger og produkter, både herhjemme og i resten af verden. F.eks. indeholder EU's "Green Deal" 51 initiativer, der udstikker Kommissionens overordnede prioriteter for den grønne omstilling og varsler nye strategier på en lang række områder. Det vil udmønte sig i konkrete nye regler på tværs af en række områder, hvilket kan medføre store forandringer, også for danske virksomheder. Det er vigtigt, at de kommende regler bliver værdiskabende for danske virksomheder ved at belønne de virksomheder, der bidrager til bæredygtig udvikling, uden at medføre omfattende bureaukrati eller uhensigtsmæssige krav.

Regeringen lancerede i juni 2021 en ny og ambitiøs handlingsplan

for FN's Verdensmål. Planen indeholder en række nye initiativer, som skal sikre, at Danmark når Verdensmålene. Blandt disse er nye verdensmåls-erhvervsfremstød på udenlandske markeder, flere eksportindsatser for bæredygtige varer og serviceydelser samt indsatser for bæredygtige værdikæder og klimaberegning. Hertil kommer et øget fokus på bæredygtighed i indkøb i internationale organisationer i regeringens nye udviklingspolitiske strategi fra juni 2021. Det skal alt sammen bidrage til, at danske bæredygtige løsninger i endnu højere grad kan komme ud i verden og være med til at realisere Verdensmålene.

Danske virksomheder kan netop levere mange af de løsninger, der understøtter en grøn og bæredygtig omstilling, eksempelvis inden for energi, vand og sanitet, sundhed, cirkulære løsninger og fødevarereproduktion. Mange danske virksomheder har allerede taget Verdensmålene til sig og arbejder

strategisk med at integrere dem i deres kerneforretning. Det er med til at drive den bæredygtige udvikling, men det er i stigende grad også vigtigt for virksomhedernes konkurrenceevne.

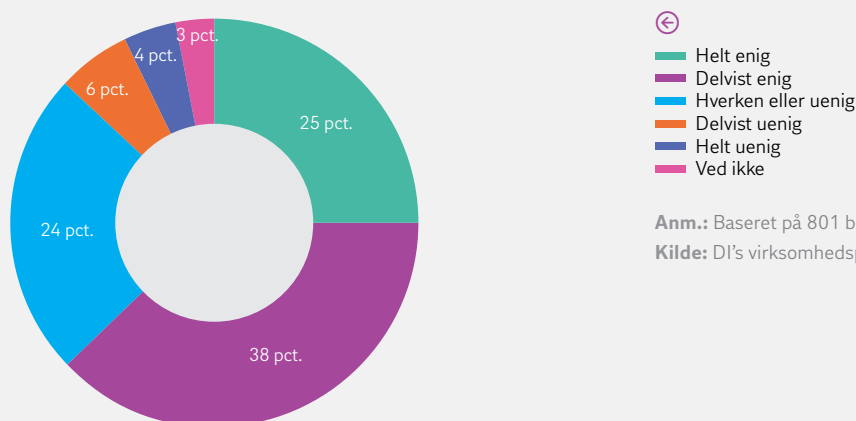
Bæredygtighed udgør en stadig vigtigere konkurrenceparameter.

I DI's virksomhedspanel fra foråret 2021 svarede 63 pct. ud af 801 adspurgte virksomheder, at de er helt eller delvist enige i, at bæredygtighed i dag udgør en vigtig konkurrenceparameter for deres virksomhed. Det gælder ikke mindst for eksportvirksomhederne. Blandt de eksporterende virksomheder svarede 67 pct., at de oplever øget fokus på bæredygtighed fra kunder og investorer. Det gør sig kun gældende for 49 pct. af virksomheder uden eksport.

Tendensen er i høj grad drevet af en efterspørgsel efter mere bæredygtige løsninger fra store virksomheder i Danmark og globalt. Mange af disse har allerede sat ambitiøse

BÆREDYGTIGHED ER EN VIGTIG KONKURRENCEPARAMETER FOR RIGTIG MANGE VIRKSOMHEDER

Hvor enig er du i følgende udsagn: Bæredygtighed udgør i dag en vigtig konkurrenceparameter for min virksomhed

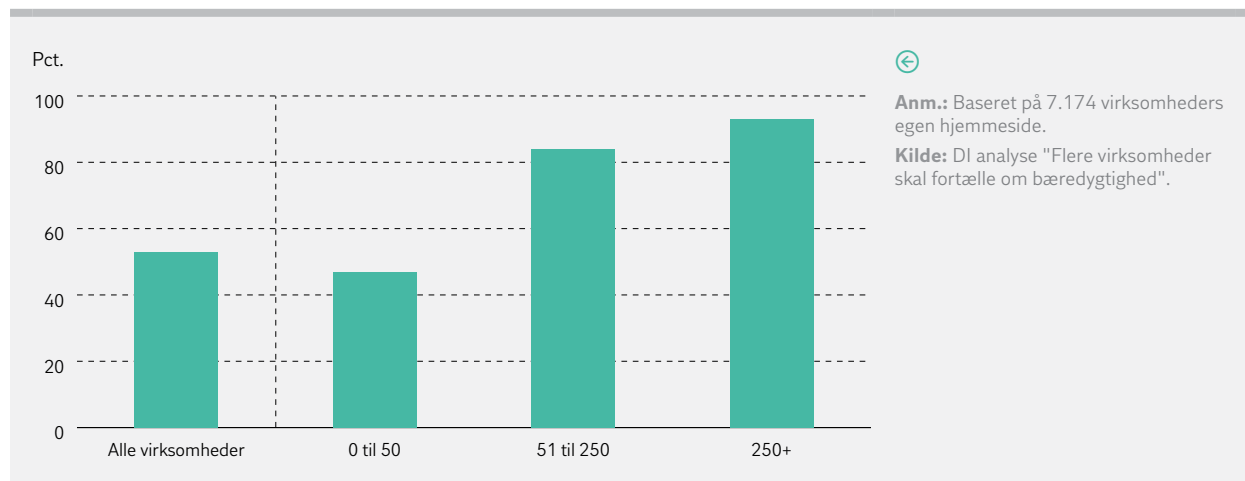
- Helt enig
- Delvist enig
- Hverken eller uenig
- Delvist uenig
- Helt uenig
- Ved ikke

Anm.: Baseret på 801 besvarelser.

Kilde: DI's virksomhedspanel.

MARKANT FLERTAL AF DE MELLEMSTORE OG STORE VIRKSOMHEDER ITALESÆTTER BÆREDYGTIGHED

Andel af virksomheder, som omtaler bæredygtighed på deres hjemmeside, fordelt på virksomhedsstørrelse

klimamålsætninger, mens andre imødeser lovkrav om øget rapportering om bæredygtighed, som i høj grad er drevet af EU-Kommisjonen. Det betyder, at både store, mellemstore og små virksomheder forventes at mærke et stigende pres for at arbejde med bæredygtighed og kunne dokumentere konkrete resultater.

Mange virksomheder kommunikerer om bæredygtighed. Denne udvikling afspejler sig også i virksomhedernes kommunikation om bæredygtighed. I en DI-analyse fra april 2021⁶ fremgår det, at over halvdelen af danske virksomheder kommunikerer om bæredygtighed på deres hjemmeside. Det er især de mellemstore og store virksomheder, som kommunikerer om bæredygtighed. Hos de mellemstore virksomheder er tallet 84 pct., mens hele 93 pct. af de store virksomheder italesætter bæredygtighedsdagsordenen. Desuden viser

analysen, at virksomheder med eksport i højere grad omtaler bæredygtighed sammenlignet med virksomheder uden eksport.

Blandt de virksomheder, der i nogen grad, i høj grad eller i meget høj grad omtaler bæredygtighed på deres hjemmesider, er der særligt fokus på Verdensmålene relateret til klimainsats, bæredygtig energi samt ansvarligt forbrug og produktion.

Der er markant flere virksomheder, der arbejder med bæredygtighed – særligt blandt de små og mellemstore virksomheder – end der er virksomheder, der kommunikerer om bæredygtighed. I takt med, at dokumentation af bæredygtighedsindsatser bliver en endnu stærkere konkurrenceparameter, er det vigtigt, at også SMV'erne dokumenterer og kommunikerer om deres indsats.

DI-FORSLAG DER UNDERSTØTTER BÆREDYGTIGHED SOM KONKURRENCEFORDEL

- Regeringen og myndighederne skal arbejde målrettet for de bedst mulige rammer for, at danske virksomheder kan bidrage til bæredygtig udvikling gennem deres forretning.
- Nye regler relateret til bæredygtighed skal være værdiskabende for virksomhederne.
- Regeringen skal arbejde mere målrettet for at sikre bæredygtighed (miljø, klima og socialt) i offentlige indkøb i internationale organisationer, ikke mindst i FN og EU.
- Investeringsfonden for Udviklingslandene (IFU) skal styrke dansk handel med og investeringer på udviklingsmarkeder.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

⁶ Flere virksomheder skal fortælle om bæredygtighed – DI (danskindustri.dk)

FREMTIDENS RESSOURCER

De sociale og økonomiske fremskridt over hele verden medfører en øget kamp om klodens knappe ressourcer. Som samfund og erhverv skal vi blive bedre til at producere mere af mindre, genbruge og genanvende vores råvarer. Det skal vi for at fremtidssikre vores adgang til ressourcer, styrke konkurrenceevnen og eksportmulighederne og ikke mindst sikre bæredygtig forbrug og produktion.

Omkring halvdelen af de globale CO₂-udledninger og mere end 90 pct. af tabet af biodiversitet skyldes udvinding og forarbejdning af naturressourcer. Cirkulær økonomi rummer afgørende værktøjer til at vende udviklingen og samtidig reducere trækket på jordens begrænsede ressourcer.

Vi bør sætte os det mål, at Danmark er verdens førende cirkulære økonomi i 2030. Danske virksomheder skal producere mere af mindre, genanvende affald i god kvalitet og udvikle bæredygtige produkter og løsninger.

Vi producerer alt for meget affald i Danmark. 842 kg pr. indbygger om året blev det til i 2019. Det sætter Danmark i top globalt set, når det kommer til at producere affald. Det belaster klimaet og miljøet, og så er det dårlig forretning.

Virksomhederne er allerede i gang med at udvikle nye forretningsmodeller, hvor man skaber deleordninger, genbruger produkterne eller sælger ydelser for på den måde at udnytte produkter og materialer bedre. Der er fokus på design, der sikrer, at produkter holder længe. Men de cirkulære løsninger skal op i skala for at give rigtig effekt.

Affaldsreduktionsmål er en vigtig trædesten i omstillingen til cirkulær økonomi. Sammen med Danmarks Naturfredsforening (DN) foreslår DI, at der sættes et klart mål om at reducere affaldet pr. indbygger med 20 pct. i 2030 i forhold til 2019.⁷ DI og DN foreslår i et fælles udspil indsatser, der fremmer cirkulære forretningsmodeller, skalerer genbrugsløsninger og giver produkter længere liv.

Politisk har der altovervejende været fokus på, hvordan vi håndterer vores affald bedre – og det er der også brug for. Men vi skal gå på to ben, så vi både forebygger affald og sikrer, at vi på effektiv vis er i stand til at genanvende affald.

I DI bakker vi op om de politiske beslutninger, der er truffet med Klimaplanen for en grøn affaldssektor fra juni 2020. Vi håber på en hurtig implementering af aftalen, så vi kan få rammerne om fremtidens genanvendelsessektor på plads. Klimaplanens ambition om en energi- og klimaneutral vandsektor med bedre udnyttelse af ressourcer som fosfor er et væsentligt bidrag til et cirkulært samfund.⁸

Mere og bedre genanvendelse er afgørende i en cirkulær økonomi. DI mener, at ambitionen skal være mindst 80 pct. genanvendelse af al affald i Danmark – det vil sige både erhvervs- og husholdningsaffald. Målet om genanvendelse omfatter også nyttiggørelse af materialer, men med et fokus på at forbedre værdiudnyttelsen af affald, så mere af det affald, der blot nyttiggøres i dag, fremover genanvendes. Udvik-

ling af grønne løsninger inden for affaldsteknologi og cirkulær økonomi vil ikke kun sikre høj genanvendelse i Danmark. Løsningerne vil også kunne eksporteres til udlandet. Regeringen har sat sig den ambition, at cirkulær økonomi skal være det næste grønne erhvervsventyr. Det bakker DI op om.

Øget genanvendelse kræver ændringer i affaldssektoren, som sektorens virksomheder er klar til at levere på. Ensartet sortering og indsamling af affald er ved at blive implementeret. Og krav om udbud af de samlede affaldsmængder er på vej. Det giver plads til private investeringer i sorterings- og genanvendelsesanlæg. Næste afgørende skridt er udformningen af det kommende producentansvar for emballage, hvor vi skal sikre incitament til at opbygge et effektivt affaldssystem og til at anvende emballage, der let kan genbruges og genanvendes.

Vi skal også have fokus på de ressourcer, der er begrænsede, f.eks. fosfor. Her skal øget genanvendelse sikres, bl.a. gennem klare mål i Danmark og EU for udnyttelse af spildevandets ressourcer. Vi skal have en endnu mere effektiv affalds-, vand- og spildevandssektor, der er gearet til cirkulære ressourcer. Det betyder grøn vækst, danske arbejdspladser og mulighed for at omsætte vandløsninger og affaldet til danske eksportordrer.

Danmark bør fastholde sin førerposition på vandområdet. Vand er i stigende grad en begrænset ressource, som der internationalt efterspørges løsninger til at håndtere. Der er på tværs af offentlige og private aktører i Danmark etableret en fælles vision om at fordoble eksporten af dansk vandteknologi

⁷ Læs mere i DI's og DN's udspil (2021): "Fælles veje til at knække affaldskurven"

⁸ Se anbefalinger fra Klimapartnerskab for affald, vand og cirkulær økonomi på di.dk.

i 2030. For at komme i mål bør regeringen bygge videre på den nye eksportstrategi for vandområdet og i samarbejde med erhvervslivet tage initiativ til en national vækstplan på vandområdet, der bl.a. kobler eksportfremme med udvikling og demonstration i Danmark.

Målrettet forskning, udviklings- og demonstrationsprojekter og partnerskaber er afgørende for at hente ressource- og klimagevinster. Det er afgørende for at udvikle ny teknologi og digitale løsninger, der bl.a. kan optimere vandforsyningen, og som kan bidrage til at spore produkter i værdikæden og dermed realisere en cirkulær økonomi. På affaldsområdet er der brug for hjælp til de mange virksomheder, der gerne vil investere i sortering og genanvendelse i Danmark. På vandområdet er der behov for stor-skala-demonstrationsanlæg, der kan afprøve nye teknologier og dele viden internationalt.

Bæredygtige produkter og løsninger skal være normen. I dag er bæredygtighed et tilvalg, som forbrugere og virksomheder står overfor. Det skal vi have vendt om, så bæredygtighed er en forudsætning for at være på det europæiske marked. EU-lovgivning, der stiller krav til alle produkter og løsninger på det europæiske marked, skal sikre, at det bæredygtige valg er normen, både for forbrugerprodukter og business2business-produkter.

Der er behov for en fælles, europæisk målestok for bæredygtighed, f.eks. ved at "Product Environmental Footprint" (PEF) udbredes til at dokumentere bæredygtighed og stille krav i offentlige udbud, og ved at EU's ecodesign-direktiv udvides, så det omfatter flere produkter og stiller cirkulære designkrav. Samti-

dig bør Danmarks stærke position på det digitale område udnyttes til at skabe forretningsmuligheder og fremme miljøgevinster via det kommende digitale produktpas.

Produkter skal designes til genbrug og genanvendelse f.eks. ved at stille krav til kemi i produkter, så det ikke forhindrer, at produkter bruges igen.⁹ DI har udarbejdet forslag til grønnere og sikrere brug af kemi i DI's kemiudspil. Her er der også konkrete bud på, hvordan kemi kan og skal bidrage til udvikling af cirkulære og bæredygtige produkter.

Natur og virksomheder skal tænkes bedre sammen. Fremtidens produktion skal ske på vilkår, der både gavner forretningen og naturen. Tilbagegang af biodiversitet og råstofgrundlaget for produktion er en udfordring globalt set. Som samfund og erhverv skal vi bidrage til at stoppe tilbagegang og skabe mere natur og øget biodiversitet,

pas på ressourcerne og geare os til at håndtere klimaforandringer.

Danske virksomheder er allerede i front med udvikling af bæredygtige produkter og services. Men det skal gøres lettere og endnu mere attraktivt at kunne bidrage til natur og biodiversitet – også den helt nære natur. Her er vande effektiv produktion og spildevandshåndtering vigtige elementer i spillet mellem virksomheder og det omkringliggende samfund, natur og vandmiljø.

Konkret skal det være nemmere for virksomheder at understøtte og fremme natur og biodiversitet i Danmark ved at invitere naturen ind på matriklen via midlertidige naturzoner og ved at skabe incitamenter til, at mere privat skov certificeres. På den måde kan virksomheder aktivt bidrage til målet om mere urørt skov og øget biodiversitet. Samtidig opfordrer DI til, at der udarbejdes en national strategi for udvinding af råstoffer samt en plan, der sikrer et robust samfund i forhold til klimaforandringer.

⁹ Læs mere om DI's forslag til grønnere og sikrere brug af kemi i DI's kemiudspil: *Kemi i en bæredygtig fremtid*.

DI-FORSLAG DER FREMTIDSSIKRER VORES RESSOURCER

- Invester i en grøn genanvendelsessektor – afsæt 500 mio. kr. til at kickstarte investeringer i sorterings- og genanvendelsesteknologier og faciliteter i Danmark.
- Tydelige incitamenter i producentansvar på emballage til miljømæssigt at forbedre emballagedesignet, så det let kan genbruges eller genanvendes og til at sikre et effektivt affaldshåndteringssystem drevet af producenterne med fokus på høj kvalitet i de genanvendte materialer.
- 80 pct. af de offentlige vareindkøb skal ske bæredygtigt i 2025 med fokus på grønne indkøbskriterier, totalomkostninger og hele værdikæden – herunder hvad der sker med produkterne efter endt levetid.
- Danmark skal have en samlet national vækstplan for vandsektoren med fokus på at koble eksportfremme med øget forskning og udvikling samt demonstration i Danmark.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

EFFEKT AF DI'S MÅL

Eksporten som andel af Danmarks BNP skal løftes med mindst 5 pct. DI's forslag om bedre rammebetingelser for danske virksomheders globale handel vil øge dansk eksport markant, hvis de indfries. Forbedret adgang til at eksportere til markeder uden for EU og i EU vil både øge danske virksomheders salg, produktivitet og konkurrenceevne.

DI's forslag om et dybere og mere effektivt indre marked for varer og services vil også give danske virksomheder bedre vilkår for at realisere erhvervs- og vækstmuligheder. Potentialet i EU-markeder er enormt, og der er store økonomiske gevinster at hente for både borgere og virksomheder. Det kræver, at der gøres op med barriererne i det indre marked. Det er en langsigtet indsats, men selv en delvis realisering af målet vil have en markant effekt på Danmarks eksport/import og velstanden i Danmark.

Der er også et stort potentiale for danske virksomheder i EU's genopretningsplan. Det skyldes især EU's høje minimumskrav til grønne og digitale investeringer. På den baggrund har DI beregnet, at dansk eksport af grøn og digital teknologi kan stige med op mod 11 mia. kr. om året i perioden 2021–2026, hvor EU's genopretningsplan bliver udmøntet. Det forudsætter åbne og gennemsigtige udbudsprocedurer, og at EU-landene overholder kravene om investeringer, der gør en reel forskel i forhold til den grønne og digitale omstilling.

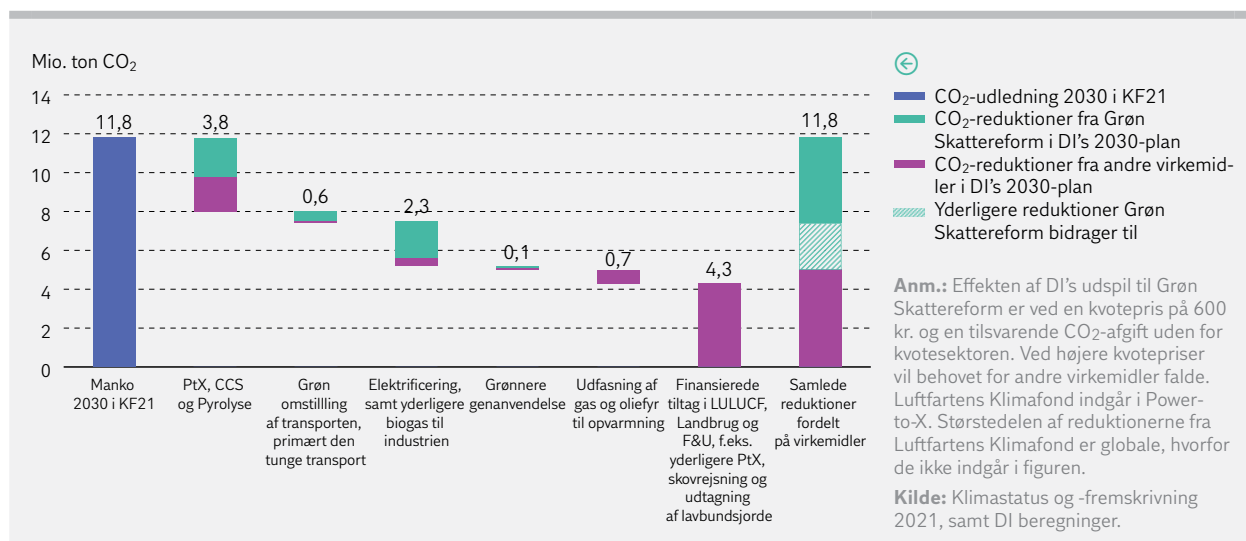
DI's forslag om Danmark som grønt klimaforegangsland og genanvendelse af ressourcer vil også fremme danske virksomheders eksport.

Såfremt alle disse DI-forslag gennemføres, vurderes det, at DI's mål om et løft i eksportandelen af BNP på mindst 5 procentpoint kan indfries i 2030. I så fald vil Danmarks samlede eksport svare til 61 pct. af Danmarks BNP i 2030.

Mindst 80 pct. genanvendelse. Når Klimaplanen for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi er implementeret inden for de kommende år, vil det skabe grobund for mere og bedre genanvendelse i Danmark. Suppleret med DI's forslag til at sætte skub i investeringer i sorterings- og genanvendelsessektoren og til at få producenterne i spil i det kommende producentansvar, så er målet om mindst 80 pct. genanvendelse inden for rækkevidde. Ensartet indsamling af affaldsmængderne, udbud af det genanvendelige affald og indførelse af producentansvar for emballage vil effektivisere affaldssektoren og skabe tydeligere incitamentsstrukturer.

En omstilling til cirkulær økonomi, hvor vi producerer mindre affald, genanvender mere affald i en bedre kvalitet og udvikler bæredygtige produkter, er ikke bare med til at sikre, at vi udnytter jordens ressourcer bedre. Det bidrager også til at reducere de CO₂-udledninger, som dansk forbrug og produktion er skyld i globalt set. Klimapartnereskabet for affald, vand og cirku-

KLIMAEFFEKT AF TILTAG I DI'S 2030-PLAN FORDELT PÅ GRØN SKATTEREFORM OG ANDRE VIRKEMIDLER

lær økonomi har estimeret et globalt CO₂-besparelspotentiale på 7–9 mio. ton i 2030.

CO₂-reduktioner og virkemidler.

For at sænke CO₂-udledningen med 70 pct. i 2030 ift. 1990 er det nødvendigt, at alle sektorer bidrager, og at indsatser kombineres på tværs af sektorer. DI's indspark til klimahandling omfatter derfor både tværgående politiske forslag og mere specifikke forslag rettet mod enkelte områder.

Udgangspunktet for indsatsen er, at de forventede 2030-udledninger udgør 35 mio. ton CO₂. DI's forslag til tiltag reducerer CO₂-udledningerne med yderligere 11,8 mio. ton i forhold til baseline. Derved når den samlede udledning i Danmark ned på 23,2 mio. ton i 2030.¹⁰

¹⁰ Dokumentation for beregninger findes i metodenotat på di.dk/2030.

I alt koster DI's klimainitiativer omkring 14½ mia. kr. i 2030. Initiativerne favner bl.a. tiltag rettet mod øget energieffektivisering og sektorkobling i industri og bygninger. Heri er også indeholdt tilskud til Power-to-X og støtte til CCS, samt anden forskning og teknologiudvikling af grønne løsninger. Støtte til teknologiudvikling og etablering af kritisk grøn infrastruktur skal supplere CO₂-beskatningen. En CO₂-afgift gør det dyrere f.eks. at anvende fossile brændsler, men afgiften ville skulle være ekstremt høj før de nye grønne teknologier bliver billigst, og det dermed ville være attraktivt for virksomhederne at skifte til de nye teknologier. DI betragter landbrugssektoren som den anden tilbageværende sektor med meget stor udledning skal reducere udledningerne. DI peger bl.a. på øget skovrejsning og udtagning af lavbundsgrunde, da det er tiltag med god samfundsøkonomi

og store CO₂-reduktioner. De igangværende forhandlinger om en klimaaftale på landbrugsområdet peger på et stort reduktionspotentiale.

Et tværgående element i DI's klimainitiativer er en grøn skattereform, som sammen med andre tiltag skal bidrage med reelle CO₂-reduktioner til realisering af 70 pct.-målet. Samtidigt skal der ske sikring af virksomhedernes konkurrencesituation, reduktioner og tid til omstilling. DI arbejder for en højere og mere ensartet CO₂-beskatning, der sætter en pris på drivhusgasserne og belønner investeringer i klimaløsninger. Den grønne skattereform skal indrettes i samspil med EU's fælles CO₂-kvotesystem, således at unødigt forvridding og konkurrencetab undgås. Indtægterne fra en CO₂-afgift kan geninvesteres i virksomhedernes grønne omstilling for at fremme muligheder og incitamenter.

SAMLET EFFEKTVURDERING AF DI'S KLIMATILTAG

Mio. ton CO ₂ e	(A) 2030-baseline (Udledning)	(B) DI's tiltag (Reduktion)	(A) – (B) Udledning med DI's tiltag (Udledning)	Reduktion målt i forhold til 1990 (Pct.)
Affald og F-gasser	1,8	0,1	1,6	39
El og fjernvarme	0,2	0,0	0,2	99
Produktion af olie, gas og VE-brændstoffer	2,3	0,0	2,3	-12
Fremstillingserhverv og bygge-anlæg	3,5	2,3	1,2	85
Serviceerhverv	0,2	0,2	0,0	99
Transport	11,5	0,6	10,9	7
Husholdninger	0,5	0,5	0,0	100
LULUCF, Landbrug, Forskning og Udvikling	15,9	4,3	11,6	
Pyrolyse	0,0	1,5	-1,5	
Power-to-X	0,0	1,0	-1,0	
CCS	-0,9	1,3	-2,2	
Samlet udledning	35,0	11,8	23,2	70
– Heraf reduktioner fra Grøn Skattereform		4,4		

⬆ **Kilde:** Energistyrelsens Klimastatus og -fremskrivning og Dansk Industri.

VI SKAL INVESTERE I FREMTIDEN OG SAMARBEJDE OM VELFÆRDEN

Innovative virksomheder og medarbejdere er grundlaget for alle danskeres velstand og fælles velfærd. Derfor skal Danmark investere mere i forskning, uddannelse, digitalisering og infrastruktur. Og vi skal skabe fremtidens offentlige sektor i samarbejde mellem offentlige og private virksomheder.

INDHOLD

39

DI's mål

39

Forskning og ny teknologi skaber fremtidens løsninger

43

Uddannelse er en nødvendig investering i fremtiden

50

Mere mobilitet og en veludbygget trafikalk infrastruktur

54

En hurtigere, kærligere og dygtigere offentlig sektor

57

Effekt af DI's forslag

DI'S MÅL ➞ INNOVATIVE VIRKSOMHEDER OG MEDARBEJDERE

Danmark er blandt de mest velstående lande i verden, og den enkelte borger har mange muligheder i livet. Mange af de ting, som gør Danmark til et godt land at leve i, er også med til at gøre Danmark til et godt land at drive virksomhed i. Og når virksomhederne og deres medarbejdere har gode rammer for at skabe vækst og job i Danmark, så bliver vi et stærkere samfund med råd til at investere endnu mere i den fremtid, vi drømmer om at skabe.

DI's mål for fremtiden er at bibeholde og styrke vores samfund og forudsætningerne for vores virksomheder. Når danske virksomheder konkurrerer på det globale marked, er kvalitet et nøglebegreb. Det gælder både for vores uddannelsessystem, forskning og for balancen i hele landet.

Virksomhederne skal have adgang til ny viden, forskning og innovation i verdensklasse. For at understøtte udviklings- og videnaftiviteter i både virksomheder og den offentlige sektor kræver det investeringer.

Virksomhederne arbejder hver dag for at være konkurrencedygtige, hvor de investerer i udvikling af deres produkter, services og medarbejdere.

Regeringen kan med nye investeringer bidrage til digitalisering, mere forskning og udvikling og dermed til den nødvendige fornyelse, som skal føre Danmark og de danske virksomheder videre fremad.

Det kræver også varige investeringer at løfte kvaliteten i uddannelserne og målrette uddannelsessystemet mere mod behovet hos de private virksomheder, herunder især behovet for de såkaldte STEM-kompetencer. Alle uddannelser skal være af høj kvalitet, så virksomhederne har adgang til at rekruttere dygtige medarbejdere med de rette kompetencer i hele landet. Manglen på arbejdskraft er stor og tiltagende, og hver gang en virksomhed ikke kan besætte en stilling, går vi glip af vækst og fremgang i hele landet. Derfor er det vigtigt, at vi uddanner de rigtige – både de faglærte og dem med videregående uddannelser – dér hvor der er et behov.

Digitalisering og ny teknologi spiller en stor rolle i kvalitetsløftet af vores samfund. Det gælder både i vores virksomheder, som skal have adgang til den nyeste teknologi og digitale løsninger, men også i vores uddannelsessystem. 2020 var året, hvor teknologien og digitale løsninger for alvor blev dagligdag i danskernes hjem og i det offentlige. Det udgangspunkt skal vi drage nytte af ved at forpligte os til at løfte velfærden og gøre den mere robust.

Fri bevægelighed og grænseoverskridende mobilitet er også en nødvendig drivkraft for opbygningen af en stærk og konkurrencedygtig økonomi. Den netop aftalte plan for investeringer i infrastrukturen skaber gode muligheder for at understøtte det fremtidige mobilitetsbehov. Det er nødvendigt at sikre den rette eksekvering af planen, så virksomheder og deres medarbejdere kan høste fordelene, til gavn for hele samfundet.

For at kunne prioritere disse investeringer og samtidig opretholde et højt serviceniveau i de offentlige tilbud kræver det en effektiv opgaveløsning, hvor ny teknologi bringes i spil. Og det forudsætter, at den offentlige sektor også trækker på kvalificerede og konkurrencedygtige bidrag fra private virksomheder.

Konkret foreslår DI derfor, at:

- De offentlige udgifter til forskning, uddannelse samt investeringer i digitalisering og infrastruktur skal udgøre mindst 18,5 pct. af de primære udgifter.
- I 2030 skal der mindst være 10.000 flere end i dag, der har færdiggjort en STEM-uddannelse.
- Klogere opgaveløsning i den offentlige sektor, bl.a. gennem digitalisering og offentlig-privat samspil skal frigøre mindst 20 mia. kr.

FORSKNING OG NY TEKNOLOGI SKABER FREMTIDENS LØSNINGER

I Danmark er forskningen af høj kvalitet, og vores forskningsmiljøer er verdensførende inden for en række områder, f.eks. inden for life science, vand og energi. Hvis vi fortsat skal skabe konkurrencedygtige løsninger for virksomhederne i fremtiden, kræver det investeringer i forskning og udvikling.

Vi har brug for ny viden og nye teknologier for at tackle de store samfundsmæssige udfordringer. Det gælder ikke mindst inden for life science og den grønne omstil-

ling af samfundet. Inden for life science er det nødvendigt at sætte ind med udvikling af nye innovative behandlinger og sundhedsteknologier til gavn for patienter og samfund. Ligeledes kan vi gennem et grønt teknologiløft imødekomme vores behov for varer, energi og transport, uden at vi belaster miljø, vand, natur og klima i samme grad som i dag, jf. kapitel 3.

Godt udgangspunkt for forskning. To tredjedele af den forskning, der udføres i Danmark, udføres i de private virksomheder. I 2019 investerede danske virksomheder for 43 mia. kr. i forskning og udvikling. En analyse fra Uddannelses- og Forskningsministeriet viser imidlertid, at antallet af virksomheder, som investerer i forskning, er faldet med en fjerdedel fra 2009 til 2017.

Forskningsinvesteringerne er således blevet koncentreret på færre, større virksomheder, og samtidig er udviklingen af innovative virksomheder stagneret.

Derudover viser et internationalt review af det danske innovationssystem, at vi kan få mere ud af de offentlige investeringer i forskning og udvikling.

Ambitiøse investeringsmål. Fokuserede og ambitiøse offentlige investeringer i forskning og udvikling er et afgørende rammevilkår for den samlede forskning og udvikling i Danmark.

I disse år øremærkes en stor del af forskningsmidlerne til grøn forskning. Det er afgørende for at nå klimamålene i 2030. Men vi kan ikke fortsat opprioritere grøn forskning uden samtidig at nedprioritere andre vigtige områder – med mindre vi øger de offentlige forskningsinvesteringer markant.

Skiftende regeringer har i en årrække haft den målsætning, at de offentlige investeringer i forskning og udvikling skal udgøre mindst 1 pct. af BNP. I 2021 udgør investeringerne i forskning og udvikling

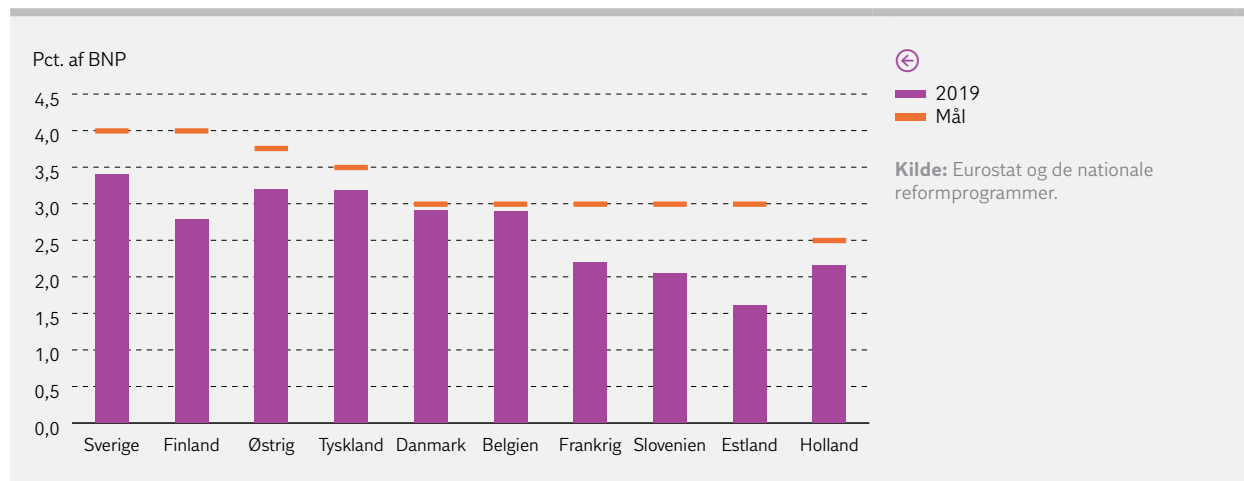
24,6 mia. kr. Et højt offentligt investeringsniveau bidrager til, at det er attraktivt for private virksomheder at investere i forskning i Danmark. Det er derfor vigtigt at fastholde og øge investeringsniveauet.

De sidste ti år har vi imidlertid set et fald i de statslige investeringer i forskning og udvikling (midler til forskning og udvikling, der afsættes på finansloven) relativt til vores velstandsudvikling. Således udgør de statslige investeringer (finanslovsmidler) i dag 0,78 pct. af BNP, hvilket er på niveau med 2008.

De statslige midler finansierer bl.a. universiteternes basismidler og de offentlige fonde, som understøtter virksomhederne i deres forsknings- og innovationsindsats og giver stor samfundsmæssig værdi. Det bidrager til, at virksomhederne forbliver innovative og konkurrencedygtige. Og de stagnerende statslige investeringer er derfor problematiske.

FLERE EU-LANDE HAR MERE AMBITIØSE MÅLSÆTNINGER FOR FORSKNING OG UDVIKLING END DANMARK

Udført forskning og udvikling i både privaet og offentligt regi i 2019 samt landenes mål i Europe Target 2020

Den private forskning understøttes også gennem internationalt konkurrencedygtige rammevilkår, f.eks. FoU-fradrag mv., jf. kapitel 6.

Samlet har Danmark et mål om at investere 3 pct. af BNP i forskning og udvikling, som dækker både privat og offentlig forskning. Flere lande omkring os er imidlertid mere ambitiøse. Sverige og Finland har et mål om 4 pct. af BNP, mens Tyskland har et mål om 3,5 pct. af BNP.

En ny DI-analyse estimerer, at øgede investeringer i virksomhedernes forskning og udvikling på 1 mia. kr. øger værditilvæksten med ca. 530 mio. kr. årligt. Derfor er rammevilkårene afgørende for virksomhedernes placering af forskning og udvikling i Danmark.

Samarbejde om udvikling af nye løsninger. En vigtig drivkraft til innovation er samarbejdet med andre. Både store og små virksomhe-

der har brug for ny viden og gode idéer udefra. Her spiller universiteterne en vigtig rolle, når de indgår i gensidigt og vedvarende forskningssamarbejde, når de udveksler medarbejdere med virksomhederne, og når de uddanner dimitterende til arbejdsmarkedet.

Virksomhederne efterspørger langsigtet, grundlagsskabende forskning, ligesom de har brug for forskning, der kan omsættes til kommerciel værdi på kort tid. Men samarbejde kræver noget at samarbejde om, og der er en skarp kontrast mellem den offentlige forskningsindsats og de områder, som virksomhederne efterspørger viden inden for.

Investeringer i forskning inden for det tekniske og naturvidenskabelige område. Virksomhederne efterspørger primært forskning inden for det tekniske og naturvidenskabelige område. I dag er det dog kun 21 pct. af den offentlige forskning, der udføres

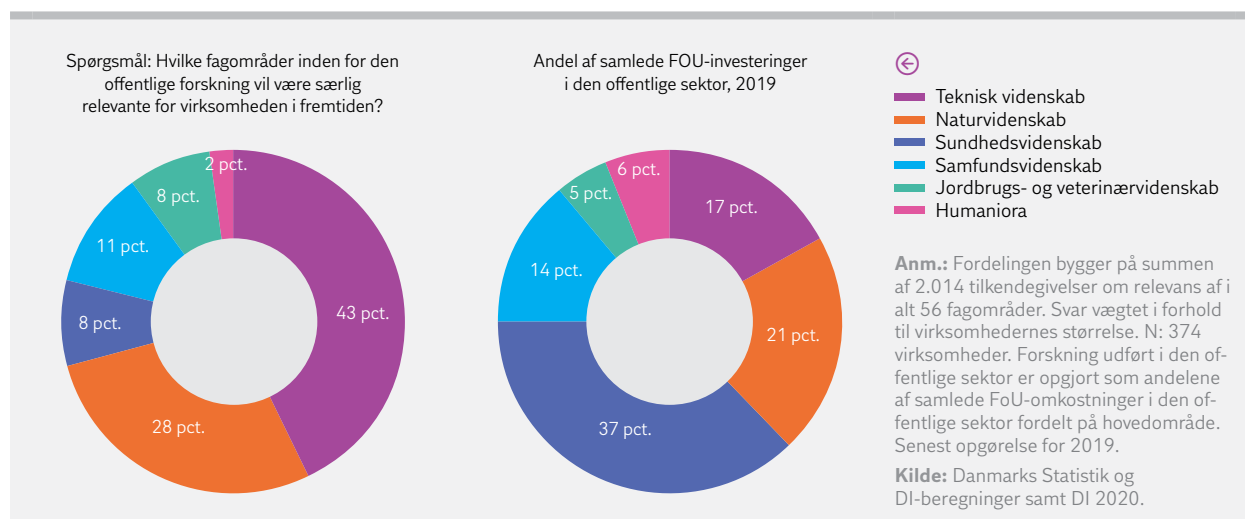
inden for det naturvidenskabelige område, mens 17 pct. bliver udført inden for det tekniske hovedområde.

Behovet for at styrke den tekniske og naturvidenskabelige forskning er markant, når det gælder f.eks. digitalisering, nye materialeløsninger, nye fødevarer, sundhedsteknologi, avanceret produktion, energi- og miljøteknologi og rumforskning.

Efterspørgslen afspejler de områder, hvor virksomheder i Danmark er særligt stærke. Inden for det sundhedsvidenskabelige område efterspørger bl.a. life science-sektoren desuden medicinsk bioteknologi, klinisk medicin og medicinsk kemi. Den offentlige forskning bør i højere grad end i dag prioriteres efter relevans for virksomheder, som har behov for ny viden og kompetencer.

Mulighed for mere samarbejde. De senere år er antallet af formelle

TEKNISK VIDENSKAB OG NATURVIDENSKAB UNDERPRIORITERES I DANMARK

samarbejdsaftaler mellem universiteterne imidlertid gået tilbage, og virksomhedernes direkte finansiering af forskning på universiteterne er meget beskednen. Det tyder på, at vi kan udnytte potentialerne bedre.

Et godt eksempel på, at det kan lade sig gøre, er MADE (Manufacturing Academy of Denmark). MADE har haft stor succes med at bringe store og små virksomheder fra hele Danmark og alle brancher sammen med universiteter og godkendte teknologiske serviceinstitutter (GTS'er), der stiller teknologisk infrastruktur af faciliteter, laboratorier og faglige kompetencer til rådighed for virksomheder for at udvikle nye og smartere produktionsmetoder.

Tilsvarende samarbejdsmodeller kunne man forestille sig inden for andre områder. Eksempelvis kunne modellen bruges ift. at understøtte den grønne omstilling. Ifølge Danmarks Statistik er de offentlige investeringer i forskning inden for energi, klima og miljøforskning stagneret som andel af de totale offentlige investeringer, og analyser peger endvidere på, at der mangler fokus i investeringerne.

Danmark som testland. I en tid, hvor der på grund af digitalisering og lovende ny teknologi konstant udvikles nye løsninger, er det vigtigere end nogensinde at kunne afprøve de gode idéer tæt på de virksomheder, der skal udvikle og kommercialisere dem. Det kræver en stor andel af digitaliseringsparate virksomheder.

Test og demonstration bliver samtidig mere og mere komplekst med en stigende grad af sammenkobling af produkter, processer og ser-

vices. Det kræver unikke, højt specialiserede kompetencer og dyre faciliteter, hvor idéer, produkter og processer kan testes og videreudvikles – uanset om der er tale om et nyt materiale, en ny blockchain-løsning, en ny produktionsmetode, et nyt lægemiddel eller en ny sundhedsteknologi.

Test- og demonstrationsfaciliteter vil imidlertid ofte være for om-

kostningstunge til, at den enkelte virksomhed kan finansiere dem alene. Eksempelvis er Danmark et foregangsland, når det kommer til vandteknologi, men vi ser i højere grad, at gode danske forskningsprojekter ikke bliver understøttet og modnet til at blive solide forretningsmodeller. En innovativ vand- og spildevandssektor betyder grøn vækst, danske arbejdspladser og mulighed for at omsætte vandløs-

DI'S FORSLAG DER STYRKER FORSKNING OG UDVIKLING

Hvis danskerne også fremadrettet skal være blandt de dygtigste og mest opfindsomme i verden, er der behov for at løfte investeringerne i forskning og udvikling. Det er afgørende, at vi i Danmark – såvel som i EU-sammenhæng – fortsætter den ambitiøse linje med satsning på ny viden og teknologi. Nye grønne løsninger kræver en prioritering af den tekniske og naturvidenskabelige forskning, som i dag er underprioriteret. Der er brug for et teknologiløft for at skabe nye grønne løsninger og samtidig understøtte vores styrkepositioner og overgangen til et digitalt foregangsland.

De samlede investeringer i forskning og udvikling skal øges til 4,5 pct. af BNP, hvoraf det offentlige forskningsbudget øges til 1,5 pct. af BNP frem mod 2030. Inden for denne økonomiske ramme foreslår DI:

- Den tekniske og naturvidenskabelige forskning skal udgøre mindst 50 pct. af de samlede offentlige forskningsinvesteringer senest i 2030.
- Forskningen inden for det grønne område skal øges markant frem mod 2030 for at skabe nye robuste løsninger.
- 10 pct. af de samlede basisforskningsmidler skal allokere som strategiske basismidler.
- Videnbroerne mellem forskningsinstitutioner og virksomheder skal styrkes.
- Fokus og sammenhæng i innovations- og erhvervsfremmesystemet skal styrkes.
- Investeringerne i den teknologiske service (GTS'erne) skal løftes til 500 mio. kr. årligt for at understøtte det danske test- og demonstrationslandskab.
- Der skal udvikles en national strategi for, hvordan Danmark bliver førende i at udvikle og anvende kvanteteknologi i Europa.
- Der skal skabes bedre karriereveje for forskere, så mobiliteten mellem det private og det offentlige styrkes.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

ninger og affald til danske eksportører.

I landene omkring os bliver der investeret massivt i test- og demonstrationsfaciliteter. Sverige har lanceret Testbed Sweden, og Tyskland har etableret en lang række industri 4.0-testcentre. Udlandet har høj fart på, mens investeringerne i testfaciliteter stort set står stille i Danmark.

UDDANNELSE ER EN NØDVENDIG INVESTERING I FREMTIDEN

Danske virksomheder skaber hver dag produkter og services, som efterspørges i Danmark og over hele verden. Høj kvalitet, produkter og løsninger tilpasset de enkelte kunder samt hurtig levering kendetegner danske virksomheder. Det kræver kloge hænder og kloge hoveder. Derfor er investeringer i uddannelse nødvendige for at fremtidssikre og udvikle arbejdsstyrken bl.a. via vores uddannelsessystem – både først i livet og gennem arbejdslevet.

Vores uddannelsessystem er af største vigtighed i forhold til at klæde elever og studerende – unge som voksne – på til at gøre en forskel i private virksomheder, i det offentlige og som borgere i Danmark. Skal vi sikre, at vores unge og voksne lykkes med et godt job og et godt liv, forudsætter det, at de har kompetencer, der kan bruges i private virksomheder og i den offentlige sektor, og at disse kompetencer bliver vedligeholdt.

Når vi skal sikre de rette kompetencer, er det vigtigt at have øje for balancen mellem tilgængelighed og høj faglig kvalitet, så unge og voksne kan kvalificere sig til det

arbejdsmarked, som tilbyder dem job.

Samspelet mellem uddannelse og arbejdsmarked. Hvis virksomhederne skal have mulighed for at forandre sig i takt med udviklingen, skal der være stærk sammenhæng mellem uddannelse og arbejdsmarked. Den forandringshastighed, som mange virksomheder i dag oplever, betyder, at der løbende er behov for at udvikle medarbejdernes kompetencer, som ellers bliver irrelevante i forhold til jobfunktionerne. Det kan bl.a. ske i efteruddannelsessystemet og i virksomhederne.

Faglighed af høj kvalitet er et stærkt udgangspunkt for at komme godt igennem den udvikling, som virksomheder og medarbejdere hver dag befinder sig i. Det seneste halvandet år har givet erfaringer med brug af digitale undervisningsteknologier for uddannelsesinstitutioner, elever og studerende. Det skaber nye læringsrum og fleksibilitet, som bør videreudvikles i fremtiden.

Anvendelsesorientering i alle uddannelser. Netop brugen af faglighed skal være limen, som binder uddannelse og beskæftigelse sammen. Den faglige viden skal bringes i anvendelse i forskellige situationer i undervisningen. Det er et vigtigt element i vores erhvervsuddannelser, erhvervsgymnasiale uddannelser og videregående uddannelser og bør også have vægt i alle andre dele af uddannelsessystemet.

Anvendelsesorienteret undervisning bør tænkes ind lige fra første skoledag til den afsluttende eksamen på f.eks. universitetet. I folkeskolen bør den anvendelsesorien-

terede undervisning udbredes til at dække alle klassetrin, så det ikke alene er i udskolingen, der arbejdes med praksisnær undervisning. I de almengymnasiale uddannelser kan det f.eks. være løsning af praktiske problemstillinger, som baggrund for projektforsøg, praksisrettede studieretninger og i de videregående uddannelser i form af speciale- og casesamarbejde, hvor studerende løser aktuelle problemstillinger sammen med virksomhederne.

Alle faggrupper skal have et digitalt mindset. Hvis mulighederne i teknologien og digitaliseringen for alvor skal udnyttes, kan flere STEM-uddannede ikke gøre det alene. Digitalisering breder sig i disse år fra at være noget, der sker i tech-branchen til at være aktuelt i alle sektorer. Langt de fleste jobfunktioner er berørt af digitalisering.

Derfor bliver det stadig vigtigere, at også ikke-specialister er klædt på til den digitale omstilling. Det gælder både produktionsmedarbejderen, der samarbejder med robotter, og juristen, som inddrager kunstig intelligens. Det handler både om, at flere skal have et digitalt mindset og en teknologisk grundforståelse – og om, at flere får egentlige færdigheder, som gør dem i stand til at arbejde med avancerede teknologityper og data i kombination med en anden kernefaglighed. Det stiller krav til, at hele uddannelsessystemet integrerer teknologi og digitalisering i uddannelser og undervisning i langt højere grad end i dag. Og fødekæden til at alle får et digitalt mindset begynder allerede i folkeskolen. Derfor er det afgørende, at alle elever får stærke digitale og teknologiske kompetencer med sig fra folkeskolen.

Behov for flere faglærte og dimitterende med en STEM-uddannelse.

I virksomhederne kræver opgaveløsningen i stigende grad brug af tekniske og digitale kompetencer. Det gælder for alle medarbejdere – både ufaglærte, faglærte og medarbejdere med en videregående uddannelse. Mere end 8 ud af 10 virksomheder peger på, at evnen til at anvende teknologi bliver en vigtigere kompetence hos deres medarbejdere med en videregående uddannelse de næste 5 – 10 år.

Den digitale omstilling skaber nye muligheder på tværs af alle uddannelsesretninger og -niveauer. Brug af nye læringsteknologier og læringsdata kan udnyttes til at tilrettelægge undervisningen, så den bedst passer til alle elever, studerende og kursister.

Samtidig forudsætter den grønne omstilling, at der er de nødvendige STEM-kompetencer til at udvikle og implementere de nye teknologier, jf. kapitel 3.

På trods af et åbenlyst behov for, at endnu flere vælger uddannelse og karriere inden for teknologi, it eller naturvidenskab, har det hidtil været en udfordring at få øget antallet af studerende på de videregående STEM-uddannelser og elever på STEM-erhvervsuddannelserne.

Samtidig afvises kvalificerede unge på andre videregående STEM-uddannelser med gode beskæftigelsesmuligheder, fordi der mangler studiepladser. Optaget på de videregående STEM-uddannelser var historisk højt i 2020. Der blev optaget knap 17.000, svarende til en stigning på 9 pct. i forhold til 2019. Årsagen var en ekstraordinær prioritering af midler til øget STEM-optag. I 2021 faldt optaget igen til omkring 16.000 personer, hvilket dog stadig er et højere niveau end i 2019.

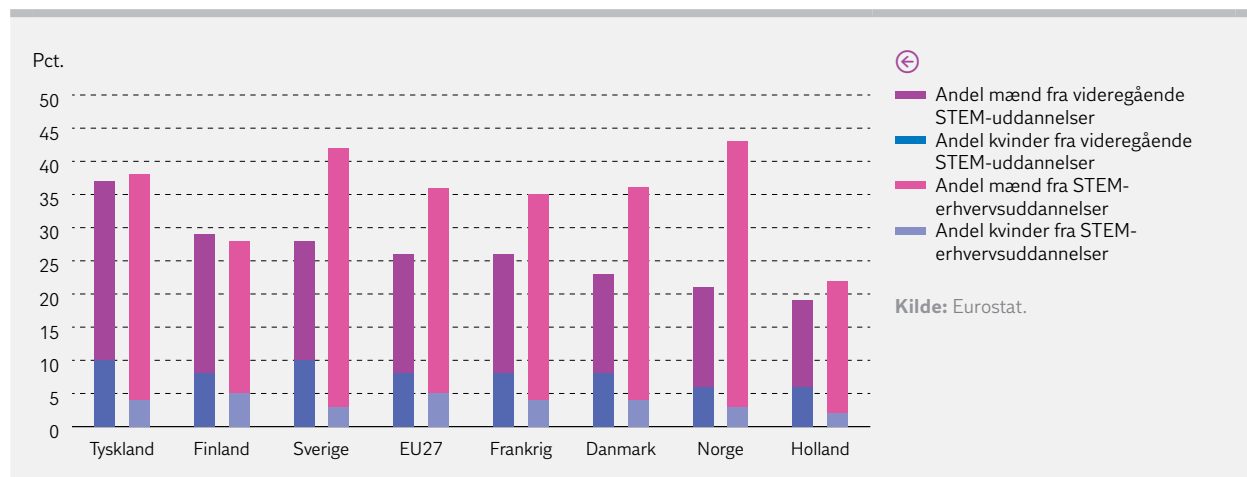
Teknologipagten fra 2018 har sat målsætningen om, at 20 pct. flere skal fuldføre en ikke-dimensioneret videregående STEM-uddan-

nelse i 2028, og at 20 pct. flere skal gennemføre en STEM-erhvervsuddannelse i 2028. Det svarer til, at omkring 9.600 personer gennemfører en videregående STEM-uddannelse i 2028. På erhvervsuddannelserne vil det kræve, at ca. 11.300 gennemfører en STEM-erhvervsuddannelse i 2028. For at kunne imødekomme Teknologipagtens målsætninger skal der investeres i flere studiepladser, attraktive studiemiljøer og tiltrækkes kvalificerede elever/studerende. Med regeringens uddannelsesaftale kan tilgangen til de efterspurgte STEM-uddannelser aftage. Ved at flytte flere uddannelser ud af storbyerne og gradvist reducere på uddannelserne i storbyerne, kan det blive problematisk at tiltrække flere unge til uddannelserne.

Mangfoldighed i STEM. Der er en klar ubalance mellem kønnene på STEM-uddannelserne. Det er en samfundsudfordring og kan blive et demokratisk problem, hvis digitalisering, teknologiudvikling og

DANMARK HALTER EFTER PÅ ANDELEN AF FÆRDIGUDDANNEDE INDEN FOR STEM

Andel færdiguddannede inden for STEM på videregående uddannelser og erhvervsuddannelser fordelt efter køn, 2019

den grønne omstilling kun drives af ét køn og dermed ikke afspejler hele befolkningen.

I dag udgør kvinderne kun en tredjedel af de studerende på videregående STEM-uddannelser, og her er kønsskævheden ligeledes tydelig med endnu færre kvinder på uddannelser som datalogi, elektroteknologi, mekanik og lignende, om end det går i retning af en mere lige fordeling. Også på STEM-erhvervsuddannelserne er der langt færre kvinder end mænd. F.eks. udgjorde kvinderne blot 15 pct. af de elever, der påbegyndte et hovedforløb på erhvervsuddannelserne inden for "Teknologi, byggeri og transport" i 2020. Et løft i antallet af kvinder vil samtidig betyde et løft i det samlede antal med en STEM-uddannelse.

Erhvervsuddannelse i en ny ramme. Erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser adskiller sig ved, at erhvervsuddannelser giver adgang til både videre uddannelse og job, mens en gymnasial uddannelse alene giver adgang til videre

uddannelse. Det understreger behovet for forskellige formål, profil og indhold i de to typer uddannelser.

Danmark har en udfordring, hvor for få vælger en relevant erhvervsuddannelse. Den udfordring skal vi tage op, men samtidig huske, at der er mange fag og områder, hvor den nuværende erhvervsuddannelsesmodel fungerer. Det skal vi bevare. Erhvervsuddannelserne er rammesat som en ungdomsuddannelse, men fungerer som meget mere end det, jf. ovenfor. Der er brug for at styrke erhvervsuddannelserne markant og mere direkte anerkende dem som et relevant uddannelsesstilbud til både unge, unge voksne og voksne.

Tilgangen til erhvervsuddannelserne er siden 2014 faldet markant. Tilbagegangen har været størst blandt de 18-24-årige elever. Det er bekymrende, da netop denne aldersgruppe i mange år har været erhvervsuddannelsernes største elevgruppe. Også i den næststørste elevgruppe – de voksne

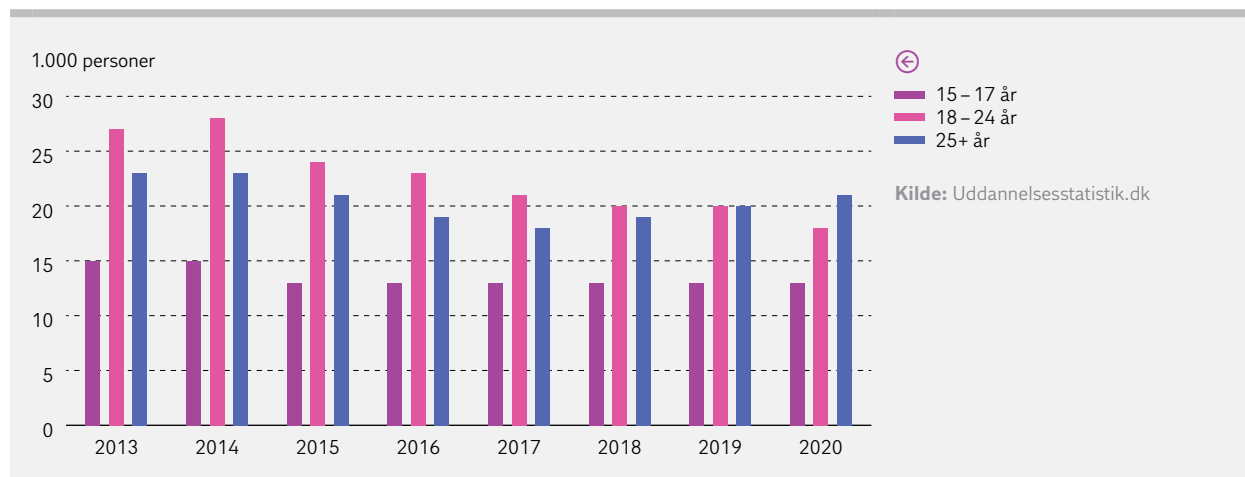
elever over 25 år – er der sket et betragteligt fald fra 2014. Samlet har der fra 2014 til 2020 været et fald i tilgangen af elever over 18 år på mere end 11.000 personer, og faldet er endnu større, hvis man ser bort fra social- og sundhedsuddannelserne og de pædagogiske uddannelser.

Den faldende tilgang til erhvervsuddannelserne betyder, at virksomhederne inden for nogle fag har svært ved at rekruttere de faglærte, som de har brug for.

I 2020 var det politiske mål, at 25 pct. af afgangseleverne fra 9. og 10. klasse skulle vælge en erhvervsuddannelse, men kun lige knap 20 pct. af eleverne valgte en erhvervsuddannelse. Målet om at øge andelen af afgangselever fra 9. og 10. klasse på erhvervsuddannelserne til 30 pct. i 2030 er på den baggrund ikke realistisk at opnå. Fra 2014, som var året før erhvervsuddannelsesreformen trådte i kraft, til 2020 er tilgangen af 15-17-årige faldet med ca. 1.600 personer. Hvis faldet i tilgangen til erhvervsuddannel-

FÆRRE VÆLGER ERHVERVUDDANNELSERNE

Tilgang til erhvervsuddannelsernes grund- og hovedforløb fordelt på aldersgrupper, 2013 – 2020

ser skal vendes, er det nødvendigt at sætte fornyet fokus på de unge voksne på 18–24 år, som i mange år har været den største elevgruppe i erhvervsuddannelserne.

Samtidig er der behov for fokus på alle adgangsveje til erhvervsuddannelserne – både for de voksne og de unge – og også for dem med en studentereksamen.

I dag er det 7 pct. af studenterne fra de treårige gymnasiale uddannelser (stx, hhx og htx) og 14 pct. af hf-studerne, svarende til samlet 3.500 studenter, som går i gang med en erhvervsuddannelse inden for de første to år efter deres gymnasiale uddannelse. Hvis søgningen til de gymnasiale uddannelser forbliver på samme niveau som i dag, er der behov for at øge andelen af studenter, der efterfølgende tager en erhvervsuddannelse. Derfor er der god grund til at se med nye øjne på indhold, struktur og formål med de gymnasiale uddannelser, og hvilke uddannelser de leder videre til. Der er brug for

at revidere gymnasiets formålsbestemmelse, så gymnasiet forbereder til både erhvervsuddannelser og videregående uddannelser.

For at styrke samarbejdet mellem uddannelser og virksomhederne foreslår DI, at der etableres flere campusser med 10. klasse, erhvervsuddannelser, gymnasiale uddannelser og voksenuddannelser.

Nye veje til faglærte kompetencer. Uddannelse af faglærte forudsætter i dag, at elever i erhvervsuddannelser får en praktikplads i en virksomhed. I 2020 er der trods coronakrisen indgået mange praktikpladsaftaler. Det må ses i sammenhæng med, at der i 2020 er ydet særligt høje løntilskud til lærlinge. I 2021 stagnerer udviklingen, og det ser ud til at blive vanskeligt at nå målet om at løfte niveauet for aftaleindgåelse med yderligere 800 praktikpladser i forhold til 2020.

Fremskrivninger peger på behovet for at få uddannet flere faglær-

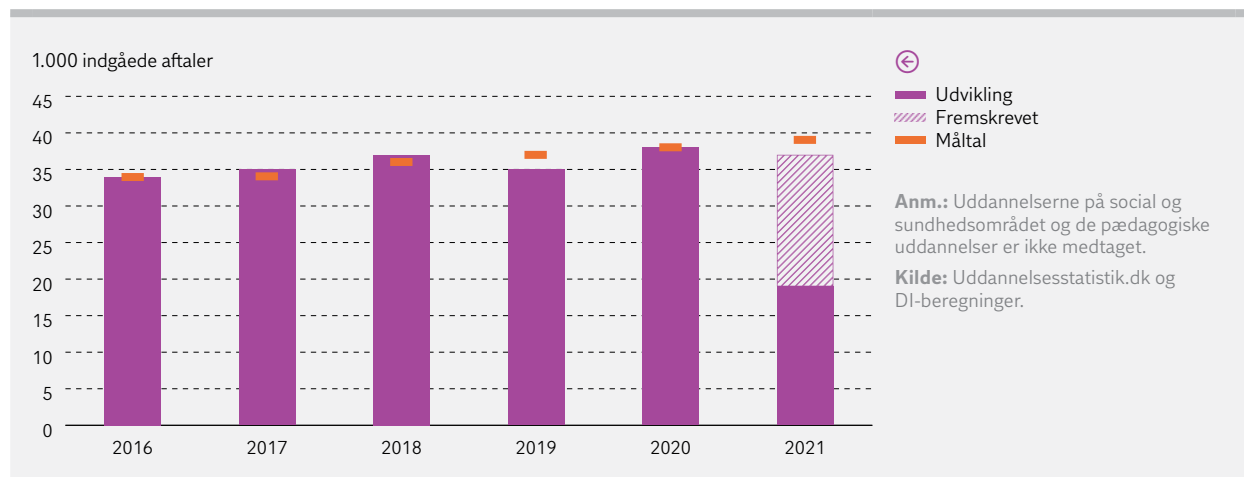
te. Dette billede må forventes at blive forstærket af initiativer knyttet til den grønne omstilling, hvor der også vil blive efterspurgt tekniske faglærte kompetencer. Der kan være behov for at tænke i alternativer til klassiske erhvervsuddannelser, når det kommer til at sikre sådanne kompetencer. Én vej at gå vil være gennem om- og opkvalificering ved brug af AMU-kursuspakker, som kan sikre de relevante kompetencer til både ledige og beskæftigede.

Relevante udbud af erhvervsuddannelser. I nogle dele af landet er der langt til en relevant erhvervsskole. Det er særligt en udfordring for de helt unge, der er afhængige af offentlig transport for at komme til og fra deres skole og praktiksted. Det kan betyde, at de helt unge fravælger bestemte uddannelser.

Den faglige kvalitet i uddannelserne afhænger i høj grad af, at der er et bæredygtigt fagligt miljø med et tilstrækkeligt antal elever. Det kan være særligt vanskeligt at opret-

DET BLIVER SVÆRT AT NÅ MÅLET FOR FLERE PRAKTIKPLADSAFTALER

Antal indgåede uddannelsesaftaler, 2016 – 2021

holde gode uddannelsesmiljøer i tyndtbefolkede egne. Der er derfor brug for at finde relevante og ikke mindst realistiske løsninger lokalt og regionalt, som både kan sikre en høj erhvervsrettet kvalitet og tiltrække elever. Et øget udbud og tilgængelighed af erhvervsuddannelser må ikke ske på bekostning af uddannelsernes faglige niveau og kvalitet, hvor små uddannelsesudbud ikke skaber det samme mangfoldige uddannelsesmiljø.

Det vil derfor heller ikke være fagligt forsvarligt at udbyde alle typer af uddannelse over hele landet. Men de digitale teknologier åbner spændende nye muligheder for at gøre uddannelse tilgængeligt for flere. Der er i dag meget store forskelle på, hvor langt uddannelsesinstitutionerne er med at anvende digitale teknologier, både i deres udbud af uddannelse og som led i undervisningen. Det hænger sammen med både reglerne på området, men også med hvordan og hvor længe udbyderne har arbejdet med digitale læringsformer.

Målretning og udbud af videregående uddannelser. For mange dimittender fra de videregående uddannelser ender desværre direkte i arbejdsløshedskøen, da tilbøbet til første job er langt. Mens den generelle ledighed har været faldende siden 2010, hvor eftervirkningerne af finanskrisen var aftaget, er dimittendledigheden mere eller mindre stagneret.

Derfor er det også positivt, at regeringens i udspillet *Danmark Kan Mere I* har fokus på at mindske dimittendledigheden, jf. også kapitel 5.

Det er afgørende ikke bare for den enkelte studerende og virksomhederne, men også for samfundet, at der kommer et bedre match mellem uddannelser og arbejdsmarkedet. Ingen kan være tjent med, at der uddannes til ledighed. Der sker allerede en dimensionering af de videregående uddannelser baseret på ledighedstal, men der er behov for at gøre mere. Dimensioneringen skal skærpes yderligere, og der-

udover skal de studerende vejledes om studiejob og introduceres til erhvervslivet, allerede mens de er under uddannelse.

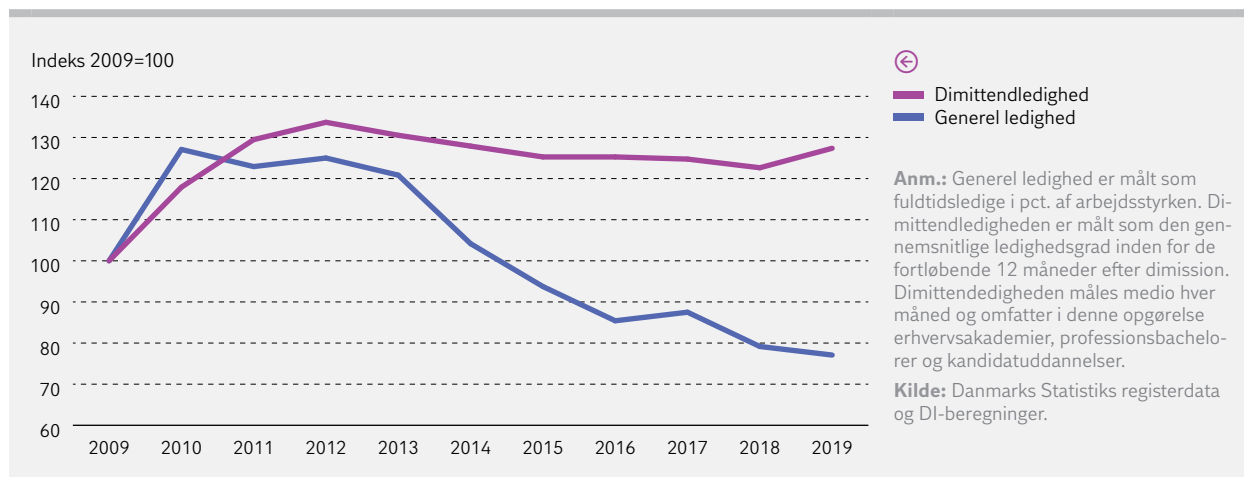
Udbuddet af uddannelser spiller også en vigtig rolle, og det er vigtigt, at nye uddannelsesudbud oprettes efter grundig dialog mellem uddannelsesinstitutioner, erhvervslivet og kommunerne.

Eksempelvis blev der i Kalundborg oprettet en diplomingeniøruddannelse, fordi byen er hjemsted for mere end 5.000 industriarbejdspladser.

Fagligheden og kvaliteten af de videregående uddannelser afhænger af, om der er et stærkt forskningsmiljø og et tilstrækkeligt antal elever. Oprettelsen af nye uddannelsesudbud skal derfor ikke ske på bekostning af kvalitet, og derfor er dialogen med virksomhederne afgørende i sådan en proces. Derfor er det stærkt bekymrende, at regeringens med aftalen om udflytning af uddannelsespladser ikke tager

DEN GENERELLE LEDIGHED ER FALDET, MENS DIMITTENDLEDIGHEDEN ER STAGNERET

Udvikling i generel ledighed og dimittendledighed og dimittendledighed, 2009–2019

udgangspunkt i de lokale og regionale behov.

Internationale studerende og medarbejdere. Internationale studerende, der læser i Danmark og bliver ansat i Danmark efter endt uddannelse, tilfører en betydelig økonomisk gevinst til det danske samfund. Internationale studerende bidrager i gennemsnit med mellem 100.000 og 350.000 kr. til de offentlige finanser pr. studerende, hvis de bliver i Danmark og arbejder. Men kun 34 pct. af de internationale dimittender fra universiteternes kandidatuddannelser er i beskæftigelse i Danmark to år efter endt uddannelse.

De internationale studerendes fastholdelse er påvirket af deres tilknytning til det danske arbejdsmarked. Jo mere erhvervs erfaring, de har fået under deres studietid, desto større er chancen for, at de kommer i job efter uddannelsen. Dette fremhæver behovet for et styrket samarbejde mellem ud-

dannelserne og arbejdsmarkedet – ikke mindst for de internationale studerende.

Betydningen af et godt afsæt.

Virksomhederne er afhængige af dygtige medarbejdere. Derfor er det vigtigt, at børn i dagtilbud og i folkeskolen får en god start og opbygger færdigheder, der kan arbejdes videre med senere i uddannelsessystemet og hos virksomhederne, når de en gang får job. Det samme gør sig gældende i de gymnasiale uddannelser. Vores uddannelsessystem skal skabe et godt afsæt, som alle kan stå på – et fundament, som skal vedligeholdes gennem hele livet.

Tidlig indsats giver børn et stort udbytte.

Ikke alle børn har lige muligheder fra barnsben. Analyser af børns sproglige kompetencer viser, at der allerede i børnehavealderen er markante forskelle i børnenes kompetencer. De sprogligt svageste børn har som 4½-årige et sprogligt niveau, der svarer til niveauet for

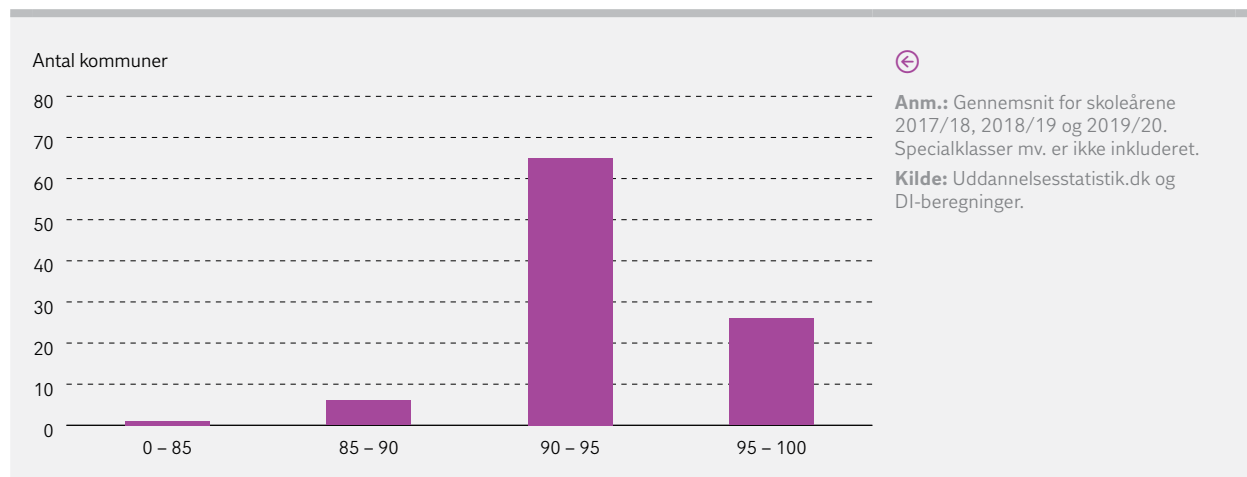
et gennemsnitligt 3-årigt barn. Et tilsvarende spænd i kompetencer gælder børnenes socioemotionelle og tidlige matematiske kompetencer. Samtidig viser forskning, at en tidlig indsats giver et stort udbytte og skaber de bedste forudsætninger for social mobilitet¹.

Det er samtidig afgørende, at børnene er læringsparate ved skolestart. Børn, der begynder i skole senere end, hvad deres fødselsår bestemmer (sene skolestartere), klarer sig fagligt bedre og har færre udfordringer med f.eks. hyperaktivitet end de børn, der begynder i skole sammen med deres jævnaldrende. Samtidig er børn, der går et år om i skolen (omgængere), mere fagligt udfordrede end andre elever og trives mindre end andre børn. Derfor er det vigtigt, at der er sammenfald mellem børnenes skolestart og det tidspunkt, hvor bør-

¹ Rockwoolfonden.dk: "Den sociale arv har konsekvenser hele livet", marts 2017

KUN HVER FJERDE KOMMUNE HAR MIN. 95 PCT. ELEVER MED MINDST 02 I DANSK OG MATEMATIK

Antal kommuner fordelt efter andel elever med mindst 02 i både dansk og matematik ved folkeskolens 9. klasses afgangseksamen

nene er læringsparate og klar til at begynde i skole.

Alle børn og unge skal godt fra start. Alt for mange unge forlader folkeskolen uden at have de tilstrækkelige faglige færdigheder med. Det er en stor udfordring for både den enkelte unge og for samfundet, da der er en klar sammenhæng mellem børn og unges faglige udbytte i folkeskolen og deres mulighed for videre uddannelse og for at klare sig på arbejdsmarkedet. Manglende faglige færdigheder er en barriere for elevernes adgang til at tage en gymnasial uddannelse eller en erhvervsuddannelse.

I de senere år er det 7–8 pct. af de elever, der tager folkeskolens afgangseksamen i 9. klasse, der ikke er i stand til at få den mindste beståede karakter 02 i både dansk og matematik. Det svarer til omkring 4.000–5.000 elever – hvert eneste år. I skoleåret 2019/20 er denne andel faldet til 4 pct., men det skal ses i lyset af, at folkeskolens afgangseksamen i 2020 blev aflyst pga. coronasituationen, og at eleverne derfor fik ophøjet deres standpunktskarakterer til prøvekarakterer.

Målrettet indsats i kommunerne. Der er store forskelle mellem kommunerne på, hvor stor en andel af eleverne, der får mindst 02 i både dansk og matematik ved folkeskolens afgangseksamen i 9. klasse. Og det er blot i hver fjerde kommune, at mindst 95 pct. af eleverne får 02 i dansk og matematik.

Hvis flere unge skal have mulighed for at tage en kompetencegivende uddannelse og blive en aktiv del af arbejdsmarkedet i fremtiden, er det helt afgørende, at kommunerne arbejder målrettet med at

DI'S FORSLAG DER STYRKER UDDANNELSERNES KVALITET OG SAMSPILLET MED ARBEJDSMARKEDET

Alle dele af uddannelsessystemet skal understøtte, at elever, studerende og medarbejdere får opbygget de færdigheder og kompetencer, som klæder dem bedst muligt på til at finde og fastholde deres plads på arbejdsmarkedet og dermed være selvforsørgende. Der skal investeres i kloge hænder og hove-der gennem kvalitetsuddannelser i alle dele af uddannelsessystemet.

- Investér yderligere 3 mia. kr. i højere kvalitet i uddannelserne.
- Vurdering af alle treåriges sprog, motorik og sociale udvikling.
- Forældre skal have mulighed for at udskyde deres barns skolestart i ét år.
- Pædagoguddannelsen skal styrkes med 100 mio. kr.
- Der skal laves en national rekrutterings- og fastholdelsesplan for pædagoger, der sikrer, at flere ufaglærte pædagogmedhjælpere tager en pædagogisk uddannelse, og at flere pædagoger fastholdes på dagtilbudsområdet.
- Teknologiforståelse indføres som nyt fag i folkeskolen og integreres i folkeskolens øvrige fag.
- Erhvervspraktik skal være obligatorisk i folkeskolen.
- Kommuner skal forpligtes til en målsætning om, at mindst 95 pct. af eleverne skal have mindst karakteren 02 i både dansk og matematik.
- Der skal etableres flere uddannelsescampusser med både 10. klasse, erhvervsuddannelser, gymnasiale uddannelser, videregående uddannelser og voksenuddannelser.
- Gymnasiet skal forberede til både erhvervsuddannelser og videregående uddannelser.
- Der skal oprettes praksisrettede gymnasiale studieretninger, der forbereder til STEM-erhvervsuddannelse og STEM-uddannelse på videregående niveau.
- Der skal opstilles et nationalt måltal for flere 18–24 årige i erhvervsuddannelserne.
- Mere anvendelsesorienteret tilgang og indhold i uddannelser på tværs af niveauer.
- De digitale kompetencer skal styrkes fra første skoledag til sidste arbejdsdag, og barrierer for brug af digitale læringsformer skal fjernes.
- Nyt SU-system, som understøtter, at der er incitamenter til at vælge uddannelser med gode jobmuligheder.
- De videregående uddannelser skal dimensioneres i forhold til efterspørgsel.
- Flere uddannelsespladser inden for STEM samt indsatser for at tiltrække flere kvalificerede elever/studerende til disse områder, uanset køn.
- Taxameterløftet til de samfundsvidenskabelige og humanistiske uddannelser skal gøres permanent.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

reducere gruppen af elever med utilstrækkelig faglighed i de kommende år.

Ellers risikerer de at blive efterladt på perronen. Eksempelvis kan Åben Skole og erhvervspraktik give unge større indsigt i deres uddannelses- og jobmuligheder. Det kan sikre, at eleverne bliver mere oplyste og udfordrede på deres uddannelsesvalg og ikke foretager et automatvalg af uddannelse.

Der skal investeres i større kvalitet i uddannelser. DI foreslår samlet set at investere 2 mia. kr. i større kvalitet i de videregående uddannelser. Det omfatter et generelt taxameterløft, investering i mere kvalitet og større optag på STEM-uddannelserne, en styrket læreruddannelse med flere timer og mere efteruddannelse af lærerne, så kompetencedækningen i folkeskolen kan øges. Derudover skal der afsættes en ramme på 1 mia. kr. til kvalitetsløft på FGU, rhvervsuddannelserne og til styrkelse af praksis i undervisningen i gymnasierne.

Et godt afsæt for unge uden uddannelse eller job. Der er i dag ca. 50.000 unge mellem 18 og 25 år, som af mange forskellige årsager hverken er i gang med en uddannelse eller har fast beskæftigelse. Til den gruppe af unge, som har brug for en ekstra hjælpende hånd til at komme videre til job eller uddannelse, kan den Forberedende Grunduddannelse (FGU) være det rette tilbud. Det kræver, at der fra kommuner, stat og virksomheder bakkes op om FGU-institutionerne og alle FGU-uddannelsens tre spor, hvor fokus også bør være på at kvalificere til job.

MERE MOBILITET OG EN VELUDBYGGET TRAFIKAL INFRASTRUKTUR

Danmark har brug for høj mobilitet og en velfungerende trafikale infrastruktur. Vores veje, cykelstier og offentlige transportmuligheder binder Danmark sammen og udgør rygraden i landets mobilitets-tilbud.

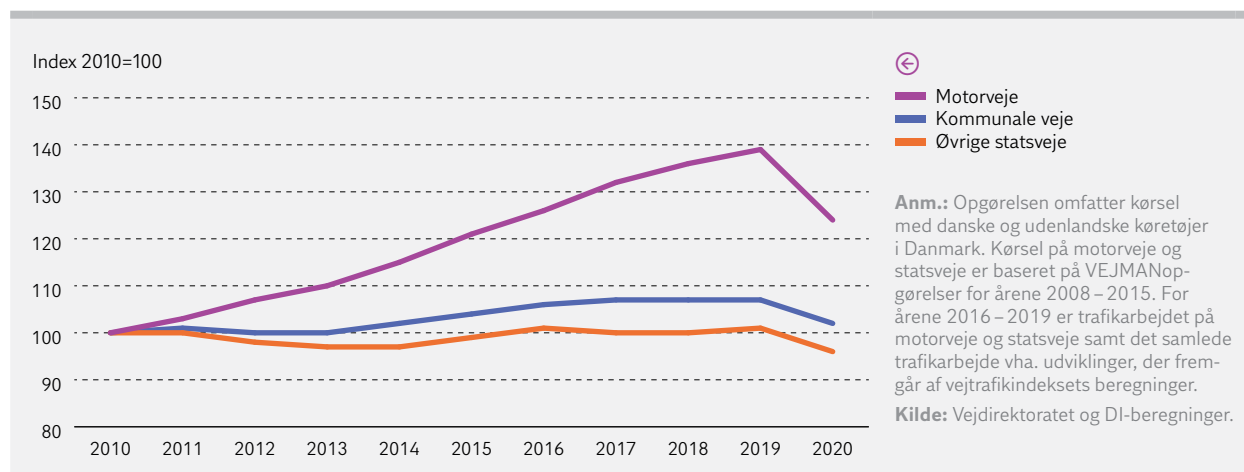
Det er via landets trafikårer, at virksomhederne hver dag kan transportere deres produkter ud til kunder både lokalt og globalt – og kan modtage de dele, som er essentielle for tilblivelsen af deres produkter og services. Og uanset om man kører på arbejde eller til uddannelse på cykel, i bil eller i bus, er det væsentligt, at man har forskellige muligheder, og at man kan komme frem på en god og effektiv måde.

Fri bevægelighed og grænseoverskridende mobilitet giver direkte håndgribelige fordele for borgerne. Det er endvidere en drivkraft for opbygningen af en konkurrencedygtig og stærkere økonomi samt er medvirkende til at sikre den velfærd, der præger det danske samfund.

Vi skal derfor vedligeholde og udbygge vores trafikale infrastruktur – både for at fastholde og tiltrække investeringer og nye aktiviteter og for at understøtte mobiliteten på arbejdsmarkedet og virksomhedernes konkurrencekraft. Såvel virksomheder som deres medarbejdere vinder ved en veludbygget

TRAFIKVÆKSTEN SKER PÅ MOTORVEJSNETTET

Udviklingen i antal kørte kilometer i Danmark fordelt på vejtype, 2010 – 2020

infrastruktur, der understøtter det fremtidige behov for mobilitet.

Størstedelen af trafikvæksten sker i dag på motorvejsnettet, men trængslen på vejene giver store omkostninger for den enkelte trafikant og dermed også for samfundet. Vejdirektoratet har i 2020 beregnet, at det årlige tidstab forbundet med trængsel på vejene i 2018 var på 26 mia. kr. Dertil kommer trængsel i den kollektive trafik svarende til en årlig omkostning på 3–5 mia. kr.

En stigning i trængslen på 61 pct. frem mod 2030 – som prognosticeret af den tidligere regerings ekspertgruppe Mobilitet for Fremtiden – vil medføre, at tidstabet til trængsel på vejnettet og i den kollektive trafik kan stige til over 40 mia. kr. om året.

Ny plan for infrastrukturen øger investeringerne. DI har derfor i en årrække argumenteret for behovet for, at der blev lavet en ny politisk aftale om investeringer i infrastrukturen. DI lancerede i april 2021 et opdateret bud på en investeringsplan for mobilitet og trafikal infrastruktur for perioden 2021–2030.

En vigtig milepæl blev kort efter nået, da der sidst i juni 2021 blev aftalt en ny plan for investeringer i infrastrukturen. Med aftalen er der afsat 161 mia. kr. til at forbedre veje, kollektiv trafik og fremme cykling over hele landet. Heraf var 106 mia. kr. til nye projekter og initiativer.

DI har haft en række ønsker til en ny investeringsplan, hvoraf de væsentligste er blevet indfriet. Dels øger aftalen investeringerne og er fuldt finansieret, dels er den vedtaget af en bred politisk kreds i

Folketinget. Endelig er der tale om en langsigtet og rullende plan, som frem mod 2035 vil blive justeret og revurderet i takt med udviklingen.

DI vurderer, at samfundet efter den indgåede aftale står med tre udfordringer, som vi foreslår løst på følgende måde:

- Luftfartens internationale tilgængelighed skal styrkes sammen med den øvrige grænseoverskridende mobilitet.
- Den kollektive transport skal fastholdes som rygrad i et transportsystem, der skal hænge bedre sammen.
- Hele landet skal sikres den bedst mulige opkobling til det overordnede vej- og banenet.

DI vurderer, at der er et særligt behov for at fokusere på disse udfordringer i de kommende år ud over arbejdet med at få realiseret projekterne i infrastrukturaftalen. Samtidig er det nødvendigt at prioritere de påkrævede investeringer for at understøtte arbejdet hermed.

Luftfartens internationale tilgængelighed skal styrkes. Coronakrisen har fortsat dramatisk påvirkning på dansk luftfarts aktivitetsniveau, og det vil give grundlæggende strukturelle forandringer af luftfartsmarkedet. Efterspørgslen bliver mindre, konkurrencen hårdere, lønsomheden ringere og ruteudbuddet reduceres. De strukturelle forandringer forringer mulighederne for at fastholde et stærkt ruteudbud med mange direkte europæiske og internationale ruter. Tilgængeligheden risikerer dermed at blive markant reduceret, hvilket har samfundsøkonomiske konsekvenser.

2020 resulterede i en nedgang i flyoperationer på 60 pct., men dertil også en nedgang i antal passagerer på 75 pct. Det afspejler lave belægningsgrader og dermed udfordret økonomi. 2021 er indtil videre startet lige så trægt ud. Flyaktiviteten lå i år, til og med uge 32, ca. 68 pct. under samme periode i 2019, og passagertallene er stadig udfordret trods den seneste tids let øgede aktivitet.

Genåbningsplanen for international rejseaktivitet giver en vis optimisme for andet halvår 2021, men samlet set forventes 2021 at ende på niveau med 2020. Fortsatte restriktioner i verden, adfærdsændringer og den generelle usikkerhed betyder, at branchen som helhed tidligst forventer at være tilbage på 2019-niveau i 2024.

Det har ikke mindst betydning for dansk eksport og turisme, fordi udbuddet af rentable flyruter bliver begrænset. Københavns Lufthavn er i fare for at miste sin nuværende rolle som den centrale skandinaviske hub. Det vil føre til en forringet international tilgængelighed, hvilket vil skade Danmark og dansk erhvervsliv.

At få luftfarten på fode er afgørende for den bedst mulige internationale tilgængelighed i form af et samlet rutenet.

Forsyningskæder og grænseoverskridende mobilitet skal styrkes. Den frie bevægelighed for borgere, varer og tjenesteydelser er den væsentligste grundsten i det indre markeds funktion. At opretholde forsyningskæderne er uløseligt knyttet til den grænseoverskridende mobilitet.

Da ingen lande i EU er selvforsynende, er det af afgørende betydning, at man styrker de europæiske forsyningskæder i luften, på land og i vand. Kun herved kan vi opretholde et velfungerende samfund med leverancer af fødevarer og forsyninger til sundhedsvæsenet og de forskellige grene af detailhandlen.

Den kollektive trafik taber markedsandele. Både den nye og tidligere trafikaftaler har prioriteret store investeringer i jernbanenetet, som derfor er under langvarig genopretning. Der er dog brug for at sætte en sideløbende indsats i gang for at styrke den kollektive trafiks attraktivitet og position generelt. Coronakrisen har medført et øget behov for at understøtte den kollektive trafik. Konkret bør økonomien løbende tilpasses udviklingen i passagertal for at undgå omfattende besparelser i driften, med reduceret mobilitet til følge.

En analyse udarbejdet for DI Transport viser, at hvis passagerer-

ne i den kollektive trafik fravælger bus, tog og metro og i stedet tager bilen, vil det få store samfundsøkonomiske konsekvenser på kort sigt.²

Hvis bare 10 pct. skifter tog og bus ud med bilen, vil det isoleret set føre til øget trafik og trængsel, som koster samfundet over 2,4 mia. kr. pr. år. Hertil kommer også en negativ klimapåvirkning, flere uheld samt øget støj- og luftforurening.

Der mangler sammenhæng i transportsystemet. Et effektivt samspil mellem de forskellige transportmuligheder er helt centralt for mobilitet, vækst og velfærd i Danmark. Herunder er også behovet for mange og effektive transportknudepunkter. Der er aktuelt ingen myndigheder eller samarbejder, som varetager en koordinerende rolle, og de enkelte projekter er som følge deraf ofte

meget sektordelte. Det medfører manglende incitament til at skabe løsninger, som understøtter et samspil. Det skal være let for varer og personer at skifte transportform. Kun på den måde kan de forskellige transportformers fordele udnyttes optimalt.

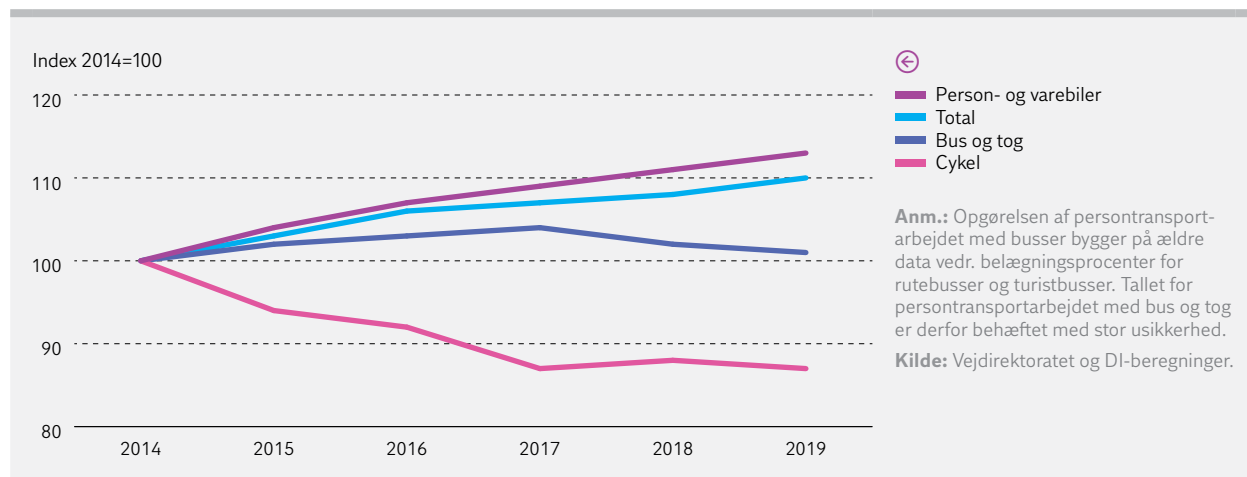
Vi skal investere i ny infrastruktur, som det er sket med den nye plan, men særligt i byerne er det ikke muligt eller meget dyrt at bygge sig ud af trængslen. Her skal der mere cykling, bedre kollektive transportløsninger, mere distribution i yderområderne og en række andre virkemidler til. Men andre steder kan vi godt anlægge ny infrastruktur, der kan løse udfordringerne, f.eks. mellem de store og mellemstore byer.

Vi skal også flytte en del af transportarbejdet fra bil til cykel, så der bliver mere plads til godstransporten og de bilister, som ikke har andre muligheder. Færre og færre danske børn cykler i skole, hvilket kan betyde, at kommende genera-

2 COWI-analyse for DI Transport: [Passagerflugt fra den kollektive trafik vil koste samfundet milliarder.](#)

DANSKERNES TRANSPORT STIGER, OG VÆKSTEN SKER ISÆR MED BIL

Udviklingen i antal kørte kilometer i Danmark fordelt på transportmiddel, 2014 – 2019

tioner ikke er lige så tilbøjelige til at vælge cyklen som de generationer, der er på arbejdsmarkedet i dag.

Tilsvarende ses, at det de seneste ti år er blevet mindre populært blandt unge at bruge cyklen, toget eller bussen, når de skal til og fra deres ungdomsuddannelse samtidig med, at flere vælger bilen til. Mens andelen, som benytter den kollektive trafik, er faldet fra 51 pct. til 43 pct., er brugen af bil steget markant fra 16 pct. til 24 pct.

Beregninger lavet for DI viser, at hvis der blot blev cyklet 10 pct. mere end i dag, så vil antallet af sygedage falde med 267.000, hvoraf 112.000 vil være arbejdsdage. Det vil omregnet give en samfundsøkonomisk gevinst på mere end 1,1 mia. kr. årligt.

Det er endvidere nødvendigt at investere i projekter, som kan opkoble og forbinde land og by, samt sikre god adgang og fremkommelighed i hele landet. Løsningerne afhænger af de konkrete, lokale behov, men kan f.eks. være opgraderinger af eksisterende landeveje, 2+1-veje eller forbedringer af forholdene for cyklisterne. Det kan også handle om at styrke fremkommeligheden gennem mere lokale tiltag som eksempelvis svingbaner, helleanlæg, ombygning af rundkørsler og ITS.³

Behov for en samlet plan for mobiliteten. Den overordnede infrastruktur har vist sig sårbar over for ulykker og andre hændelser, hvilket konkretiserer sig i trængsel og forsinkelser. Der er derfor et strategisk behov for at imødekomme lignende fremtidige situationer ved at

gøre hovednettet af veje og baner mere robust.

Danske virksomheder har også behov for international tilgænge-

lighed – ikke mindst ad luftvejen og søvejen. En lille åben økonomi, som i Danmark, er stærkt afhængig af en optimal fysisk opkobling til verdens markeder.

DI'S FORSLAG DER ØGER MOBILITETEN OG UDBYgger DEN TRAFIKALE INFRASTRUKTUR

Det er DI's ønske, at Danmark skal have en mobilitet og infrastruktur i verdensklasse. Derfor bør projekter med gode samfundsøkonomiske afkast prioriteres, da de gør Danmark til et rigere samfund og styrker sammenhængskraft og konkurrencekraft i hele landet. Investeringer i infrastrukturen er ikke et spørgsmål om enten/eller. Der er behov for investeringer i såvel vejnettet som den kollektive trafik, i cykling og i trafikknudepunkter som lufthavne og havne.

- Der skal frem mod revision af investeringsplanen for infrastruktur udarbejdes en national mobilitetsplan, som sætter mål for udviklingen, bedre kobler infrastrukturen og den fysiske planlægning af byerne sammen, og som bl.a. inddrager innovation, digitalisering, nye teknologier, klimahensyn og grøn omstilling for bedre at udnytte infrastrukturen.
- Der skal udarbejdes en ambitiøs national plan for, hvordan den kollektive trafik kan styrkes, og der skal investeres 5 mia. kr. i at understøtte driften af den kollektive transport.
- Der skal igangsættes en bredt funderet og styrket indsats for at få flere pendlere til at vælge cyklen til og fra arbejde i det daglige.
- Der skal investeres 4 mia. kr. i at sikre den bedst mulige lokale opkobling til det overordnede vejnet.
- Der skal gennemføres en strategisk analyse af forbindelserne mellem Sjælland/Fyn og Jylland, herunder en tredje Lillebæltsforbindelse og en bro mellem Als og Fyn.
- Der skal tages principbeslutninger om en række store, brugerfinansierede infrastrukturprojekter, bl.a. en fast forbindelse over Kattegat, mellem Helsingør og Helsingborg samt en østlig ringvej i København.
- Luftfarten skal genrejses.
- Der skal udarbejdes en ny national handlingsplan for luftfarten, der skal fastholde den høje internationale tilgængelighed.
- Der skal sikres bedre rammer for international mobilitet og samhandel, bl.a. ved at nationale interesser i havne defineres tydeligere i planloven.
- Havneloven bør i højere grad sikre, at private virksomheder ikke udsættes for unfair konkurrence fra det offentlige.
- Myndighederne skal sikre strømlinet adgang til at udvinde nødvendige råstoffer til at realisere bygge- og anlægsarbejder.

Anm.: Forslagene er uddybet i [bilag A](#).

³ Se også DI's udspil [Hele Danmark skal blomstre](#)

Det er efter DI's vurdering afgørende for den videre udvikling i Danmark, at man begynder at drøfte de strategiske planer for infrastrukturen og anvendelsen heraf med et lidt længere og bredere perspektiv.

Infrastrukturplanerne bør i højere grad kobles til den fysiske planlægning af byerne, herunder placeringen af fremtidens virksomheder, og der bør fra statslig side påbegyndes en proces, der leder hen imod dette.

Det vil kunne bidrage til håndteringen af de miljø- og klimaudfordringer, som det er afgørende at finde løsninger på. En sammenhængende og velovervejet planlægning kan sammen med den teknologiske udvikling være løsningen på disse udfordringer.

EN HURTIGERE, KÆRLIGERE OG DYGTIGERE OFFENTLIG SEKTOR

En stor offentlig sektor koster penge, og når vi ser ind i fremtiden kommer den til at koste mere, fordi vi heldigvis lever længere, og der kommer flere børn. I stedet for kun at kigge på, hvordan vi kan bruge flere penge i det offentligem skal vi derfor rette fokus mod, hvordan vi får mere ud af de ressourcer, vi allerede bruger.

Danmark vinder, når vi samarbejder. Nær og smart velfærd af høj kvalitet kan udvikles i et samarbejde mellem den offentlige sektor og private virksomheder. Vi har i Danmark en lang tradition for at samarbejde på tværs af den offentlige og private sektor. Offentlig-privat samarbejde er et effektivt redskab til at sikre en hurtigere, kærligere og dygtigere offentlig sektor. Et vel fungerende offentlig-privat samarbejde leverede under COVID-19-pandemien først værnemidler

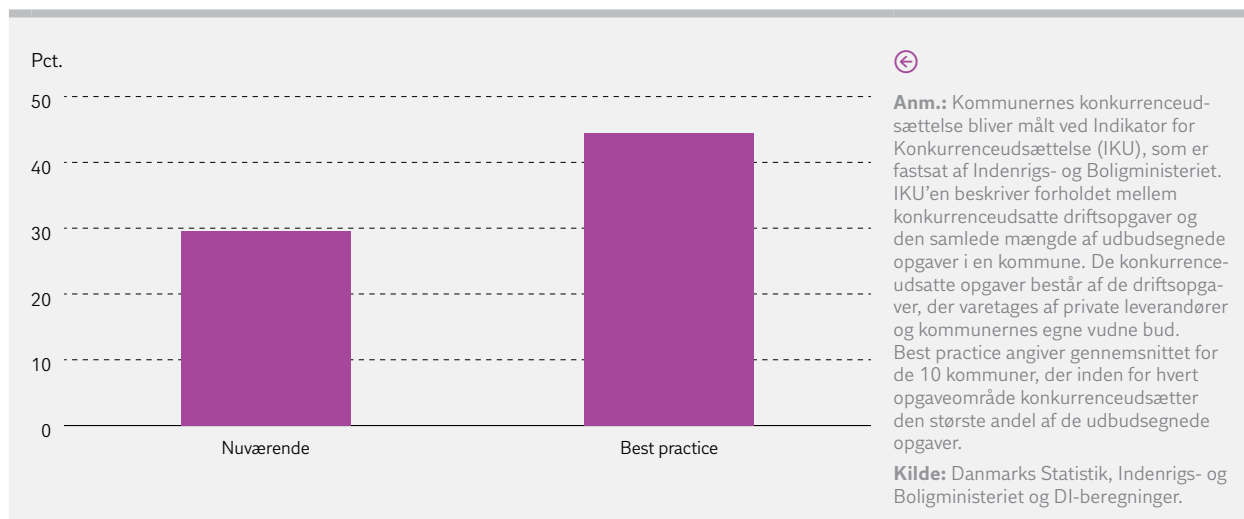
og senere vacciner til sundhedsvæsen og borgere. Målet er, at borgere og virksomheder får bedre service for skattekrone, og at de oplever en kompetent offentlig sektor, der sætter dem i centrum.

Der er mange gode eksempler på, at kvaliteten i den offentlige sektors opgaveløsning kan udvikles i et innovativt samspil med virksomhederne. Den store variation i samspillet på tværs af kommunerne og opgaverne understreger, at der er et betydeligt potentiale for at øge samarbejdet og hente flere gevinster, hvis kommunerne i højere grad bygger videre på hinandens gode eksempler. Alene inden for de tekniske opgaver og støttefunktionerne kan samarbejdet med private virksomheder øges med omkring 50 pct.

Efterspørgslen efter et mere varieret udbud og individuelt tilpassede velfærdsydelser ventes fortsat at stige de kommende år. Frit valg medvirker til, at den enkelte borger

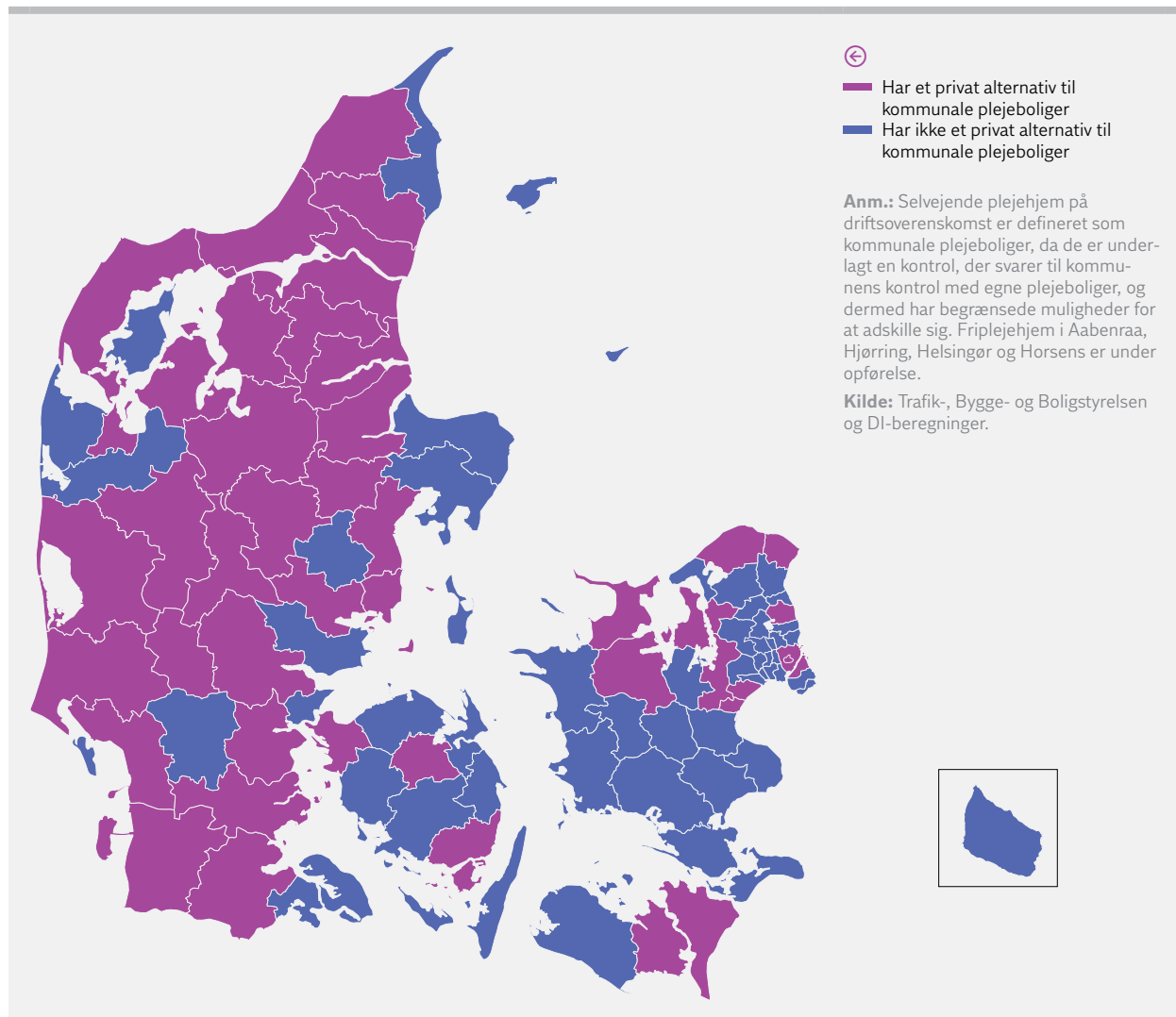
STORT POTENTIALE FOR OFFENTLIG-PRIVAT SAMARBEJDE OM TEKNISKE OPGAVER OG STØTTEFUNKTIONER

Gennemsnitlig indikator for Konkurrenceudsættelse (IKU) for kommunerne sammenholdt med best practice

MANGE SORTE HULLER I KOMMUNERNES TILVEJEBRINGELSE AF FRIT VALG PÅ PLEJEBOLIG

Kommuner med og uden private plejeboligtilbud, 2020

kommer i centrum, og at der kommer fokus på den enkeltes ønsker og behov for fleksibilitet og kvalitet. Velfærden skal decentraliseres, så borgerne med velfungerende fritvalsordninger kan fravælge utilfredsstillende tilbud og søge mod de tilbud – kommunale som private, der imødekommer deres behov og ønsker til kvalitet. Det vil bidrage til at øge den samlede tilfredshed med den skattefinansiere-

de velfærd, fastholde opbakningen til velfærdssamfundet og dermed afbøde en del af udgiftspresen.

På trods af, at borgerne i en årrække har haft mere eller mindre frit valg på en række velfærdsområder i lovgivningen, er der stadig udfordringer i at sikre et reelt og velfungerende frit valg for borgerne. Eksempelvis har de ældre i mere end halvdelen af landets kommuner

ikke mulighed for at tilvælge et privat alternativ inden for kommunegrænsen.

Digitale løsninger skal understøtte og sikre fremtidens velfærd. Coronakrisen og nedlukningen af samfundet har løftet danskernes og det offentliges brug af teknologi. Vi har fundet ud af, hvor meget der kan lade sig gøre med teknologien, og vi skal nu

holde fast, så vi fortsat udnytter teknologier og digitale løsninger til at løfte vores samfund.

Vi skal vedblive med at øge kvaliteten af den offentlige velfærd og service og udvikle den, så den passer

til borgerne og f.eks. ikke altid er afhængig af fysisk fremmøde. Den skattefinansierede service skal tættere på borgerne og gøres endnu mere tilgængelig gennem teknologiske løsninger.

F.eks. har center for offentlig-privat innovation potentialet til at udgøre et unikt udviklingshus for danske, digitale velfærds løsninger med fokus på udbredelse i hele landet.

DI'S FORSLAG TIL EN HURTIGERE, KÆRLIGERE OG DYGTIGERE OFFENTLIG SEKTOR

Et stærkt samspil mellem den offentlige sektor og erhvervslivet sikrer, at der sker en løbende udvikling og innovation i opgavevaretagelsen, så får borgere og virksomheder bedre service for skattekroneerne.

Nedenfor er listet udvalgte forslag, der bidrager til udvikling af velfærden og en hurtigere, kærligere, dygtigere offentlige sektor. Forslagene skal læses i sammenhæng med de forslag, der skal sikre højere produktivitet beskrevet i kapitel 6, idet udvikling af velfærden i høj grad sker, når manuelle arbejdsprocesser digitaliseres og ny teknologi tages i brug på tværs af den offentlige og private sektor.

En hurtigere, kærligere, dygtigere offentlige sektor

- Et styrket frit valg og større fokus på kvaliteten af velfærden og borgernes oplevelse med bl.a. indikatorer for kvalitet og brugertilfredshed på de store velfærdsområder.
- En kommission for borgernær velfærd skal sikre frigørelsen af varme hænder med klogere opgaveløsning i det offentlige.
- Løbende effektiviseringer finansierer en årlig velfærds pulje på 1 mia. kr. til kommunerne og 0,5 mia. kr. regionerne, der skal bidrage til finansieringen af det demografiske pres og nye politiske initiativer.
- Konkurrenceudsættelsen af de udbudseggede opgaver i den offentlige sektor skal øges til mindst 45 pct. i 2030.
- Øget brug af omkostningsbaserede regnskaber i kommunerne skal understøtte totaløkonomiske investeringer, gennemsigtighed og sammenlignelighed i omkostningerne.
- Eksterne eksperter skal i samspil med offentligt ansatte udvikle og skabe innovation i velfærden samt udbrede og videreudvikle gode løsninger.
- Strategiske investeringspartnerskaber med private skal sikre energirenoverede bygninger og moderne rammer for velfærden.
- En fælles organisering af opgaver på tværs af kommunegrænser skal sikre stordriftsfordele og de nødvendige, tilstrækkelige og specialiserede faglige kompetencer.
- Fair og lige konkurrence mellem offentlige og private leverandører skal bevare private virksomheders investeringslyst i områder, der grænser op til den offentlige sektors opgaver.
- En systematisk og uvildig forvaltningsrevision i kommunerne og fælleskommunale selskaber skal sikre, at skattekroneerne bruges på at skabe mest mulig velfærd for borgerne.

Styrket velfærd gennem brug af teknologi

- Der skal oprettes en digital omstillingsfond på 10 mia. kr. frem mod 2024, der understøtter, at offentlig-privat samarbejde om digitale hjørnsten kendetegner den fremadrettede digitalisering af det offentlige og de store velfærdsområder.
- Danmark skal have en national version af den europæiske datastrategi og fremme deling og ansvarlig anvendelse af data.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

Viden i data er Danmarks fremtid. Danmark og danskerne registrerer i stadig større omfang dagligt unikke data ikke mindst på sundhedsområdet, men også på andre områder, som f.eks. miljø, transport, energi, administration og økonomi. I dag er det i mange tilfælde vanskeligt for forskere og private virksomheder at få adgang til og overblik over disse data til forskning og udvikling af nye innovative løsninger på samfundets udfordringer.

EFFEKT AF DI'S FORSLAG ➔ MERE FORSKNING, UDDANNELSE, INFRA- STRUKTUR OG BEDRE VELFÆRD

Det er DI's målsætning, at de offentlige udgifter til forskning, uddannelse, digitalisering og infrastruktur samt investeringer i 2030 skal udgøre mindst 18,5 pct. af de primære offentlige udgifter.

Det væsentligste forslag til at indfri målet er løftet i offentlige udgifter til forskning og udvikling på 0,5 pct. af BNP. Dette løfter i sig selv udgiftsandelen med ét procentpoint. Også opprioriteringen af de offentlige udgifter til uddannelse trækker i den rigtige retning. Her til kommer effekten af de øvrige politiske anbefalinger i DI's 2030-plan, herunder lavere overførselsudgifter, som reducerer de øvrige offentlige udgifter og dermed øger den andel af udgifterne, som går til vækstområderne. Alt i alt øger DI's 2030-plan andelen af de offentlige vækstunderstøttende udgifter fra 17,2 pct. til 18,9 pct.

Kompetencer løfter væksten.

Målet om, at 10.000 flere skal gennemføre en STEM-uddannelse, skal opfyldes gennem en række forskellige indsatser, som alle bidrager til at sikre dygtige medarbejdere med de efterspurgte kompetencer. Det vil løfte produktiviteten og væksten i virksomhederne. Et stærkere samspil mellem uddannelse og det afta-

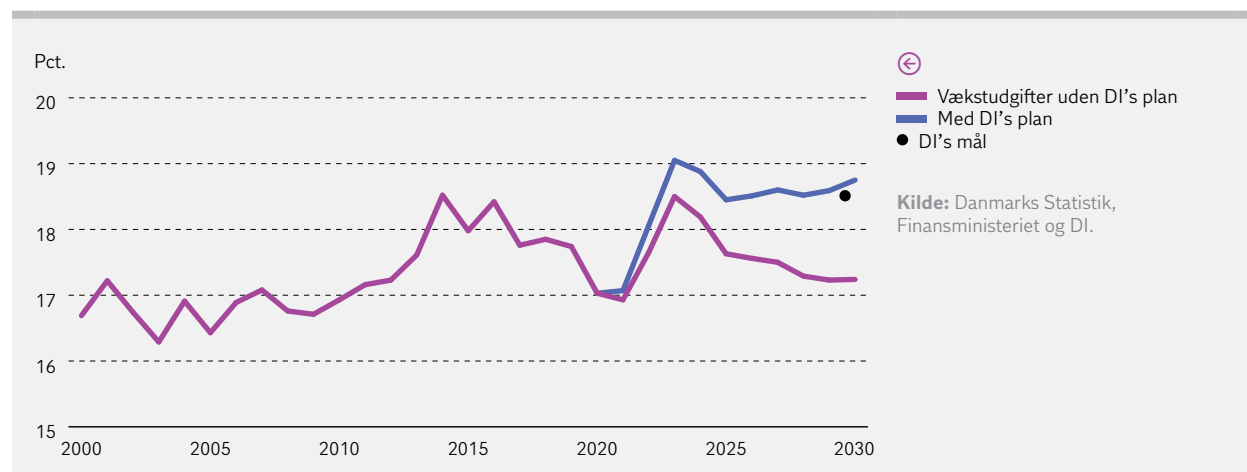
gende arbejdsmarked, nye muligheder for praktik, investeringer i flere uddannelsespladser på STEM-uddannelser og et fokus på digitale kompetencer og teknologiforståelse i hele uddannelseskæden vil bidrage til, at flere unge og voksne har de kompetencer, som virksomhederne efterspørger. Derudover vil det bidrage til, at piger og kvinder i højere grad vælger STEM-uddannelser. Disse initiativer bidrager alle til at sikre et bedre match mellem udbuddet og efterspørgslen efter faglærte, ligesom de vil bidrage til at øge andelen af dimittender fra videregående uddannelser, der tager tekniske og naturvidenskabelige uddannelser.

Kvaliteten af offentlige services skal øges.

DI vurderer, at det er muligt at udvikle de offentlige services og sikre kvalitetsforbedringer og dermed bedre velfærd for pengene til en værdi af 20 mia. kr. frem mod 2030 på forskellige måder i et stærkt samarbejde mellem den offentlige sektor og erhvervslivet.

DE OFFENTLIGE UDGIFTER SKAL MÅLRETTES FOR AT SIKRE VÆKST I FREMTIDEN

Udgifter til forskning, uddannelse, infrastruktur og digitalisering som andel af primære udgifter

DI's forslag om en årlig velfærdspulje på 1 mia. kr. til kommunerne og 0,5 mia. kr. til regionerne vil frem mod 2030 frigøre 13,5 mia. kr., der skal bidrage til finansieringen af det demografiske pres og nye initiativer. De øvrige forslag er initiativer, der vil bidrage med at udvikle de offentlige services og sikre kvalitetsforbedringer til borgere og virksomheder.

Konkurrenceudsættelse af 45 pct. af de udbudsegneede opgaver i 2030 vil eksempelvis betyde, at private

virksomheder får mulighed for at bidrage til udviklingen af opgaver for yderligere omkring 85 mia. kr. DI skønner på baggrund af en lang række studier og konkrete erfaringer, at det vil medføre en gevinst på mindst 8 mia. kr. Derudover vil der kunne frigøres såkaldt varme hænder som følge af kommissionen for borgernær velfærd, øget automatisering og digitalisering af arbejds-gange og interne processer i den offentlige sektor. Det gælder bl.a. sagsbehandling og myndigheds-udøvelse samt gevinster som følge

af en omlægning af indkøbene på sundhedsområdet med fokus på totalomkostninger og den samlede patientbehandling.

Det vil kunne bidrage væsentligt til at styrke velfærden frem mod 2030 bl.a. via en digital omstillingsfond på 10 mia. kr. Dertil kommer kvalitetsforbedringerne som følge af forslagene i kapitel 6, hvor forslaget om at afvikle topskatten også vil øge produktiviteten i den offentlige sektor.

VI SKAL HAVE VERDENS BEDSTE ARBEJDSMARKED

Vi har et enestående, velfungerende og fleksibelt arbejdsmarked i Danmark, hvor lønmodtagere og arbejdsgivere tager et stort fælles ansvar, og hvor vi har en høj grad af tillid til hinanden – til gavn for den enkelte og til gavn for samfundet. Vi skal videreudvikle den danske model, vi skal uddanne vores unge og voksne til gode job, og vi skal have endnu flere med i jobfællesskabet.

INDHOLD

61

DI's mål

61

Kontanthjælpsmodtagere skal hjælpes tættere på arbejdsmarkedet

64

Personer ”på kanten” skal have tilskyndelse til at arbejde

65

Nemmere adgang til udenlandske medarbejdere

66

Bedre udnyttelse af medarbejdernes ressourcer i den offentlige sektor

67

Bedre fastholdelse af de ældre på arbejdsmarkedet

68

Nyuddannede hurtigere i arbejde

69

Effekt af DI's forslag

DI'S MÅL ☺ FLERE SKAL MED I DET ARBEJDEDE FÆLLESSKAB

Der skal være plads til alle på arbejdsmarkedet. Det danske arbejdsmarked er en af grundstenene i vores samfund, hvor en stor andel af danskerne er en del af det arbejdende fællesskab. Et fællesskab som bidrager til den velstand, der gør det muligt at have den store grad af offentlig velfærd, som vi ønsker. Derfor skal vi også hjælpe de grupper, som historisk set har haft lav beskæftigelse, tættere på arbejdsmarkedet, så endnu flere bliver en del af det arbejdende fællesskab.

Arbejdsmarkedsreformer har været afgørende. Beskæftigelsesstigningen i de seneste ti år skyldes i høj grad, at der er gennemført afgørende arbejdsmarkedsreformer på de rigtige tidspunkter. Arbejdsmarkedsreformer, som f.eks. forhøjelser af efterløns- og folkepensionsalderen, har løftet de ældre årganges beskæftigelse og vil også give yderligere løft i de kommende år. Desværre vil indførslen af tidlig pension fra 2022 trække i den anden retning.

De gennemførte reformer har også været afgørende for de robuste offentlige finanser, som har muliggjort de store økonomiske tiltag i det seneste halvandet år.

Fra krise til mangel på medarbejdere. Efter en nedgang i 2020 har Danmark igen en rekordhøj beskæftigelse, og mangel på medarbejdere er nu et større problem end før coronakrisen. Derfor er det nødvendigt, at der kommer fokus på, at virksomhederne kan få de

medarbejdere, som de efterspørger. Når stillinger ikke kan besættes, går Danmark glip af velstand. Staten får mindre ind i skattebetalinger, og i sidste ende vil det medføre, at velfærdsydelseerne bliver dårligere, end de kunne have været.

Samtidig er det også værd at holde sig for øje, at det økonomiske råderum frem mod 2030 ikke er særlig stort. Det kan blive vanskeligt at dække udgifterne til at håndtere klimaudfordringen og investere mere i offentlig forskning, uddannelse og digitalisering, hvis der samtidig skal sættes penge af til offentlig service, når der i de kommende år bliver flere børn og ældre. Også af den grund er det vigtigt, at der fremadrettet træffes politiske beslutninger, der kan bidrage til, at så mange som muligt deltager på arbejdsmarkedet. Det vil ligeledes sikre, at vi også ved fremtidige kriser har råd til et økonomisk sikkerhedsnet, der kan gribe dem, der står uden job.

Et stærkt velfærdssamfund forudsætter et stærkt arbejdsmarked. Derfor ønsker DI, at reformer og politiske initiativer skal løfte arbejdsudbuddet frem mod 2030. Det er vigtigt at understrege, at en forøgelse af arbejdsudbuddet vil gavne hele Danmark. Problemerne med mangel på medarbejdere gør sig gældende i hele landet, og det er landområderne, som har de største udfordringer på grund af den demografiske udvikling. Som nyligt påpeget af reformkommissionen har vi nogle store udfordringer, som er velkendte. Der er f.eks. 50.000 unge i alderen 15 til 24 år, som hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse, og store

grupper af voksne formår ikke at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. Heraf har mange indvandrerbaggrund. Mange af DI's forslag har netop fokus på at søge løsninger på de udfordringer. DI's forslag kan kategoriseres i følgende indsatsområder:

- Kontanthjælpsmodtagere tættere på arbejdsmarkedet og bedre integration.
- Personer "på kanten" skal have tilskyndelse til at arbejde.
- Nemmere adgang til udenlandsk arbejdskraft.
- Bedre udnyttelse af medarbejdernes ressourcer i den offentlige sektor.
- Nyuddannede hurtigere i arbejde.
- Lettere at tage socialt ansvar.

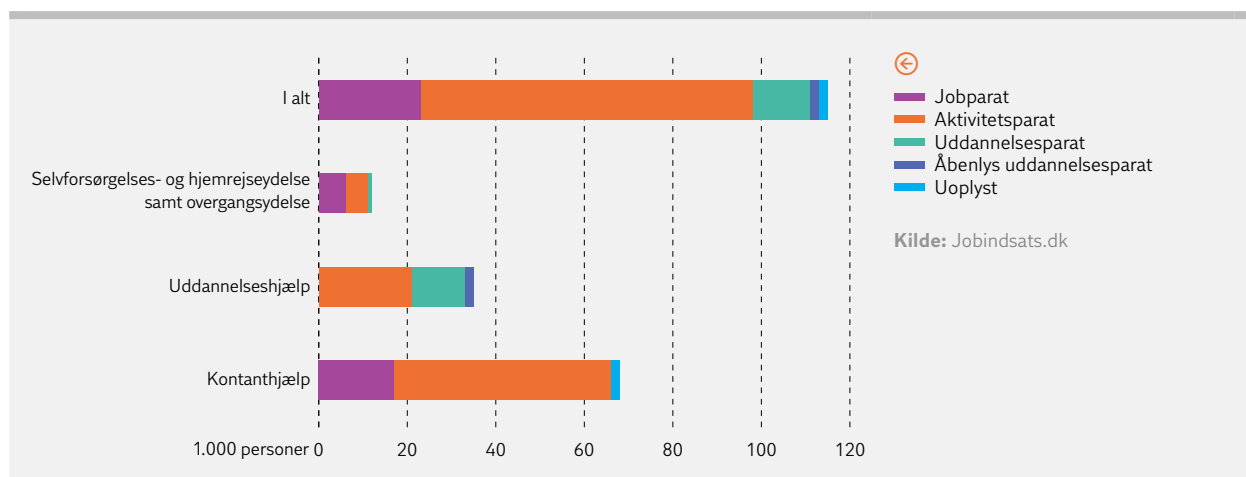
KONTANTHJÆLPSMODTAGERE TÆTTERE PÅ ARBEJDSMARKEDET OG BEDRE INTEGRATION

Alt for mange kontanthjælpsmodtagere efterlades i passivitet uden, at de bringes tættere på arbejdsmarkedet. Kun en femtedel af alle på kontanthjælpsydelser bliver betragtet som jobparate, og aktiveringsgraden er for lav. For de aktivitetssparate kontanthjælpsmodtagere, som udgør 45 pct. af alle på kontanthjælpsydelser, svarer omfanget af aktivering i gennemsnit til mindre end fem timer om ugen.

Kontanthjælpssystemet omfatter de tre ydelser kontanthjælp, uddannelseshjælp, selvforsørgelses- og hjemrejseydelse samt over-

KUN EN FEMTEDEL ER JOBPARATE

Fuldtidspersoner på kontanthjælpsydelse fordelt på visitationskategori, 2020

gangsydelse. I 2020 var der i alt 115.000 fuldtidspersoner på de tre ydelser. Heraf var det kun 23.000, svarende til en femtedel, som blev vurderet som jobparate. For uddannelseshjælp, der er en ordning for unge under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, er det slet ikke muligt at blive betragtet som jobparat.

Om man betragtes som jobparat eller ej påvirker den indsats, som kommunen tilbyder. Desuden stilles der også krav til de jobparate om at være jobsøgende.

For de 67.000 kontanthjælpsmodtagere er blot en fjerdedel jobparate. Andelen varierer dog meget fra kommune til kommune. Fra 9 pct. i kommunen med den laveste andel til 59 pct. i kommunen med den højeste andel. De kommunale forskelle viser, at det er muligt at se på kontanthjælpsmodtagernes jobparathed på forskellige måder.

Det er også muligt at ændre på tilgangen, hvis der kommer et fokus på problemet fra politisk side. Det

så man i forbindelse med treparts-aftalen om integration fra 2016, hvor det blev fastlagt, at nyttilkomne flygtninge som udgangspunkt skal være jobparate fremfor aktivitetsparate. Det har resulteret i, at andelen af jobparate er steget fra ca. 7 pct. i starten af 2016 til 63 pct. i 2020.

For mange unge er i kontanthjælpsystemet. Der var i 2020 i alt 41.000 unge under 30 år i kontanthjælpsystemet opgjort i fuldtidsmodtagere. Det svarer til mere end hver tredje af alle på kontanthjælpsydelse. Af de 41.000 var 35.000 på uddannelseshjælp.

Unge kan ikke kategoriseres som jobparate. Reformen for unge kontanthjælpsmodtagere, der trådte i kraft 1. januar 2014, betyder, at unge under 30 år, der ikke har gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse, modtager uddannelseshjælp og skal have en indsats, der gør, at de kan påbegynde en uddannelse. De kan ikke kategoriseres som jobparate, men kun som uddannelsesparate

eller aktivitetsparate, hvor de aktivitetsparate er dem, som ikke umiddelbart er klar til at påbegynde en uddannelse. De unge kontanthjælpsmodtagere mødes derfor ikke med et krav om at skulle ud på en arbejdsplads. De får desuden en højere ydelse, hvis de betragtes som aktivitetsparate frem for uddannelsesparate. Det giver et forkert incitament til fastholdelse i passivitet.

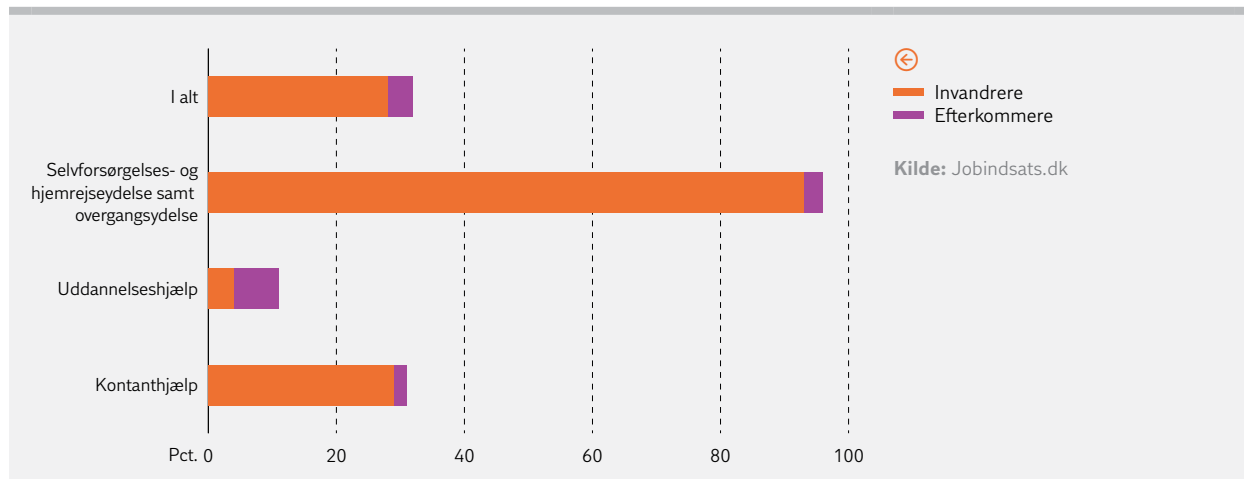
Mange på uddannelseshjælp vil have mere gavn af et arbejde.

Mange unge har allerede forsøgt sig med uddannelse uden held og kunne i stedet have gavn af at komme ud på en arbejdsplads, blive modnet og få en klarere fornemmelse af, i hvilken retning deres liv skal forme sig.

Indvandrere og efterkommere fylder meget i kontanthjælpsystemet. Indvandrere og efterkommere udgjorde i alt 31 pct. af personer på kontanthjælpsydelse i 2020. Til sammenligning udgjorde de 17 pct. af den 20-64-årige befolkning ved starten af 2021. De

INDVANDRERE OG EFTERKOMMERE FYLDER MEGET I KONTANTHJÆLPSSYSTEMET

Indvandrere og efterkommeres andele af fuldtidspersoner på kontanthjælpsydelser, 2020

er altså kraftigt overrepræsenteret blandt personer på kontanthjælpsydelser.

Integrationen på arbejdsmarkedet er styrket, men potentialet er fortsat stort. I slutningen af 2019 var beskæftigelsesfrekvensen for 16-64-årige indvandrere fortsat

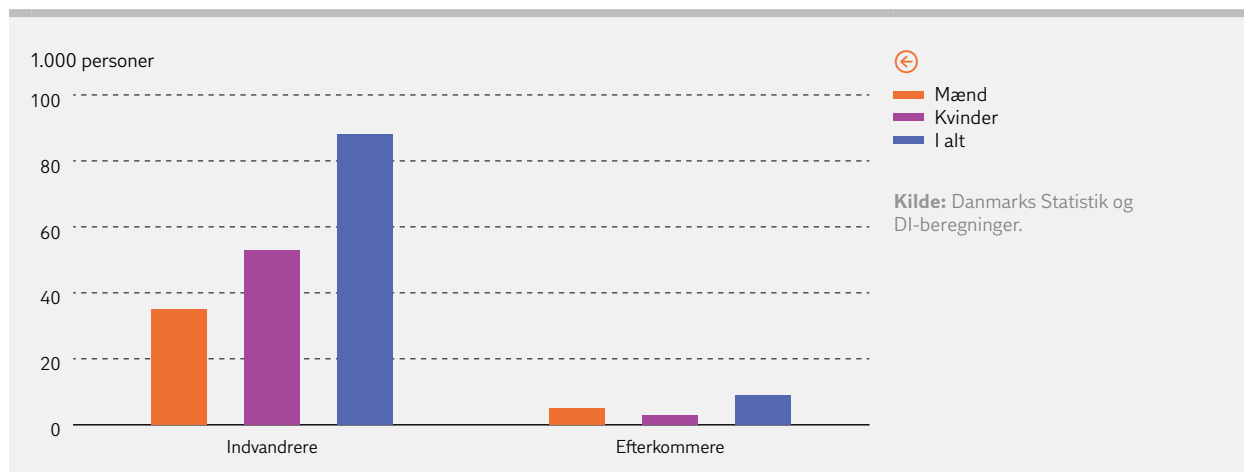
markant lavere end for personer med dansk oprindelse. Forskellen op til personer med dansk oprindelse var 11 procentpoint blandt mændene og hele 19 procentpoint blandt kvinderne. Forskellen er dog blevet indsnævret og har ikke været lavere, end den er nu. Det hænger dog også sammen med, at

personer, der er kommet til Danmark for at arbejde, fylder mere og mere i indvandrergruppen.

Hvis beskæftigelsesandelen på hvert køns- og alderstrin var den samme for indvandrere og efterkommere som blandt personer med dansk oprindelse, ville be-

88.000 INDVANDRERE OG 8.000 EFTERKOMMERE KAN POTENTIELT KOMME I BESKÆFTIGELSE

Beskæftigelsespotentiale ved samme beskæftigelsesfrekvenser som personer med dansk oprindelse, 2019

skæftigelsen være ca. 88.000 personer højere for indvandrerne og 9.000 højere for efterkommerne. Potentialet er størst blandt de kvindelige indvandrere.

Der er mange faktorer, som har betydning for beskæftigelsesfrekvensen for de forskellige grupper, og det er derfor heller ikke entydigt, hvordan man kan realisere dette potentiale.

Den bedste integration sker gennem beskæftigelse. Selvom arbejdsmarkedstilknypningen er

blevet bedre for indvandrere og efterkommere, understreger det fortsat store potentiale, at integration er en vedvarende udfordring, som der bør søges løsninger på. Det er vigtigt at lære af de seneste års gode erfaringer med beskæftigelse af nytilkomne flygtninge, så der laves tilsvarende tiltag, der målrettes indvandrere uden for integrationsprogrammet. Det gælder bl.a. tiltag, der kan sikre færre på kontanthjælp, da det i høj grad også vil være tiltag, der forbedrer integrationen på arbejdsmarkedet.

PERSONER "PÅ KANTEN" SKAL HAVE TILSKYNDELSE TIL AT ARBEJDE

Stigende antal med minifleksjob.

Antallet af fleksjobbere er steget markant de senere år. Fra 51.000 i 2012 til 84.000 i 2021. Den stigende udvikling i det samlede antal fleksjobbere siden 2013 er båret af en stigning i antallet af personer i fleksjob under ti timer om ugen (minifleksjob), der blev muligt i forbindelse med reformen af førtidspension og fleksjob i 2013. Nu udgør fleksjob på under ti timer om ugen tæt på halvdelen af alle fleksjob.

Manglende incitament til at øge timetallet.

Fleksjobbere har nedsat arbejdssevne, og det er naturligvis positivt, at de er beskæftigede i et vist omfang frem for at stå helt uden for arbejdsmarkedet. Mange fleksjobbere arbejder imidlertid mindre, end de kunne, på grund af en dårlig incitamentsstruktur i ordningen. Det gælder særligt for personer i den lavere ende af løn-skalaen. Årsagen er, at der stort set ikke er forskel på den overenskomstfastsatte mindsteløn ved et almindeligt fuldtidsarbejde og det maksimale fleksløntilskud på

godt 19.000 kr. om måneden, som kommunen udbetaler som supplement til lønnen.

Store kommunale forskelle i tilkendelser af førtidspension.

Kommuner tilkender førtidspension ud fra forskellige kriterier. Det gælder også kommuner, der har samme rammevilkår i form af befolknings-sammensætning og erhvervsstruktur mv. Der er et stort potentiale for færre tilkendelser af førtidspension, hvis kommunernes praksis på området blev mere ensartet.

Revurdering af førtidspensionister.

Personer, der har fået tilkendt førtidspension, kan få det bedre igen. Det gælder ikke mindst mange personer med psykiske lidelser, som i 2020 var hoveddiagnosen i halvdelen af de nye tilkendelser af førtidspension. Bedre behandling af psykiske lidelser og andre sygdomme giver muligheder for, at nogle førtidspensionister kan vende tilbage til arbejdsmarkedet igen. Det er derfor vigtigt, at den ansvarlige myndighed, som i dag er kommunerne, har fokus på, at helbredssituationen kan ændre sig for førtidspensionisterne, og at der systematisk sker en revurdering af,

DI'S FORSLAG – KONTANTHJÆLPSMODTAGERE TÆTTERE PÅ ARBEJDSMARKEDET OG BEDRE INTEGRATION

- Kontanthjælpsmodtagere skal som udgangspunkt visiteres jobparate.
- Jobparate kontanthjælpsmodtagere skal aktiveres i gennemsnit 17 timer om ugen.
- Unge skal kunne vurderes jobparate.
- Flere brobygningsforløb for unge kontanthjælpsmodtagere.
- Flere fritidsjob.
- Flere nyttejob.
- Ret til danskuddannelse efter mere end fem års ophold.
- Opsplitning af danskuddannelse efter opholdsgrundlag.
- Flere samtaler med kommunen.
- Mindre refusion, hvis kommuner ikke lever op til aktiveringsmål.
- Forkort den arbejdsgiverbetalte periode for sygedagpenge.
- Afskaf G-dagene.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

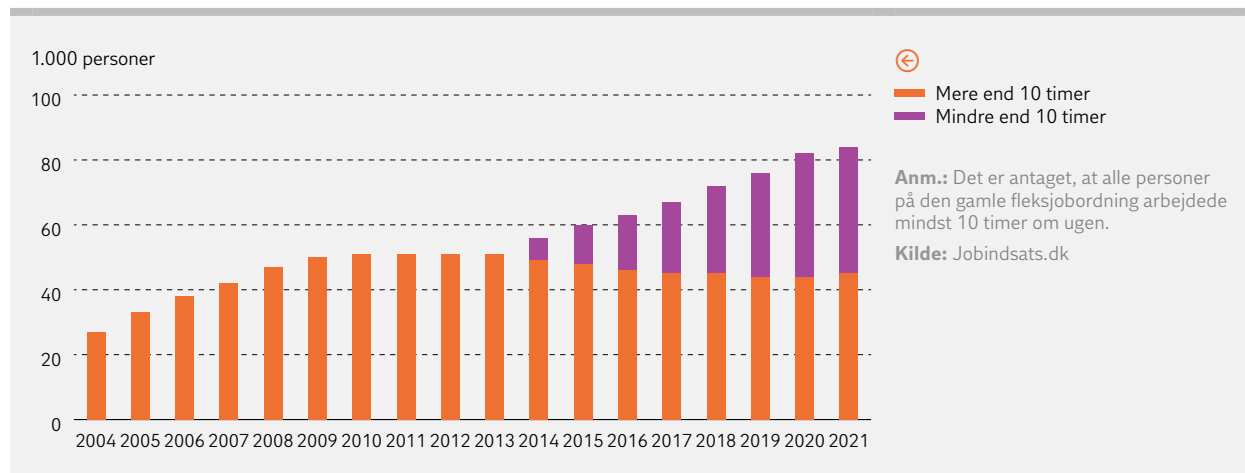
DI'S FORSLAG – PERSONER PÅ KANTEN SKAL HAVE TILSKYNDELSE TIL AT ARBEJDE.

- Økonomisk tilskyndelse til at øge timetallet for fleksjobbere.
- Staten skal overtage opgaven med tildeling af førtidspension.
- Revurdering af førtidspensionister.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

MINI-FLEKSJOB DRIVER DEN STIGENDE UDVIKLING I ANTALLET AF FLEKSJOB

Antal personer i fleksjob fordelt på arbejdstid, 2004–2021 (marts)

om de fortsat opfylder kriterierne for at få førtidspension.

NEMMERE ADGANG TIL UDENLANDSKE MEDARBEJDERE

Udenlandske medarbejdere har spillet en afgørende rolle for den stigende beskæftigelse i de seneste

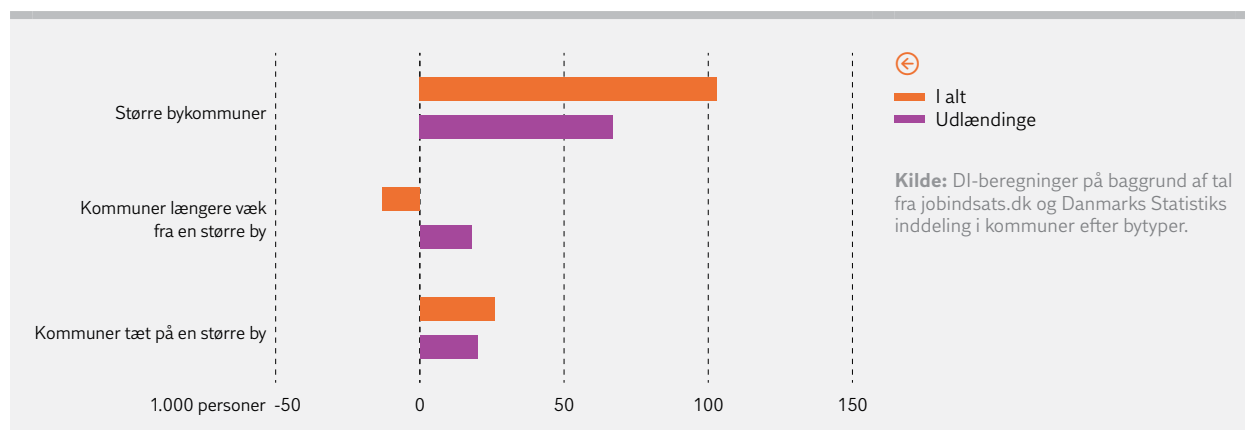
ti år. Fortsat tilgang af udenlandske medarbejdere vil også være en forudsætning for at kunne opretholde en fremgang i beskæftigelsen frem mod 2030, da der bliver færre danskere i de erhvervsaktive aldersgrupper.

Det er derfor vigtigt, at virksomhederne fortsat har mulighed for

at kunne få udenlandske medarbejdere til Danmark. Det har de også i dag, hvor det især er let at hente medarbejdere fra andre EU-lande på grund af reglerne om arbejdskraftens frie bevægelighed. I årene fremover vil potentialet for at hente medarbejdere i EU-lande imidlertid blive mindre, da der også i resten af Europa kommer til

UDENLANDSKE MEDARBEJDERE ER SÆRLIGT VIGTIGE I KOMMUNER LÆNGERE VÆK FRA STØRRE BYER

Vækst i beskæftigede lønmodtagere (fuldtidspersoner) fra 2010 til 2020 i kommuner inddelt efter bytyper

at være færre i den erhvervsaktive alder.

Udenlandske statsborgere fra lande uden for EU har også mulighed for at komme til Danmark og arbejde i dag, men der er langt flere restriktioner end for EU-borgere. Aktuelt er beløbsordningen den klart mest anvendte ordning for udlændinge uden for EU, der vil arbejde i Danmark. Kravet er, at man har et job med en grundløn på 445.000 kr. årligt. Dermed er det reelt kun en ordning for personer med videregående uddannelser. Ved at sætte grænsen ned kunne man også få faglærte omfattet af ordningen. Det er på det faglærte område, at mange virksomheder oplever de største rekrutteringsudfordringer.

Udenlandske medarbejdere fylder mest i de større byer, men de spiller en tiltagende vigtigere rolle i kommunerne, som ligger længere væk fra de større byer. I disse kommuner har der samlet set været en tilbagegang i beskæftigelsen

i de seneste ti år på 13.000 personer, mens beskæftigelsen for udlændinge er steget med 17.000. Her kompenserer de udenlandske medarbejdere for den meget negative demografiske udvikling drevet af en befolkning med mange ældre og relativt få unge. En lempelse af adgangskravet i beløbsordningen vil tilgode disse kommuner, da

DI'S FORSLAG – NEMMERE ADGANG FOR UDENLANDSKE MEDARBEJDERE

- Lønkravet i beløbsordningen skal sænkes fra 445.000 kr. om året til 360.000 kr.
- Effektiv videreførsel og videreudvikling af ICS-indsatsen.
- Unødvendige barrierer af mere administrativ karakter skal fjernes.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

faglærte job fylder relativt mere i landkommunerne.

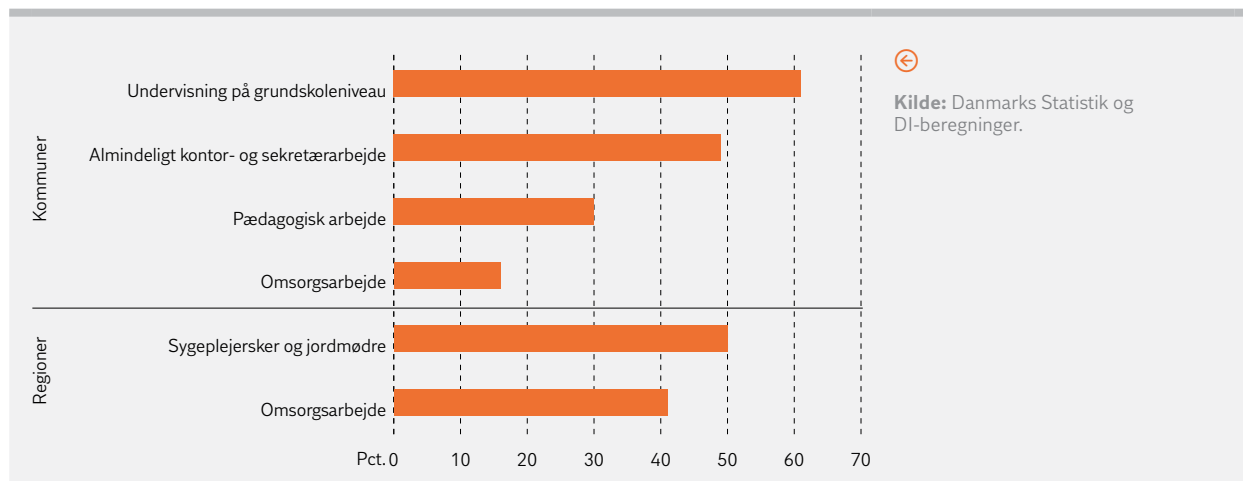
BEDRE UDNYTTELSE AF MEDARBEJDERNES RESSOURCER I DEN OFFENTLIGE SEKTOR

Mange i den offentlige sektor arbejder på deltid. Inden for flere grupper af offentligt ansatte er der stor mangel på medarbejdere. Det gælder f.eks. sygeplejersker og SOSU-medarbejdere. På disse områder er der samtidig rigtig mange, som arbejder på deltid. Samfundet kan udnytte ressourcerne bedre, hvis flere arbejder på fuld tid. Det vil give folk et bedre afkast af deres uddannelser og imødekomme manglen på arbejdskraft på disse områder.

Udbyd flere fuldtidsstillinger. Udviklingen kan vendes ved, at nye stillinger i højere grad udbydes som fuldtidsstillinger. Blandt kommunalt ansatte i omsorgsarbejde (SOSU-området) er det ifølge DI's

BLANDT OMSORGSARBEJDERE I KOMMUNER ER KUN 16 PCT. AF DE NYANSATTE PÅ FULD TID

Andel af nyansatte fra 2018 til 2019, som arbejder fuldtid. Udvalgte offentlige jobfunktioner

vurdering i dag kun hver sjette nye stilling, som er en fuldtidsstilling (37 timer om ugen). Det er blandt næsten 12.000 nye stillinger årligt, så der er et stort potentiale for at øge arbejdsudbuddet på det område. Også blandt pædagogerne hører det til undtagelserne, at en ny stilling er en fuldtidsstilling, idet det kun var 30 pct. af de nyansatte pædagoger i 2019, som arbejdede på fuld tid.

Højt sygefravær i den offentlige sektor. Ansatte i kommunerne og regionerne har også et markant højere sygefravær end ansatte i den private sektor. Det er dyrt for de offentlige finanser, idet kommunerne og regionerne dermed har flere ansatte, end de reelt har brug for. Kunne man nedbringe sygefraværet til niveauet i det private for sammenlignelige jobfunktioner, ville det kunne frigøre et arbejdsudbud, som den private sektor kunne få gavn af.

sammen med, at efterlønsalderen er blevet sat op. Det er dog værd at bemærke, at der også er en højere og højere andel, som forbliver i beskæftigelse efter folkepensionsalderen.

I virkeligheden er de ældres større beskæftigelsesgrad en stor succeshistorie. Der er nu næsten 400.000 personer over 60 år, som er i arbejde enten som lønmodtagere eller selvstændige, og det fungerer uden problemer for langt de fleste.

DI'S FORSLAG – BEDRE UDNYTTELSE AF MEDARBEJDERNES RESSOURCER I DEN OFFENTLIGE SEKTOR

- Kommuner og regioner skal udbyde flere fuldtidsstillinger.
- Sygefravær i kommuner og regioner skal reduceres.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

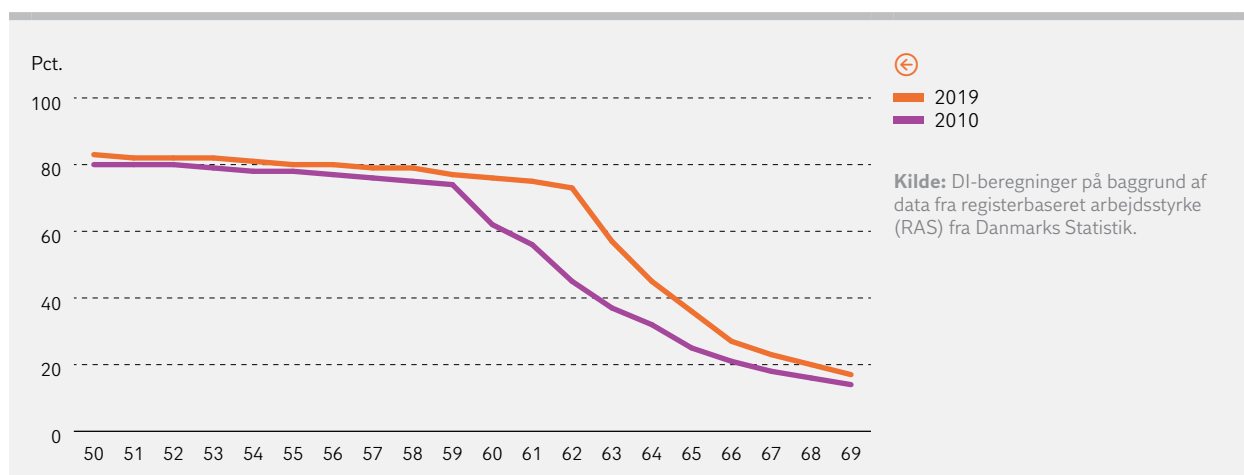
BEDRE FASTHOLDELSE AF DE ÆLDRE PÅ ARBEJDSMARKEDET

Trods tilbageslaget i 2020 er beskæftigelsen steget kraftigt i de seneste ti år. Det skyldes ikke mindst, at en større andel over 60 år forbliver i beskæftigelse. De højere beskæftigelsesfrekvenser for personer over 60 år har løftet beskæftigelsen med næsten 100.000 personer siden 2010. Det er en udvikling, som i høj grad hænger

Til de personer, som ikke har helbredet til at arbejde, findes der allerede i dag tilbagetrækningsordninger, som kan tage hånd om dem. Så sent som i 2020 trådte seniorpension i kraft, og den ordning var der allerede næsten 11.000 personer på i april 2021. Faktisk har antallet af personer over 60 år på en tilbagetrækningsordning været stigende i de sidste tre år, så der nu er i alt 135.000 personer over 60 år, som er på enten efterløn, førtidspension eller seniorpension. Det

BESKÆFTIGELSESFREKVENSER FOR 60-65-ÅRIGE ER STEGET MARKANT

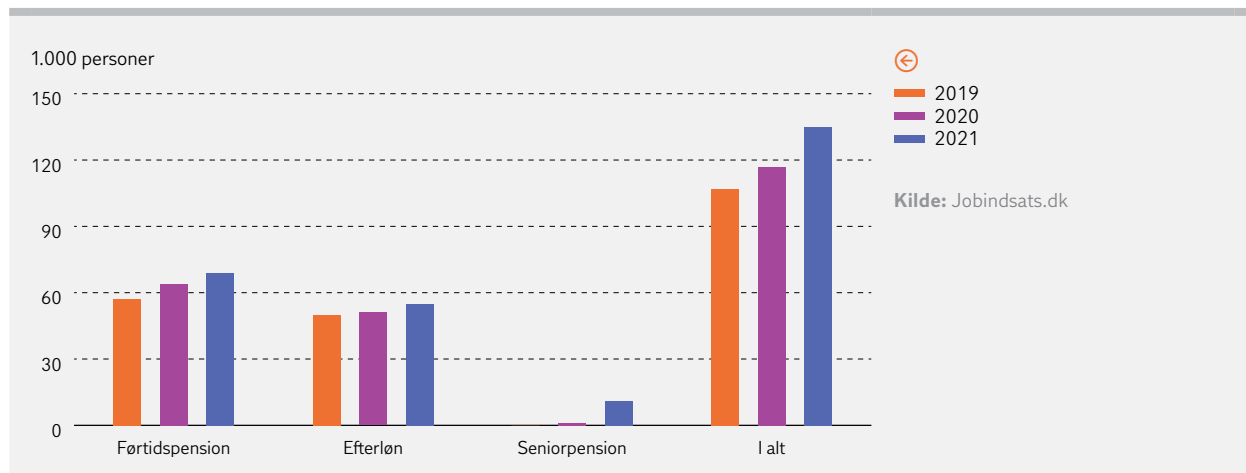
Andel af befolkningen i beskæftigelse blandt 50 – 69-årige i november 2010 og 2019

135.000 PERSONER OVER 60 ÅR ER ALLEREDE PÅ EN TILBAGETRÆKNINGSORDNING

Udvikling i antal personer i aldersgruppen 60+ på tilbagetrækningsordninger, 2019 – 2021 (april)

er 27.000 flere end i 2019 og svarer til 28 pct. af alle 60–66-årige. Derudover er der i øvrigt også 16.000 over 60 år, som har et fleksjob.

Derfor er det også ærgerligt, at der nu er indført endnu en tilbagetrækningsordning i form af tidlig pension, som træder i kraft i 2022. Der er behov for at få flere ældre medarbejdere i virksomhederne. Der vil blive brug for dem i de kommende år. Hvis der ikke er politisk appetit på at afskaffe retten til tid-

lig pension igen, bør der kigges på, hvordan man ellers kan sikre øget arbejdsudbud blandt ældre.

NYUDDANNEDE HURTIGERE I ARBEJDE

Dimittendledigheden er høj. Mange nyuddannede med lange uddannelser er lang tid om at komme i arbejde efter, de har afsluttet uddannelsen. Ifølge tal fra AC var 28 pct. af kandidaterne, der blev uddannet inden for det seneste år, ledige i april 2021. Det har været situationen i mange år. Man skal næsten ti år tilbage, før den sæsonkorrigerede dimittendledighed sidst var under 25 pct.

Det er et særligt stort problem blandt magistre, der omfatter mange med humanistiske uddannelser. Her var dimittendledigheden 41 pct. i april 2021. Også blandt ingeniører og DJØF'ere er der tale om høje niveauer med henholdsvis 27 og 23 pct. Der er altså et stort forbedringspotentiale for alle grupper af nyuddannede for at sikre en bedre overgang fra studie til arbejdsliv.

Det er positivt, at regeringen med *Danmark Kan Mere I* kommer med bud på, hvordan dimittendledigheden kan sænkes.

Mere fokus på arbejdsmarkedet.

De studerende skal blive bedre til at søge job allerede i månederne, inden de afslutter uddannelsen, og

DI'S FORSLAG – BEDRE FASTHOLDELSE AF DE ÆLDRE PÅ ARBEJDSMARKEDET

- Tidlig pension skal afskaffes igen.
- Seniorjobordningen skal afvikles.
- Modregning af arbejdsindkomst i folkepensionen skal afvikles.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

DI'S FORSLAG – NYUDDANNEDE HURTIGERE I ARBEJDE

- Lavere dimittendsats for ikke-forsørgere og kortere dagpengeperiode for nyuddannede.
- Karriererådgivning og karriereplanlægning på universiteter skal styrkes.
- Studerendes kendskab til og kontakt med arbejdsmarkedet skal øges.
- Aktiv jobsøgning inden uddannelses afslutning.
- Bedre mulighed for dimission henover året.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

i det hele taget skal karriererådgivning og kontakt med erhvervslivet i studietiden opprioriteres. Der er dog også grund til at se nærmere på, om der tilbydes for mange studiepladser på uddannelser, som arbejdsmarkedet ikke efterspørger.

EFFEKT AF DI'S FORSLAG – 77.500 FLERE I ARBEJDE

Samlet skønnes alle forslagene i DI's 2030-plan at kunne løfte arbejdsudbuddet med 77.500 fuldtidspersoner frem mod 2030.

Gennemførelse af forslagene i dette kapitel skønnes at kunne løfte arbejdsudbuddet med 55.300 fuldtidspersoner frem mod 2030. Det vurderes at kunne løfte BNP i 2030 med ca. 50 mia. kr.

Ud over forslagene i dette kapitel vurderes det, at beskæftigelsen vil kunne løftes vores øvrige forslag med ca. 22.000 fuldtidspersoner.

EFFEKT AF TILTAG

Effekt på beskæftigelse, 2030

	Løft i beskæftigelsen (1.000 fuldtids- personer)
Effekt af forslag i kapitel 5	55½
Kontanthjælpsmodtagere tættere på arbejdsmarkedet og bedre integration	11
Personer på kanten skal have tilskyndelse til at arbejde	3½
Nemmere adgang for udenlandske medarbejdere	7
Bedre udnyttelse af medarbejdernes ressourcer i den offentlige sektor	11½
Bedre fastholdelse af de ældre på arbejdsmarkedet	10½
Nyuddannede hurtigere i arbejde	11½
Effekt af øvrige politiske forslag i DI's 2030-plan	22
Samlet bidrag fra DI's plan	77½
<i>Effekt af politiske aftaler siden 2019</i>	<i>-10½</i>

ⓘ **Anm.:** Grundet afrundinger summerer tallene ikke nødvendigvis til totalen. **Kilde:** DI.

VI SKAL KUNNE KONKURRERE

Danmark skal være verdens bedste land at drive virksomhed i. Det kræver blandt andet, at vores skatter, afgifter og andre politisk bestemte omkostninger til enhver tid ligger på niveau med de lande, vi konkurrerer med. Det kræver også, at vi giver virksomheder gode rammer for at udvikle sig og konkurrere på lige vilkår i Danmark.

INDHOLD

71

DI's mål

73

Produktivitetsvæksten er grundlaget for højere velstand

76

Høje omkostninger svækker konkurrenceevnen

77

Adgangen til kapital er afgørende for dansk succes

82

Danmark skal have flere skalérbare virksomheder

86

Intensiv kamp om de mest produktive – og deres tid

88

Problematiske punktafgifter

89

Den store offentlige sektor skal finansieres

93

Effekt af DI's forslag

DI'S MÅL → HØJERE PRODUKTIVITET OG STØRRE KONKURRENCEDYGTIGHED

Hvis vi sammen skal virkeliggøre de høje ambitioner på samfundets og virksomhedernes vegne, vi har udfoldet i de foregående kapitler, kræver det, at danske virksomheder kan konkurrere på den internationale arena. Og – som naturlig konsekvens heraf – at virksomheder, der klarer sig godt i den internationale konkurrence, ser Danmark som et attraktivt sted at etablere sig og udvide deres aktivitet. Derfor er der brug for at se på, hvilke politiske initiativer, der kan hjælpe med at sikre, at dette kommer til at ske.

Højere produktivitet betyder, at vi udnytter vores ressourcer bedre, styrker konkurrencekraften, får det bedste ud af medarbejdere og maskiner samt griber nye teknologier med udgangspunkt i de udfordrin-

ger, som samfundet står over for. Her er det helt centralt, at det gøres mere attraktivt for virksomhederne at investere – både i nye maskiner og anlæg, transportmidler og i yderligere digitalisering.

Konkurrencedygtige skatter og afgifter indebærer, at Danmark bliver et endnu bedre sted at drive virksomhed i og ud fra. Det handler dels om at have et konkurrencedygtigt skatteniveau, som gør det attraktivt at arbejde, investere og drive virksomhed i Danmark. Dels handler det om at have danske skatteregler, der passer i en global verden og spiller godt sammen med de tilsvarende regler, der gælder i verden omkring os.

Flere højvækstvirksomheder. I forlængelse heraf er det afgørende, at vi har blik for at skabe grobunden for næste generation af danske højvækstvirksomheder. Iværksætteres adgang til risikovillig kapital skal styrkes i vækststa-

diet, så flere kommer ind i stabile vækstforløb.

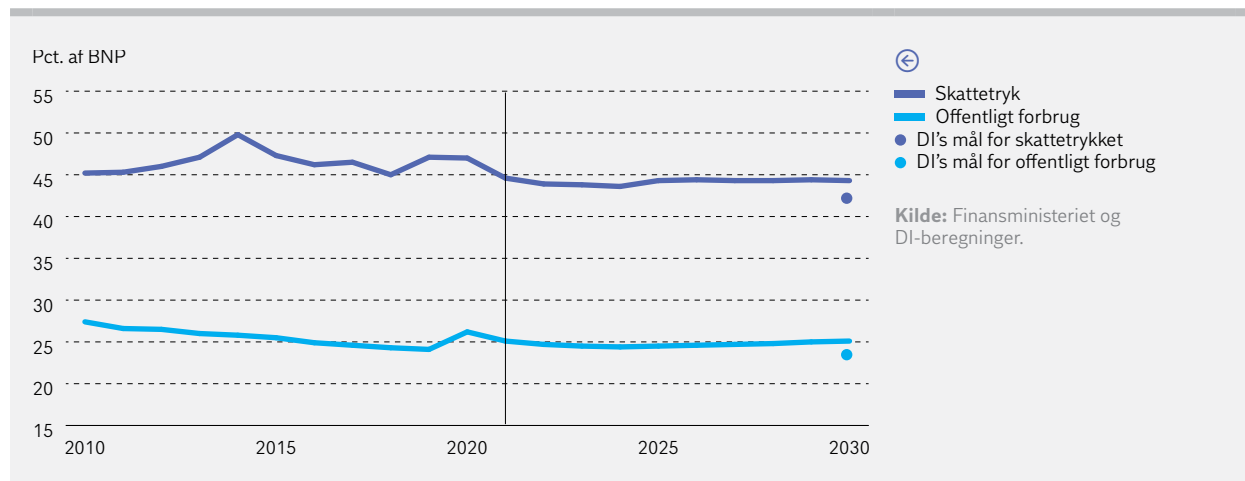
Effektiv offentlig service. Samtidig med at vi skal skabe de bedste rammer for vores virksomheder, skal vi også skabe grundlaget for en velfungerende offentlig sektor, der leverer en god service uden at lægge beslag på en større andel af samfundsøkonomien. Det kræver, at den offentlige sektor løbende ses efter i sømmene, så skattekronerne rækker længere og bliver brugt dér, hvor de gør mest gavn for borgerne. Det kræver bl.a., at vi får automatiseret arbejdet med at prioritere de midler, vi allerede bruger, og at den offentlige sektor bliver bedre til at samarbejde med private, jf. også kapitel 4.

For at adressere ovenstående udfordringer har DI sat følgende mål:

- Der skal gennemføres reformer og politiske initiativer, som løfter produktiviteten i det private

DI'S MÅL FOR SKATTETRYK OG DEN OFFENTLIGE SEKTOR

Udvikling i skattetryk og offentligt forbrug sammenholdt med DI's målsætning

erhvervsliv og dermed velstanden med mindst 35 mia. kr.¹

- De mest skadelige skatter og afgifter for virksomhedernes konkurrencedygtighed skal sænkes svarende til, at det strukturelle skattetryk falder med mindst to procentpoint.
- De offentlige forbrugsudgifter skal udgøre maksimalt 23,5 pct. af BNP.

Dette kapitel gennemgår nogle af de udfordringer, Danmark står over for på de nævnte områder, og hvad der skal til for at sikre, at Danmark bliver det bedste sted i verden at drive virksomhed i og ud fra – og derfor naturligvis også en magnet for succesfulde udenlandske virksomheder og arnested for fremtidens vindervirksomheder. Hvis vi samtidig kigger på, hvordan vi kan omprioritere i den offentlige sektor, så vi skaber mere reel værdi for danskerne, kan tiltagene i dette og de øvrige kapitler sikre, at vi sammen når de mål, vi har sat os.

Danmark er med ved bordet. Danmark og danske virksomheders succes er i stadig højere grad blevet afhængig af, hvad der sker i resten af verden: Hvordan går det med verdensøkonomien? Og hvordan udvikler rammevilkårene sig på vores afsætningsmarkeder? Det har coronakrisen givet os alle en hård påmindelse om. Det betyder dog ikke, at Danmark er magtesløs i forhold til at påvirke de vil-

kår, der sætter rammerne om vores velstand. Vi er med i både EU og OECD, hvor mange af de internationale spilleregler fastlægges, jf. også forslagene i kapitel 3. Og helt overordnet har vi som et lille land en klar interesse i, at der er internationale regler og retsorden – f.eks. på skatteområdet. I sidste instans er det vores stærkeste bolværk mod, at de store lande går enegang og vedtager regler, der stiller danske virksomheder ringere på deres udemærker.

Både OECD og EU har fokus på selskabsskattereglerne. Pt. pågår der således i regi af OECD Inclusive Framework (bestående af 140 lande) et arbejde vedrørende nye fælles internationale regler om landenes fordeling af selskabsbeskat-

ningen, som kan få væsentlig betydning for alle lande. Det gælder ikke mindst lande som Danmark, der er kendetegnet ved at være en lille åben økonomi med meget internationale virksomheder. I juli 2021 har mere end 130 lande tiltrådt en erklæring om rammerne for fælles internationale regler, hvor detaljerne vil skulle fastlægges over de kommende måneder med det mål at indgå en endelig aftale i oktober 2021. Når og hvis der opnås konsensus om en international aftale, har EU-Kommissionen bebudet forslag om EU-regler til at gennemføre den internationale aftale i EU-landene. Desuden vil EU-Kommissionen gå videre med planer for mere ensartede selskabsskatteregler på tværs af medlemslandene.

DI'S FORSLAG DER FORANKRER DANMARK I VERDEN OMKRING OS VIA INTERNATIONALE SKATTEREGLER OG -AFTALER

Danske virksomheders succes afhænger i stadig voksende grad af evnen til at opnå succes uden for Danmarks grænser. Derfor er det i Danmarks interesse, at der globalt gælder regler, som ikke står i vejen for denne succes, men som tværtimod understøtter den. DI foreslår derfor, at:

- Landene i OECD Inclusive Framework skal aftale en justering af de internationale regler for selskabsbeskatning, der skaber stabile og robuste sammenhængende regler. Når aftalen er indgået, skal Danmark tilrette sine selskabsskatteregler til den nye internationale standard.
- Der skal indføres fælles EU-selskabsskatteregler og på sigt en fælles konsolideret EU-selskabsskattebase for virksomheder med grænseoverskridende aktivitet.
- Kildeskat på alle udbytter i EU's indre marked skal afskaffes (beskatning udelukkende i bopælslandet).
- Der skal vedtages EU-regler for et endeligt, destinationsbaseret momssystem.
- Danmark skal reetablere sine dobbeltbeskatningsoverenskomster (DBO'er) med Frankrig og Spanien samt matche Sverige og Finland i forhold til det samlede antal DBO'er.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

¹ En række af DI's forslag til arbejdsmarkedsreformer har rent teknisk en negativ effekt på produktiviteten, fordi personer på kanten af arbejdsmarkedet skønnes at have en lavere produktivitet end arbejdsmarkedets kernetropper. Denne effekt indregnes ikke i målet om øget produktivitet. Arbejdsmarkedsreformerne (inkl. effekt på produktiviteten) indregnes naturligvis fortsat i det samlede mål for løft af velstanden.

Mange oplagte håndtag at skrue på. Der er dog også håndtag, som Danmark helt på egen hånd kan skrue på for at styrke danske virksomheder – og Danmark som samfund – i den globale konkurrence. Det handler om at adressere nogle af de områder, hvor vi klarest kan se, at vi har udfordringer i forhold til sammenlignelige lande.

Danmark ligger på en tredjeplads i IMD's World Competitiveness Yearbook 2021, som er en liste over verdens mest konkurrencedygtige lande. Bæredygtighed, lov og orden, socialt ansvar, fravær af korruption, åbenhed for handel, efteruddannelse og motiverede medarbejdere er nogle af de danske styrker. Høje lønninger og skatter er derimod udfordringer for virksomhederne i Danmark.

Nedenfor uddybes områder, hvor Danmark oplagt kan forbedre konkurrenceevnen:

- Øget produktivtetsvækst er grundlaget for højere velstand.

- Høje omkostninger, der svækker konkurrenceevnen.
- Adgang til kapital.
- For få nye højvækstvirksomheder.
- Intensiv kamp om de mest produktive – og deres tid.
- Problematiske punktafgifter.
- Den store offentlige sektor skal slankes.

PRODUKTIVITETSVÆKST ER GRUNDLAGET FOR HØJERE VELSTAND

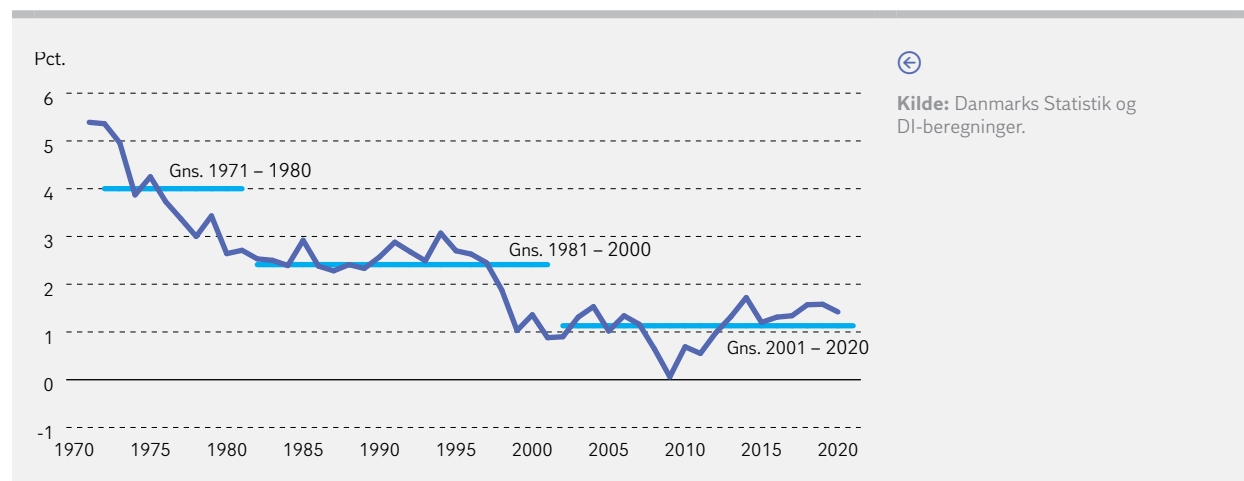
Øget produktivitet og innovation er grundlaget for et konkurrencedygtigt dansk erhvervsliv og et højt dansk velstandsniveau. Historisk har en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne – bl.a. via fornyelse og investeringer i digitalisering og ny teknologi – været drivkraften bag den velstandsstigning, vi har haft i Danmark. Samtidig er det grundlaget for, at Danmark i dag er et af verdens mest velstående lande.

Produktivtetsvæksten har båret udviklingen i vores velstand. Stigningen i vores velstand er bestemt af, i hvilket omfang vi arbejder flere timer, samt hvorvidt vi bliver mere produktive i de timer, vi arbejder. Selv om arbejdstiden pr. indbygger er faldet siden 1975, er produktiviteten steget så meget, at den mere end opvejer velstandstabet ved, at vi arbejder mindre målt på antal timer. Samlet har det ført til, at BNP pr. indbygger er løftet med gennemsnitligt 1,4 pct. om året de seneste fire årtier.

Aftagende produktivtetsvækst. Væksten i produktiviteten har imidlertid været aftagende over en længere årrække. De seneste 20 år har den gennemsnitlige produktivtetsvækst ikke ligget meget over 1 pct. årligt. I forbindelse med finanskrisen i slutningen af 2000'erne oplevede Danmark en kraftig nedgang i produktivtetsvæksten, som følge af en lang række tilpasninger i virksomhederne. Siden da er det gået gradvist fremad, og produktivtetsvæksten i hele økonomien har i

PRODUKTIVITETSVÆKSTEN HAR VÆRET AFTAGENDE

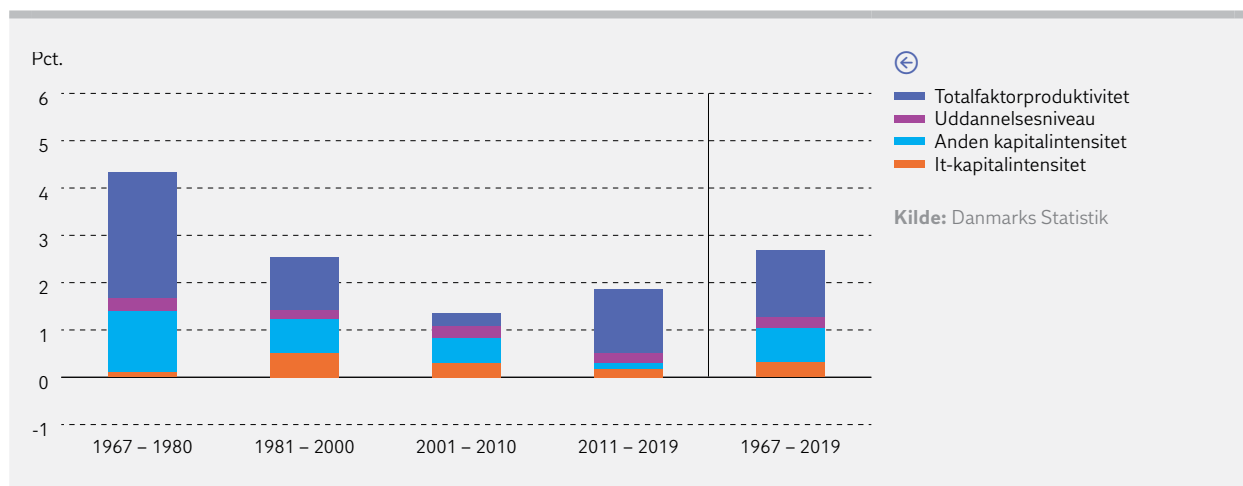
Årlig vækstrate i arbejdsproduktiviteten, kædede værdier, fem års glidende gennemsnit

FLERE ÅRSAGER TIL AFTAGENDE PRODUKTIVITETSVÆKST

Vækst i arbejdsproduktiviteten fordelt på årsager i markedsmæssige byerhverv ekskl. boliger og udlejning af erhvervsjendomme, gennemsnitlig årlig vækst i pct.

de seneste fem år ligget på cirka 1,5 pct. årligt. Særligt industrien har klaret sig godt, hvor produktiviteten i de seneste fem år er steget med knap 4 pct. om året i gennemsnit.

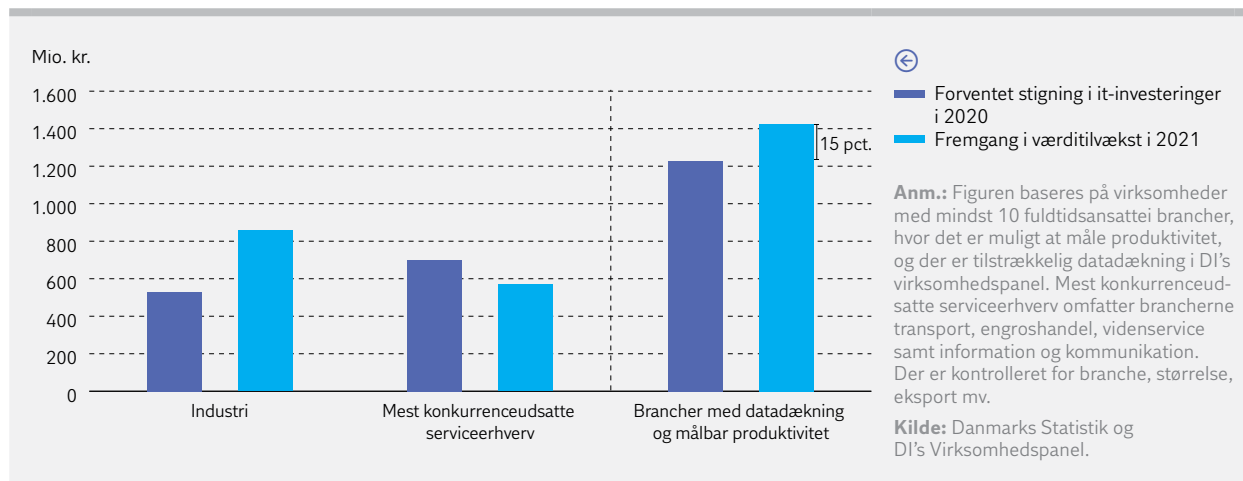
Mange faktorer driver produktiviteten. Der er mange forhold, der påvirker produktivitetsudviklingen. Én af de vigtigste faktorer

er udviklingen i virksomhedernes produktionsapparat pr. arbejdstime (kapitalintensitet). Her er det en udfordring, at små og mellemstore virksomheder i årevis har halter efter de store, når det gælder investeringer i ny teknologi og nyt udstyr – dvs. maskiner og anlæg, transportmidler, bygninger, it-udstyr osv. En anden vigtig faktor er

udviklingen i den såkaldte totalfaktorproduktivitet, som har bidraget mest til produktivitetsvæksten over de seneste 10 år. Bidraget fra totalfaktorproduktiviteten afspejler den del af virksomhedernes værdiskabelse, der ikke kan forklares ved flere arbejdstimer, bedre kapitalapparat eller højere uddannelsesniveau.

STORT VÆKSTPOTENTIALE I FLERE IT-INVESTERINGER

Fremgang i værditilvækst i 2021 som følge af flere it-investeringer i 2020

Totalfaktorproduktiviteten rummer dermed en lang række forhold, som påvirker værdiskabelsen, herunder innovation, erhvervsregulering, kvaliteten i uddannelser, infrastruktur, ressourceeffektivitet, nye forretningsmodeller, bedre organisering og arbejdstilrettelæggelse. Det er dog svært at pege på ét enkelt element, der kan forklare udviklingen i totalfaktorproduktiviteten, men en lang række elementer er hver især med til at forklare en lille del af den samlede produktivitsudvikling.

Stort vækstpotentiale i øgede it-investeringer og FoU. En nylig DI-analyse viser, at virksomheder, der investerer i mere it-udstyr, også har en højere produktivitsvækst (målt ved totalfaktorproduktivitet). Det er blevet endnu tydeligere under coronapandemien, hvor danske virksomheders investeringer i digitale løsninger er steget ganske betragteligt.² Virksomheder, der investerer i ny hardware, software og øvrigt it-udstyr, skønnes i gennemsnit at opnå et afkast af investeringen på cirka 15 pct. allerede efter det første år. Det er især for virksomhederne i industrien og i de mest konkurrenceudsatte serviceerhverv, at der er et betydeligt vækstpotentiale i øgede it-investeringer.³ Tilsvarende viser en anden DI-analyse, at der ligeledes er store produktivitsgevinster forbundet med mere privat forskning og udvikling (FoU) i danske virksomheder.⁴

Potentiale for acceleration af SMV'ernes digitalisering. De små

og mellemstore virksomheder investerer væsentligt mindre i it og digitalisering end de større virksomheder. Der er derfor stort potentiale for SMV'er i at udnytte digitale teknologier til at effektivisere deres forretning og/eller tilføre ekstra værdi til deres produkter og services. Samtidig er SMV'er som gruppe meget sårbare over for cyberangreb. Den enkelte SMV har ikke ressourcer til at have et stort

cyber-sikkerhedsberedskab eller de kompetencer, der skal til for at drive digitaliseringen frem. Når SMV'er samtidig udgør langt størstedelen af de danske virksomheder, så bliver de manglende digitale investeringer et problem. Ikke kun for den enkelte, men for den samlede konkurrencekraft.

Partnerskab skal skabe digital omstilling af Danmark. DI er en

DI'S FORSLAG DER ØGER PRODUKTIVITETEN

Der findes ikke et "quick fix", der løser Danmarks produktivitsudfordring. Produktivitskommissionen, der kom med sine anbefalinger i 2014, pegede på, at det vil kræve en vedvarende indsats over en bred front. DI er meget enig heri. Der er brug for at sætte markant ind på en lang række forskellige områder i både den private og den offentlige sektor. DI foreslår derfor, at:

- Der skal sættes et mål om, at erhvervslivets byrder skal reduceres med mindst 3 mia. kr. frem til 2030.
- Virksomheders indberetningsbyrder skal reduceres med automatisk datadeling via Virk.dk.
- Der skal nedsættes en innovationspulje til avanceret digitalisering i virksomhederne.
- Der skal laves en cybervarselstjeneste til SMV'er (SMV-CERT).
- Forsyningssektoren skal reguleres i en mere effektiv retning.
- Der skal gennemføres en forenkling af reglerne for særtransporter af byggematerialer, vindmøller mv.
- Danmark skal have en samlet strategi for digitalisering og ny teknologi på tværs af den offentlige og private sektor.
- Danske digitale styrkepositioner skal udstilles til resten af verden for at forbedre eksportmuligheder.
- Regeringen skal sikre attraktive investeringsvilkår for investeringer i den digitale infrastruktur.
- Kontantreglen skal lempes – og afskaffes på sigt.

Herudover vil en række af de fremsatte forslag tidligere i denne plan bidrage til at øge produktiviteten. Det gælder blandt andet de foreslåede investeringer i uddannelse, infrastruktur og digitalisering. Her spiller et mere effektivt og velfungerende erhvervsfremmesystem en afgørende rolle for at hjælpe virksomhederne med at adoptere nye teknologier og arbejdsgange. Også en række af de efterfølgende forslag, der sænker skatter og andre omkostninger på virksomhederne, vil løfte produktiviteten.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

² Se DI-analyse (2020): "Coronakrisen sætter turbo på virksomhedernes digitale investeringsplaner".

³ Se DI-analyse (2021): "Stort vækstpotentiale i øgede it-investeringer".

⁴ Se DI-analyse (2021): "Stort vækstpotentiale i mere privat forskning og udvikling".

del af regeringens digitaliseringspartnerskab, og har også nedsat en CEO Commitment taskforce til at bidrage til partnerskabet. Digitaliseringspartnerskabet skal komme med svaret på, hvad der skal stå i regeringens kommende digitaliseringsstrategi, og hvordan vi bruger digitalisering til at løse nogle af de samfundsudfordringer Danmark står over for. Partnerskabets anbefalinger offentliggøres i oktober, og det er vigtigt at vi også fremadrettet tænker partnerskabstankegangen ind, når vi skal sikre den digitale omstilling af både erhvervslivet og det offentlige.

CEO COMMITMENT TASKFORCE FOR DIGITALISERING

Danmark skal blive ved med at være i front på den digitale agenda, udnytte vores førerposition og investere massivt i fremtiden. Derfor har DI samlet en taskforce af 25 CEOs til en hurtigt arbejdende indsats for at sikre Danmarks digitale udvikling, der er en del af fundamentet under fremtidens velfærd og velstand. På en række temamøder diskuterer taskforcen de udfordringer, Danmark står over for, og giver deres bud på hvilke løsninger, der med digitalisering som omdrejningspunkt, skal give svarene.

HØJE OMKOSTNINGER SVÆKKER KONKURRENCEEVNEN

Selv om danske virksomheders internationale succes i stigende grad afhænger af faktorer, der er uden for vores umiddelbare kontrol, så er der stadig en meget stor del, vi selv er herre over. Det gælder først og fremmest de skatter og andre politisk bestemte omkostninger, som vi pålægger produktion af varer og services i Danmark.

Rammer især de konkurrenceudsatte. Høje danske omkostninger rammer særligt vores internationalt konkurrenceudsatte virksomheder. De kan ikke overvælte sådanne omkostninger på forbrugerne, hvis de samtidig skal klare sig i den internationale konkurrence. Derfor er det bekymrende, at der under nærværende regering foreløbig er blevet vedtaget eller aftalt en række ekstraomkostninger på erhvervslivet.

DI'S FORSLAG DER UNDERSTØTTER DANSKE VIRKSOMHEDER OG JOB VIA OMKOSTNINGSNIVEAUET

DI har identificeret en række skatter, afgifter og andre politisk bestemte omkostninger på erhvervslivet, som bør afskaffes eller lempes som led i indsatsen for et konkurrencedygtigt omkostningsniveau. I de tilfælde, hvor en byrde helt afskaffes, vil det både lempe omkostningstrykket på landets virksomheder og bidrage til at reducere de administrative byrder. Derfor foreslår DI, at:

- Der indføres et stop for nye erhvervsskatter, der gør det dyrere at drive virksomhed i og ud fra Danmark.
- Den kilometerbaseret afgift på lastbiler (fra 2025) skal opgives.
- Arbejdsskadeafgiften skal afskaffes.
- Den kommunale dækningsafgift skal afskaffes (evt. som led i reform af kommunernes finansiering).
- NOx-afgiften skal afskaffes.
- Afløftning af erhvervslivets udgifter til restaurationsmoms skal gradvist normaliseres.
- Renten på selskabers skattegæld skal differentieres (markedsrente indtil den endelige skat er afgjort).
- Der skal genindføres en ny forskudsmomsordning for eksporterende virksomheder.
- 0-moms på aviser skal afskaffes til fordel for ny public service-pulje.
- Der skal afsættes en pulje til (yderligere) sanering af skatte- og afgiftsregler.
- Aktiviteter, der knytter sig til offentlige gebyrer, skal underlægges effektivitetskrav i lighed med andre bevillinger på finansloven.

Ovenstående forslag suppleres af de klimarelaterede afgiftsjusteringer, som er beskrevet i kapitel 3.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

Ser man på den samlede indirekte skatte- og afgiftsbyrde pålagt produktion i Danmark, så har denne over de seneste 20 år svinget mellem 1,2 og 1,4 pct. af produktionsværdien. Sidste år (2020) faldt byrden dog markant, hvilket skyldes, at der er tale om et nettototal inkl. subsidier til virksomhederne. De omfattende kompensationsordninger, der blev indført i sammenhæng med sidste års nedlukninger, har således trukket andelen midlertidigt ned. Dette vil rette sig med udløbet af kompensationsordningerne, og fremadrettet er det afgørende, at det samlede afgiftstryk ikke vokser.

ADGANGEN TIL KAPITAL ER AFGØRENDE FOR DANSK SUCCES

De titusindsvi af medarbejdere, som over hele landet blev sendt hjem fra arbejde under de store corona-nedlukninger, betød, at Danmark sidste år oplevede en kraftig stigning i mængden af kapital pr. medarbejder – det såkaldte K/L-forhold – som oversteg den histo-

riske trend. Det skyldes primært, at det for virksomhederne ikke var muligt at tilpasse deres produktionsapparat til de drastiske ændringer i deres medarbejderstab med så kort varsel. Samme billede så vi under finanskrisen i slutningen af 00'erne, hvor virksomhedernes K/L-forhold ligeledes steg ganske kraftigt.

Brug for nye investeringer. I takt med at beskæftigelsen er steget til over før-kriseniveauet og med udsigt til fornyet fremgang i dansk økonomi falder K/L-forholdet igen uden nye investeringer. Der er derfor brug for nye investeringer i maskiner, udstyr mv., og det er derfor vigtigt at have fokus på, hvad der kan gøre det danske investeringsklima mere konkurrencedygtigt. Et konkurrencedygtigt erhvervsklima er centralt, hvis danske virksomheder skal tiltrække de nødvendige investeringer – fra både danske og udenlandske investorer. Det gælder både for landets mange små og mellemstore virksomheder, som i forvejen er udfordret på deres investerings-

lyst.⁵ Men også i forhold til at få understøttet de store virksomheder, som i dag står for langt størstedelen af investeringerne herhjemme, og som i de kommende år skal foretage store nødvendige nye investeringer i eksempelvis digitalisering og klima. Det er ærgerligt, at regeringen foreslår at hæve kapitalbeskatningen, da det vil mindske investeringerne.

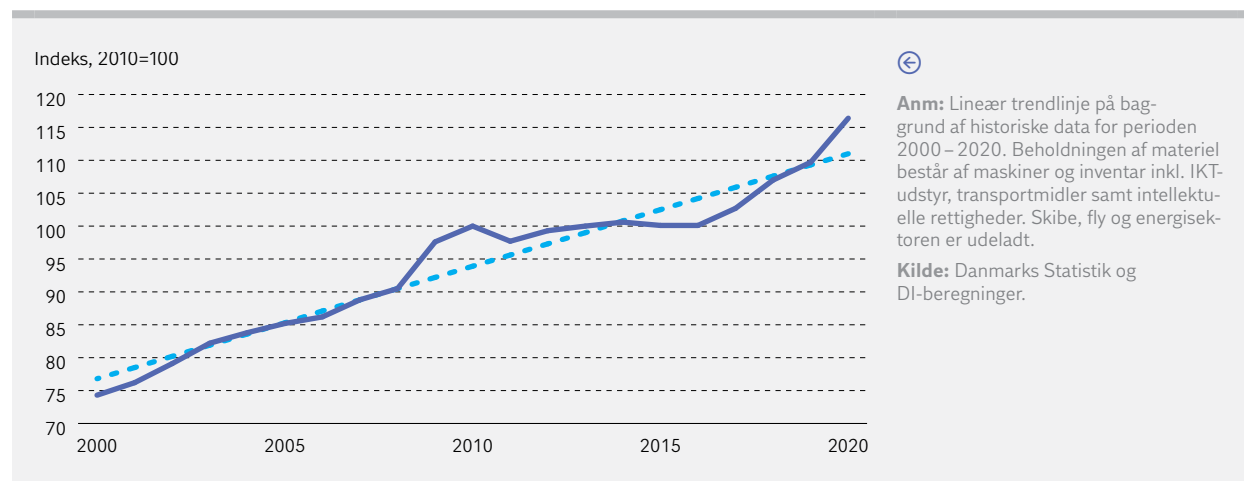
Kapitalen kender ingen landegrænser. Som en lille, åben økonomi kan Danmark ikke vælte omkostningen ved særlige danske regler eller skatter over på udenlandske investorer – en pointe bl.a. de økonomiske vismænd har fremhævet.⁶ Hvis investorerne ikke kan få samme afkast fra deres sidst investerede krone i Danmark (efter skat og omkostninger), som de kan få et andet sted i verden, så vil de trække investeringer ud af Danmark, indtil afkastet fra den sidste

5 Se DI-analysen (2021): "SMV'erne har brug for et investeringsløft efter coronakrisen"

6 "Dansk Økonomi, forår 2019", DØRS 2019

KAPITALAPPARAT OG MEDARBEJDERUDVIKLING

Virksomhedernes beholdning af materiel pr. præsteret time, 4 kvartalers gennemsnit

krone i Danmark matcher alternativet. Det hænger sammen med det faldende marginalafkast fra investeringer – altså at den næste krone, der investeres, ikke giver et lige så stort afkast, som kronen inden da.

Lønmodtageren betaler. Det er derfor, man generelt siger, at det ikke er investorerne, der betaler prisen, hvis det danske investeringsmiljø ikke er konkurrencedygtigt. De kan blot reducere investeringerne, indtil afkastet i Danmark igen matcher alternativerne. Prisen ender derfor i sidste ende hos lønmodtagerne – via lavere realløn – fordi deres aflønning hænger snævert sammen med det kapitalapparat, de har til rådighed, og som netop er afhængig af investeringerne: Jo højere investeringsniveau, desto større og nyere kapitalapparat, desto større produktion pr. arbejdstime – og desto bedre aflønning.

Benhård konkurrence om selskabsskatten. Ét af de steder, hvor landenes intensive konkurrence

om investeringer har været mest tydelig, er i forhold til selskabsskatten. Selskabsskatten er skatten på afkastet fra at investere i danske virksomheder, uanset hvor i verden investoren befinder sig. Lavere selskabsskat er samtidig ét af de mest effektive skattepolitiske håndtag, når det handler om at stimulere økonomisk vækst.⁷ I dansk kontekst har både Produktivitetskommissionen (2014), Produktionspanelet (2015) og De økonomiske vismænd påpeget vigtigheden af en international konkurrencedygtig selskabsskat.⁸

I EU's indre marked er den formelle selskabsskat faldet markant siden midten af 1990'erne: Fra et gennemsnit på næsten 37 pct. i 1996 til lige over 21 pct. i dag. Ser man på Danmarks nærmeste konkurrenter – de øvrige små og mellemstore lande – er gennemsnittet

faldet fra godt 34 pct. i 1996 til 20 pct. i dag.

Danmark er fulgt med. I samme periode er den danske sats reduceret fra 34 pct. til 22 pct. takket være løbende satsnedsættelser under skiftende regeringer. Provenuet fra selskabsskatten har dog været svagt stigende i perioden, hvilket bl.a. skyldes, at selskabsskattebasen (dét virksomhederne er selskabsskattepligtige af) løbende er blevet udvidet. Den danske selskabsskattebase fremstår således i dag som én af Europas bredeste, hvilket skal tages i betragtning, når man sammenligner satsen på tværs af landegrænser.

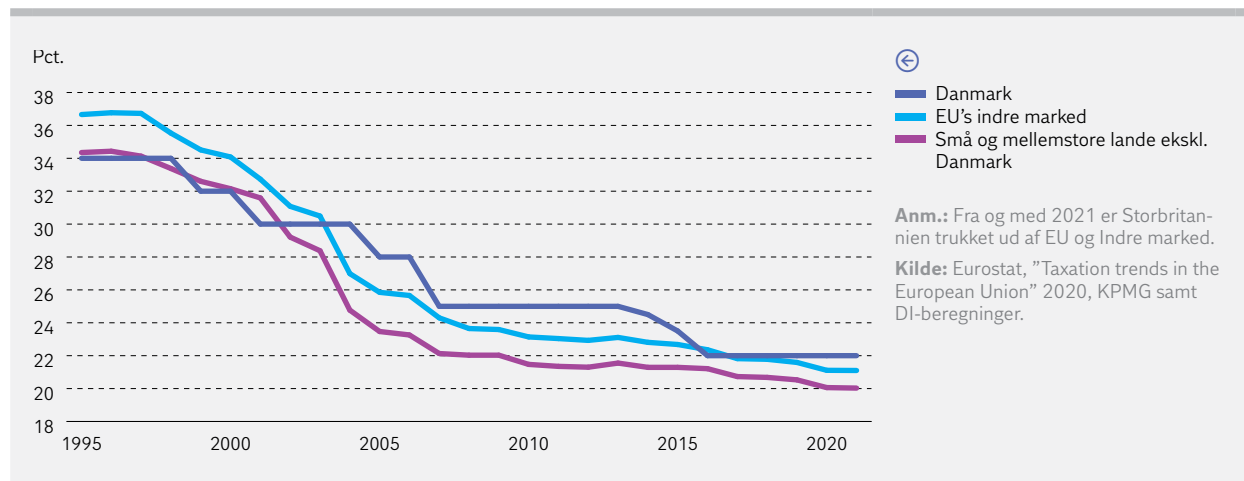
Danmark under fornyet pres. Da Danmark senest sænkede selskabsskatten (i 2016), kom vi kortvarigt ned under gennemsnittet i det indre marked. Men allerede i løbet af to år var det indhentet takket være udviklingen i resten af Europa. Siden Danmark i 2013 senest besluttede at sænke selskabsskatten, har 14 andre lande i EU's indre marked (samt Storbritannien) sænket de-

7 "BNP-virkning ved ACE", Arbejdsnotat fra Finansministeriet, 13. januar 2017.

8 "Dansk Økonomi, forår 2019", DØRS 2019

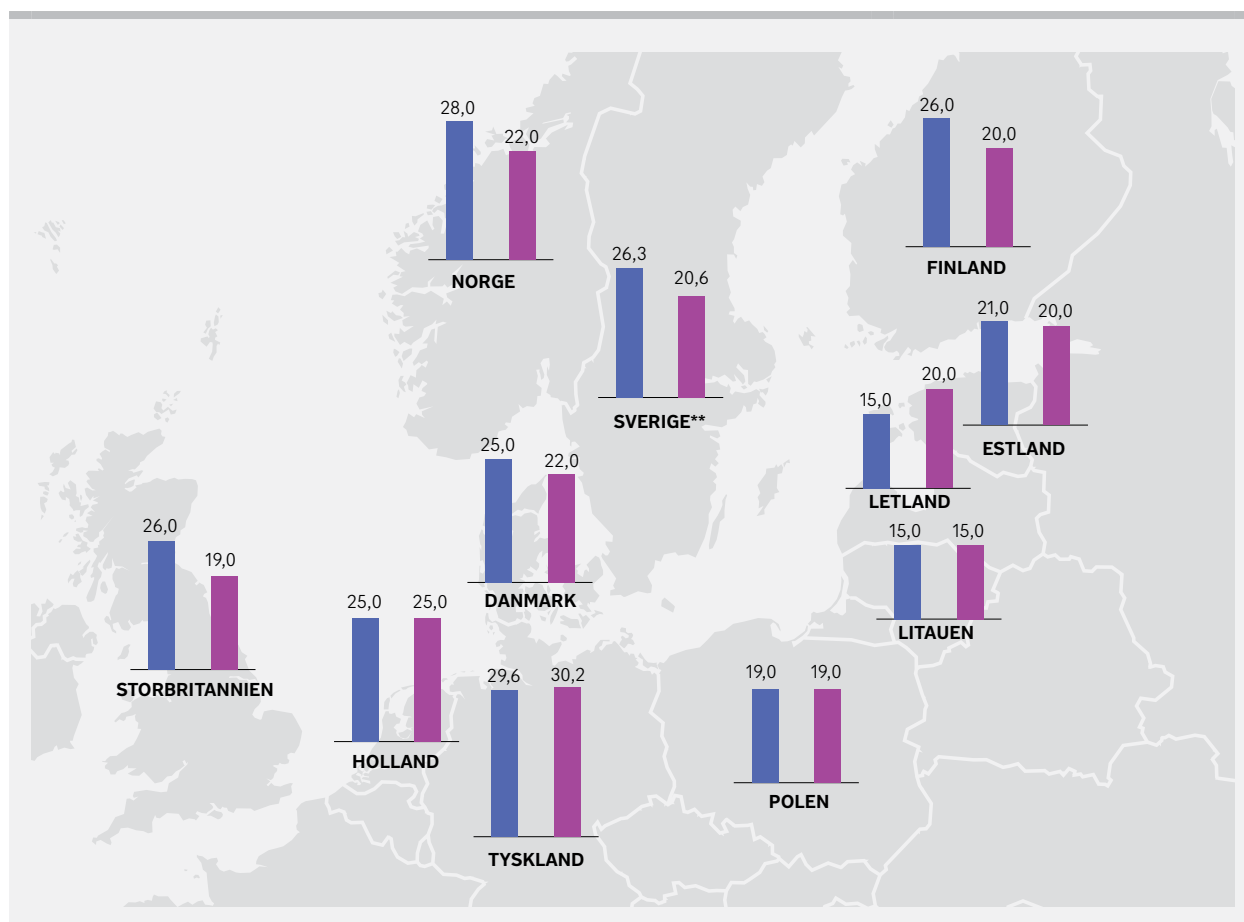
SELSKABSSKATTESATSERNE FALDER STADIG I EU

Selskabsskatteprocenter i EU, 1995 – 2021

NABOLANDE RYKKER FRA OS

Selskabsskattesatser i Danmark og nabolande, pct.

↑ 2011 2021

Kilde: Eurostat.

res selskabsskattesats – og kun tre lande opkræver i dag en højere sats end dengang.

Særligt i forhold til Danmarks nær-område er vores relative position blevet forværret de senere år. Hvor man for 10 år siden skulle til Polen eller de baltiske lande for at finde en lavere selskabsskat end den danske, så er det blandt landene omkring Nord- og Østersøen i dag kun Holland og Tyskland, der har en højere sats end Danmark.

Er der en bund? Siden begyndelsen af 2019 har landene i OECD

Inclusive Framework arbejdet på et forslag om global minimumskat på selskabers overskud. Dette arbejde har taget fart med et forhandlingsudspil i april 2021 fra USA, som efterfølgende er forhandlet af G7, G20 og OECD Inclusive Framework, så mere end 130 lande nu støtter et forslag om en global minimumsskat på mindst 15 pct. med det sigte at kunne tiltræde en mere udførlig aftale i oktober 2021. Det vil betyde, at det for de fleste lande ikke kan betale sig at have en kombination af skattebase og -sats, der bringer den effektive beskatning

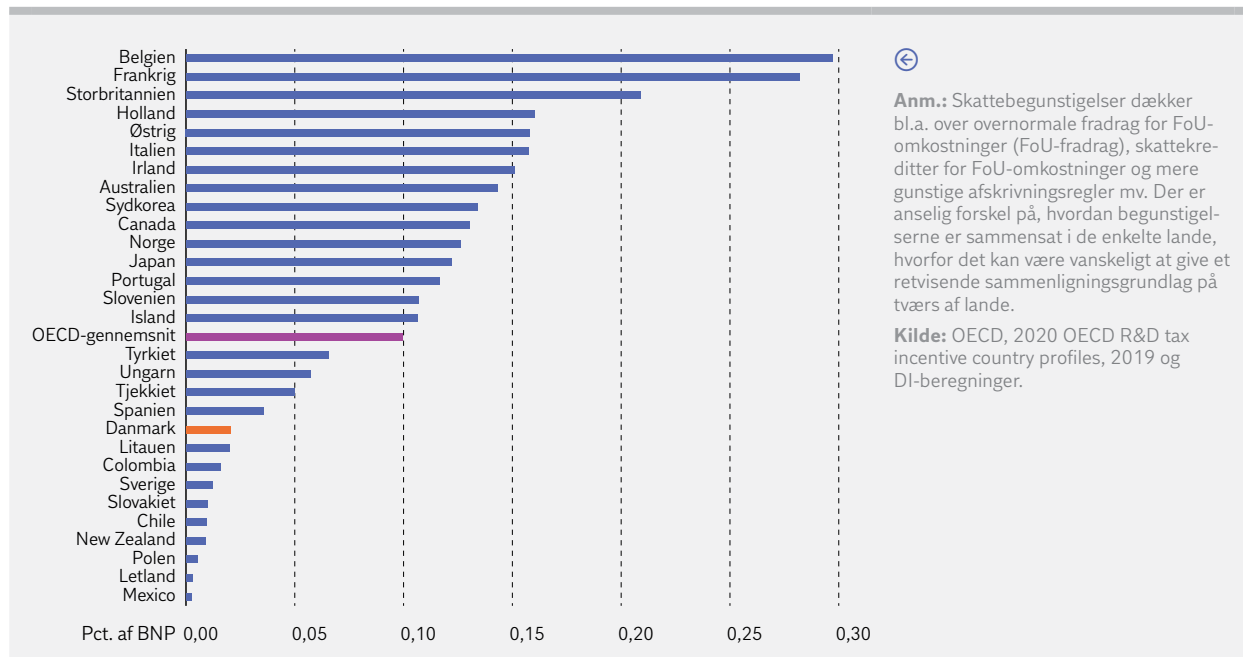
af selskabers overskud ned under dette niveau.

Ekstra kamp om forsknings- og udviklingsaktiviteter. Især ét område inden for selskabsbeskatningen har over en årrække tiltrukket sig særlig opmærksomhed fra mange lande; nemlig beskatningen af afkastet fra forskning og udvikling (FoU). Det skyldes, at FoU-aktiviteter generelt anses som særligt værdifuldt for "værtlandet", bl.a. fordi sådanne aktiviteter ofte fastholder og tiltrækker højt-kvalificeret arbejdskraft, og fordi de giver grundlag for øget inden-

DANSK STØTTE TIL ERHVERVSLIVETS FORSKNING OG UDVIKLING BLANDT DE LAVESTE I EUROPA

Skattebegunstigelser af erhvervslivets FoU-omkostninger som pct. af BNP

landsk værdiskabelse og dermed udvider grundlaget for selskabsskat. Hertil kommer, at FoU-aktiviteter er relativt mobile over landegrænser – f.eks. sammenlignet med at flytte en egentlig produktionsfacilitet.

Danmark har indført FoU-fradrag. I bestræbelserne for at fastholde og tiltrække FoU-aktiviteter har et voksende antal lande valgt at indføre særlige "patent-" eller "innovationsbokse" eller at give virksomhederne ekstrafradrag for deres FoU-investeringer. Med virkning fra indkomståret 2018 sluttede Danmark sig til gruppen af lande med et ekstrafradrag for FoU-investeringer. Fradraget skulle efter planen gradvis forhøjes, således at det fra og med 2026 skulle udgøre 110 pct. Som et ekstraordinært coronatiltag blev det dog aftalt midlertidigt at forhøje fradra-

get til 130 pct. i årene 2020–2022 – dog således at skatteværdien af denne ekstraordinære forhøjelse maksimalt må udgøre 50 mio. kr. om året pr. koncern. Med uændret lovgivning vil fradraget i 2023 således blive sænket til 108 pct., for så tre år senere (i 2026) at stige til 110 pct.

Sammenlignet med de øvrige europæiske lande, yder Danmark imidlertid stadig en meget begrænset støtte til forskning via skattesystemet.⁹ Derfor kvitterer DI for regeringens forslag om at gøre 130 pct.-fradraget permanent. DI anbefaler dog, at loftet samtidig afskaffes, hvilket regeringen imidlertid ikke lægger op til.

⁹ Se DI-analysen (2021): "Danmark i bund på vilkår for forskning og udvikling"

Kildeskatten på udbytter giver udfordringer. For nogle udenlandske investorer er selskabsskatten imidlertid ikke den eneste danske skat, de skal betale af afkastet fra deres danske investeringer. Udenlandske "porteføljeeinvestorer" betaler også dansk udbytteskat af det udbytte, de modtager fra danske virksomheder. Porteføljeeinvestorer er investorer, der ejer under 10 pct. af en dansk virksomhed. Er ejerdelen højere, er udbytter som udgangspunkt fritaget for skat (ud over selskabsskat). Udbytteskatten kan variere, men inden for EU udgør den typisk 15 pct.

De facto en skat på andre statskasser. For de fleste porteføljeeaktionærer kan denne udbytteskat modregnes i skattebetalingen i hjemlandet. Dermed bliver udbytteskatten de facto en skat, som landene opkræver af hinanden – med investoren

som mellemmand. For samtlige investorer giver denne proces anledning til betydelige administrative omkostninger og bidrager dermed til at bremse porteføljelinvesteringer over landegrænser.

Kan føre til dobbeltbeskatning.

Men for de såkaldte institutionelle investorer (Collective Investment Vehicles – CIV) såsom investeringsforeninger kan udbytteskatten ende som en ekstra selskabsskat. De er nemlig sjældent

skattepligtige (på virksomhedsniveau) i deres hjemland, hvorfor de ikke har mulighed for at modregne den betalte kildeskat i deres hjemlige skattebetaling. De har derfor et incitament til at reducere investeringsniveauet i danske aktier eller anvende omkostningstunge investeringsstrategier for at undgå udbytteskatten. Begge dele går ud over danske virksomheders mulighed for at tiltrække risikovillig kapital fra udlandet. Af samme årsag anbefalede regeringens Produktivitetskommission – på opfordring fra bl.a. DI's Produktivitetspanel – en nærmere analyse af kildeskatens betydning for udenlandske institutionelle investorer, herunder specifikt om der måtte være behov for at mindske eller fjerne kildebeskatningen af udenlandske institutionelle porteføljelinvestorer.¹⁰

Danmark går den forkerte vej.

Kildeskattens negative effekt på institutionelle investorer er årsagen til, at en række europæiske lande – bl.a. Sverige, Norge og Finland – har valgt at fritage udbytter til CIV'er fra kildeskat (se liste). Danmark har hidtil haft en fritagelse, som alene omfattede udbytter til danske såkaldte "minimumsbeskattede investeringsinstitutter", hvilket EU-Domstolen imidlertid har stillet spørgsmålstegn ved det lovlige i. Som konsekvens heraf har regeringen sammen med et politisk flertal i Folketinget besluttet at afskaffe denne fritagelse, hvorved også danske investeringsinstitutter nu skal betale kildeskat af deres udbytter fra danske porteføljemarkter. Dermed vil de – ligesom udenlandske CIV'er – få en tilskyndelse til at fravælge danske aktier til for-

del for aktier i lande, der opkræver en lavere kildeskat af udbytter.

Særlige udfordringer ved generationsskifter.

En særlig finansiel udfordring knytter sig til de situationer, hvor en virksomhed skifter hænder, uden at der finder et egentlig salg sted – det vil sige typisk ved generationsskifte i en familieejet virksomhed. Over de næste 10 år anslås over 20.000 virksomheder at stå overfor at skulle ejer- eller generationsskiftes.¹¹ Det gode ejerskifte tager tid at planlægge og eksekvere – ofte op til 10 år. I et veltilrettelagt generationsskifte sker virksomhedsoverdragelsen typisk ad flere omgange. Et velplanlagt ejer- eller generationsskifte sikrer virksomhederne de bedste chancer for at komme styrket ud på den anden side. For at virksomhederne kan bibeholde arbejdspladser, er det således vigtigt, at de politiske rammer er forudsigelige.

Skattegrundlag og usikkerhed er vokset.

Uanset hvordan overdragelsen skal foregå, er det imidlertid afgørende, at det så tidligt som muligt kan afklares, hvad de skattemæssige konsekvenser bliver. Til at opnå dette havde familievirksomheder indtil 2015 adgang til at benytte den såkaldte "formueskattekurs", som var en skematisk metode til opgørelse af virksomhedens skatteværdi ud fra regnskabs-tal.

Siden formueskattekursens afskaffelse i februar 2015 har virksomhederne været henvist til to værdifastsættelsescirkulærer, der generelt kommer frem til en høje-

KILDESKAT PÅ UDBYTTER TIL INSTITUTIONELLE PORTEFØLJE- INVESTORER

(Udvalgte europæiske lande)

Land	Kildeskat på udbytter til institutionelle porteføljelinvestorer
Danmark	15 pct.
Belgien	15 pct.
Cypern	0 pct.
Estland	0 pct.
Finland	0 pct.
Frankrig	0 pct.
Grækenland	0 pct.
Irland	0 pct.
Italien	0 pct.
Luxembourg	15 pct.
Malta	0 pct.
Holland	15 pct.
Portugal	10 pct.
Spanien	1 pct.
Sverige	0 pct.
Tyskland	15 pct.
Østrig	15 pct.
Norge	0 pct.

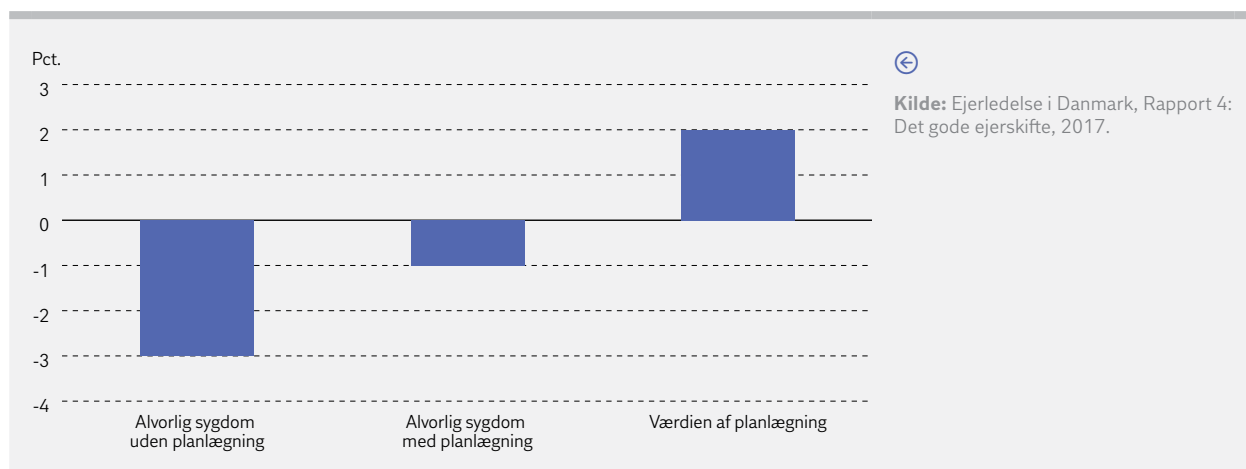
⬆ Kilde: FinansDanmark

¹⁰ "Det handler om velstand og velfærd", Produktivitetskommissionen 2014.

¹¹ "Ejerledelse i Danmark – Det gode ejerskifte", CBS, 2017.

VÆRDIEN AF PLANLÆGNING VED ALVORLIGE HÆNDELSER

Alvorlig sygdoms påvirkning af driftsresultatet

re værdi – og dermed højere skat. Men hvad værre er, så er disse cirkulærer alene vejledende for skattemyndighederne, der kan vælge at tilsidesætte dem og fasttætte en højere skatteværdi, der f.eks. søger at medtage værdien af fremtidig (voksene) indkomst i virksomheden. Både den generelt højere værdifastsættelse og usikkerheden knyttet hertil har i sagens natur gjort det både dyrere og vanskeligere at forberede et generationskifte.

Frem og tilbage er lige langt. Formueskattekursens afskaffelse var baggrunden for den lempelse af skatten på generationsskifte, som blev gennemført under den daværende regering i årene 2016–2019, men som blev tilbagerullet efter regeringsskiftet i 2019. Med satsforhøjelsen er virksomheder, der står foran et generationsskifte, endt i den værst tænkelige situation: Højt skattegrundlag, stor usikkerhed og høj skatteprocent kan hver for sig og tilsammen betyde, at familien udskyder – og måske i sidste ende fravælger – et generationskifte. Det koster arbejdsplad-

ser og går især ud over de mange lokalsamfund, som ofte er tæt forbundet med familieejede virksomheder.

Kommission ser på værdifastsættelsen. I forbindelse med forhøjelsen af skatten på generationsskifter blev der nedsat en ekspertgruppe, der fik til opgave at forfine de eksisterende modeller til skematisk værdifastsættelse af virksomheder, der står over for et generationskifte. Ekspertgruppen leverer sine anbefalinger medio 2021, og det er herefter i sidste ende op til Folketinget, om man igen vil give virksomhederne et retskrav på at kunne beregne den skyldige afgift på baggrund heraf.

DANMARK SKAL HAVE FLERE SKALÉRBARE VIRKSOMHEDER

Ny viden – formel som uformel – brugt i kommercielle sammenhænge er kernen i at sikre en bæredygtig udvikling, både økonomisk, socialt og klimamæssigt. Ved at skabe nye produkter, processer eller nye måder at organisere virk-

somhederne på, skaber iværksættere og mindre virksomheder et innovationspres på det etablerede erhvervsliv. Et større innovationspres medfører et øget fokus på den optimale brug af ressourcer, medarbejdere og kapital og giver dermed øget værdiskabelse, hvilket styrker virksomhedernes internationale konkurrenceevne til gavn for velstanden i samfundet.

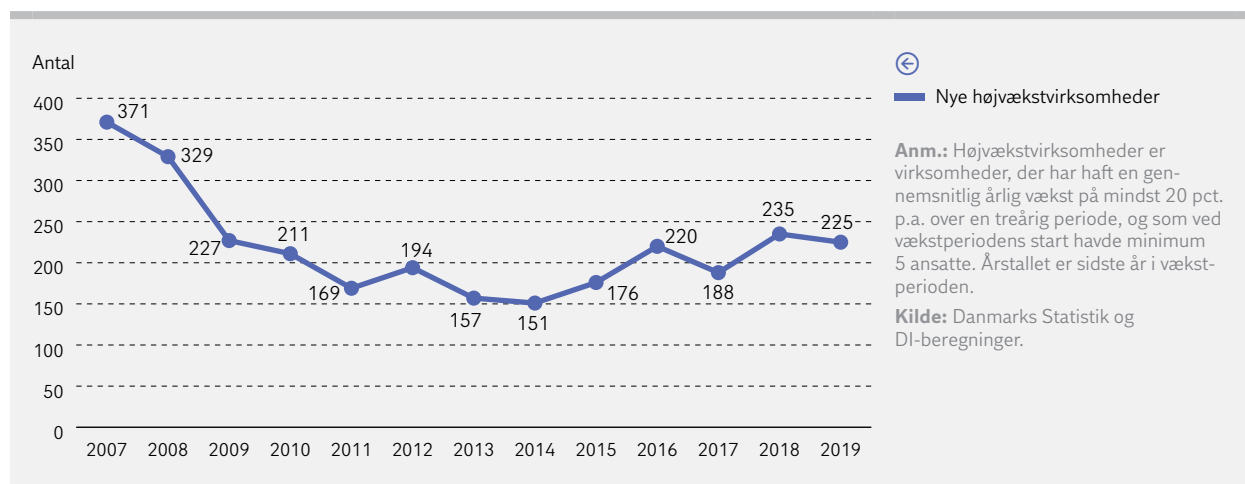
Højvækstvirksomheder er afgørende for den samlede vækst.

Nye højvækstvirksomheder skaber vækst og arbejdspladser. De er ofte mere innovative, har et højere kompetenceniveau, en højere produktivitetsvækst og er mere globalt orienterede end det øvrige erhvervsliv. På den måde er nye højvækstvirksomheder spydspidsen i dansk erhvervsliv, der løbende er i stand til at udnytte de nye markeder og muligheder, som opstår med globaliseringen.

I perioden fra 2015 til 2018 (seneste tilgængelige tal) bidrog højvækstvirksomheder med en værditilvækst på i alt godt 125 mia. kr., hvilket svarede til mere end hele

ANTALLET AF NYE HØJVÆKSTVIRKSOMHEDER ER STAGNERET

Antal nye højvækstvirksomheder, 2007 – 2019

fremgangen i værditilvæksten skabt af alle virksomheder.

For få virksomheder vokser sig store. I lyset af højvækstvirksomhedernes afgørende rolle er det en central udfordring, at få danske virksomheder kommer ind i det, man kan kalde for højvækstforløb. Sammenlignet med de øvrige OECD-lande ligger Danmark under gennemsnittet, og vi bliver

overgået af lande som Tyskland, Sverige og Holland, når det kommer til andelen af højvækstvirksomheder.¹²

Kræver investeringer. Én af de væsentligste udfordringer er at få risikovillig kapital til de mange po-

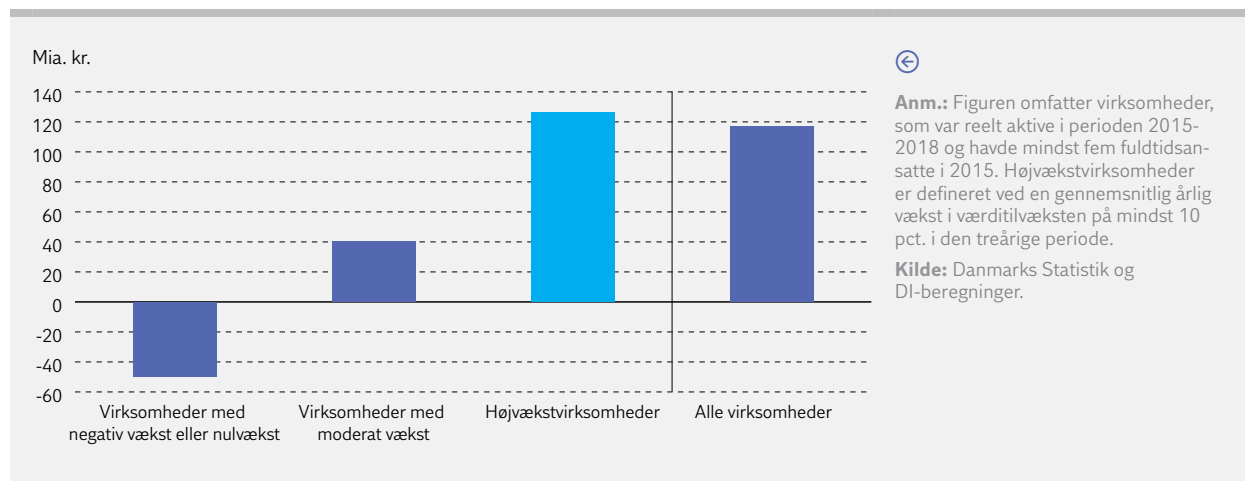
tentielle højvækstvirksomheder i vækststadiet. Her ser vi desværre, at flere højvækstvirksomheder søger til udlandet, hvor de nemmere kan rejse den nødvendige kapital og finde den kvalificerede arbejdskraft.

Generelt har SMV'erne udfordringer med at foretage nok investeringer. I årene 2008–2009 investerede virksomheder med flere end

¹² Se DI-udspil (2021): "Flere nye vækstvirksomheder – en ny iværksætterpolitik for Danmark".

HØJVÆKSTVIRKSOMHEDER LEVERER HELE FREMGANGEN

Ændring i værditilvækst for virksomheder i de private ikke-finansielle byerhverv, 2015 – 2018

50 medarbejdere ca. 50 pct. mere i maskiner, udstyr og lokaler pr. ansat end SMV'erne. 10 år senere var gabet i investeringsniveauet vokset til mere end 130 pct. Et flertal af virksomheder med under 50 ansatte forventer desuden at reducere deres investeringer i 2021 fremfor at øge dem. Modsat er der en overvægt blandt de store virksomheder, som vil skrue op for deres investeringsaktiviteter. Dermed er der udsigt til, at SMV'ernes investeringsefterslæb vil fortsætte med at vokse.

Coronakrisen har afdækket svaghederne. Coronakrisen har medført likviditetsudfordringer for visse dele af dansk erhvervsliv og må over tid således forventes at skabe udfordringer med kapitalgrundlaget, særligt i de virksomheder som er blevet ramt hårdest på deres omsætning under nedlukningerne. Mange af de virksomheder, der er kommet ud af det første år

af coronakrisen med et negativt resultat på bundlinjen, har måttet tære på deres egenkapital, hvilket kan få store økonomiske konsekvenser i form af langsigtede tab af viden, arbejdspladser og værdiskabelse.¹³ I det lys er der behov for at styrke kapitalgrundlandet i danske virksomheder ved at gøre det mere attraktivt at investere i og tilføre egenkapital til særligt SMV'er.

Gode erfaringer fra det svenske kapitalmarked. På alle områder har svenske virksomheder bedre adgang til risikovillig kapital end deres danske konkurrenter. Et faktum, som afspejles i andelen af vækstvirksomheder og unicorns i de to lande.

Kapitalbeskatningen modarbejder SMV'erne. En del af forklarin-

gen på forskellen skal uden tvivl findes i indretningen af den danske kapitalbeskatning, som blev analyseret af DI i forbindelse med arbejdet i DI's Produktivitetspanel.¹⁴ De grundlæggende problemer relaterer sig dels til, at aktieindkomst i Danmark beskattes separat fra øvrig kapitalindkomst, dels til at aktieindkomstskatten er kraftig progressiv, og dels til at den højeste aktieskattesats er betydeligt højere end skatten på pensions- eller boligopsparing.

Den kombinerede effekt heraf er både at mindske mængden af fri opsparing og at tilskynde til, at den frie opsparing, der er, placeres i aktiver med et løbende stabilt afkast (for at udnytte progressionsgræn-

13 DI-analysen (2021): "SMV'erne har brug for et investeringsløft efter coronakrisen".

14 "P-Bogen – Danmark op i gear", Dansk Industri 2013 samt "Lavere og simplere kapitalbeskatning vil øge investeringer i MMV'er", DI Indsigt 2014.

KAPITALBESKATNINGEN ER MEGET KOMPLEKS

Danmarks 4,8 mio. skatteydere fordelt efter størrelsen på deres kapital- og aktieindkomst

Marginalskat på evt. kapitalindkomst (ekskl. kirkeskat)		Marginalskat på evt. aktieindkomst ⊕ Stigende aktieindkomst ⊖		
		Ingen aktieindkomst	27 pct.	42 pct.
⊕ Stigende kapitalindkomst ⊕	25,0 pct. (Rentefradrag)	112.000 personer (-69.500 kr. / 0 kr.)	38.800 personer (-75.200 kr. / 9.100 kr.)	8.000 personer (-106.200 kr. / 570.700 kr.)
	33,0 pct. (Rentefradrag)	2.355.000 personer (-13.100 kr. / 0 kr.)	567.700 personer (-15.700 kr. / 5.000 kr.)	29.500 personer (-19.500 kr. / 249.00 kr.)
	Ingen kapitalindkomst	312.400 personer (0 kr. / 0 kr.)	28.100 personer (0 kr. / 3.300 kr.)	1.900 personer (0 kr. / 270.00 kr.)
	0 pct. (Frikort)	295.400 personer (400 kr. / 0 kr.)	20.300 personer (3.300 kr. / 2.800 kr.)	800 personer (23.900 kr. / 486.800 kr.)
	37,1 pct.	606.700 personer (3.400 kr. / 0 kr.)	332.500 personer (9.900 kr. / 6.100 kr.)	20.200 personer (28.800 kr. / 299.500 kr.)
	42 pct. (Skatteløft)	5.200 personer (343.200 kr. / 0 kr.)	11.000 personer (266.400 kr. / 15.500 kr.)	5.300 personer (372.800 kr. / 749.900 kr.)

⊕ Anm.: Skattesatser er opgjort i 2020-niveau, mens hhv. indkomster og fordelingen af skatteydere er opgjort i 2016-niveau. Tallene i parentes angiver den gennemsnitlige kapital- hhv. aktieindkomst for gruppen.

Kilde: SAU svar på spørgsmål nr. 345 af 11. april 2016.

sen). Dette går især ud over iværksættere og andre unoterede virksomheder, der ikke har størrelsen til at tiltrække store institutionelle investorer (herunder pensionskasser), og som ikke kan tilbyde løbende, stabile afkast. Denne indbyggede ulempe for iværksættere vil blive forværret, hvis regeringens forslag om at hæve den øverste aktieskat gennemføres.

Hovedaktionærproblemet giver hovedbrud. Indretningen af den danske kapitalbeskatning hænger sammen med den danske løsning på det såkaldte "hovedaktionærproblem": Den udfordring, det giver for skattesystemet, at nogle aktive ejere (personer der både ejer og udfører arbejde for samme virksomhed) har mulighed for at påvirke, om deres aflønning skal ske i form af almindelig lønindkomst eller i form af aktieudbytte. Dermed kan de spekulere i en eventuel skatteforskel mellem de to typer indkomst. I Danmark er hovedaktionærproblemet søgt løst ved at beskatte aktieindkomst separat fra øvrig kapitalindkomst – og ved at fastsætte den øverste aktieindkomstsats til et niveau, der for en gennemsnitlig topskatteyder fjerner skattebesparelsen ved aktieudbytte sammenlignet med lønindkomst.

18 forskellige skatteudfald. Resultatet bliver imidlertid, at kapitalbeskatningen i Danmark er særdeles kompliceret – med 18 forskellige udfaldsmuligheder for beskatningen af afkastet fra fri opsparing afhængig af, hvor stort afkastet er, og hvordan det fordeler sig mellem aktie- og øvrig kapitalindkomst. Komplexiteten øges, hvis man påtænker, at enkelte investeringer (der foretages for frie midler) er omfattet af lagerbeskatning, samt at der for nyligt er

indført både en aktiesparekonto (med sine egne beskatningsregler) og et investorfradrag (ved investering i unoterede aktier for frie midler).

Udfordrer den horisontale lighed. Som bl.a. påpeget af de økonomiske vismænd, giver kompleksiteten anledning til udfordringer i forhold til ønsket om

såkaldt horisontal lighed i skattesystemet.¹⁵ Hermed sigtes til, at personer med samme indtægt bør beskattes ens, uanset hvilken form denne indkomst tager. Dette problem forværres yderligere, hvis

15 Dansk Økonomi, forår 2019, Det Økonomiske Råd 2019.

DI'S FORSLAG DER FREMMER ADGANG TIL KAPITAL OG SIKRER NÆSTE GENERATION AF VINDER-VIRKSOMHEDER

Ved at reducere de direkte omkostninger på virksomheder i Danmark, styrker vi deres internationale konkurrenceevne. Det gør dem bedre i stand til at afsætte deres varer og tjenester globalt til en konkurrencedygtig pris. Skal vi stimulere investeringer i danske virksomheder, er det imidlertid også nødvendigt at se på de regler, der påvirker virksomheder og investorer, når den beslutning skal tages. Det gælder uanset, om investeringer foretages fra Danmark eller fra udlandet. Derfor foreslår DI, at:

- Gennemføre DI's Iværksætterpolitik, herunder bedre adgang til risikovillig kapital og mulighed for, at de mindste virksomheder kan udskyde selskabsskattebetalingen, så længe de ikke udbetaler udbytte.
- Virksomheder, der generationsskiftes med skattemæssig succession, skal have retskrav på en skematisk værdispørgelse, et "forsigtighedsnedslag" (i beskatningsgrundlaget) og adgang til fuld passivpost (der skal ikke betales arveafgift af den udskudte avanceskat).
- Der skal indgås en aftale om en konkurrencedygtig selskabsskat.
- FoU-fradraget skal permanent hæves til 130 pct., og FoU-skattekreditterne skal styrkes tilsvarende.
- Begrænsningen på at udnytte fremførte underskud skal udfases.
- Afskrivningsreglerne skal være retvisende.
- Virksomheder skal gives fradrag for eksterne omkostninger ved udvidelse og omstrukturering.
- Loftet over selskabers fradrag for høje lønninger (fra 2023) skal afskaffes.
- Lagerbeskatning af udlejningsejendomme (fra 2023) skal udformes, så den ikke dræner virksomhederne for likviditet.
- Kildeskat på udbytter til institutionelle investorer skal afskaffes.
- Der skal indføres en konsolideret kapitalbeskatning med maksimalt 30 pct. flad skat på positiv nettokapitalindkomst og fladt rentefradrag på 25 pct. (med hovedaktionærmodel for høj unoteret aktieindkomst).

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

boliginvesteringen medtages i beregningen.

Det høje rentefradrag er for højt.

En anden åbenlys ubalance i kapitalbeskatningen er, at det høje rentefradrag (på 33 pct.) synes meget højt, når det holdes op mod den aftalte fremtidige ejendomsværdiskat på ca. 0,5 pct. (af ejendomsværdien). De to bør ideelt balancere, således at størrelsen på rentefradraget modsvarer skatten af afkastet fra ejerboliginvesteringer. Og det vil de i dag kun gøre, hvis man antager, at afkastet af en ejerbolig (i form af sparet husleje og værdistigning) begrænser sig til blot 1,5 pct. om året.

Kun ca. 25.000 "hovedaktionærer". Som nævnt hænger indretningen af den danske kapital-

beskatning sammen med den måde, vi i Danmark har løst hovedaktionærproblemet. Tal fra skatteministeriet har imidlertid dokumenteret, at hovedaktionæruddelingen reelt begrænser sig til maksimalt omkring 25.000 skatteydere, svarende til ca. hver fjerde med unoteret aktieindkomst og til blot ca. 2,5 pct. af de omkring én million danskere, der har aktieindkomst (noteret og/eller unoteret).¹⁶ Reelt er beskatningen af denne ene million danskere – og de unoterede virksomheders adgang til risikovillig kapital – i dag holdt som gidsel på grund af udfordringen med de 25.000 potentielle "hovedaktionærer". Så-

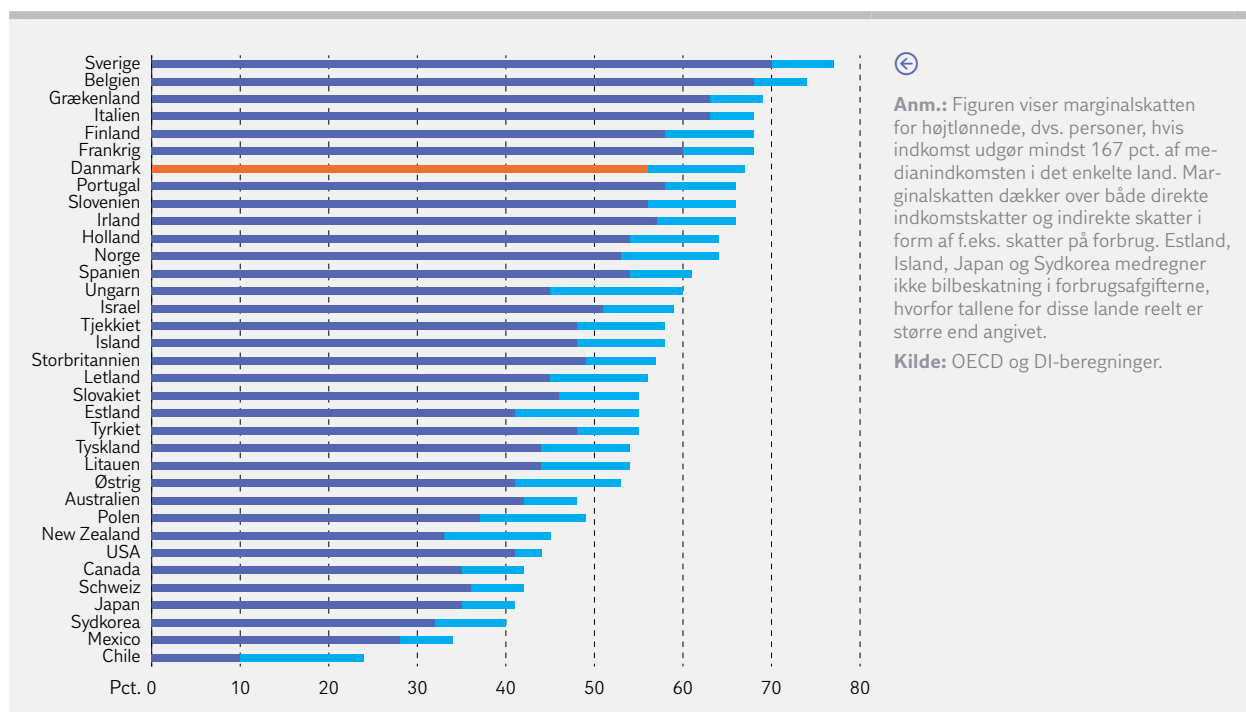
16 Se svar på Skatteudvalgets spørgsmål nr. 313 af 12. marts 2019.

fremt hovedaktionærproblemet alternativt adresseres mere målrettet, vil der derfor være åbnet for en reform af kapitalbeskatningen, der bryder med de bindinger, som den nuværende løsning giver.

INTENSIV KAMP OM DE MEST PRODUKTIVE – OG DERES TID

For at danske virksomheder kan være succesfulde – ikke bare i Danmark, men på verdensplan – så kræver det, at de forstår at drage fordel af det vigtigste råstof, landet kan tilbyde: Højt kvalificeret arbejdskraft. Rent politisk fordrer det, at skattesystemet understøtter, at danskere bruger deres tid og energi på det, de er uddannet til – hér, i Danmark. Og at vi ikke afskrækker højtuddannede udlæn-

MARGINALSKAT FOR HØJTLØNNEDE INKL. FORBRUGSSKATTER, 2020

dinge fra at lægge deres arbejdsindsats her.

Skatten på den sidst tjente krone er afgørende. Her er skatten på den sidst tjente lønkrone (marginalskatten) afgørende. Sammen med lønnen bestemmer den gevinsten ved at yde en ekstra indsats på arbejdet frem for at holde fri eller bruge tiden på gør-det-selv arbejde og andet husarbejde, som man kunne betale sig fra, hvis det gav mere mening rent økonomisk.¹⁷

Takket være en række personskattereformer over de seneste fire årtier er den danske marginalskat for både lav- og mellemindkomstgrupper i dag blevet nedbragt til et internationalt konkurrencedygtigt niveau. Det gælder, selv om man tager højde for de høje danske forbrugsafgifter.

Problemet er i toppen. Det samme kan desværre ikke siges om højt lønnet arbejdskraft, der som konsekvens af topskatten fortsat rammes af én af verdens højeste marginalskatter – især når effekten af de høje forbrugsafgifter regnes med. Her har en række politiske aftaler dog reduceret antallet af topskatteydere kraftigt over de seneste godt 10 år. Fra ca. 1 mio. personer i 2008 til ca. 450.000 personer i 2022, når den sidste forhøjelse af topskattegrænsen, der følger af aftalen om lavere skat på arbejde fra 2012, er gennemført.

Rammer hver fjerde fuldtidsbeskæftigede. På trods af dette forventes topskatten i 2022 fortsat at ramme knap hver fjerde fuldtids-

beskæftigede og flere end hver anden fuldtidsbeskæftiget med en lang videregående uddannelse.¹⁸ Hertil kommer de mange beskæftigede, der har indkomster lige under topskattegrænsen og derfor også påvirkes af topskatten, selv om de ikke betaler den. Topskatten reducerer således også deres gevinst ved at yde en ekstra indsats, fordi denne ekstra indsats vil blive ramt af topskatten.

Mange negative effekter. Topskatten reducerer arbejdsudbuddet blandt de personer, som tilhører den mest produktive del af befolkningen. Da det samtidig er den mest mobile del af befolkningen, øger topskatten risikoen for hjerneflugt og hæmmer danske virksomheders evne til at tiltrække og fastholde højt kvalificeret arbejdskraft fra udlandet. I det omfang virksomhederne er afhængige af højt kvalificerede medarbejdere, må de derfor nødvendigvis kompensere for den høje beskatning gennem lønnen. Det øger erhvervslivets omkostningsniveau og svækker konkurrenceevnen.

Topskatten svækker også den enkeltes økonomiske tilskyndelse til at uddanne sig, så langt evnerne rækker – og til at gøre det i en retning, der efterspørges af det private erhvervsliv.

Rammer hårdt i provinsen. Selv om de fleste topskatteydere er bosat i og omkring København, så udgør topskatten – set for den enkelte topskatteyder – faktisk et større problem i resten af landet. Det skyldes, at topskatten lægges

oven i de øvrige indkomstskatter, herunder kommuneskatten som generelt er højere uden for hovedstadsområdet. Topskatteydere i de fleste kommuner i provinsen betaler således en højere skat af deres sidst tjente krone, end topskatteydere i lavskattekommunerne omkring hovedstaden.

Det skrå skatteloft begrænser forskellen. For at begrænse effekten heraf, har Danmark et "skråt skatteloft", der lægger et loft over summen af indkomstskatterne inkl. topskat (men ekskl. kirkeskat). Loftet er i år på 52,06 pct., hvilket – sammen med arbejdsmarkedsbidraget – giver den officielle danske topmarginalskat på 55,9 pct. (ekskl. kirkeskat). 75 af landets 98 kommuner har i dag en kommuneskat, der er så høj, at de støder imod det skrå skatteloft. Her betaler topskatteydere 55,9 pct. i marginalskat.

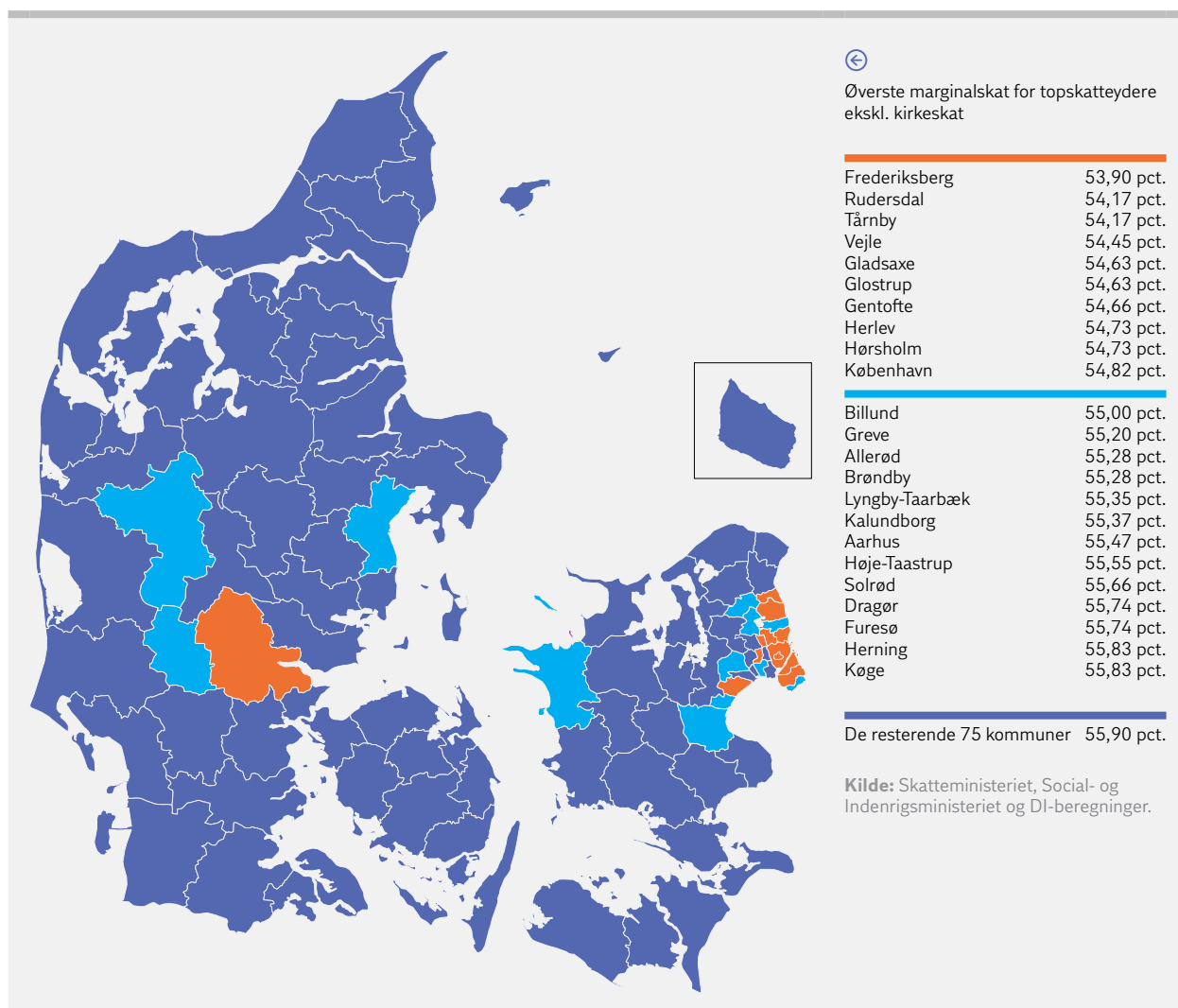
Hovedstaden ligger lavere. I de resterende 23 kommuner er topmarginalskatten lavere – helt ned til 53,9 pct. på Frederiksberg. Kun en håndfuld af disse 23 "lavskattekommuner" ligger uden for hovedstadsområdet – og kun én (Vejle) er blandt de 10 kommuner, hvor marginalskatten er mere end ét procentpoint lavere end i resten af landet. Alt andet lige betyder det, at virksomheder i og omkring København har lettere ved at fastholde og tiltrække højt kvalificerede og højt lønnede medarbejdere, simpelthen fordi medarbejderne lettere kan finde et sted at bosætte sig, hvor skatten på den sidst tjente krone er op til 2 procentpoint lavere end i resten af landet.

¹⁷ Dette kan også adresseres via tilskud til eller fradrag for betalingen for bestemte services, der alternativt ofte udføres som gør-det-selv arbejde.

¹⁸ DI Indsigt: "I 2022 betaler hver fjerde fuldtidsbeskæftiget topskat", december 2016.

TOPSKATTEN RAMMER HÅRDEST I PROVINSEN

Marginalskat i landets 98 kommuner for en topskatteyder. Opgjort i pct. ekskl. kirkeskat

PROBLEMATISKE PUNKTAFGIFTER

Danmark er generelt kendetegnet ved høje forbrugsafgifter. Det skyldes først og fremmest den relativt høje danske moms, men derudover har vi en lang række punktafgifter sammenlignet med udlandet. Forbrugsafgifter reducerer værdien af den løn, man tjener, fordi man kan købe færre ting for sin løn end i en situation uden afgifter. Forbrugsafgifter sænker dermed arbejdsudbuddet på samme måde som indkomstskatter.

Mange negative effekter. Derudover har punktafgifter en række andre, negative effekter for samfundsøkonomien: For det første er de med til at flytte økonomisk aktivitet fra Danmark til udlandet til skade for danske virksomheder og statskassen. Det er det, vi kender som grænsehandelsproblematikken. For det andet giver punktafgifter anledning til et relativt stort administrativt besvær for virksomhederne i forhold til den begrænsede indtægt, de i mange tilfælde giver statskassen.

For det tredje skaber de høje afgifter et marked for illegal og ureguleret handel (f.eks. med slik) og bidrager på den måde til at finansiere kriminelle miljøer – med skadelige følger, der rækker langt ud over det skatteøkonomiske.

Mange punktafgifter kan ikke rationelt forsvares. Disse negative effekter kan i nogen grad undskyldes eller accepteres, hvis afgiften adresserer en såkaldt negativ eksternalitet ved det pågældende forbrug. Det klassiske eksempel er forbrug,

der forurener eller på anden måde påfører samfundet en omkostning, som der derfor indføres en afgift, der skal dække. Analyser fra Skatteministeriet viser imidlertid, at der er en række afgifter, som enten i deres helhed eller for en del af afgiftens vedkommende ikke kan forsvares med henvisning til f.eks. sundheds- eller miljøhensyn og/eller, at der er afgifter, hvor disse hensyn ikke står mål med de administrative omkostninger, der følger af afgiften.¹⁹

En række afgifter er afskaffet eller sænket. Det er derfor positivt, at der over en årrække – under skiftende regeringer – er taget skridt i retning af at sanere de danske punktafgifter, herunder at afskaffe afgifterne på nødder, te, kaffeerstatning, sikringer (til strømmanlæg), engangsligtere, alkoholsodavand (tillægsafgiften) og pantomfattet emballage. Desværre valgte S-regeringen i sin første finanslov at genindføre afgifterne på pvc og pvc-folier. Disse afgifter var ellers netop blevet afskaffet fra og med 2019, fordi de indbragte et så begrænset provenu i forhold til det administrative besvær, de gav anledning til.

DEN STORE OFFENTLIGE SEKTOR SKAL SLANKES

Danske virksomheder er afhængige af de mange vigtige opgaver, som medarbejderne i den offentlige sektor løser hver dag – fra børnepasning og behandling af vores syge til uddannelse af fremtidens dygtige medarbejdere. Men vi skal have blik for, hvordan vi får den

PUNKTAFGIFTER MED BEGRÆNSET PROVENU

Afgift	Provenutab ved afskaffelse (efter tilbageløb og adfærd) mio. kr., 2021
Afgift på elektriske glødelamper	
Afgift på glødelamper i køretøjer	60
Afgift på damplamper og lysstoflamper mv.	
Tillægsafgift på mousserende vin	60
Afgift på lystfartøjsforsikring	90
Afgift på engangsservice	230
Afgift på slik og chokolade (høj sats*)	200
Afgift på slik og chokolade (resterende)	1.900
Afgift på rå kaffe	280
Afgift på brændt kaffe	
Afgift på konsumis (og ismix) med et indhold af tilsat sukker der overstiger 0,5 g pr. 100 ml	370
Afgift på konsumis (og ismix) med et indhold af tilsat sukker på højst 0,5 g pr. 100 ml	
Afgift på PVC og ftalater**	15
Afgift på PVC-folier**	25

ⓘ **Anm.:** *Angiver provenutab ved at sænke satsen for slik/chokolade med et indhold af tilsat sukker, der overstiger 0,5 g pr. 100 g, til samme niveau som satsen for slik/chokolademed et lavere indhold af tilsat sukker. **Afgiften på PVC og ftalater og afgiften på PVC-folier blev afskaffet med virkning fra 2019, men er siden genindført med virkning fra 2021.

Kilde: Skatteministeriet og DI-beregninger.

DI'S FORSLAG DER SÆNKER SKAT PÅ LØNINDKOMST OG FORBRUG

Over de seneste tre årtier har skiftende regeringer gennemført en række personskattereformer, som har forbedret tilskyndelsen til at yde en ekstra indsats på arbejdsmarkedet: Flere danskere møder i dag en konkurrencedygtig marginalskat på deres lønindkomst. Samtidig er værdien af denne løn – når den bruges i butikkerne – blevet forbedret via udvalgte punktafgiftslettelser og -saneringer. På begge områder er der dog behov for yderligere initiativer. Derfor foreslår DI, at:

- Skatten på den sidst tjente krone sænkes yderligere (lavere topskat, samme topskat i hele landet, højere topskattegrænse og højere loft over beskæftigelsesfradraget).
- Reglerne vedrørende personbeskatning og fradrag simplificeres og automatiseres yderligere (automatisk pendlerfradrag, simplere boligjobordning, skematisk beskatning af firmabil, mv.).
- Der gennemføres en markant sanering af punktafgifter.
- Den grønne check afskaffes som led i finansiering af lavere afgifter på husholdningerne.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

¹⁹ Skatteøkonomisk Redegørelse 2018, Skatteministeriet (2018) og Sanering af punktafgifter, Skatteministeriet (2017). Se bl.a. også svar på spørgsmål 11 vedr. beslutningsforslag B 20 af 10. januar 2020.

bedst mulige offentlige service for pengene.

Rekordhøj offentlig beskæftigelse. Den offentlige beskæftigelse er steget kraftigt i 2020 og 2021 med 24.000 personer. I midten af 2021 blev rekorden for den højeste offentlige beskæftigelse nogensinde slået. Det øger udfordringerne for virksomhedernes søgen efter kvalificeret arbejdskraft, når det offentlige ansætter så mange.

Med et offentligt forbrug på 600 mia. kr. er det vigtigt, at vi løbende kigger den offentlige sektor i sømene, så vi skaber mest værdi for borgere og virksomheder.

Pres fra det demografiske træk. Det demografiske træk, som måler, hvordan efterspørgslen efter offentlige ydelser ændres med befolkningssammensætningen, vil være stigende i de kommende år.

Hvis ikke den offentlige service leveres på en mere kvalitetsorienteret måde, skal de offentlige udgifter som udgangspunkt øges med udviklingen i det demografiske træk, hvis vi skal undgå serviceforringelser.

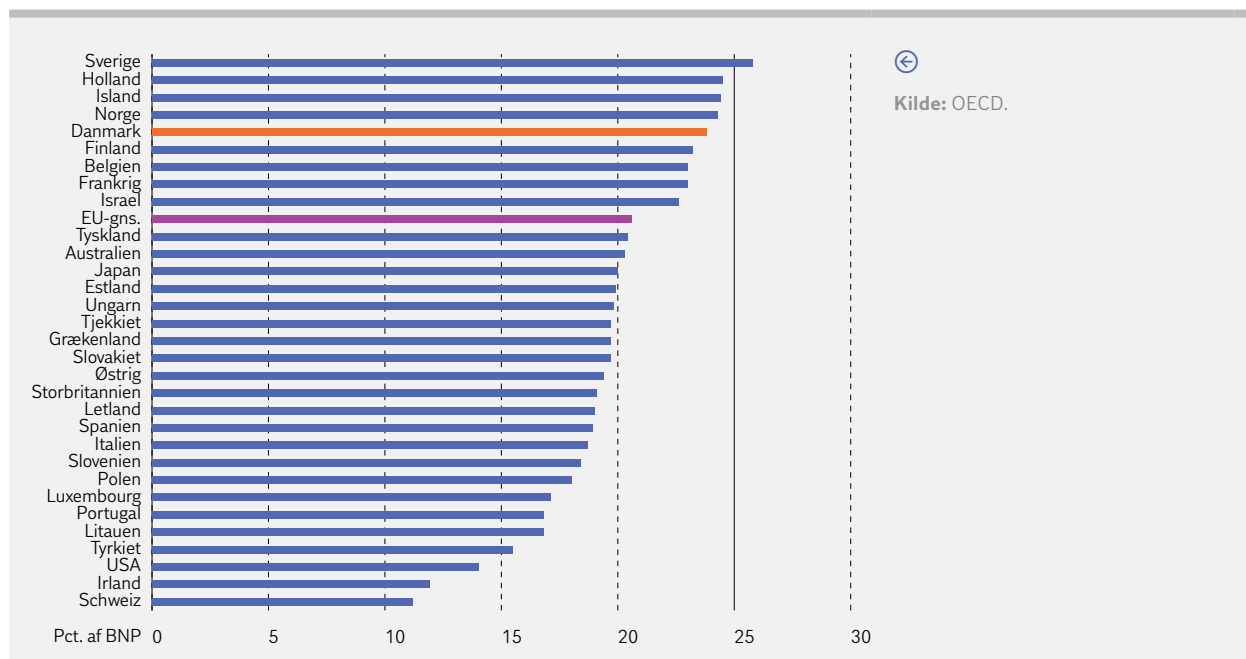
Regeringen har allerede dækket det demografiske træk frem til 2024. Samtidig er det vigtigt at have en pragmatisk tilgang til det demografiske træk. Væksten i det demografiske træk er omkring 2½–3 mia. kr. om året frem mod 2025 og mellem 3 og 4 mia. kr. i årene 2025–2030. Sammenlagt er væksten i det demografiske træk opgjort til godt 30 mia. kr. fra 2019–2030. Men hvis der på ét års finanslov afsættes et løft i velfærdens svarende til to års vækst i det demografiske træk, så er der ikke grund til fortsat at sætte penge af til årsvæksten på finansloven året efter.

Fra regeringen trådte til i 2019 og frem til og med 2021, er det offentlige forbrug planlagt at skulle stige med sammenlagt ca. 13 mia. kr. Til sammenligning er væksten i det demografiske træk i samme periode opgjort til ca. 4 mia. kr. Regeringen har på den baggrund allerede afsat ca. 9 mia. kr. mere end væksten i det demografiske træk, og dækket væksten frem til 2024. På de kommende års finanslove bør væksten i det offentlige forbrug derfor være meget afdæmpet, så der frigøres arbejdskraft og skabes plads til andre vækstskabende tiltag.

Diskussionen skal rettes mod den store pengepose, vi allerede bruger. Samtidig er det ofte de ekstra penge til næste års finanslov, der er fokus på den politiske diskussion (råderummet). Det politiske mål bliver ofte en bestemt udgiftsvækst, som er let at kommunikere udadtil. Men sam-

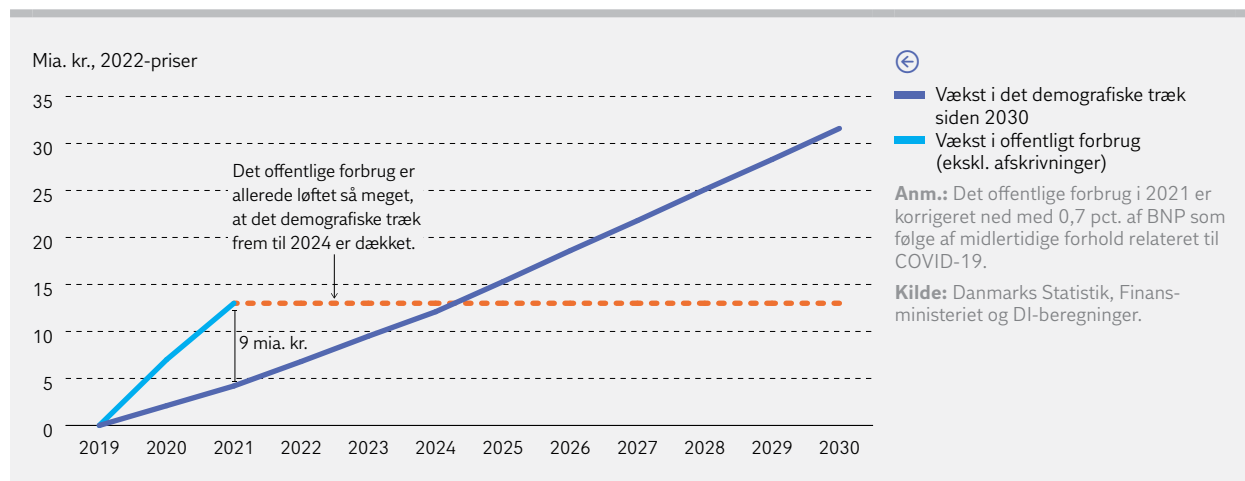
DANMARKS OFFENTLIGE FORBRUG ER BLANDT VERDENS HØJESTE

Offentligt forbrug i pct. af BNP, 2019

DET OFFENTLIGE FORBRUG I 2021 DÆKKER DET DEMOGRAFISKE TRÆK FREM TIL 2024

Vækst i det offentlige forbrug frem til 2021 og vækst i det demografiske træk frem til 2030

let set udgør det offentlige forbrug i 2021 mere end 530 mia. kr. (ekskl. afskrivninger) mia. kr. ifølge Finansministeriet, mens det gennemsnitlige årlige råderum, som er centrum for den politiske diskussion, kun udgør ca. 1 pct. af det offentlige forbrug. For at sikre, at skattekronerne bruges klogest

og bedst muligt, er det nødvendigt med et forstærket og vedvarende fokus på det allerede høje offentlige forbrugsniveau.

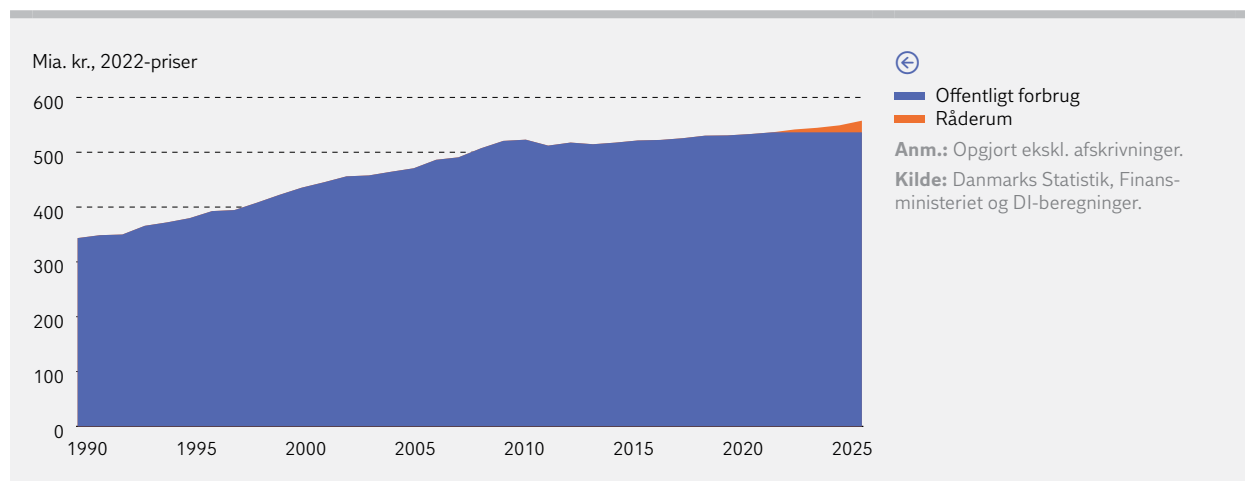
Der skal holdes et skarpt fokus på, at de mange milliarder, der allerede bruges i dag, anvendes på en klogere måde, så vi får mest mu-

lig velfærd for skattekronerne. På den måde kan velfærds kvaliteten sikres samtidig med, at vi har penge til bl.a. at sikre et konkurrencedygtigt erhvervsliv og til at håndtere klimaudfordringerne.

Det er derfor også ærgerligt, at regeringen nu har sendt et forslag

RÅDERUMMET UDGØR EN BRØKDEL AF DE PENGE, VI BRUGER I DAG

Offentligt forbrug til 2021 og råderum frem til 2025

om en velfærdslov i høring, som år for år skal binde væksten i det offentlige forbrug til væksten i det demografiske træk. Det fjerner tilskyndelsen til at gøre ting klogere, og det tager ikke højde for, hvor mange penge, der er blevet sat af i foregående år.

Budgetloven har sat skik på den offentlige budgetstyring. Siden 2011 har kommunerne risikeret både individuelle og kollektive sanktioner, hvis regnskaberne samlet set gik over de aftalte økonomiske rammer. Siden da er kommunerne blevet meget bedre til at overholde aftalerne og deres budgetter – i hvert fald på serviceområdet. I årene umiddelbart efter indførelsen var kommunerne ekstra påpasselige med deres serviceudgifter, som lå noget under det aftalte. Efter en tilvænningsperiode er denne margin blevet indsnævret betydeligt og har i de seneste år, hvis man ser bort fra det særlige coronaår 2020, været under 0,5 pct. af aftaleniveauet, svarende til ca. 1,3 mia. kr.

Anlægsudgifter er ikke omfattet. Omvendt har kommunerne flere gange overskredet både egne budgetter og økonomiaftalen med regeringen, når det kommer til anlægsudgifterne, som ikke er lov-mæssigt forbundet med samme individuelle sanktioner. I 2017–2019 har der været en gennemsnitlig afvigelse på anlægsområdet på 1,5 mia. kr. svarende til 8,3 pct.²⁰

Udgiftsstyring giver tillid fra markederne. Det kan virke tillokkende at lempe på den finanspolitiske styring. Hvis tøjlerne blev sluppet, og vi i Danmark planlagde med større offentlige underskud, ville vi umiddelbart have råd til mere – velfærd, skattelettelser, investeringer mv. Fordelene ved at have en stram udgiftsstyring med løbende finanspolitisk planlægning er imidlertid store. De store anerkendte kreditvurderingsinstitutter giver Danmark, som ét

²⁰ Der ses bort fra 2020, fordi kommunerne fik fripas til at hæve anlægsudgifterne for at stimulere økonomien ud af coronakrisen.

DI'S FORSLAG DER SIKRER EN OFFENTLIG SEKTOR MED FOKUS PÅ KVALITET

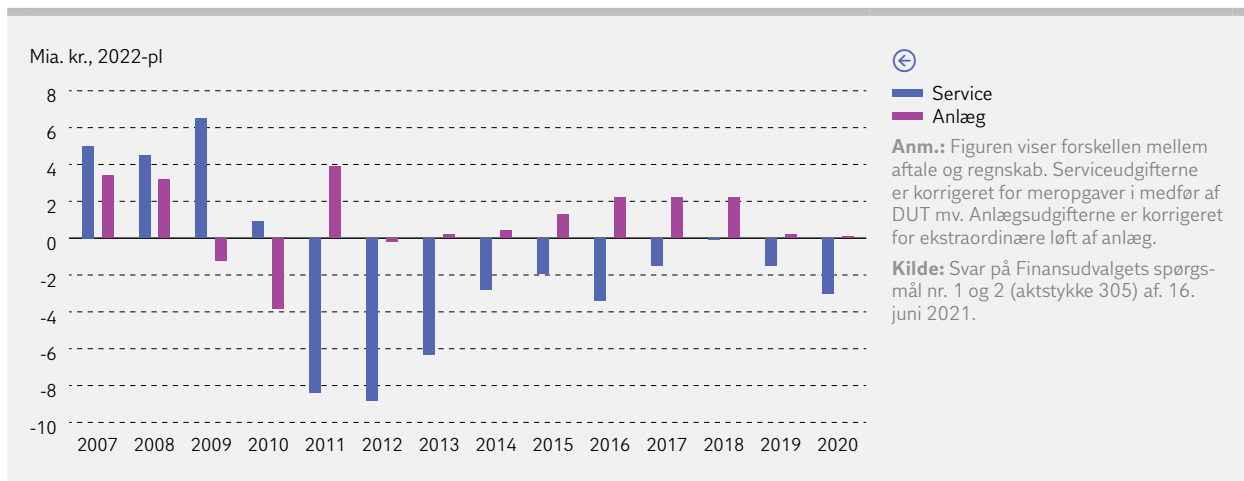
En stærk offentlig sektor kræver stærke virksomheder, der sikrer arbejdspladser og vækst. Og stærke virksomheder har brug for en stærk offentlig sektor, der investerer i fremtiden og leverer en god offentlig service. Samtidig er der behov for en slankere offentlig sektor, som drives klogere. DI foreslår derfor, at:

- Budgetloven og sanktionsmekanismer skal fastholdes.
- En eventuel lempeligere underskudsgrænse i budgetloven skal betinges af overskud i gode tider.
- Anlægslofterne skal fastholdes, og budgetterne hæves i krisetider.

Anm.: Forslagene er uddybet i bilag A.

BUDGETLOVENS SANKTIONER VIRKER

Kommunale afvigelser fra aftaleniveau i regnskaber indenfor hhv. service og anlæg, 2007–2020

af få lande, den højest mulige rating. Det sætter sig direkte i de danske renter, til gavn for både de offentlige finanser og de danske boligejere.

EFFEKT AF DI'S FORSLAG ➞ MERE KONKURRENCEDYGTIGE VIRKSOMHEDER

En gennemførelse af de tiltag, der skitseres i nærværende kapitel, vil bidrage betragteligt til at styrke Danmarks konkurrenceevne og fremtidssikre dansk økonomi i årene frem mod 2030.

Konkret vil tiltagene i dette kapitel

- Øge beskæftigelsen med ca. 16.400 fuldtidspersoner.
- Lette skatter og afgifter med ca. 40 mia. kr. i 2030.²¹
- Øge produktiviteten i samfundet med 37 mia. kr.
- Sænke det offentlige forbrugs-tryk med 1,7 pct. af BNP.

16.400 flere fuldtidsbeskæftigede. I en situation med meget lav ledighed og historisk høj beskæftigelse er det afgørende, at danske virksomheder har adgang til den kvalificerede arbejdskraft, der er forudsætningen for deres fortsatte vækst. På den baggrund lægger DI op til en række skattelettelser, der samlet vil øge beskæftigelsen med ca. 16.400 fuldtidsbeskæftigede frem mod 2030. Det sker både ved at løfte flere ud af passiv forsørgelse og ved at øge gevinsten ved at yde en ekstra indsats på arbejdet for dem, der allerede er i beskæftigelse. Derudover er forslagene med til at sikre, at færre højtlønnede danskere forlader landet til fordel for

lande med mere lempelig beskatning. Disse forslag kan hurtigt levere ekstra hænder til virksomhederne, hvis der er politisk vilje til at gennemføre dem.

Et mere konkurrencedygtigt skattetryk. Det høje danske skattetryk bliver gang på gang fremhævet som én af de største barrierer for vækst og velstand i Danmark. Derfor satte DI sig i 2019 – da den første 2030-plan blev udformet – det mål, at skattetrykket frem mod 2030 skulle sænkes med mindst 2,0 procentpoint takket være udvalgte skattelettelser. Nu, to år senere, er status, at der er truffet beslutninger, som netto hæver skattetrykket med 0,2 procentpoint i 2030.²²

Med DI's 2030-plan reduceres de samlede skatter med 40 mia. kr. i 2030. Sammen med effekten af øvrige tiltag vil planen føre til en samlet reduktion af skattetrykket med i alt 2,0 procentpoint fra 2020 til 2030. Med de kendte forudsætninger vil det betyde, at skattetrykket i 2030 falder fra 44,3 pct. af BNP til 42,3 pct. af BNP, hvorved Dan-

²² Her medregnes kun skattelettelser og -stigninger, som hhv. bringer Danmark tættere / længere fra missionen om at gøre Danmark til verdens bedste land at drive virksomhed i og ud fra. Beslutninger – også selv om de påvirker skattetrykket – der ingen indflydelse har herpå, medregnes ikke.

mark ikke længere vil være at finde blandt de tre EU-lande med det højeste skattetryk.

Øget produktivitet til gavn for væksten. Samlet bidrager DI's 2030-plan til at løfte produktiviteten med 37 mia. kr. frem mod 2030. Langt det største bidrag kommer fra de politiske forslag i dette kapitel, som skønnes at bidrage til en produktivitetsforbedring, der i sig selv løfter velstandsniveauet med godt 37 mia. kr. De væsentligste bidrag herfra kommer fra lavere skatter og afgifter. Det sker bl.a., fordi lavere selskabsskatter øger virksomhedernes tilskyndelse til at foretage produktive investeringer. Derudover betyder lavere personskatter – særligt lempelser af marginals-katten – at tilskyndelsen til at yde en ekstra indsats øges.

Derudover øger skatte- og afgiftslempelser produktiviteten, fordi de indirekte har en positiv indvirkning på kapitalapparatets størrelse og kvalitet. Det er særligt tilfældet for skatter og afgifter, der primært påhviler erhvervslivet, herunder særligt selskabsskatten.

Hertil kommer, at DI's forslag til investeringer i fremtiden og samarbejde om velfærden, jf. kapitel 4, bidra-

SKATTETRYK I 2030

	(pct. af BNP)
Effekt af DI's 2030-plan	-2,0
– heraf effekt af skattetiltag	-1,5
– heraf grønne afgifter	-0,2
– heraf effekt af øvrige tiltag	-0,5
<i>Effekt af politiske aftaler siden 2019</i>	<i>0,2</i>

²¹ Inkl. de skattepolitiske initiativer, der indgår i kapitel 3.

ⓘ **Anm.:** Grundet afrundinger summerer tallene ikke nødvendigvis til totalen.

ger til at øge velstanden med knap 4 mia. kr. via øget produktivitet.

En række af DI's forslag til arbejdsmarkedsreformer har rent teknisk en negativ effekt på produktiviteten, fordi personer på kanten af arbejdsmarkedet skønnes at have en lavere produktivitet end arbejdsmarkedets kernetropper. Det mere end opvejes dog af det øgede arbejdsudbud, så velstanden samlet set løftes som følge af disse forslag.²³

I ovenstående indregnes alene virkningen af de konkrete forslag, som DI har fremlagt. På en række områder vil der være potentielle for, at bidraget til øget produktivitet kan blive større. Konkrete initiativer, der øger digitalisering i samfundet, vil øge produktivite-

ten yderligere end de 37 mia. kr. ligesom en indfrielse af DI's ønske om at sænke erhvervslivets administrative byrder med 3 mia. kr. frem mod 2030. Ud af de 3 mia. kr., som erhvervslivets administrative byrder bør lettes med frem mod 2030, indregner DI alene virkningen af ca. 1,7 mia. kr., svarende til de konkrete forslag, som indtil nu er fremlagt, men som endnu ikke er implementeret.

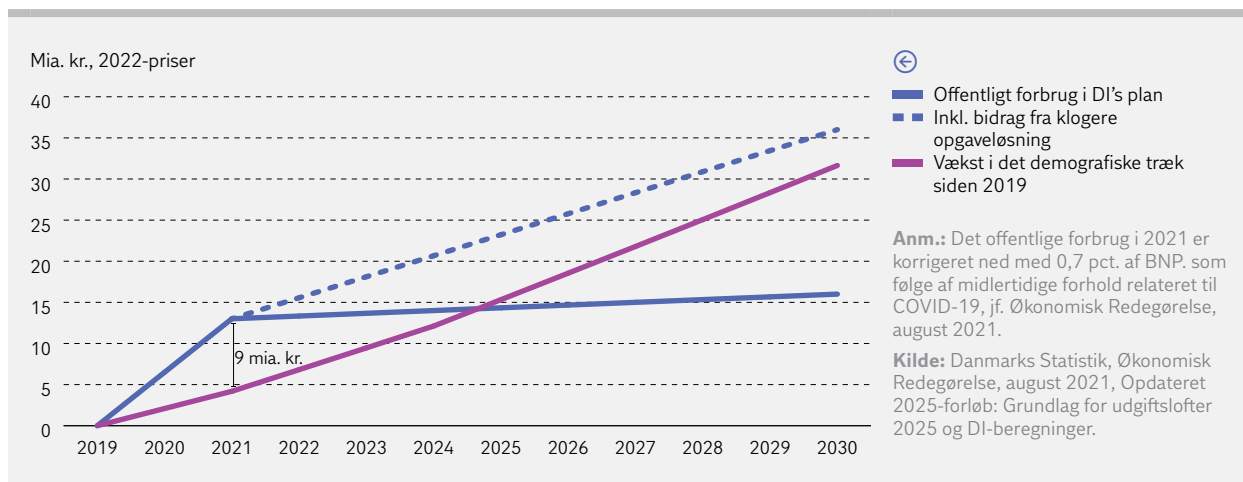
Forbrugsandel på maksimalt 23,5 pct. af BNP.

Med DI's plan vokser det offentlige forbrug (ekskl. afskrivninger) med 0,4 pct. årligt i 2019–2030. Inkl. de midler, der frigøres fra en modernisering af den offentlige sektor, skabes der plads til, at servicen løftes med yderligere 0,3 procentpoint om året, så den samlede vækst i den offentlige service kan komme op på 0,7 pct. i gennemsnit pr. år i 2019–2030. Det er mere end væksten i det demografiske træk.

²³ Den isolerede effekt på produktiviteten svarer til en reduktion i velstanden på ca. 5 mia. kr. Dette bidrag indgår ikke i DI's produktivetsmål. Arbejdsmarkedsreformerne (inkl. effekt på produktiviteten) indregnes naturligvis fortsat i det samlede mål for løft af velstanden på 100 mia. kr.

OFFENTLIGT FORBRUG I DI'S 2030-PLAN

Vækst i det offentlige forbrug fra 2019–2030 i DI's plan

EFFEKT AF TILTAG

Effekt på produktivitet, 2030

	Løft af velstand via øget produktivitet (mia. kr. 2021-niveau)
Effekt af forslag i kapitel 6	37
Et omkostningsniveau der understøtter danske virksomheder og arbejdspladser	2
Et investeringsmiljø der fremmer virksomhedernes adgang til kapital mv.	26
Lavere skat på lønindkomst og forbrug	7
Effektiv forsyning og færre administrative byrder	3
Effekt af øvrige politiske forslag i DI's 2030-plan	0
Vi skal handle med verden og gøre den mere bæredygtig	-4
Vi skal investere i fremtiden og samarbejde om velfærden	4
Samlet bidrag fra DI's plan	37
<i>Effekt af politiske aftaler siden 2019</i>	<i>-3</i>

⬆ Kilde: DI.

VI SKAL HANDLE MERE MED HELE VERDEN OG GØRE DEN MERE GRØN OG BÆREDYGTIG

For at understøtte DI's strategiske målsætning om, at vi skal handle med verden og gøre den mere grøn og bæredygtig, har DI en række konkrete forslag, der relaterer sig til følgende ambitioner:

- Fremme af global bæredygtig frihandel.
- Et mere konkurrencedygtigt EU.
- Danmark som grønt klimaforegangsland.
- Bæredygtighed som konkurrencefordel.
- Fremtidssikring af vores ressourcer.

I det følgende beskriver vi DI's forslag inden for hvert af de fem temaer.

DI'S FORSLAG TIL FREMME AF GLOBAL BÆREDYGTIG FRIHANDEL

Globalt niveau:

Global WTO-aftale om digital handel: WTO-forhandlingerne om e-handel skal afsluttes, så vi kan sikre fælles spilleregler for digital handel.

Global WTO-aftale om handel med bæredygtige produkter og løsninger: Regeringen skal sikre, at EU arbejder proaktivt for en global handelsaftale for miljø- og klimavenlige produkter, så den globale handel med grønne produkter kan blive liberaliseret til gavn for danske virksomheder og klimaet.

EU-niveau:

En mere offensiv europæisk handelspolitik: Regeringen skal arbejde for, at EU fortsat driver en offensiv handelspolitik, hvor europæiske virksomheder sikres de bedst mulige adgangsforhold til de globale markeder – gennem nye bilaterale EU handelsaftaler, men også ved at sikre at de eksisterende EU handelsaftaler med tredjelande overholdes. Samtidig skal vi fra dansk side være med til at sikre, at EU vedbliver at være en åben destination for global handel og investeringer.

En handelsaftale med USA: USA er et af de vigtigste markeder for danske virksomheder. Regeringen skal derfor arbejde for, at EU gør en proaktiv indsats for at få fjernet handelsbarrierer ved eksport til USA og indgå en handelsaftale med USA – især i lyset af det nuværende momentum i den transatlantiske relation.

Godkendelse af EU-Mercosur handelsaftalen: Aftalen mellem EU og Mercosur skal godkendes hurtigst muligt, så europæiske og danske virksomheder kan komme til at drage fordel af aftalen, og dermed sætte yderligere skub i EU's økonomiske genopretning. Aftalen kan desuden være med til at skubbe Mercosur-landene i en mere grøn og bæredygtig retning.

Statsstøttede udenlandske investeringer må ikke undergrave konkurrenceforholdene i EU's indre marked. Regeringen skal arbejde for, at de kommende EU-regler for udenlandske statsstøttede investeringer effektivt forhindrer investorer fra tredjelande i at undergrave konkurrenceforholdene på det indre marked.

Fokus på at Kina både er et vigtigt marked, en systemisk og økonomisk konkurrent samt en vigtig samarbejdspartner vedrørende globale udfordringer som klima. Regeringen og EU skal fastholde fokus på, at Kina på én og samme tid er et stort marked for danske virksomheder, en systemisk og økonomisk konkurrent, samt en vigtig samarbejdspartner på globale udfordringer så som klima.

En EU Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) må ikke svække danske virksomheders konkurrenceevne eller skabe nye handelskonflikter. Hvis en grænsetilpasningsmekanisme for CO₂-intensive produkter skal indføres i EU, skal det ske på en måde, som ikke svækker danske virksomheders konkurrenceevne.

Nationalt niveau:

International finansiering: EKF's risikovillighed skal øges, og EKF's eksportgarantier skal i højere grad imødekomme de særlige behov i rådgiverbranchen. EKF har på Finansloven for 2021 fået et kapitalindsat på 620 mio. kr. Midlerne skal ud at arbejde hurtigst muligt. De nye EKF-initiativer skal målrettet øge EKF's risikovillighed, herunder skal renteudligningsordningen CIRR genindføres. Endelig er det afgørende, at EKF's eksportgaranti-instrumenter i højere grad imødekommer de særlige behov, der er i rådgiverbranchen.

Styrk SMV'ernes eksport ved at sætte turbo på implementeringen af de eksportordninger, der er etableret under coronakrisen: Eksporten halter stadig for mange af de knap 25.000 eksporterende SMV'er, som har svært ved at øge og fastholde markedsandele. Der er behov for, at de relevante ministerier på kort sigt sætter turbo på implementeringen af de eksportordninger, der er etableret under coronakrisen, så pengene og personer kommer ud at arbejde til gavn for virksomhederne med færrest mulige administrative benspænd. Fremover skal der særligt fokus på at sikre, at SMV'erne kan møde deres kunder, at SMV'ernes digitale kompetencer løftes, og at der udvikles digitale eksportløsninger, der bygger bro mellem fysiske og digitale kundemøder, messer og fremstød.

Markedsføring af Danmark: En forøget tværgående offentlig-privat indsats, som skal genplacere danske styrkepositioner i udenlandske nøgleinteressenters bevidsthed. Kendskabet til et land og dets styrkepositioner er en vigtig konkurrenceparameter i international handel. Efter Muhammed-krisen i midten af nullet blev der iværksat en global, offensiv markedsføringsindsats af Danmark, hvor der blev afsat 412 mio. kr. I kølvandet på coronakrisen ser vi nu, at verdens lande lukker sig mere om sig selv, både fysisk og mentalt. Det foreslås derfor, at der med udgangspunkt i erfaringerne fra Muhammed-krisen etableres en

tværgående offentlig-privat indsats, som skal genplacere danske styrkepositioner i udenlandske nøgleinteressenters bevidsthed, i takt med at verden vender tilbage til en ny normal. Der foreslås afsat 100 mio. kr. til indsatsen. De danske markedsføringskonsortier bør indtænkes som et centralt omdrejningspunkt for den samlede indsats.

Større fokus på erhvervsmulighederne i Arktis: Arktis er genstand for stigende interesse fra en række lande – geopolitisk, sikkerhedspolitisk og kommercielt. Klimaforandringerne og smeltningen af isen medfører nye transportveje og lettere adgang til råstoffer. Råstoffer som er vigtige for bl.a. grønne teknologier og forsyningsikkerheden. Derfor er der stor efterspørgsel efter disse råstoffer. Samtidig har Grønland en strategisk vigtig placering på verdenskortet i en tid med tiltagende geopolitiske spændinger mellem særligt USA, Rusland og Kina. Den stigende internationale interesse for Arktis bringer nye forretningsmuligheder med sig. Som en arktisk stat skal Kongeriget Danmark skabe de bedst mulige rammer for, at virksomheder i Rigsfællesskabet kan få del i erhvervsmulighederne.

DI'S FORSLAG, DER SKAL SKABE ET MERE KONKURRENCEDYGTIGT EU

Danmark skal have en proaktiv europapolitisk strategi. EU har i 2020 igangsat den såkaldte "Konference om Fremtidens Europa", der reelt er et "refleksions-år" med fokus på EU-samarbejdets fremadrettede kurs. I konteksten af dette debat-år mener DI, at EU skal styrkes på de mange områder, hvor EU kan levere bedre løsninger på grænseoverskridende udfordringer. Det gælder blandt andet klima, digitalisering og et styrket indre marked. Hvor der ikke er tale om grænseoverskridende problemstillinger – eksempelvis i spørgsmålet om mindsteløn – er der derimod ikke behov for europæisk lovgivning. DI opfordrer derfor regeringen til at indgå i en dialog med en bred kreds af Folketingets partier og formulere en europapolitisk strategi, der kan styrke Danmarks indflydelse og skærpe EU's fokus på grænseoverskridende udfordringer.

Et dybere og mere effektivt indre marked. EU's indre marked har stor betydning for danske virksomheders eksport og værdikæder, og der er mere at hente. For at indfri det fulde potentiale i det indre marked foreslår DI initiativer på følgende områder:

- **Det indre marked skal "af-coronificeres".** Det er afgørende, at de barrierer, der er indført som følge af coronakrisen, fjernes så snart, det er sundhedsmæssigt forsvarligt. Kommissionen bør også monitorere, at det europæiske coronacertifikat implementeres og håndhæves effektivt i alle medlemslande for at

forhindre unødige barrierer for forretningsrejser og turisme.

- **EU's produktlovgivning bør fremme grøn og digital omstilling med afsæt i New Legislative Framework (NLF).** EU vil revidere produktlovgivning og de generelle principper for harmoniseringslovgivning – New Legislative Framework (NLF) – for at fremme den grønne og digitale omstilling. DI deler denne ambition og mener, at reglerne bør udvikles på baggrund af NLF. Desuden bør principperne kun afviges eller ændres, hvis det er absolut nødvendigt. Det skal sikre, at det bliver lettest muligt for virksomhederne at efterleve nye krav. Det gælder særligt nye lovforslag under "The sustainable products initiative" og en langsigtet løsning i forhold til regulering af cybersikkerhed. Veletableret lovgivning som eksempelvis maskindirektivet, byggevareforordningen og det generelle produktsikkerhedsdirektiv bør ligeledes kun ændres i det omfang, det er absolut nødvendigt – eksempelvis for at undgå modsatrettede krav.
- **Servicedirektivet skal implementeres og efterleves korrekt i alle EU-lande.** EU er endnu ikke i mål med det indre marked for services. Kommissionen bør derfor gøre det til en strategisk målsætning at sikre, at medlemsstaterne implementerer og efterlever servicedirektivet og anerkendelsesdirektivet korrekt. Potentielle forslag om harmoniserede standarder på serviceområdet skal tage udgangspunkt i markedets behov herfor. Endelig bør information om nationale regler på serviceområdet gøres langt lettere tilgængelige for virksomhederne – bl.a. gennem en fuld implementering af det såkaldte "Single Digital Gateway", som er skemalagt til at ske senest ved udgangen af 2023.
- **Der skal også være fri bevægelighed for data, energi og affaldsressourcer.** Det indre marked skal understøtte ambitionen om et bæredygtigt og digitalt Europa. EU bør derfor vedtage regulering, der sikrer, at vedvarende energi og data får bedre muligheder for at krydse landegrænserne i Europa, og at affaldsressourcer nemt kan transporteres på tværs af EU-landene.
- **EU skal have en fuldt integreret kapitalmarkedsunion.** Selv om den fri bevægelighed for kapital er en af grund søjlerne i EU's indre marked, er der stadig barrierer for, at investeringer og opsparinger kan flyde frit på tværs af EU-lande. Det gælder blandt andet mangel på information om alternative finansieringskilder, barrierer for notering af SMV'er på børser og alternative markedspladser og ufuldkommen

integration mellem finansielle markedspladser. Derfor mener DI, at det er positivt, at Kommissionen i september 2020 fremlagde en handlingsplan, som skal skabe en fuldt integreret kapitalmarkedsunion. De første lovforslag heri forventes at blive præsenteret i slutningen af 2021. For DI er det mest relevante aspekt af kapitalmarkedsunionen, at forslaget kan sikre virksomheder af alle størrelser flere mulige kanaler for risikovillig kapital. Netop manglen på risikovillig kapital er en væsentlig barriere for at starte, skalere og udvide virksomheder. Kapitalmarkedsunionen vil derfor særligt være til gavn for iværksættere og SMV'er.

- **EU skal have et mere effektivt klagesystem mht. overholdelse af EU-regler.** For at få det indre marked til at fungere bedre er der behov for, at EU-landene har fokus på, at fælles regler efterleves og omsættes korrekt til national lov. I den forbindelse bør regeringen arbejde for, at der sikres en effektiv klageadgang, så en virksomhed, der i strid med EU-reglerne nægtes markedsadgang, kan få sin sag prøvet. Nye regler giver mulighed for, at Kommissionen kan inddrages i sagsbehandlingen ved tvivlstilfælde. Det er vigtigt, at der følges op på at denne mulighed fungerer i praksis, og at det reelt fører til færre krænkelser af virksomhedernes rettigheder i det indre marked.

Harmoniserede EU-standarder skal være markeds-drevne og fleksible. Fælles europæiske standarder understøtter den fri bevægelighed i det indre marked. Det er vigtigt, at standarder udvikles ud fra markedets behov og anvendes fleksibelt, så videre udvikling og innovation fremmes. Regeringen bør arbejde for, at øget anvendelse af internationale standarder er en hovedprioritet i EU's forhandlinger om handelsaftaler. Det vil gøre det enklere for europæiske virksomheder at konkurrere på lige vilkår med konkurrenter fra tredjelande. Der bør desuden lægges vægt på, at det bliver muligt for det europæiske standardiseringssystem at sætte standarderne.

Ny EU-regulering skal være "digital-by-default" og forhindre unødige barrierer ved handel i det indre marked. Kommissionen bør videreføre og udvikle principperne for bedre regulering for at sikre især SMV'erne mod unødvendige barrierer og byrder ved handel i det indre marked. Et vigtigt aspekt af denne indsats er grundige og evidensbaserede konsekvensvurderinger, så ny regulering implementeres uden unødvendige byrder. Det samme gælder, at ny EU-regulering er "digital-by-default" og åbner op for udvikling af nye forretningsmodeller, digitalisering og innovation. Et vigtigt fokus i denne sammenhæng er, at Kommissionen giver mulighed for såkaldte "regulatoriske sandkasser". Endelig bør eksisterende lovgivning løbende evalueres og tilpasses.

EU's genopretningsplan skal bruges på vækstskabende investeringer i grøn og digital omstilling. EU har vedtaget en historisk stor genopretningsplan på mere end 800 mia. euro, som skal genoprette økonomien efter coronakrisen og styrke konkurrencekraften på længere sigt. Midlerne udmøntes i 2021Q3–2026Q4 og vil i den periode åbne store eksportmuligheder for danske virksomheder. Det forudsætter, at EU-landene i praksis opfylder deres forpligtelser til at bruge midlerne på vækstskabende investeringer i grøn omstilling, digitalisering, sundhed og infrastruktur. Derfor bør Kommissionen, Ministerrådet og Europa-Parlamentet føre grundig kontrol med, at EU-landene investerer midlerne efter hensigten. Det indebærer: 1) EU-landenes genopretningsplaner evalueres og rangeres efter deres opfyldelse af EU's fælles mål, 2) alle projekter sendes i udbud, og 3) EU-landene overholder princippet om additionalitet – det vil sige, at EU-midlerne skal skabe merværdi og dermed ikke må gå til allerede planlagte projekter.

EU's industripolitik bør fremme den grønne og digitale omstilling og styrke den europæiske sundhedssektor. EU's industripolitik skal bygge på den viden, som mere end et år med COVID-19 har frembragt. Det gælder blandt andet i forhold til det indre markeds styrker og betydningen af internationale værdikæder. Det er afgørende, at de industripolitiske værktøjer, der foreslås med EU's nye industristrategi, bruges til at udvikle og skalere fremtidens teknologier for at fremme Europas dobbelte transformation – eksempelvis udvikling af næste generation af batteriteknologi, Power-to-X-teknologier og fangst og lagring af CO₂. EU's industripolitik bør ligeledes fremme en datadreven europæisk økonomi og styrke den europæiske sundhedssektor. Hvis Europa skal være med i det globale kapløb om fremtidens teknologier, kræver det dels et massivt løft i digitale teknologier, herunder kunstig intelligens, 5G og cybersikkerhed, og dels regulatoriske rammevilkår, der fremmer datadreven innovation og nye forretningsmodeller.

EU bør udvide adgangen til bæredygtig finansiering. Med European Green Deal har EU sat et højt ambitionsniveau for bæredygtighed. Det gælder både for klima og miljø. Hvis ambitionerne skal indfris, er der behov for et markant løft i bæredygtige investeringer fra den finansielle sektor. EU's nye klassifikation af bæredygtige investeringer – den såkaldte taksonomi – er EU-Kommissionens primære forslag til at fremme en sådan udvikling. Taksonomien vil guide investorer, der ønsker at investere i bæredygtige virksomheder. Taksonomien fokuser i første omgang på klima, men vil allerede fra 2022 blive udvidet til også at omfatte investeringer i bæredygtighed inden for cirkulær økonomi, vand, luftforurening og biodiversitet. Taksonomien bør udformes, så den reelt skaber et incitament

for virksomheder til at investere i bæredygtig forretningsudvikling, herunder ved at lette virksomheders adgang til bæredygtige finansiering. Her er det vigtigt, at rapporteringskravene ikke bliver rigide og omkostningstunge for virksomhederne at leve op til.

Regeringen bør støtte et danskledet bud på mission under New European Bauhaus. Danske virksomheder, vidensinstitutioner og organisationer kan bidrage positivt til den grønne omstilling, og i samspillet er der et kæmpe eksportpotentiale. Det er derfor positivt, at Kommissionen i regi af European Green Deal har lanceret initiativet "New European Bauhaus", der skal gøre boligområder mere bæredygtige, inkluderende og æstetiske. Som en del af New European Bauhaus vil Kommissionen udvælge fem missioner (pilotprojekter), der kan være fyrtårne for løsninger, som er skalérbare, mulige at overføre til andre lande og viser reel effekt. DI og BLOX har derfor sat sig i spidsen for at udvikle et danskledet bud på en mission, som kan være med til at accelerere den grønne omstilling med fokus på cirkulær økonomi til gavn for hele Europa. For at vi fra dansk side skal lykkes med den mission, er der behov for opbakning fra regeringen. Initiativet vil berøre en lang række ministerier, og DI opfordrer til, at Erhvervsministeriet sammen med partnerne i det danskledede bud sikrer den optimale koordinering af projektet.

EU bør opretholde markedsadgangen og et "level playing field" i samhandlen med Storbritannien. EU og Storbritannien har indgået en handelsaftale, som afværger et no-deal Brexit, men der er stadig udfordringer for samhandlen, som skal løses for at forhindre handelsbarrierer og konkurrenceforvriddning. For det først er det nødvendigt at sikre mere fleksible regler for at udsende medarbejdere, da Brexit har ført til byrdefulde krav om visum og arbejdstilladelse for at udføre serviceopgaver. Desuden bør EU og Storbritannien indgå aftaler om gensidig anerkendelse af professioner, da virksomhederne i stigende grad baserer deres forretning på servicebaserede løsninger. For det andet er det vigtigt, at EU og Storbritannien fastholder et tæt samarbejde om beskyttelse af persondata. Ellers bliver det svært for virksomhederne at overføre persondata til dataterselskaber og kunder i Storbritannien, og det vil hæmme deres digitale udvikling og konkurrencekraft. Endelig bør EU håndhæve aftalens krav til level playing field, herunder statsstøtte, klima, miljø, arbejdsforhold og bekæmpelse af aggressiv skatteplanlægning. Det skal ske på en diplomatisk måde, så der opretholdes et level playing field uden at indføre straffold, som vil skade økonomien hos begge parter.

DI'S SAMLEDE FORSLAG TIL FREMME AF DANMARK SOM GRØNT KLIMAFOREGANGSLAND¹

Der er brug for et stærkt europæisk klimalederskab.

Regeringen bør arbejde for, at EU gennemfører en effektiv realisering af sit nye bindende 2030-klimamål på 55 pct. gennem revisioner af 'værktøjskassen' som øger ambitionerne for energieffektivisering og vedvarende energi, bl.a. ved at fremme bygningsrenovering, cirkulær økonomi og elektrificering. EU-Kommissionen har i EU Fit for 55 udspillene fra 14. juli 2021 foreslået et energieffektiviseringsmål på 36–39 pct. og et vedvarende energimål på 40 pct. DI har budt regeringens ambition om at øge disse mål til 40 pct. for energieffektivisering og 45 pct. for vedvarende energi velkommen. Den grønne indsats i EU skal i sin helhed omkostningseffektivt understøtte klima, bæredygtighed og økonomisk genopretning og sikre et fremtidigt, konkurrencedygtigt erhvervsliv.

Anbefalingerne fra Grønt Vækstteam skal realiseres og demonstrere grønne løsninger. Regeringen skal sikre, at vækstteamets anbefalinger bliver omsat til en konkret handlingsplan, der skal styrke vækst, udvikling og brug af digitale løsninger på klimaområdet.

En kommende grøn skattereform skal sikre virksomheders konkurrencesituation og give reelle CO₂-reduktioner og mulighed og tid til omstilling. I dag har vi i Danmark et kludetæppe af afgifter på CO₂ og energi, der ikke understøtter den grønne omstilling og klimainsatsen effektivt nok. DI arbejder for en højere og mere ensartet CO₂-beskatning, der sætter en pris på drivhusgasserne og belønner investeringer i klimaløsninger. Den grønne afgiftsreform skal indrettes i samspil med EU's fælles CO₂-kvotesystem således, at unødigt forvriddning og konkurrenceetab undgås. Det forudsætter (1) At danske CO₂-afgift på 180 kr. hurtigt øges til CO₂-kvoteprisens niveau på omkring 450 kr. – og lad den følge kvoteprisen fremover på forventet mindst 600 kr. i 2030, (2) De nuværende energiafgifter sænkes i takt med forøgelsen af CO₂-beskatningen, (3) Fjern afgiftsbarrierer for eksempelvis anvendelse af klimavenlig biogas fra nettet og (4) Supplér CO₂-beskatningen med målrettede tiltag til teknologiudvikling og etablering af kritisk grøn infrastruktur.

Modsat momsomfattede virksomheder har lønsumspligtige virksomheder ikke adgang til den lave procesafgift på deres elforbrug (el, som ikke anvendes til rumopvarmning). Denne forskelsbehandling er blevet endnu mere uforklarlig, efter at Folketinget har vedtaget at give

(momspligtige) liberale erhverv adgang til den lave elafgift. Samtidig går forskelsbehandlingen ud over en række erhverv, som har været hårdt ramt af nedlukningen som følge af corona (museer, zoologiske haver etc.). Regeringen bør derfor give lønsumspligtige virksomheder adgang til samme lave elafgift, som det øvrige erhvervsliv.

I Energiaftalen fra 2018 blev aftalt et "midlertidigt finansieringsbidrag ved energiafgifter", der skulle gælde i perioden 2021–2025. Bidraget skulle – efter tilbageløb og adfærd – udgøre ca. 1,1 mia. kr. i 2021 faldende til 200 mio. kr. i 2025, hvorefter det skulle bortfalde. Med indgåelsen af Klimaaftale for industri og energi mv. 2020 er afgiften blevet udskudt til 2023. Afhængig af den nøjagtige udformning vil belastningen på virksomheder og husholdninger udgøre omtrent det dobbelte. DI foreslår, at afgiften helt opgives, og at finansieringsbehovet indgår i den samlede klimaplan.

Med Energiaftalen blev det også vedtaget at lempe husholdningernes elafgift med 14 øre/kWh, hvoraf størstedelen fortsat udestår. Trods dette – og udfasningen af PSO-afgiften – vil danske husholdninger også fremover betale en af EU's højeste elafgifter, selv om den danske strøm er blandt EU's grønneste – med udsigt til at blive 100 pct. grøn. Regeringen bør derfor lempe elafgiften på husholdningerne med yderligere 27 øre/kWh, således at den samlede lempelse (siden 2018) bliver på 41 øre/kWh. Lempelsen kan finansieres ved at afvikle den grønne check, som netop blev indført for at kompensere husholdningerne for høje energiafgifter. En sådan reform vil gavne alle indkomstgrupper, være nogenlunde fordelingsmæssigt neutralt målt på Gini-koefficienten² og sikre incitament til grøn omstilling for elforbrugere.

Etablér et nationalt program for sektorkobling. Begrebet sektorkobling handler om at få den grønne energi fra energisystemet ud og virke i hele samfundet – at binde vores forsyningssektor og forbrug mere sammen, så eksempelvis overskudsvarme i industrien kan komme forbrugeren til glæde, eller kulstof opfanget hos cementproducenterne kan blive til grønt flybrændstof i vores lufthavne. Sektorkobling er derfor helt centralt for den grønne omstilling, og vi har derfor brug for en national plan for området. Samtidig skal der ske en dyb digitalisering på tværs af energi- og forsyningssektoren og mellem energisystemer og kunder. Data og it-platforme skal give et hurtigt og klart indblik i efterspørgsel, produktion, flaskehalse og alternative muligheder i det sektorkoblede energisystem.

¹ Se også DI's udspil KLIMA/24/7

² DI-analyse: Fra grøn check til grøn vækst

Afklar de politiske rammer for tilskudsordning til Power-to-X og CCUS og sæt gang i storskala demonstrationsprojekter med CCUS og Power-to-X, så de har klimateffekt inden 2030. Det er vigtigt for den grønne omstilling, at der bliver fulgt op på de politiske aftaler, der omhandler Power-to-X og CCUS, nu, så de kan blive implementeret og bidrage inden 2030. Regeringen har sat gang i arbejdet med en samlet strategi, der skal fastlægge de overordnede, langsigtede principper og rammevilkår for udvikling og anvendelse af CCUS og Power-to-X, herunder brint og ammoniak, i Danmark. Der er indgået politisk aftale om en køre plan for CO₂-lagring, men den øvrige del af strategien angående Power-to-X samt fangst og anvendelse af kulstof bør ligge klar hurtigst muligt, så der kan træffes politiske beslutninger om konkrete projekter inden udgangen af 2021.

Demonstrationsprojekter spiller en vigtig rolle i at få morgendagens grønne teknologier industrialiseret opskaleret, modnet inden 2030. Det er derfor afgørende, at Folketinget følger op på sine delstrategier for CCUS og Power-to-X, så snart de er færdiggjort – og hurtigt får truffet klare beslutninger om at sætte storskala demonstrationsprojekter i søen. Det gælder også udmøntningen af CCS puljen på 815 mio. kroner. Det har stor betydning for danske virksomheder, at etableret tilskudsordninger etableres hurtigst muligt, så det sikres, at samfundets penge investeres de rigtige steder, hvor Danmark får de størst mulige klimagevinster hurtigst muligt. Samtidig skaber det grundlaget for, at danske virksomheder kan være helt fremme i udviklingen af morgendagens teknologier. Potentialerne for CCUS og Power-to-X er generelt større end de 2,3 mio. tons CO₂, der er finansiering til i KLIMA/24/7. Konkret vurderes CCUS potentiale til at være større end 4,5 mio. tons i 2030, som det fremgår af ”Anbefalinger til strategi for CO₂-fangst, – anvendelse og -lagring”. Yderligere forløsning af potentialet forudsætter dog konkrete initiativer og finansiering.

Udfas kul på Nordjyllandsværket. Nordjyllandsværket er det kraftværk i Danmark, hvor kul vil blive udfaset sidst. Ifølge planen vil det sidste kul blive brændt af i 2028 og udfasningen understøtter således regeringens 2030-målsætning. Investeringsvilkårene er afgørende for om Nordjyllandsværket kan udfase tidligere end planlagt. Lykkes det kan det få en CO₂-effekt i forhold til regeringens 2025 delmål. En forventet højere CO₂-kvotepris vil medvirke til at understøtte en fremrykning af kuludfasningen.

Regeringen skal udarbejde en gasstrategi med plan for gasinfrastruktur, fremme af grønne gasser og handel hermed. Strategien bør omfatte overgangen fra naturgas til grønne gasser i gasnettet frem mod 2030, ligesom den skal tage stilling til anvendelse af gasinfrastrukturen

i fremtiden, herunder omfatte udbygning af gasnettet til store punktkilder, hvor anden VE-konvertering ikke kan finde sted. Strategien skal også sikre øget produktion af grøn gas, så der sikres tilstrækkelige mængder til bl.a. industri og transport, og således prioritere anvendelsen der, hvor det skaber størst værdi. Strategien bør fremme et europæisk certifikatsystem for grøn gas, som understøtter udbygningen af grøn gas og sikrer en omkostningseffektiv produktion. Regeringen bør yderligere fastholde og udbygge det begrænsede marked for støttefri biogas med efterspørgselsfremmende initiativer.

Fremryk energierne, så de er færdige senest i 2030. I klimaaftalen for energi og industri fra sidste sommer indgik der to energier på 5 GW, som skulle stå færdig inden 2030. Desværre blev planerne i februar udskudt til 2033. Energierne er ikke blot vigtige for at sikre mere grøn strøm til Danmark. De vil også medvirke til at sænke de globale drivhusgasudledninger via eksport af grøn, dansk el samtidig med, at elnettet gøres klar til mere grøn strøm. Den overskydende grønne el skal desuden bruges til produktion af andre bæredygtige brændsler, såsom Power-to-X. Vi har derfor brug for al den ekstra grønne strøm, vi kan få fat i allerede før 2030. Derfor skal regeringen leve op til den oprindelige aftale.

Vi skal have en incitamentsbaseret regulering af energiforsyningssektoren. Regeringen bør arbejde for en fremadskuende, incitamentsbaseret, økonomisk regulering af energiforsyningen, der er konsistent med 70 pct.-klimamålet. Det er afgørende at få modellerne for det netop aftalte grønne tillæg til elsekskabernes indtægtsrammer, der kan sikre investeringer i elnettet, på plads hurtigst muligt og gerne før 2024, så elnettet er klart til mere grønt elforbrug eksempelvis afledt af ladestandere, elbiler og elvarmepumper. Tilsvarende bør den økonomiske regulering på fjernvarmesiden ligesom på el siden bl.a. indeholde et grønt element, som giver de regulerede forsyningselskaber mulighed for at opdatere og udvide infrastrukturen til at understøtte vedvarende energiproduktion og -forbrug. Reguleringen bør tage afsæt i den enkelte forsynings konkrete situation og sikre, at der kan investeres i den løsning, der er den billigste og grønneste på langt sigt.

Afsæt midler til forskning og udvikling i energilagring og testzoner til at skalere ny teknologi. Regeringen bør afsætte 150 mio. kr. om året frem mod 2030 til at støtte forskning og innovation i udviklingen af nye energilagringsteknologier. Samtidig bør arbejdet med at etablere testzoner til at udvikle teknologier, der understøtter energieffektivitet, sektorkobling og elektrificering fortsættes, i det der er behov for flere testzoner til at opskalere teknologi indenfor nye teknologiske områder som e-fuels og power-to-X. Teknologier til energilagring kommer til at spille en

nøglerolle fremtidens energisystem, og det er derfor vigtigt, at Danmark forsat forsker, udvikler og demonstrerer nye teknologier til lagring og konvertering af energi.

Regeringen skal udarbejde en strategi for energieffektivisering. Energieffektivisering spiller en vigtig rolle i den grønne omstilling. Derfor bør regeringen udarbejde en strategi, der viser vejen til, hvordan vi bedst indfrier vores potentiale for energieffektivisering i både virksomheder og ved at energirenovere bygninger. Det vil give virksomhederne mulighed for at investere i god tid og gøre den grønne omstilling mindre omkostningsfuld.

Bygninger i den offentlige sektor skal renoveres. Regeringen skal sikre opfyldelse af Energieeffektiviseringsdirektivets krav om, at tre pct. af det opvarmede og/eller nedkølede etageareal i statslige bygninger renoveres hvert år. Regeringen bør yderligere kortlægge den kommunale bygningsmasse med henblik på at kunne fastlægge en renoveringsrate herfor med tilhørende finansiering. Denne finansieringsmodel bør understøtte ESCO-baserede forretningsmodeller. Renoveringskravet skal prioriteres inden for de kommunale anlægsrammer.

Offentlige indkøb af køretøjer og transportydelser skal være CO₂-neutrale i 2030. Offentlige myndigheder skal sikre, at deres indkøb af køretøjer og transportydelser er CO₂-neutrale i 2030. Ved at efterspørge og udbyde CO₂-neutrale transportløsninger kan den offentlige sektor være med til at reducere udledningen af drivhusgasser fra transportsektoren. Det vurderes realistisk at stille krav om, at rutebusser og renovationskørsel er CO₂-neutrale i 2030, samt at rutetilladelser udstedes med gyldighed på minimum 10 år i stedet for de nuværende fem år under betingelse af, at ruten betjenes med klimavenlige busser.

Bilbeskatningen skal være endnu grønnere. Med aftalen om grøn omstilling af vejtransporten blev et politisk flertal i december 2020 enige om at justere den samlede bilbeskatning i tråd med anbefalingerne fra DI: En større del af afgiften bliver fremover opkrævet løbende frem for ved indregistreringen; afgiften bliver i højere grad baseret på bilens tekniske data (herunder CO₂-udledning) frem for på dens pris; og den samlede bilbeskatning bliver lavere og dermed lidt mere i balance med de negative eksternaliteter fra kørsel, end tilfældet har været hidtil. Parterne har aftalt at revidere aftalen i 2025 med henblik på eventuelle justeringer. DI anbefaler, at lejligheden benyttes til at fortsætte udviklingen, således at en stadig større andel af bilafgifterne opkræves løbende og baseret på tekniske kriterier (herunder klima- og miljøpåvirkning). Ideelt set bør registreringsafgiften på sigt afskaffes og erstattes med løbende beskatning, herunder eventuelt kørselsafgifter, når dette er teknisk muligt og rentabelt.

Vægt og dimensioner på lastbiler skal øges og støjreglerne ændres. Regeringen skal i samarbejde med transportbranchen udarbejde en analyse og en handlingsplan med henblik på at forøge længden og totalvægten for lastbiler i Danmark. Desuden skal EU-reglerne ændres, så modulvogntog og højere totalvægt kan anvendes i den internationale transport. Analyser har desuden vist, at varelevering uden for myldretiden kan reducere miljø- og klimapåvirkningen.³ Derfor skal støjreglerne i byerne ændres, så lastbiler får bedre mulighed for levering uden for myldretiden.

Alternative drivmidler i vejtransporten skal fremmes.

For at fremme den grønne omstilling af transportsektoren og samtidig bevare transporterhvervets internationale konkurrenceevne bør regeringen indføre tilskud til køb af lastbiler, der kører på el, brint eller biogas, ved at øge midlerne i den nuværende pulje for 2022 og forlænge frem til 2030. En lignende model er indført i Tyskland og Sverige. Endvidere er det afgørende at styrke udbredelsen af alternative drivmidler i den eksisterende vognpark og i den tunge transport, som ikke på den korte bane kan elektrificeres. Dette bør først og fremmest ske via en afgiftsreform, der sænker afgifterne på biobrændstoffer og biogas til transport, samt Power-to-X-baserede drivmidler relativt til de fossile alternativer – hvilket skal ses i sammenhæng med DI's overordnede mål om en højere CO₂-afgift kombineret med lavere energiafgifter. For at undgå øget grænsehandel i Danmark kan transporterhvervet som led i en samlet løsning acceptere en samlet afgiftsforhøjelse på fossil diesel *under forudsætning af*, at den planlagte kilometerafgift på lastbiler fra 2025 til gengæld opgives, jf. også kapitel 6.

Strategi for multimodal godstransport. Multimodal godstransport og terminalinfrastruktur, der kan styrke sammenhængen mellem vej-, sø- og banetransport, kan understøtte en øget energieffektivitet i godstransporten og gøre det mere attraktivt at benytte mere energieffektive transportformer. På baggrund af en samlet analyse af godsstrømmen bør regeringen udarbejde en statslig strategi for energieffektiv, multimodal godstransport.

Der skal udarbejdes en samlet plan for grøn omstilling af luftfarten. Fra 2021 (eller 2022) opbygges fonden via et mindre klimabidrag på 20–30 kr. pr. afrejsende passager fra danske lufthavne samt et statsligt bidrag. Fondens midler skal primært anvendes til at udjævne prisforskellen mellem bæredygtigt og fossilt flybrændstof i takt med stigende iblandingsprocent. Fondens mission skal være at skubbe til etableringen af en robust forsyningskæde af bæredygtigt flybrændstof, ultimativt Power-to-X.

3 Kilde: "Distribution i ydertimerne" af Incentive for Trafikstyrelsen, 2014.

CO₂-neutrale taxier skal fremmes. Regeringen bør fremme etablering af hurtigladestandere ved trafikknudepunkter, for eksempel i lufthavne og ved banegårde til brug for taxikørsel. Der bør derudover etableres brintanlæg og hurtigladestandere i flere byer. Ellers kan el- og brintbiler ikke anvendes driftsmæssigt til taxikørsel uden for de større danske byer. DI mener, at alternative lade- og tankningsanlæg bør prioriteres yderligere i puljen til grøn transport.

Gør den kollektive trafik CO₂-neutral. Den kollektive trafik skal styrkes og gøres CO₂-neutral. Fremtidens togmateriel og drivmidler skal være grønne, der skal prioriteres CO₂-neutrale busser i alle nye offentlige kontrakter, og der skal investeres i bedre sammenhæng mellem cykel og kollektiv transport. Selv om vi får flere grønne biler, så er den kollektive transport med bus og tog et energieffektivt alternativt, der kan være med til at reducere transportens klimapåvirkning. Derfor skal der skabes bedre sammenhæng i den kollektive transport, så den er et attraktivt alternativt, der giver flere passagerer. Busser og tog skal også køre på alternative drivmidler, men det må ikke føre til dyrere og dårligere kollektiv trafikbetjening. I infrastrukturaftalen fra 28. juni 2021 er der afsat midler til en række investeringer i kollektiv transport, men der mangler fortsat en ambitiøs strategi for styrkelse af den kollektive transport med konkrete mål og fokus på sammenhængen mellem transportformerne og en kobling til den grønne omstilling.

Klimavenlig arealanvendelse skal bidrage til at reducere dansk landbrugs CO₂-udledning. Alle sektorer skal bidrage til den grønne omstilling. Landbruget bør reducere deres udledning ved f.eks. udtagning af flere kulstofholdige lavbundsjord. Klimapartnerskabet for fødevarer og landbrug peger på samme tiltag, der kan fremme CO₂-reduktioner på en omkostningseffektiv måde. Som foreslået af klimapartnerskabet for fødevarer og landbrug bør der, frem mod 2030, rejses 6.200 ha ny skov årligt. Det vil desuden binde yderligere CO₂ i skovene, så danske udledninger kan reduceres i 2030.

Bygningsreglementet skal forenkles. Bygningsreglementet i dag er et resultat af mange års løbende knopskydninger. Som led i den nødvendige ambitiøse klimainsats på bygningsområdet bør det nuværende bygningsreglement screenes med det formål at fjerne barrierer samt forenkle, digitalisere og fremtidssikre reglementet. Dette skal bidrage til, at de, som gennemfører projekterne, kan håndtere reglerne i praksis. Det vil samtidig bidrage til at lette implementeringen og følge op på, at der bliver bygget mere bæredygtigt med anvendelse af digitale værktøjer.

Klima- og energidokumentation for bygninger skal forbedres. Dokumentationsgrundlaget skal forbedres, og der er behov for at få klarlagt balancen mellem klimaaf-

tryk og energiforbruget i bygninger, forud for implementering af CO₂-krav til bygninger. Derudover er det afgørende for efterlevelse af krav til en bygnings klimapåvirkning, at det er muligt at få adgang til pålidelige og verificerede data om de byggevarer, som indgår i beregningen af bygningens samlede klimapåvirkning. Forbedringer af energimærket er også nødvendige, hvis det skal spille en afgørende rolle i bygningsejerens beslutning om at energioptimere bygningen. Energimærket bør f.eks. baseres på det faktiske forbrug og ikke kun det beregnede.

Vandsektoren skal være energi- og klimaneutral. DI har en vision om, at den danske vand- og spildevandssektor i 2030 er energi- og klimaneutral. Regeringen har med klimaaftalen for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi taget et vigtigt skridt i denne retning og bør i de kommende undersøgelser og tilrettelæggelser, i samarbejde med branchen, opstille en bindende plan for en energi- og klimaneutral vandsektor, der er økonomisk bæredygtig.

Centralisering af spildevandsbehandling i færre og mere effektive anlæg. For at sikre en mere klimaeffektiv vandsektor bør regeringen udvikle incitamenter til centralisering af specielt spildevandsbranchen, så der etableres større og mere effektive anlæg, der kan bidrage til lattergasreduktion, energieffektivitet og øget biogasproduktion. Det kan ske gennem en kombination af incitamenter og krav, herunder ved at justere den økonomiske regulering så centraliseringstiltag præmieres.

Der skal udarbejdes en samlet strategi for klimatilpasningsindsatsen. Indsatsen skal integrere og afveje udfordringer og føre til prioriteringer. En del af planen skal skabe incitamenter til at sætte de nødvendige indsatser i gang for at forebygge oversvømmede bygninger og infrastruktur fra såvel regnvand, stigende grundvand som havvand. Konkret betyder det, at der skal sættes gang i projekter inden for skybrudssikring af byer og infrastruktur, sikring af industri, boliger og infrastruktur mod forhøjet grundvand og kyst- og højvandssikring af udsatte kyststrækninger og byer/havne. Der er behov for en model for finansiering af fremtidige klimatilpasningsinvesteringer. Den fremtidige model kan bestå af et klimatilpasningsbidrag pr. grund, en klimatilpasningsfond, og skal afkoble vandforbrug og klimatilpasningsfinansiering.

DI-FORSLAG DER UNDERSTØTTER BÆREDYGTIGHED SOM KONKURRENCEFORDEL

Regeringen og myndighederne skal arbejde målrettet for de bedst mulige rammer for, at danske virksomheder kan bidrage til bæredygtig udvikling gennem deres forretning. Indsatsen skal sikre, at der ikke bare laves krav og regler til virksomhederne i forhold til bæredygtighed, men at der skabes fleksible rammer, der giver plads til udvikling og implementering af løsninger, der understøtter bæredygtig udvikling, samt at den offentlige infrastruktur tilpasses hertil.

Nye regler relateret til bæredygtighed skal være værdiskabende for virksomhederne. Regeringen og myndighederne skal arbejde målrettet for, at danske virksomheders erfaring bruges aktivt i udmøntningen af nye krav og regler relateret til bæredygtighed, og at der sikres sammenhæng mellem de forskellige reguleringsspor. De kommende regler skal være værdiskabende for virksomheder, der har engageret sig i bæredygtighedsdagsordenen.

Regeringen skal arbejde mere målrettet for at sikre bæredygtighed (miljø, klima og socialt) i offentlige indkøb i internationale organisationer, ikke mindst i FN og EU. FN, EU og andre internationale organisationer, som Danmark er medlem af og i mange tilfælde bidrager økonomisk til, køber hvert år ind for milliarder. Der bør være langt større fokus på bæredygtighed i organisationernes indkøb, herunder i forhold til kvalitet og totaløkonomi, menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder samt fokus på genanvendelse og cirkulær økonomi.

Investeringsfonden for Udviklingslandene (IFU) skal styrke dansk handel med og investeringer på udviklingsmarkeder. Der er behov for bedre finansielle muligheder og rammevilkår for danske virksomheder på udviklingsmarkeder, så danske virksomheder og danske løsninger i højere grad kommer i spil. Det kræver nye instrumenter, herunder projektudvikling og bedre betingelser for lån og egenkapital samt målretning af Danida Sustainable Infrastructure Finance i forhold til danske styrkepositioner.

DI-FORSLAG DER FREMTIDSSIKRER VORES RESSOURCER

Investér i en grøn genanvendelsessektor – afsæt 500 mio. kr. Regeringen bør afsætte en pulje på 500 mio. kroner til at kickstarte investeringer i sorterings- og genanvendelsesteknologier og faciliteter i Danmark. Det er afgørende, at vi får opbygget en grøn genanvendelsessektor i Danmark, der med afsæt i ensartet indsamling af affald

kan levere genanvendelse i en kvalitet, der sikrer, at produktionsvirksomheder, kan anvende de genanvendte materialer i nye produkter. Implementering af Klimaplanen for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi giver private aktører adgang til at byde på sortering og genanvendelse af affald fra husholdningerne. Flere virksomheder går derfor med konkrete investeringsplaner, men de har svært ved at finde finansiering til investeringer i sortering og genanvendelse af affald, da det er et umodent marked og ukendt område med nye teknologier. Der er behov for en pulje, der kan give et rygstød til de virksomheder, der ønsker at investere i en grøn genanvendelsessektor i Danmark.

Tydelige incitament i producentansvar på emballage. Der skal politisk sikres rammer for at gennemføre et producentansvar på emballage, som er omkostningseffektivt og drives af producenterne. Producentansvaret skal give virksomhederne tydeligt incitament til miljømæssigt at forbedre emballagedesignet, så det let kan genbruges eller genanvendes og til at sikre et effektivt affaldshåndteringssystem med fokus på høj kvalitet i de genanvendte materialer.

80 pct. af de danske offentlige vareindkøb skal ske bæredygtigt i 2025. Der er brug for et fælles pejlemærke for stat, regioner og kommuner om, at 80 pct. af det offentlige vareindkøb er bæredygtigt i 2025. Det indebærer at indkøb og udbud af kontrakter skal tage afsæt i EU's grønne indkøbskriterier og eksempelvis kravene bag mærkeordningerne som EU-blomsten og det nordiske Svanemærke. Blikket skal hæves fra anskaffelsespris til også at se på totalomkostninger og hele værdikæden – herunder hvad der sker med produkterne efter endt levetid.

Danmark skal have en samlet national vækstplan for vandsektoren. Der er brug for en samlet vækstplan for vandsektoren. Vand er i stigende grad en begrænset ressource, som der internationalt efterspørges løsninger til at håndtere. Der er på tværs af offentlige og private aktører opsat en fælles vision om at fordoble eksporten af dansk vandteknologi i 2030. For at komme i mål bør regeringen bygge videre på den nye eksportstrategi for vand og i samarbejde med erhvervslivet tage initiativ til en national vækstplan på vandområdet. Planen bør baseres på et forudgående analysearbejde med fokus på anbefalinger til nationale væksttiltag på vandområdet f.eks. ved at koble eksportfremme med øget forskning og udvikling samt demonstration i storskala i Danmark.

VI SKAL INVESTERE I FREMTIDEN OG SAMARBEJDE OM VELFÆRDEN

VEJEN TIL MÅLET – INVESTERINGER I VÆKSTOMRÅDER PRIORITERES HØJERE

DI peger på fire særlige områder, som skal prioriteres i forhold til investeringer i fremtiden og et styrket samarbejde om den offentlige sektor.

- Forskning og udvikling.
- Uddannelsernes kvalitet og samspil med arbejdsmarkedet.
- Mobilitet og trafikal infrastruktur.
- Samarbejde om udvikling af den offentlige sektor.

I det følgende beskriver vi DI's forslag inden for hvert af de fire områder.

FORSKNING OG UDVIKLING SKAL STYRKES

De offentlige forskningsinvesteringer i forskning og innovation skal øges til 1,5 pct. af BNP. Der er behov for en fokuseret investering i hele værdikæden fra grundforskning til samarbejde om innovation, test og demonstration.

Den tekniske og naturvidenskabelige forskning skal udgøre mindst 50 pct. af de samlede offentlige forskningsinvesteringer senest i 2030. Den tekniske og naturvidenskabelige forskning er grundlaget for, at vi kan skabe nye løsninger og er samtidig den forskning, som virksomheder primært har behov for ift. at understøtte forskning og udvikling i erhvervslivet. Teknisk og naturvidenskabelig forskning bør senest i 2030 udgøre mindst 50 pct. af de samlede offentlige investeringer i forskning. Herunder skal

det danske bidrag til ESA fordobles til et niveau som i vores nabolande (Norge, Sverige og Tyskland).

Forskningen inden for det grønne område skal øges markant frem mod 2030 for at skabe nye robuste løsninger. Der er behov for en fokuseret satsning på forskning, som kan understøtte udviklingen af nye robuste grønne løsninger, bl.a. i forhold til fremtidens behov for energi, fødevarer og transport. Konkret foreslås det, at den grønne forskning løftes med 1,5 mia. kr. frem mod 2022 og løftes yderligere frem mod 2030.

10 pct. af de samlede basisforskningsmidler skal allokere som strategiske basismidler. En del af universiteternes basismidler – f.eks. 10 pct. – bør allokere som strategiske basismidler inden for områder, hvor der er et stærkt forskningsmæssigt fundament, erhvervsmæssige styrkepositioner og en klar samfundsmæssig eller global udfordring. Det kunne f.eks. være i relation til den grønne omstilling eller i forhold til at understøtte og udbygge danske erhvervsmæssige styrkepositioner, som f.eks. inden for life science.

10 pct. af de samlede basisforskningsmidler skal allokere som strategiske basismidler. Innovationsfonden og Udviklings- og Demonstrationsprogrammerne skal styrkes yderligere. Derudover skal den konkurrenceudsatte, grundlagsskabende forskning i regi af Danmarks Grundforskningsfond og Den Frie Forskningsfond løftes.

Fokus og sammenhæng i innovations- og erhvervsfremmesystemet skal styrkes. Der skal følges op på anbefalingerne i den internationale evaluering af innovationsfremmesystemet. Det gælder bl.a. initiativer, der kan

fremme større fokus på innovation på forskningsinstitutionerne og mere samtænkning på tværs af de forskellige aktører i erhvervs- og innovationsfremmesystemet.

Investeringerne i den teknologiske service (GTS'erne) skal løftes til 500 mio. kr. årligt for at understøtte det danske test- og demonstrationslandskab. Det danske test- og demonstrationslandskab skal styrkes og udbygges, så eksisterende viden kan bringes i spil i danske virksomheder, ikke mindst i de mange danske SMV'er. Konkret foreslås det, at investeringerne i teknologiservice (GTS'erne) løftes fra 300 til 500 mio. kr. årligt for at styrke det danske test- og demonstrationslandskab.

Der skal udvikles en national strategi for, hvordan Danmark bliver førende i at udvikle og anvende kvanteteknologi i Europa. Adgang til og ekspertise i kvantecomputere vil være en konkurrenceparameter i fremtiden. Der bør derfor udarbejdes en strategi for, hvordan Danmark bliver førende til at udvikle og anvende kvanteteknologi samt modne et vækstlag af kvanteiværksættere og få det etablerede erhvervsliv til at eksperimentere med kvanteteknologien.

Der skal skabes bedre karriereveje for forskere, så mobiliteten mellem det private og det offentlige styrkes. Der skal gøres endnu mere for at tydeliggøre og forbedre karrierevejene for forskere. Det kan bl.a. ske ved, at muligheder for at etablere delestillinger mellem universiteter og virksomheder i højere grad udnyttes.

UDDANNELSERNES KVALITET OG SAMSPILLET MED ARBEJDSMARKEDET SKAL STYRKES

Investér yderligere 3 mia. kr. i højere kvalitet i uddannelserne. Der skal samlet set investeres 2 mia. kr. i større kvalitet i de videregående uddannelser. Det omfatter et generelt taxameterløft, investering i mere kvalitet og større optag på STEM-uddannelserne, en styrket læreruddannelse med flere timer og mere efteruddannelse af lærerne, så kompetencedækningen i folkeskolen kan øges. Derudover skal der afsættes en ramme på 1 mia. kr. til kvalitetsløft på FGU, erhvervsuddannelserne og til styrkelse af praksis i undervisningen i gymnasierne.

Vurdering af treåriges sprog, motorik og sociale udvikling. Kommunerne skal lave en sprogvurdering af alle børn i treårsalderen, der også indebærer en vurdering af børnenes motoriske og sociale udvikling. Vurderingen bør følges op med sprogstimulering og andre relevante indsatser. En række kommuner laver allerede i dag en vurdering af alle treårige, det bør udbredes til alle kommuner.

Forældre skal have mulighed for at udskyde deres barns skolestart i ét år. Udskydelse af skolestarten kan have positive konsekvenser for børns faglighed og trivsel. Derfor skal forældre kunne vælge at udskyde deres barns skolestart med ét år, hvis det vurderes at være til barnets bedste. I dag begynder undervisningspligten det år, hvor barnet fylder seks år, og den kan kun fraviges med kommunens accept.

Pædagoguddannelsen skal styrkes med 100 mio. kr. Dygtige og veluddannede pædagoger er afgørende for børns trivsel og udvikling i daginstitutionerne. Pædagoguddannelsen skal have et kvalitetsløft på 100 mio. kr. årligt, der bl.a. skal bruges på at styrke praktikken og sikre de pædagogstuderende mere vejledning af uddannede praktikvejledere.

Der skal laves en national rekrutterings- og fastholdelsesplan for pædagoger, der sikrer, at flere ufaglærte pædagogmedhjælpere tager en pædagogisk uddannelse, og at flere pædagoger fastholdes på dagtilbudsområdet. I dag har omkring halvdelen af personalet i daginstitutionerne ikke en pædagoguddannelse. I de kommende ti år vil der blive godt 50.000 flere 0–5 årige børn og derfor brug for flere pædagoger. Derfor er der brug for en national rekrutterings- og fastholdelsesplan for pædagoger, der bl.a. sikrer, at flere ufaglærte pædagogmedhjælpere får en pædagogisk uddannelse, og at flere pædagoger fastholdes på dagtilbudsområdet.

Teknologiforståelse indføres som nyt fag i folkeskolen og integreres i folkeskolens øvrige fag. I fremtiden får alle brug for stærke digitale og teknologiske kompetencer, som ikke alene vil være nødvendige for it-specialister og ingeniører, men for alle medarbejdere på arbejdsmarkedet. Teknologiforståelse skal indføres som et separat fag – og integreres i folkeskolens øvrige fag med afsæt i erfaringerne fra forsøget med teknologiforståelse

Erhvervspraktik skal være obligatorisk i folkeskolen. Eleverne skal have en større indsigt i arbejdsmarkedet, så de kan foretage et mere afklaret valg af videre uddannelse, og så flere vælger en erhvervsuddannelse. Derfor skal erhvervspraktik være obligatorisk i folkeskolen, og kommunerne skal hjælpe med at finde erhvervspraktik til de elever, der har behov for det. Formatet for erhvervspraktik skal gentænkes, så erhvervspraktik også kan gennemføres digitalt, gruppevis mv.

Kommuner skal forpligtes til en målsætning om, at mindst 95 pct. af eleverne skal have karakteren 02 i både dansk og matematik. Kommunerne skal udarbejde konkrete måltal for en reduktion af andelen af afgangsele-

ver med under 02 i dansk og matematik frem mod 2025. Der skal følges op med konkrete anvisninger til, hvordan reduktionerne nås.

Der skal etableres flere uddannelsescampusser med 10. klasse, erhvervsuddannelser, gymnasiale uddannelser, videregående uddannelser og voksenuddannelser. Særligt i tyndt befolkede egne bør der tilskyndes til flere campusser med 10. klasse, erhvervsuddannelser, gymnasiale uddannelser og voksenuddannelser, hvor institutioner samarbejder og samtidig opretholder klare faglige og erhvervsrettede profiler.

Gymnasiet skal forberede til både erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. Der er brug for at nytænke gymnasiets nuværende formål, så det klart afspejler, at de gymnasiale uddannelser viser vej til både erhvervsuddannelser og alle niveauer af videregående uddannelser.

Der skal oprettes praksisrettede gymnasiale studieretninger, der forbereder til STEM-erhvervsuddannelse og STEM-uddannelse på videregående niveau. De nye gymnasiale studieretninger skal forberede de unge til en klynge af STEM-erhvervsuddannelser og STEM-uddannelser på videregående niveau. Studieretningerne skal både give de unge generelle studiekompetencer på hf-niveau samt viden og færdigheder inden for erhvervsrettede fagområder gennem praksislæring, projektpraktik og cases fra arbejdsmarkedet.

Der skal opstilles et nationalt måltal for flere 18–24 årige i erhvervsuddannelserne. Som led i en fokuseret indsats skal der fastsættes et nationalt måltal og formuleres en handlingsplan for rekruttering af flere 18–24 årige til erhvervsuddannelserne. Dette skal sikre, at faldet i gruppen af 18–24 årige i erhvervsuddannelserne stopper.

Mere anvendelsesorienteret tilgang og indhold i uddannelser på tværs af niveauer. Samspillet mellem uddannelserne og arbejdsmarkedet skal styrkes. Det kan f.eks. spænde over øget brug af praksisrettet undervisning i grundskolen, virkelighedsnære cases og projektforbøb i de almengymnasiale uddannelser, projekter hos virksomheder på de videregående uddannelser eller gennem et styrket samspil mellem institutioner og arbejdsmarkedet (f.eks. via aftagerpaneler, alumner mv.).

De digitale kompetencer skal styrkes fra første skoledag til sidste arbejdsdag skal styrkes, og barrierer for brug af digitale læringsformer skal fjernes. Undervisning i digitale kompetencer skal prioriteres i alle uddannelser fra grunduddannelserne, over erhvervsuddannelserne og de videregående uddannelser til efteruddannelsesindsatsen. De teknologiske og digitale muligheder skal i større

omfang anvendes i underviser-/lærerstyret undervisning. Der skal ske en udvikling i brugen af digitale læringsformer fra grunduddannelserne til voksen- og efteruddannelser – både som digitalt udbud, altså fjernundervisning, og ved at bruge digitale læremidler og -former i tilstedeværelsesundervisningen. Det vil styrke tilgængelighed og kvalitet, idet en øget brug af læringsdata vil styrke den enkeltes læringsudbytte, samt øge fleksibiliteten i uddannelsessystemet.

Nyt SU-system, som understøtter, at der er incitament til at vælge uddannelser med gode jobmuligheder. Det nuværende SU-system på de videregående uddannelser skal ændres, så der kommer incitament til at vælge uddannelser med gode beskæftigelsesmuligheder efter dimission. Samtidig skal der være incitament til, at de studerende bliver færdige på normeret tid.

De videregående uddannelser skal dimensioneres i forhold til efterspørgsel. Der er behov for, at den nuværende dimensioneringsmodel fra 2015 bliver justeret, så den i højere grad understøtter beskæftigelse af nyuddannede. På dimensionerede uddannelser rettet mod beskæftigelse i private virksomheder, hvor mange ansøgere afvises, skal der oprettes flere studiepladser – også på områder uden for STEM.

Flere uddannelsespladser inden for STEM samt indsatser for at tiltrække kvalificerede elever/studerende til disse områder, uanset køn. Der skal oprettes flere studiepladser inden for STEM-uddannelserne – Science, Technology, Engineering, Math, så kvalificerede ansøgere ikke bliver afvist på uddannelser, hvor der er stor efterspørgsel fra virksomhederne. Der skal tiltrækkes flere kvinder og studenter til STEM-erhvervsuddannelserne og de videregående STEM-uddannelser. Ønsket er, at mindst 40 pct. af dimittenderne fra STEM-uddannelserne er kvinder.

Taxameterløftet til de samfundsvidenskabelige og humanistiske uddannelser skal gøres permanent. Taxameterløftet, som blev forlænget med finansloven for 2021, skal gøres permanent, så det fortsat er muligt at sikre uddannelsernes kvalitet. Det skal ske bl.a. gennem nyudvikling af undervisningsformer og indhold, så uddannelserne kommer til at afspejle, at de fremtidige beskæftigelsesmuligheder i stigende grad vil være at finde i de private virksomheder.

MOBILITETEN SKAL ØGES, OG DEN TRAFIKALE INFRASTRUKTUR SKAL UDBYGGES

Sammenhængende national mobilitetsplan. DI mener, at der som opfølgning på en investeringsplan skal udarbejdes en national mobilitetsplan, som med konkrete mål og

midler tager stilling til transportpolitiske spørgsmål, herunder samspillet mellem transportformerne, udviklingen og organiseringen af den kollektive trafik og cykeltrafikens rolle i fremtiden. Planen skal medvirke til at sikre et grundlag for senere investeringsplaner, en øget fremkommelighed i byerne, højere grad af innovation, digitalisering, implementering af nye teknologier og ikke mindst et større klimahensyn og grøn omstilling.

Infrastrukturplanerne bør også i højere grad kobles til den fysiske planlægning af byerne, herunder placeringen af fremtidens virksomheder, så de strategiske planer for infrastrukturen og anvendelsen heraf udstyres med et lidt længere og bredere regionalt perspektiv. Et mere forpligtende samarbejde mellem aktører og myndigheder, samt internt mellem de forskellige myndigheder, skal være med til at forankre planen og omsætte den til virkelighed.

Den kollektive trafik skal have en mere central position. Den kollektive trafik spiller en afgørende rolle i det danske transportsystem, og det vil få store samfundsøkonomiske konsekvenser, hvis passagertallene falder, f.eks. som set i forbindelse med coronakrisen. Kollektiv trafik er en vigtig del af den grønne omstilling. Der skal derfor udarbejdes en ambitiøs national plan for, hvordan den kollektive trafik kan styrkes, og hvordan der sikres bedre sammenhæng med den øvrige transport, så den kollektive trafik gøres mere attraktiv for flere danskere. Planen skal indeholde konkrete mål for innovation, passagervækst og sammenhæng mellem transportformer, som operatører og trafikelskaber kan arbejde hen imod.

Konkret bør økonomien sikres de kommende år med lave passagertal for at undgå omfattende besparelser i driften, med reduceret mobilitet til følge. Der er derfor behov for et statsligt økonomisk bidrag, indtil det igen er blevet attraktivt at vælge bus og tog som før, og der skal investeres 5 mia. kr. i at understøtte driften af den kollektive transport

Styrkelse af cykeltrafikken med bredt funderet og styrket indsats. Der er brug for en styrket indsats for, at flere pendlere kan vælge cyklen til og fra arbejde i det daglige. Det kræver en bredt funderet og styrket indsats, som både rummer tryk og sikker cykelinfrastruktur og -parkering, adfærdsregulerende kampagner, økonomiske fordele og indsatser målrettet såvel børn som pendlere. Ansvar for opgaven er placeret hos både staten, regioner og kommuner, men den skal løftes i tæt samarbejde med arbejdspladser, uddannelsesinstitutioner og øvrige aktører på området. Der skal også arbejdes for, at infrastruktur for cykeltrafik indgår i planlægningen på et tidligere tidspunkt end i dag.

Der skal investeres i den lokale opkobling til det overordnede vejnet. Det er nødvendigt at investere i projekter, som kan opkoble og forbinde land og by samt sikre god adgang og fremkommelighed i hele landet. Løsningerne afhænger af de konkrete, lokale behov, men kan f.eks. være opgraderinger af eksisterende landeveje, 2+1-veje eller forbedringer af forholdene for cyklisterne. Det kan også handle om at styrke fremkommeligheden gennem mere lokale tiltag som eksempelvis svingbaner, helleanlæg, ombygning af rundkørsler og ITS.

Fremtidssikring af faste forbindelser. Der bør gennemføres en strategisk analyse af behovet for fremtidssikring af forbindelserne mellem Sjælland/Fyn og Jylland, herunder en tredje Lillebæltsforbindelse og en broforbindelse mellem Als og Fyn. I perioden bør der tages politiske principbeslutninger om, hvornår en række meget store, brugerfinansierede infrastrukturprojekter skal realiseres, herunder bl.a. en fast forbindelse over Kattegat, mellem Helsingør og Helsingborg samt en østlig ringvej i København.

Luftfarten skal genrejses. Coronakrisen har fortsat dramatisk påvirkning på dansk luftfarts aktivitetsniveau, og det vil give grundlæggende strukturelle forandringer af luftfartsmarkedet. Efterspørgslen vil blive mindre, ruteudbuddet reduceres, konkurrencen hårdere, og lønsomheden bliver ringere. De strukturelle forandringer forringer mulighederne for at fastholde et stærkt ruteudbud med mange direkte europæiske og internationale ruter.

Luftfarten har fortsat behov for adgang til kompensationsordningerne, så de kan understøtte fastholdelsen af en stærk og levedygtig dansk-baseret luftfartssektor. Centrale temaer i en sådan udvidelse er støtte til samfundskritiske ruter i en overgangsperiode, reducerede aktivitetsbestemte afgifter (statslig dækning af aeronautiske afgifter og takster vedrørende luftrum og lufthavne), fastholdelse af luftfarten i fastomkostningspakken, kompensationen for omkostninger relateret til opretholdelse af kritisk infrastruktur og ikke mindst en europæisk strategi for grænseåbninger.

Der skal udarbejdes en ny national handlingsplan for luftfarten. Den høje internationale tilgængelighed skal fastholdes i størst muligt omfang. Der bør derfor udarbejdes en opfølger til den gældende luftfartsstrategi fra 2017, der indarbejder den nye virkelighed og fremtidsudsigter. Handlingsplanen skal give bud på håndteringen af de mere langsigtede strukturelle forandringer af luftfartens vilkår som følge af coronaepidemien.

Som fundament for dette arbejde bør gennemføres solide scenarieanalyser og -fremskrivninger frem mod 2030, samt beregninger af de samfundsøkonomiske effekter af

potentielle initiativer og deres betydning af tilgængeligheden. Det foreslås endvidere, at der fra nationalt hold iværksættes en løbende overvågning af udviklingen i et tilgængelighedsindeks.

Integration af anbefalingerne fra Luftfartens Klimapartnerskab bør endvidere indgå som et centralt punkt i strategien. Et andet vigtigt punkt er, at der ikke indføres en dansk særskat på flyrejser, men i stedet arbejdes for en europæisk løsning, der fremmer klimaindsatser i luftfarten. En ny handlingsplan bør udarbejdes i et tæt samarbejde mellem Udenrigsministeriet, Erhvervsministeriet, Transportministeriet og luftfartsbranchen.

Bedre rammer for international mobilitet og samhandel. Vi bør understøtte den internationale mobilitet og samhandel via lufthavne og havne, herunder især gennem de mange private virksomheder, som opererer i og ud fra disse trafikknudepunkter. Der skal desuden skabes bedre rammer, som understøtter den internationale mobilitet og samhandel. Det skal bl.a. ske ved at føre luftfartsstrategien ud i livet og ved, at regeringen i henhold til i planloven tydeligt definerer de nationale interesser i havneinfrastruktur – især i forhold til den kommunale planlægning.

Havneloven skal sikre fair konkurrence. Private investeringer udgør hovedparten af investeringerne i havnesektoren. Men usikkerhed om bl.a. rammerne for de offentlige havneselskaber, herunder konkurrencefladen til private virksomheder, lægger unødvendigt en dæmper på private investeringer i de danske havne.

Havneloven bør i højere grad sikre, at private virksomheder, der udfører tjenesteydelser for egen regning og risiko, ikke udsættes for unfair konkurrence fra det offentlige.

Forbedret råstofudvinding. Udvinning af de nødvendige råstoffer er en forudsætning for øget byggeri. En strømlinet adgang til råstofudvinding skal sikre et grundlag for byggeri og anlæg samt industri i Danmark. Regionerne skal sikre, at deres råstofplaner kan realiseres. Råstoffer skal indvindes på steder, hvor transportarbejdet reduceres for at afhjælpe dets klimapåvirkning og miljøpåvirkninger i øvrigt. Afsluttede råstofgrave skaber rammer for unikke naturområder, som bidrager til at forbedre lokalområdernes kvalitet og biodiversitet.

SAMARBEJDET OM AT UDVIKLE VELFÆRDEN SKAL STYRKES

Styrket frit valg og større fokus på kvaliteten af velfærden. Det er vigtigt, at den offentlige sektor kan imødekomme de kommende generationers ønsker om en større fleksibilitet og mere individuelt tilpassede løsninger i vel-

færden. Borgernes frie valg på centrale velfærdsområder skal styrkes ved bl.a. at sikre ligestilling og fair konkurrence mellem offentlige og private leverandører. Derudover skal fokus på kvaliteten af velfærden og borgernes oplevelse øges, og det skal blive muligt at følge udviklingen i den leverede kvalitet og borgernes tilfredshed med velfærden. Derfor skal der udarbejdes indikatorer for kvaliteten på de enkelte velfærdsområder, og brugertilfredsheden skal løbende og systematisk måles. Det vil give både borgere og politikere et bedre indblik i udviklingen samt understøtte en bedre videndeling.

En kommission for borgernær velfærd skal sikre frigørelsen af varme hænder med klogere opgaveløsning i det offentlige. Der skal nedsættes en kommission, der skal se på, hvordan opgaver kan løses klogere i det offentlige og sikre borgerne mest mulig og bedst mulig borgernær velfærd for den afsatte økonomiske ramme.

Løbende effektiviseringer finansierer en årlig velfærdspulje på 1 mia. kr. til kommunerne og ½ mia. kr. til regionerne, der skal bidrage til finansieringen af det demografiske pres og nye politiske initiativer. Der er i dag ikke et vedvarende underliggende incitament til at øge effektiviteten i kommunerne. Effektiviseringer gennemføres decentralt efter behov, eller hvis det aftales konkret i forbindelse med økonomiforhandlingerne. Ved at systematisere effektiviseringen kan der løbende frigøres ressourcer til at imødegå det demografiske pres samt nye politiske initiativer.

En større andel af de udbudsegnede opgaver skal konkurrenceud sættes. Konkurrence om de offentlige driftsopgaver er med til at sikre, at der sker en løbende effektivisering og innovation af opgavevaretagelsen. Når private virksomheder får mulighed for at byde ind, kan deres erfaringer, arbejdsgange, teknologiske løsninger mv. bidrage til at udvikle velfærden i vores samfund. Derfor skal en større andel af de udbudsegnede opgaver konkurrenceud sættes.

Flere totaløkonomiske investeringer og gennemsigtighed i omkostningerne. Kommunernes muligheder og incitament til at foretage totaløkonomiske investeringer samt sikre en større gennemsigtighed i omkostningerne skal styrkes. Derfor skal der igangsættes et arbejde, der skal afdække mulighederne for, at kommunerne – ligesom staten og regionerne – i højere grad anvender omkostningsbaserede regnskaber, uden at det svækker den overordnede finanspolitiske styring.

Eksterne eksperter skal understøtte udvikling og innovation i velfærden. Eksterne konsulenter skal i samspil med ansatte i den offentlige sektor udvikle og skabe

innovation i velfærden samt bidrage til, at inspiration og gode løsninger fra private virksomheder og andre offentlige myndigheder videreudvikles og udbredes. Derfor bør de planlagte besparelser på konsulenter, herunder konverteringen af de eksterne eksperter til interne generalister, annulleres.

Strategiske investeringspartnerskaber med private skal sikre energirenoverede bygninger og moderne rammer for velfærden. I takt med at der kommer flere børn og ældre, står mange kommuner over for en stor opgave med etablering af nye børnehaver, vuggestuer, skoler og plejehjem. Dertil kommer, at mange eksisterende kommunale bygninger har behov for både modernisering og energirenovering foruden udbedring af et store vedligeholdelsesefterslæb efter en årrække uden tilstrækkeligt budget til vedligeholdelse.

Flere opgaver skal løses på tværs af kommunerne. Den offentlige sektors opgaver skal løses effektivt og være af høj faglig kvalitet, og der skal gøres brug af digitale løsninger, hvor det er muligt. Kommunernes opgaver skal gennemgås for at identificere de opgaver, der bør organiseres på tværs af kommunerne og løses i samarbejde med private virksomheder for at opnå stordriftsfordele og sikre de nødvendige, tilstrækkelige og specialiserede faglige kompetencer samt ressourcer. Det vil sikre, at en række ensartede administrative opgaver og støttefunktioner kan udføres mere effektivt med eksempelvis fælles digitale løsninger, og at mangel på specialister ikke medfører uhensigtsmæssigt lange sagsbehandlingstider, uens kvalitet og vilkårlig praksis på tværs af landet.

Fair og lige konkurrence mellem offentlige og private leverandører. Der skal være en fair og lige konkurrence mellem offentlige og private leverandører på områder, hvor den offentlige sektor driver erhvervsvirksomhed. Initiativerne fra delaftalen om fair og lige konkurrence mellem offentlige og private aktører skal implementeres. Desuden bør arbejdet med at få fastsat en mere klar opgavefordeling mellem den offentlige sektor og private virksomheder, herunder lovfæstelse af kommunalfuldmagtsreglerne og grænser for indtægtsdækket virksomhed i staten, genoptages. Det vil sikre, at de private virksomheder bevarer deres investeringslyst i områder, der grænser op til den offentlige sektors opgaver.

Styrket kontrol med brugen af skattekrone. Med et højt skattetryk og en stor offentlig sektor er det afgørende, at skattekrone bruges på at skabe mest mulig velfærd for borgerne. Derfor skal der indføres en systematisk og uvildig forvaltningsrevision af den del af det kommunale og regionale forbrug, der ikke er omfattet af Rigsrevisionen.

I et offentlig-privat partnerskab mellem stat, regioner, kommuner og erhvervslivet skal velfærden gentænkes, digitaliseres og reorganiseres. Det skal sikre, at vi i hverdagen får draget nytte af de teknologiske muligheder, der er for at løfte og udvikle vores velfærd til gavn for flertallet. Det vil desuden bidrage til, at vitale samfuntsfunktioner og velfærdsordninger ikke indstilles under en ny pandemi eller lignende krisesituationer.

Etablering af en digital omstillingsfond. Der skal oprettes en digital omstillingsfond på samlet 10 mia. kr. de næste fire år. Fonden skal finansiere en omstilling af den offentlige sektor, hvor medarbejderne får mere tid til deres kerneopgaver og bruger mindre tid på rutineopgaver og fysisk hårde opgaver. En sådan omstilling vil kræve store investeringer. Det er derfor vigtigt, at der fra centralt hold bliver sat penge af til, at der systematisk kan prioriteres offentlige projekter, der forbedrer den offentlige service ved at digitalisere den. Samtidig skal omstillingsfonden være med til at styrke samarbejdet mellem den offentlige og private sektor gennem udvikling af innovative løsninger til at løfte den offentlige sektor.

Danmark skal have en national version af den europæiske datastrategi. Baseret på en ambitiøs målsætning og med udgangspunkt i allerede igangværende tiltag for transparent og værdiskabende datadeling i ind- og udland skal regeringen, erhvervsliv og relevante organisationer gå sammen om en national version af den europæiske datastrategi for fremme af deling og anvendelse af virksomhedernes, myndighedernes og borgernes data inden for styrkepositioner som sundhed og life science, industri og produktion, offentlig administration, finans, transport og grøn omstilling.

VI SKAL HAVE VERDENS BEDSTE ARBEJDSMARKED

VEJEN TIL MÅLET – FLERE DYGTIGE MEDARBEJDERE

Danmark skal have verdens bedste arbejdsmarked. Inden for nedenstående seks temaer stiller DI konkrete derfor forslag til, hvordan vi kan undgå, at så mange som muligt kommer med i arbejdsfællesskabet frem mod 2030.

- Kontanthjælpsmodtagere tættere på arbejdsmarkedet og bedre integration.
- Personer på kanten skal have tilskyndelse til at arbejde.
- Nemmere adgang for udenlandske medarbejdere.
- Bedre udnyttelse af medarbejdernes ressourcer i den offentlige sektor.
- Bedre fastholdelse af de ældste på arbejdsmarkedet.
- Nyuddannede hurtigere i arbejde.

I bilaget præsenteres konkrete forslag til, hvordan arbejdsudbuddet kan øges frem mod 2030.

KONTANTHJÆLPSPMODTAGERE TÆTTERE PÅ ARBEJDSMARKEDET OG BEDRE INTEGRATION

Kontanthjælpsmodtagere skal som udgangspunkt visiteres jobparate. Alle, der anmoder om kontanthjælp, bør som udgangspunkt visiteres jobparate med krav om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Kun hvis det åbenlyst ikke er tilfældet, bør modtageren kunne fritages fra at skulle stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Det skal også være muligt at fravige krav om sprog- og it-kundskaber for at kunne blive erklæret jobparat. Kontanthjælpsmodtagere, der kan arbejde mindre end 37 timer om ugen, skal stå

til rådighed for arbejdsmarkedet i det antal timer, de kan arbejde.

Kontanthjælpsmodtagere skal aktiveres i gennemsnit 17 timer om ugen. Kontanthjælpsmodtagere skal aktiveres mere end de bliver i dag. Konkret foreslås, at jobparate og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere i gennemsnit skal være i aktivering 17 timer og 10 timer om ugen. Det vil rundt regnet svare til en fordobling af aktiveringsomfanget i dag. Så vidt det er muligt, bør aktiveringen være virksomhedsrettet.

Unge skal kunne vurderes jobparate. Unge skal også kunne vurderes jobparate, så de, der endnu ikke er klar til at påbegynde en uddannelse gennem et arbejde, kan opnå motivation for uddannelse og tilegne sig relevante kompetencer. Derfor skal unge uden en erhvervskompetencegivende uddannelse i kontanthjælpssystemet også kunne vurderes jobparate – modsat i dag, hvor de unge bliver pålagt at påbegynde en uddannelse.

Flere brobygningsforløb for unge kontanthjælpsmodtagere. For unge i beskæftigelsesindsatsen, der vil have svært ved at forblive på en uddannelse som følge af faglige eller sociale udfordringer, er der udarbejdet særlige brobygningsforløb, hvor de unge modtager vejledning og støtte i form af coaching eller mentorstøtte, når de påbegynder en erhvervskompetencegivende uddannelse. Brobygningsforløbene er tilrettelagt som et samarbejde mellem jobcentre og erhvervsskoler. Forløbene har vist sig effektive i forhold til at fastholde de unge på en erhvervsuddannelse og undgå, at de ryger tilbage i kontanthjælpssystemet. Den gældende ordning med brobygningsforløb skal udbredes, så den kan omfatte flere unge. Brobygningsforløb mellem offentlig forsørgelse og uddannelse kan være et redskab til at ruste den unge bedre til overgangen til og dermed også gennemførelsen af en uddannelse.

Flere fritidsjob. Kommunerne skal arbejde systematisk med at sikre flere fritidsjob til unge. Det skal bl.a. ske ved at ansætte fritidsjob-virksomhedskonsulenter, ved altid at have fritidsjobprojekter i boligsociale områder og ved at vejlede alle elever i 8. – 10. klasse i, hvordan man søger og passer et fritidsjob.

Flere nyttejob. Alle kommuner skal anvende nytteindsats systematisk. Der bør i gennemsnit være 30 nyttejob pr. kommune, svarende til ca. 3.000 nyttejob på landsplan.

Forslaget skal indskærpe over for kommunerne, at nyttejob er et relevant redskab – også for målgruppen af indvandrere og nytilkomne flygtninge – og at kommunerne skal prioritere redskabet i højere grad, end det er tilfældet i dag. I dag er kommunerne underlagt restriktioner i forhold til at lade nyttejobbere udføre arbejde, der også udføres af ordinært ansatte. Det bør også gøres muligt for kommunerne at anvende nyttejobbere til at udføre pleje- og omsorgsopgaver.

Ret til danskuddannelse. Borgere i ordinære job skal have ret til danskuddannelse ud over den nuværende grænse på fem års ophold i Danmark. Retten skal også gælde personer, der er ledige, og som ikke allerede er omfattet af muligheden for danskkurser.

Udbetaling af ydelse skal afhænge af deltagelse. Udbetaling af ydelse til borgere skal være afhængig af deres deltagelse i de tilbudte aktiviteter. Kontanthjælpsmodtagere, der udebliver fra tilbuddet, skal ikke kunne få kontanthjælp for de timer, som de udebliver. F.eks. bør halv deltagelse medføre halv udbetaling af kontanthjælp for den pågældende periode. Opsplitning af danskuddannelse. Danskuddannelsen bør splittes op, så de meget forskellige målgrupper (flygtninge og udenlandske medarbejdere), der deltager i undervisningen, har hver deres tilbud. Danskundervisningen skal være tilrettelagt, så det bedst muligt – i indhold og afholdelse – understøtter job eller f.eks. deltagelse i AMU-kurser. Det vil sige, at undervisningen i højere grad skal foregå uden for arbejdstiden og tilpasses deltagernes behov på jobbet. Danskuddannelse 2 og 3 for voksne udlændinge skal indeholde et brancheret modul, hvor undervisningen tager udgangspunkt i relevante brancher som f.eks. ”bygge og anlæg” eller ”handel og forretningsservice”. Der skal udarbejdes undervisningsmateriale i samarbejde med relevante brancheorganisationer, der skal stilles til rådighed for alle udbydere af danskuddannelse.

Flere samtaler. Modtagere af kontanthjælpsydelse skal have mindst fire samtaler om året. Dog fire samtaler det første halve år som efter de gældende regler. Det er endvidere positivt, hvis kommunerne vælger at være mere am-

bitiøse og afholde samtaler f.eks. hver 14. dag, eventuelt som led i særlige indsatser eller projekter m.v. Forslaget indebærer, at modtagere af kontanthjælpsydelse vedvarende deltager i samtaler efter de første seks måneder på ydelsen.

Mindre refusion, hvis kommuner ikke lever op til aktiveringsmål. Den såkaldte refusionstrappe bør justeres, så kommunernes refusion fra staten sættes ned med 20 procentpoint på alle trinene for det antal personer, som kommunen mangler at aktivere for at nå de fastlagte mål på 10 henholdsvis 17 timer målt i løbet af et år.

Flere studiepladser på uddannelser med lav dimittendledighed. Der afvises hvert år kvalificerede ansøgere på uddannelser med lav ledighed. Der bør derfor være et vedvarende fokus på behovet for at oprette nye studiepladser på de uddannelser, hvor der er en forventning om, at der er en efterspørgsel i de kommende år, og hvor dimittendledigheden er lav.

Forkort den arbejdsgiverbetalte periode for sygedagpenge. Den arbejdsgiverbetalte periode i forbindelse med sygefravær (uden refusion) bør reduceres fra de nuværende 30 dage til højst to uger. Det vil øge virksomhedernes incitamenter til at ansætte personer som, grundet svagere helbred, har oplevet perioder med sygdom.

Afskaf G-dagene. G-dage dækker over de første ledighedsdage, hvor fratrådte eller hjemsendte medarbejdere har ret til godtgørelse fra arbejdsgiveren, men hvor arbejdsgiveren ikke modtager refusion. Takket være brede politiske aftaler er antallet af G-dage nu reduceret fra tre til to dage. DI håber, at der snarest kan opnås politisk enighed om helt at afvikle G-dagene. Det er u hensigtsmæssigt at straffe virksomhederne for at tilpasse produktionen til efterspørgslen.

PERSONER PÅ KANTEN SKAL HAVE TILSKYNDELSE TIL AT ARBEJDE

Økonomisk tilskyndelse til at øge timeantallet for fleksjobbere. For nye fleksjobbere foreslås det at nedsætte det maksimale fleksløntilskud fra 98 pct. til 89 pct. af dagpengemaksimum svarende 17.197 kr. pr. måned (2021-niveau). Det svarer til niveauet for ledighedsydelse for personer, der kommer fra beskæftigelse, sygedagpenge eller revalidering. Det foreslås samtidig at hæve og harmonisere modregningen ved arbejdsindkomst til 55 pct. Kombinationen af at reducere fleksløntilskuddet og hæve modregningen betyder, at det kan betale sig at øge arbejdstiden op til 19 timer om ugen for en fleksjobber med en timeløn på 140 kr. pr. time. I dag kan det højst betale sig at arbejde 9 timer om ugen for en lønmodtager af denne type.

Staten skal overtage opgaven med tildeling af førtidspension. Der er fortsat stor variation mellem de enkelte kommuners praksis for tilkendelser af førtidspension. For at sikre en større ensartethed bør ansvaret for tilkendelserne overgå til en central myndighed under staten.

Revurdering af førtidspensionister. Det bør endvidere sikres, at det alene er personer, der har permanente ned sættelser i arbejdsevnen, der bliver tilkendt førtidspension. Derfor bør alle, der har fået førtidspension i mindst fem år, revurderes.

NEMMERE ADGANG FOR UDENLANDSKE MEDARBEJDERE

Vi skal gøre mere for at tiltrække flere udenlandske medarbejdere – både højtuddannede og faglærte.

Lønkravet i beløbsordningen skal sænkes fra 445.000 kr. om året til 360.000 kr. De eksisterende adgangsordninger skal bevares og justeres løbende, så de afspejler virksomhedernes behov. Lønkravet for beløbsordningen skal sænkes fra 445.000 kr. til 360.000 kr. En meget stor del af de faglærte grupper, som vi gerne vil tiltrække, såsom f.eks. elektrikere og smede, ligger netop i et løninterval mellem 360.000 og 445.000 kroner.

Effektiv videreførelse og videreudvikling af ICS-indsatsen. ICS-indsatsen (International Citizen Service) skal videreføres og videreudvikles med fokus på one-stop shop og faglig kompetence i servicen. Samtidig skal indsatsen for international markedsføring af både højtuddannede og faglærtes jobmuligheder i Danmark styrkes, ligesom talenttiltrækning skal kobles på den eksisterende struktur af danske innovationscentre.

Unødvendige barrierer af mere administrativ karakter skal fjernes. Kravet om dansk bankkonto på beløbsordningen bør afskaffes, da det skaber betydelige og unødvendige administrative omkostninger for virksomhederne.

Derudover skal unødvendige krav om indberetninger fjernes. Ændringer såsom lønstigninger, fysisk omplacering og udnævnelser, der ikke medfører forringelser i ansættelsesvilkår, skal ikke medføre krav om ny ansøgning eller meddelelse til myndighederne, og der skal ryddes op i de komplicerede og unødvendige regler, der skaber barrierer for virksomhederne i forhold til rekruttering af arbejdskraft fra udlandet.

Der skal være bedre rammer for fastholdelse af internationale medarbejdere gennem bedre information fra kommunerne for nyankomne og genetablering af det landsdækkende program for medfølgende ægtefæller.

BEDRE UDNYTTELSE AF MEDARBEJDERNES RESSOURCER I DEN OFFENTLIGE SEKTOR

Kommuner og regioner skal udbyde flere fuldtidsstillinger. Kommunerne skal løfte den gennemsnitlige arbejdstid for pædagoger, lærere, kontoransatte og omsorgsarbejdere, og regionerne skal løfte den gennemsnitlige arbejdstid for omsorgsarbejdere og sygeplejersker. Det kan ske ved, at nye stillinger i højere grad end i dag oprettes som fuldtidsstillinger. Både i kommunerne og i regionerne.

Konkret foreslås det, at kommuner og regioner skal gøre 75 pct. af deres nye stillinger til fuldtidsstillinger (37 timer om ugen) for færdiguddannede folkeskolelærere, pædagoger, SOSU'ere og sygeplejersker. DI foreslår samtidig, at kommunernes bloktilskud skal reduceres, hvis ikke de lever op til målet.

Sygefravær i kommuner og regioner skal reduceres. Kommunerne og regionerne skal sænke deres sygefravær til niveauet for den private sektor inden for de samme jobfunktioner. Ved højt sygefravær skal bloktilskud eller refusion reduceres, mens lavt sygefravær omvendt skal belønnes.

BEDRE FASTHOLDELSE AF DE ÆLDSTE PÅ ARBEJDSMARKEDET

Tidlig pension skal afskaffes igen. Tidlig pension træder i kraft i 2022, men der er allerede mange på tidlige tilbagetrækningsordninger. Der bliver i de kommende år hårdt brug for de ældre medarbejdere. Derfor bør den tidlige pension afskaffes. Hvis der ikke er politisk appetit på at afskaffe retten til tidlig pension igen, bør der kigges på, hvordan man ellers kan sikre øget arbejdsudbud blandt ældre.

Seniorjobordningen bør afvikles. Personer, der mister retten til arbejdsløshedsdagpenge, og som har højst fem år til folkepensionsalderen, har ret til et ordinært job i en kommune. Ingen andre grupper har ret til et ordinært job i Danmark, og ordningen bryder med princippet om, at folk skal behandles lige, såfremt de har lige vilkår. Det giver bedst mening, at de, der er bedst til et givent job ansættes, fremfor dem, der tilfældigvis har indbetalt til efterlønsordningen. Seniorjobordningen bør derfor afskaffes.

Modregning af arbejdsindkomst i folkepensionen skal afvikles. Modregning af arbejdsindkomst i folkepensionen (grundbeløb, tillæg og ældrecheck) bør afvikles helt, så ældre over folkepensionsalderen har økonomiske incitamenter til at arbejde så meget de kan og ønsker, uden de skal bekymre sig om modregning.

NYUDDANNEDE HURTIGERE I ARBEJDE

Lavere dimittendsats for ikke-forsørgere. Dimittendsatsen for ikke-forsørgere skal nedsættes til henholdsvis 9.500 kr. for personer under 30 år og til 12.000 kr. for personer over 30 år.

Karriererådgivning og karriereplanlægning på universiteterne skal styrkes. Der bør gøres en særlig indsats for at løfte universiteternes karriererådgivning – f.eks. på 5. og 8. semester forud for bachelor- og kandidatgrad, så de studerende i god tid kan begynde at fokusere på, hvad de vil bruge deres uddannelse til, hvordan de får skabt kontakt til relevante arbejdspladser og hvordan de kan omsætte deres faglighed til kompetencer, som kan bruges bredt på arbejdsmarkedet og i et første job.

Studerendes kendskab til og kontakt med arbejdsmarkedet skal øges. De studerendes kendskab, kontakt og samarbejde med offentlige og private arbejdspladser skal styrkes igennem hele studiet, så de studerende bliver bedre forberedt til det arbejdsmarked, de kommer ud til. Studiejobs giver relevant erfaring fra arbejdsmarkedet.

Aktiv jobsøgning inden uddannelsesafslutning. De studerende kommer hurtigere i job, hvis de påbegynder en aktiv jobsøgning, før de afslutter deres uddannelse. Der er

derfor brug for, at alle studerende obligatorisk deltager i et kort jobafklarings- og jobsøgningsforløb, hvor de får hjælp til at starte en tidlig jobsøgning, at lave en profilafklaring og med selve jobsøgningen. Dette skal også være med til at lette presset på de unge i forhold til den jobsøgningsproces, som mange står i som færdiguddannede.

Det er en forudsætning, at de relevante a-kasser og faglige organisationer har tilstrækkelig adgang til de studerende og ikke oplever barrierer i forhold til at få adgang til de studerende på universiteterne.

Forløbet skal gøres obligatorisk, dog ikke ved at give ETCS-point, da det ikke skal udgøre et fagligt indhold i uddannelserne.

Bedre mulighed for dimission henover året. Universiteternes nuværende tilrettelæggelse af uddannelserne betyder, at der kommer en koncentration af nyuddannede kandidater ud lige før sommerferien, hvor der erfaringsmæssigt ikke er så mange ledige jobs som i resten af året. Derfor kan der være behov for at se på, om universiteterne kan tilrettelægge uddannelserne, så flere kandidater kan dimittere på andre tidspunkter af året.

VI SKAL KUNNE KONKURRERE

VEJEN TIL MÅLET ➞ INDSATS PÅ ALLE OMRÅDER

For at danske virksomheder – og dermed Danmark som samfund – kan blive bedre i stand til at konkurrere globalt, så kræver det, at vi over en bred kam sætter ind over for de udfordringer, vi her har skitseret: Produktiviteten skal op, omkostningerne på virksomhederne skal ned, tilskyndelsen til at investere og arbejde i Danmark skal styrkes, og vi skal have gødet jorden for næste generation af danske erhvervssucceser. Og så skal den offentlige sektor blive bedre til at levere service uden at lægge beslag på en stadig større andel af samfundsøkonomien.

I det følgende beskriver vi de af DI's politikforslag, der kan gøre dette til virkelighed.

DI'S FORSLAG DER FORANKRER DANMARK I VERDEN OMKRING OS VIA INTERNATIONALE SKATTEREGLER OG -AFTALER

Reform af de internationale selskabsskatteregler. For Danmark er det afgørende, at der er global konsensus om de grundlæggende spilleregler for, hvornår en virksomhed er skattepligtig i et land, og hvordan retten til at opkræve selskabsskat fordeles mellem de lande, hvori virksomheden er skattepligtig. Uden en sådan konsensus rammes virksomhederne af landenes dobbeltbeskatning på den samme indkomst. DI støtter derfor det igangværende arbejde på at nå til enighed om en modernisering af de internationale regler for landenes beskatning af grænseoverskridende virksomhed, som pt. foregår via OECD's Inclusive Framework, hvor 140 lande arbejder på at nå en aftale i løbet af 2021.

Nye internationale spilleregler for selskabsskattebetalingen kan få betydelige konsekvenser for både danske virksomheder og den danske statskasse. Mange af de største danske selskaber har en begrænset del af deres samlede økonomiske aktivitet i Danmark – men det er her, langt størstedelen af deres overskud beskattes efter de nuværende regler. Sammen med lande i samme situation bør Danmark derfor fokusere på at sikre interesserne for mindre, eksportorienterede økonomier og virksomhederne med international aktivitet fra disse lande. Og når et internationalt konsensus er nået, bør Danmark fokusere på at tilrette de danske selskabsskatteregler efter den nye internationale standard.

Fælles EU-selskabsskattebase. EU-Kommissionen har længe arbejdet på at etablere fælles selskabsskatteregler for medlemslandene – evt. med konsolidering af skattebasen (kendt som CCTB og CCCTB). I foråret præsenterede EU-Kommissionen udspillet Business Taxation for the 21st Century og bebudede i den forbindelse blandt andet at ville relancere et forslag om fælles selskabsskatteregler i 2023 under betegnelsen BEFIT (Business in Europe: Framework for Income Taxation). Ensartede selskabsskatteregler kan markant forbedre vilkårene for virksomheder med grænseoverskridende aktivitet i EU og har derfor DI's fulde opbakning under forudsætning af, at den nærmere udformning af reglerne samlet set ikke svækker virksomhedernes internationale konkurrencekraft.

Afskaf kildeskat på alle udbytter i EU's indre marked (beskatning udelukkende i bopælslandet). Som en lille, åben økonomi er det for Danmark afgørende, at det indre marked virker, og at der konstant er fokus på, hvordan det kan forbedres, jf. også kapitel 3. Derfor har DI via BusinessEurope engageret sig i arbejdet for en kapitalmarkedsunion, der skal forbedre kapitalens fri bevægelighed og give

flere danske virksomheder adgang til en meget større investeringspulje, end hvis kapitalmarkederne er opdelt. Ét væsentligt element heri er arbejdet for at afskaffe kildeskatten på udbytter mellem landene i det indre marked, således at beskatningsretten alene tilkommer investorens bopælsland.

Ændringen – der svarer til den nuværende fordeling af beskatningsretten til udbytter mellem datter- og moderselskab – vil kræve enstemmighed mellem EU-landene. I første omgang bør der derfor gennemføres en konsekvensanalyse på EU-niveau, der også opgør den forventede provenueffekt på de enkelte landes statskasser.

EU's "endelige momssystem" skal endeligt på plads.

Moms er det område inden for skattepolitikken, hvor EU i dag har størst indflydelse. Det nuværende system er dog på papiret fortsat "midlertidigt", og medlemslandenes forskellige forholdsregler gør systemet vanskeligt at operere i. DI støtter derfor EU-Kommissionens bestræbelser for at få et endeligt, destinationsbaseret momssystem, som kan forsimple samhandelen, understøtte vækst og reducere virksomhedernes efterlevelsessomkostninger. Det kræver dog, at medlemslandene er villige til at fokusere på, at systemet skal være simpelt og understøtte vækst.

Nyere og bedre DBO'er (bl.a. med Frankrig og Spanien). Via sine bilaterale dobbeltbeskatningsoverenskomster (DBO'er) med omverden har Danmark mulighed for direkte at påvirke de skatteregler, som danske virksomheder er underlagt i udlandet. DBO'erne sætter rammerne for fordelingen mellem landene af beskatningsretten til virksomheder (og personer) med tilstedeværelse og aktivitet i begge lande.

Efter opsigelsen af DBO'erne med Frankrig og Spanien i 2008 har der kun været begrænset fremgang i forhold til at få etableret nye DBO'er. Efter at det i 2019 lykkedes Danmark at indgå en principaftale med Frankrig om beskatningsretten til pensioner, var det håbet et en ny DBO kunne være på plads med virkning fra 1. januar 2021. Dette er nu udskudt til 2022. Herefter er det vigtigt, at regeringen hurtigst muligt tager fat på at forhandle en DBO med Spanien efter samme forbillede. Mere generelt bør regeringen desuden sætte sig det mål, at Danmark inden 2030 ligger på niveau med Sverige, Norge og Finland med hensyn til antallet af DBO'er.

DI'S FORSLAG DER ØGER PRODUKTIVITETEN

Ambitiøs målsætning for byrdereduktion. For at sikre at der vedvarende gøres en indsats for en bedre og mere effektiv regulering og lempelse af de administrative byrder,

skal regeringen binde sig til det mål, at erhvervslivets byrder i 2030 skal være reduceret med 3 mia. kr. sammenlignet med 2020. DI opfordrer regeringen til at igangsætte to væsentlige tiltag, der skal bidrage med at nå denne målsætning: Dels skal der formuleres konkrete reduktionsmål for de 10 ministerområder med mest erhvervsrettet lovgivning. Dels at regeringen binder sig til at gennemføre alle de forslag, som relevante regelforenklingsfora løbende fremsætter.

Ifølge en opgørelse fra Finansministeriet sidste år mangler en del af forslagene fra Produktivitetskommissionen fortsat helt eller delvist at blive adresseret, og DI har stillet mere end 300 forslag til lempelser af erhvervslivets byrder i relevante regelforenklingsfora.¹ DI opfordrer regeringen til at følge op på resten af anbefalingerne fra både Produktivitetskommissionen og DI's Produktivitetspanel ud fra følg-eller-forklar princippet.

Fjernelse af virksomheders indberetningsbyrder med automatisk datadeling via Virk.dk.

Virksomhedernes pligt til at indberette visse data til det offentlige er en væsentlig kilde til administrative byrder. Den teknologiske udvikling betyder imidlertid, at deling af data i realtid muliggøres i stadigt større omfang – f.eks. mellem virksomheders registrerings- og sensorløsninger og myndighedernes systemer. I et offentligt-privat partnerskab, centreret omkring Virk.dk, skal der derfor fastlægges klare principper for, hvordan alle erhvervsrettede indberetningsløsninger hurtigst muligt overgår til automatisk erhvervsrapportering, hvor indberetningsløsninger efter en relevans- og gevinstvurdering erstattes af system-til-system-datadeling med udgangspunkt i det systemlandskab og de standarder, der er på markedet, og som udgør virksomhedernes digitale virkelighed. Som udgangspunkt skal flest mulige indberetningsløsninger, der i dag vises og/eller tilgås via Virk.dk, udfases og overgå til direkte datadeling mellem myndigheders og virksomheders systemlandskaber.

Innovationspulje til ny teknologi i virksomhederne.

Folketinget skal afsætte 100 mio. kr. til en innovationspulje, som gennem pilotforsøg skal styrke virksomheder, der ønsker at anvende digitale teknologier som 5G, AI, AR/VR, IoT mv. Denne type digitalisering er særlig relevant for fremstillingsvirksomheder samt bygge/anlæg. Netop den type virksomheder har hidtil været præget af en mindre grad af digitalisering, blandt andet er mulighederne inden for Internet of Things (IoT) og robotter underudnyttet.

Cybersikre SMV'er. SMV'er udgør langt størstedelen af virksomhederne herhjemme og er som gruppe stadig me-

1 Se svar fra Finansministeren på spørgsmål nr. 316 af 23. januar 2019.

get sårbare overfor cyberangreb. Derfor skal der laves en cybervarslingstjeneste for SMV'erne – en såkaldt SMV-CERT. Dette skal ske som et offentligt/privat partnerskab. Myndigheder som Erhvervsstyrelsen og Center for Cybersikkerhed har vigtig viden og ressourcer, der bør indgå i en SMV-CERT.

Forsyningssektoren skal reguleres i en mere effektiv retning. Siden den daværende V-regering i 2016 fremlagde sin forsyningsstrategi, er der blevet indgået en række aftale på de forskellige forsyningsområder, som med bedre regulering og øget konkurrence har bidraget til at øge produktiviteten i forsyningssektoren, og dermed skabt grundlaget for lavere priser for danskerne og øget velstand gennem innovation og stigende eksport. Den vej skal vi fortsætte ad. F.eks. har Forsyningssekretariatet i en rapport fra april 2020² vurderet effektiviseringspotentialer i vandsektoren til 3,9 mia. kr., hvoraf 3,0 mia. kr. forventes effektiviseret med de besluttede tiltag. Derudover peges der på konkrete tiltag, som kan bidrage til at øge produktiviteten med yderligere ca. 0,9 mia. kr. frem mod 2030. Endvidere har Forsyningstilsynet udgivet analyser af eldistributions- og fjernvarmesektorerne, der også peger på effektiviseringspotentialer frem mod 2030.³ Regeringen bør løbende foretage yderligere effektivitetsfremmende regulering i forsyningssektoren, når ny viden viser konkrete potentialer, sådan at de reelle potentialer, der eksisterer i forsyningsbranchen, indhøstes.

Regelforenkling for særtransporter af byggematerialer, vindmøller mv. Særtransporter omfatter lastbils-transporter, hvor godset er enten tungere, længere eller højere, end hvad der kan transporteres med normale lastbiler. Denne type transport benyttes især inden for byggeriet og industrien til transport af f.eks. betonelementer, byggemaskiner, stålplader samt vindmøller. Særtransporter er underlagt et særligt regelsæt, hvor der for nogle transporter skal søges om tilladelse, hvilket giver anledning til en række administrative byrder for transportvirksomheder. DI foreslår, at der gennemføres en forenkling af hele området, således at flere transporter kan køre uden forudgående tilladelser og i stedet nøjes med at anmelde transporten.

Øget brug af digitalisering og ny teknologi. Regeringen skal tage initiativ til at lave en samlet strategi for digitalisering og ny teknologi, som går på tværs af den offentlige og private sektor og på tværs af sektorstrategier som f.eks. cyber security, kompetencer, offentlig forvaltning, sundhed og bæredygtighed. Visionerne for Danmarks di-

gitale fremtid bør også indgå i en samlet strategi. Borgere og virksomheder bør høres om, hvordan de ser og ønsker, at digitalisering skal bidrage til at løfte Danmark. Regeringen bør på baggrund heraf lægge strategien, så visionerne kan indfries. Som led i strategien bør regeringen endvidere fastsætte en ambitiøs digital industripolitik, der kan øge anvendelsen af avancerede digitale løsninger i danske virksomheder, f.eks. inden for produktion, byg, logistik mv. og offentlige myndigheder. F.eks. skal regeringen fremme udbud og anvendelse af avancerede teknologier bl.a. ved at afsætte midler til pilotforsøg med 5G og IoT-løsninger.

Udstilling af Danmarks digitale styrkepositioner. I regi af Digital Hub Denmark skal der etableres et besøgscenter, hvor danske digitale styrkepositioner kan udstilles til resten af verden for at forbedre eksportmulighederne for danske løsninger og tiltrække talenter og investeringer til Danmark

Attraktive investeringsvilkår for digital infrastruktur. Hvis Danmark skal lykkes som digital foregangsland, er en basal digital infrastruktur i international topklasse et vigtigt mål. Regeringen bør derfor sikre rettidigt udbud af frekvenser til 5G, at investeringsvilkårene for den kablede og trådløse infrastruktur er gode, og at der er konkurrence på nettene. Teleregulatøren bør facilitere, at telebranchen skaber én fælles engrosindgang til de forskellige åbne bredbåndsnet, således at netejere og konkurrenter kun behøver at tilpasse deres systemer til én grænseflade til gavn for forbrugere og virksomheder.

Lemp kontantreglen nu – og afskaf reglen på sigt. Kontantreglen bestemmer, at betalingsmodtagere i tidsrummet fra kl. 06 til kl. 22 skal tage imod kontanter, hvis de modtager betaling med f.eks. betalingskort og mobile betjeningsløsninger. Det er imidlertid forbundet med byrder for virksomhederne at tage imod kontanter i deres fysiske butikker. Håndteringsprocessen er omkostningstung, giver begrænset merværdi og skaber nogle steder utryghed blandt medarbejdere pga. risikoen for røveri. Samtidig bliver der længere og længere mellem kontantbetalinger, og mange virksomheder efterlyser derfor, at det bliver frivilligt, hvorvidt de skal tage imod kontanter eller ej. Fjernelsen af kontantpligten for B2B-butikker, som er besluttet i juni 2021, er et vigtigt første skridt i at få afskaffet kontantreglen. DI mener dog, at alle virksomheder frit bør kunne vælge, om de vil modtage kontanter eller ej. Derfor skal pligten til at modtage kontanter på længere sigt afskaffes og på kort sigt lempes, således at den kun omfatter betalingsmodtagere, der varetager centrale samfundsfunktioner f.eks. dagligvarebutikker og apoteker.

² Forsyningssekretariatet (april 2020): "Vandsektorens effektiviseringspotentialer, 2020–2030"

³ Forsyningstilsynet (2020): "Analyse af effektiviseringspotentialer i eldistributionssektoren" og "Analyse af effektiviseringspotentialer i fjernvarmesektoren"

DI'S FORSLAG DER UNDERSTØTTER DANSKE VIRKSOMHEDER OG JOB VIA OMKOSTNINGSNIVEAUET

De nedenfor skitserede forslag suppleres af de klimarelaterede afgiftsjusteringer på erhvervslivet, som er beskrevet i kapitel 3, og som indgår i DI's bud på en grøn skattereform.

Ingen nye erhvervsskatter. Først og fremmest er det vigtigt, at vi undgår, at det bliver dyrere at drive virksomhed i Danmark. Det gælder ikke mindst i en tid, hvor virksomhederne slås for at komme ud af coronakrisens skygge. Derfor er det beklageligt at regeringen siden valget – og på trods af coronakrisen – har valgt at forhøje en række skatter og afgifter på virksomheder og husholdninger. Det er afgørende at dette stopper, og at nogle af de aftalte skat-testigninger, som endnu ikke har fået effekt, annulleres. Dette gælder også regeringens nylige forslag om forlænge afskrivningsperioden på erhvervsbygninger.

Opgiv den aftalte kilometerafgift på lastbiler. Det gælder f.eks. kilometerafgiften på lastbiler, som indgik i den aftale om grøn omstilling af vejtransporten, som blev indgået i december 2020. Afgiften, som efter planen skal træde i kraft med virkning fra 2025, vil kun i meget begrænset omfang reducere CO₂-udledningen, mens den samtidig vil pålægge transporterhvervet en betydelig meromkostning til skade for erhvervets konkurrencekraft. DI foreslår at afgiften opgives, og at afgiften på diesel i stedet hæves, hvilket vil have en meget mere direkte effekt på CO₂-udledningen (jf. forslaget herom i kapitel 3).

Afskaf arbejdsskadeafgiften. Den såkaldte arbejds-skadeafgift blev indført i 2012 med det formål at tilskynde virksomhederne til at forbedre deres arbejdsmiljø og mindske antallet af arbejdsulykker. Dette viste sig dog umuligt at opnå på en administrerbar måde, og afgiften er endt som en pengemaskine, der især rammer industri, byggeri og landbrug (som betaler de højeste satser). Dermed skader afgiften først og fremmest fastholdelsen af arbejdspladser uden for de større byer, ligesom den giver unødigt administrativt besvær.

Afskaf dækningsafgiften. I en årrække har DI med stor succes arbejdet lokalt for at få sænket og afskaffet dækningsafgiften i de kommuner, der vælger at opkræve denne særlige kommunale skat på erhvervsejendomme. Siden DI's første 2020-plan blev udarbejdet i 2012, har 10 af de 47 kommuner, der den gang opkrævede dækningsafgift, helt afskaffet afgiften, og yderligere 24 kommuner har sænket den. Ingen kommuner opkræver i dag en højere afgift end dengang, og i foråret 2020 indgik et bredt politisk flertal en aftale, som indebærer, at kommunerne ikke kan

hæve dækningsafgiftssatserne i perioden frem til 2028. Efterfølgende er det aftalt, at beregningsgrundlaget for dækningsafgiften vil blive ændret i forbindelse med de nye vurderinger, således at skatten fremover vil blive beregnet på baggrund af grundværdien i stedet for bygningsværdien. Dækningsafgiften bliver således fremover et tillæg til den almindelige kommunale grundskyldspromille, som opkræves på erhvervsejendomme (i de pt. 37 kommuner, der opkræver den).

Som supplement til den lokale indsats mod dækningsafgiften har DI foreslået dækningsafgiften afskaffet som led i en reform af kommunernes finansiering. Reformen, som er provenuneutral for kommunerne under ét, skaber en mere direkte sammenhæng mellem kommunens evne til at tiltrække og fastholde private arbejdspladser og belønningen herfor. Ud over at miste retten til at opkræve dækningsafgift, indebærer reformen også, at kommunerne ikke længere modtager en del af selskabsskatten. Dette skulle også sikre kommunerne et mere stabilt indtægtsgrundlag end i dag..

Så længe der er en dækningsafgift foreslår DI, at kommunerne får mulighed for at opkræve "negativ dækningsafgift". I stedet for at opkræve den samme (eller højere) grundskyldspromille på erhvervsejendomme sammenlignet med boligejendomme vil forslaget give kommunerne mulighed for at opkræve en lavere grundskyldspromille på erhvervsejendomme.

Afskaf NOx-afgiften. NOx-udledningen fra virksomhederne er reguleret via diverse miljøkrav, hvorfor NOx-afgiften reelt er udtryk for dobbeltregulering. Samtidig indbringer afgiften et relativt beskedent provenu til statskassen relativt til de administrative omkostninger, den giver erhvervslivet – og den svækkelse af konkurrenceevnen, den afstedkommer. Størstedelen af NOx-udledningen stammer i dag fra biler og er primært et problem i byer med meget trafik. Den forestående udskiftning af bilparken til nul- og lavemissionsbiler, jf. kapitel 3, vil derfor i meget høj grad adressere dette.

Gradvis normalisering af regler for virksomheders restaurationsmoms. Siden vores indtræden i EF i 1972 har Danmark haft en undtagelse fra de europæiske momsregler, når det gælder erhvervslivets momsudgifter til restauration. Hvor strengt erhvervsrelaterede momsudgifter normalt kan afløstes fuldt, så gælder det i Danmark kun for ¼ af omkostningerne til restaurationsmoms. Samme regler gjaldt tidligere også for virksomhedernes udgifter til hotelmoms, men de regler er nu blevet normaliseret. En tilsvarende normalisering af restaurationsmomsen vil give alle danske virksomheder en skattebesparelse og samtidig lette den administrative byrde, som særreglen i dag giver

anledning til. For den danske hotel- og restaurationsbranche vil det give mere konkurrencedygtige vilkår i forhold til at tiltrække konferencer og events til Danmark – og vil dermed udgøre en tiltrængt håndsrækning til en branche, som har været særlig hårdt ramt under coronakrisen. Foreløbigt har DI afsat råderum til en fordobling af afløftningsprocenten.

Differentieret rente på skattegæld. For at tilskynde virksomhederne til at betale den skyldige skat til tiden, blev det i forbindelse med finansloven for 2019 besluttet at hæve renten på virksomhedernes skattegæld betragteligt. Der skelnes imidlertid ikke mellem, om skatten er endeligt opgjort eller ej, hvilket DI finder problematisk. Virksomheder, der overholder selvangivelsesfrister, bør ikke straffes med strafrente; ligesom renten ikke må afskrække virksomheder fra at forfølge en sag, hvis de er uenige med skattemyndighederne. DI foreslår derfor, at renten differentieres, således at der alene betales markedsrente indtil det tidspunkt, hvor skattens størrelse er endelig fastsat (selvangivelsesfrist eller afgørelse).

Genindfør forskudsmomsordningen. Den såkaldte forskudsmomsordning blev afskaffet med virkning fra 1. januar 2018. Ordningen gav eksporterende virksomheder adgang til kredit, således at deres likviditet ikke belastes i den periode, hvor de har betalt moms, der efterfølgende skal refunderes. Det har ikke mindst under coronakrisen bidraget til at forværre virksomhedernes likviditet. DI har derfor anbefalet, at forskudsmomsordningen genindføres hurtigst muligt. Den oprindelige ordning var rentefri, men en ny ordning kan eventuelt indføres med en rente svarende til statsrenten plus risikopræmie, sådan at statsfinancerne ikke påvirkes.

Afskaffelse af nulumoms på aviser og indførelse af public service pulje. Danske producenter af magasiner har længe været kritiske over for, at aviser – underlagt nulumomsordningen – leverer konkurrerende produkter med andre skattevilkår. Med udvidelsen af nulumomsordningen til også at omfatte elektroniske aviser er deres situation blevet forværret. DI foreslår derfor helt at afskaffe nulumomsen (og lønsumsafgiften) på aviser – digitale såvel som trykte. Det resulterende merprovenu skal afsættes til en ny public service pulje, der støtter alle typer medier, som leverer public service indhold (trykt eller elektronisk).

Yderligere sanering af skatter og afgifter. Som led i arbejdet for et mere robust skattesystem har DI udarbejdet en lang række forslag til simplificeringer af det danske skattesystem⁴. Blandt disse er forslag til skatter og afgifter,

som med fordel kan afskaffes, idet deres bidrag til statskassen er beskedent sammenlignet med det administrative bøv, de giver hos borgere og virksomheder – og det kontrolbehov de afføder hos skattemyndighederne. For at finansiere disse forslag, har DI afsat et råderum på ca. ½ mia. kr.

Aktiviteter bag gebyrer pålægges effektivitetskrav. Offentlige gebyrer skal per definition afspejle de offentlige omkostninger forbundet med aktiviteten (det offentlige skal hverken tjene eller miste penge på den gebyrdækkede aktivitet). Dette betyder dog samtidig, at det økonomiske incitament til at effektivisere den pågældende aktivitet fjernes – enhver besparelse skal afspejle sig i reduceret gebyr. Aktiviteter, der knytter sig til offentlige gebyrer, bør derfor underlægges effektivitetskrav i lighed med bevillingerne på finansloven. Herunder miljø- og fødevarekontrol samt energitilsyn.

DI'S FORSLAG DER FREMMER ADGANG TIL KAPITAL OG SIKRER NÆSTE GENERATION AF VINDERVIRKSOMHEDER

En iværksætterpolitik der sikrer, at vi skaber flere vækstvirksomheder. Et dynamisk iværksætteri giver øget vækst og velstand. Danmark er ikke et dårligt land at starte virksomhed i, men vi får i dag ikke nok ud af den højtuddannede arbejdskraft, innovation, forskning og kapital, som er til stede. Derfor har DI samlet 25 konkrete forslag til, hvordan vi forbedrer rammerne for at starte og ikke mindst udvikle virksomhed i Danmark⁵. Blandt de mange tiltag kan bl.a. fremhæves følgende:

- **Iværksættere skal alene betale selskabsskat af udlodtet overskud.** Det vil give iværksættere bedre mulighed for, og stærkere incitament til, at geninvestere overskud i deres virksomhed. Samtidig vil det befri dem for unødige administrative byrder, fordi virksomhederne så ikke løbende behøver at udarbejde et særskilt skatteregnskab ud over årsregnskabet.
- **Smidigere Tech Trans proces.** Universiteterne skal gøre det lettere at få adgang til at kommercialisere viden. Det handler om at bringe de innovative idéer til nye produkter og services eller nye forretningsmodeller i spil i markedet. Konkret peger vi på behovet for en standardiseret aftale, der giver grundlag for en langt smidigere rettighedsovergang til iværksættere og vækstvirksomheder.

⁴ di.dk/simpelskat

⁵ Forslagene findes på: [En ny iværksætterpolitik for Danmark – DI \(danskindustri.dk\)](#)

- **Forbedrer adgangen til risikovillig kapital ved at aktivere flere private midler.** Der skal være bedre mulighed for at investere private pensionsmidler i unoterede virksomheder, ligesom investorfradraget skal gøres mere anvendeligt.
- **Gør det lettere for iværksættere at udbyde medarbejderaktier.** Der bør indføres en skematisk værdiansættelse af unoterede aktier, ligesom iværksættere i højere grad skal kunne udarbejde individuelt tilpassede løsninger i deres virksomheder.

Bedre skattevilkår ved generationsskifte. For at sikre stabile rammer omkring generationsskifte af virksomheder opfordrer DI Folketinget til at indgå en bred politisk aftale, der blandt andet genindfører virksomhedernes retskrav på at blive værdifastsat efter skematiske regler, såfremt de generationsskiftes med skattemæssig succession. Dette er eneste vej til at sikre, at omkostningerne ved et generationsskifte kan beregnes før beslutningen om at gennemføre generationsskiftet træffes. Desuden bør der gives et "forsigtighedsnedslag" i beregningsgrundlaget for bo- og gaveafgiften (som det kendes fra ejendomsværdiskatten), og der bør indføres 'fuld passivpost', sådan at virksomheder, der generationsskiftes med skattemæssig succession, ikke længere skal betale bo- og gaveafgift af den udskudte avanceskat.

Konkurrencedygtig selskabsskat. Én af de vigtigste forudsætninger for, at Danmark forbliver et attraktivt sted at investere, er, at vi vedbliver med at have en konkurrencedygtig selskabsskat. DI anbefaler derfor, at der indgås en bred politisk aftale, der definerer de (minimums)kriterier, den danske selskabsskattesats bør opfylde for at være konkurrencedygtig med landene omkring os. Hvis udviklingen herefter bringer den danske selskabsskat ud af takt med omverdenen, skal aftalen forpligte den til enhver tid siddende regering til at foreslå en lempelse af satsen, indtil kriterierne igen er opfyldt. Dermed vil investorer og virksomheder kunne investere i Danmark i tiltro til, at vilkårene ikke forringes relativt til alternative investeringslande – hvilket allerede på den korte bane bør føre til øgede investeringer.

Hvor langt ned dette vil bringe den danske selskabsskat – og hvor hurtigt – vides ikke. På kort sigt bør satsen lattes med mindst to procentpoint for at være konkurrencedygtig, og i DI's 2030-plan er der skabt råderum til, at satsen kan sænkes yderligere til 15 pct. frem mod 2030, såfremt der er behov for det. Herudover bør det aftalte tillæg til pengeinstitutternes selskabsskat (fra 2023) opgives.

Det er i den forbindelse værd at bemærke, at selve selskabsskatten kun udgør ca. en tiendedel af det samlede

skattebidrag fra produktionen i den private sektor. Hvis den danske selskabsskat ikke er konkurrencedygtig, risikerer vi således at bringe de resterende ni tiendedele af virksomhederne og deres medarbejders skattebidrag i fare. Dermed kan det blive dyrt for Danmark ikke at gøre noget.

Øget FoU-fradrag og styrkede FoU-skattekreditter. På den korte bane er det imidlertid afgørende, at der gennemføres mere målrettede initiativer til at forbedre det overordnede investeringsklima. Det omfatter først og fremmest en forhøjelse af det ekstrafradrag for forskning og udvikling, som blev indført i 2008, og som et bredt politisk flertal under cortonakrisen besluttede midlertidigt at forhøje til 130 pct. i perioden 2020 – 20 (dog med loft over den maksimale skatteværdi). DI støtter derfor regeringens forslag om at gøre 130 pct.-fradraget permanent, men opfordrer til, at det omtalte loft hæves eller allerhelst fjernes i tråd med Socialdemokratiets oprindelige forslag forud for seneste Folketingsvalg.

Samtidig bør der ske en styrkelse af de FoU-skattekreditter, som tillader forskningstunge virksomheder med underskud at få udbetalt skatteværdien af den del af underskuddet, der kan henføres til FoU-omkostninger (dog maks. skatteværdien af 25 mio. kr.). Det underskud, som på denne måde aktiveres, kan selvfølgelig ikke efterfølgende fremføres. DI mener, at FoU-skattekreditterne bør styrkes ved at loftet suspenderes eller hæves betydeligt, ligesom værdien af kreditterne bør afspejle FoU-fradraget (dvs. 130 pct. af skatteværdien bør udbetales).

Ophæv begrænsningen på at udnytte underskud. En anden tiltrængt forbedring af de danske selskabsskatte regler vil være en ophævelse af den begrænsning på virksomheders muligheder for at udnytte fremførte underskud, som blev indført i 2012. Dette ligger helt i tråd med anbefalingerne fra både Produktivitetskommissionen (2014), den tidligere regeringens Vækstteam for life science (foråret 2017) samt fra IMF.⁶

Retvisende afskrivningsregler. Sammen med CO-industri⁷ har DI i en årrække efterlyst en analyse og efterfølgende justering af de danske afskrivningsregler. Den efterspurgte analyse blev igangsat i 2018 som udløber af regeringens strategi for Danmarks digitale vækst, men resultatet er endnu ikke offentliggjort. Det er DI's ambition, at analysen bør danne afsæt for en justering af afskrivningsreglerne, så der ikke er aktiver (f.eks. inden for digi-

⁶ "Denmark: Concluding Statement for the 2018 Article IV Consultation", IMF May 16, 2018.

⁷ "DI og CO-industri anbefaler: Sådan skaber vi bedre rammer for produktion i Danmark", maj 2016.

tal infrastruktur og teknologi), der skattemæssigt afskrives langsommere end deres realøkonomiske levetid.

Fradrag for eksterne omkostninger ved udvidelse og omstrukturering. Det sendte en chokbølge gennem dansk erhvervsliv, da skattemyndighederne og domstolene for nogle år siden satte spørgsmålstejn ved den mere end 100-årige praksis om at tillade virksomheder fradrag for deres interne lønomkostninger i forbindelse med udvidelse eller omstrukturering af virksomheden. DI var derfor meget tilfreds, da Folketinget efterfølgende ved lov fik sikret, at virksomheder fortsat kan fradrage lønomkostninger knyttet til udvidelse og omstrukturering. Fradragsretten bør dog udvides til også at omfatte eksterne omkostninger (rådgivning mv.), hvilket især vil gavne mindre virksomheder, der ikke i samme grad som større virksomheder er i stand til at internalisere omkostningerne til udvidelse og omstrukturering, men nødvendigvis i højere grad må købe sig til hjælp udefra.

Fjern loftet over virksomheders fradrag for høje lønninger. Som led i aftalen om en ny ret til tidlig pension, der blev indgået i oktober 2020, blev aftaleparterne enige om at indføre et loft over virksomhedernes fradrag for høje lønninger med virkning fra 2023. Efter det aftalte vil virksomheder herefter ikke kunne fradrage omkostninger til den del af individuelle bruttolønninger, der overstiger 7 mio. kr. pr. medarbejder om året. DI mener, at dette bryder med det grundlæggende princip om, at virksomheder har fradrag for deres udgifter tilknyttet driften af virksomheden, uanset om det er til lønninger og uanset, hvor høje disse er. Hvis man politisk ønsker at skærpe beskattningen af personer med høje indkomster, bør det ske igennem personbeskattningen (om end DI ej heller kan støtte dette). Loftet bør derfor fjernes.

Skat på ejendomsavancer må ikke dræne virksomheder for likviditet. Tilsvarende blev det i aftalen om en ny ret til tidlig pension aftalt at indføre lagerbeskatning af selskabers ejendomsavancer med virkning fra 2023. Formålet er, at avancebeskattningen ikke må kunne undgås ved, at ejendommen placeres i et datterselskab, som herefter sælges (uden avanceskat, jf. EU-forbuddet mod avancebeskatning af datterselskabsaktier). Indførelsen af lagerbeskatning vil imidlertid gå ud over en lang række danske virksomheder, som ikke er engageret i salg af ejendomme, men som vil se deres likviditet kraftigt forringet, hvis de skal betale skat af urealiserede ejendomsavancer. DI foreslår derfor, at forslaget justeres, sådan at det sikres, at skatten først skal betales, når den reelle ejer opgiver sin kontrol med ejendommen.

Ingen kildeskat på udbytter til institutionelle investorer. Som anført tidligere arbejder DI på EU-niveau for en

samtidig afskaffelse af kildeskatten på porteføljeaktieudbytter i hele EU's indre marked. Danmark kan imidlertid med fordel på egen hånd fjerne kildeskatten på udbytter til institutionelle investorer (Collective Investment Vehicles – CIV), ligesom bl.a. Norge, Sverige og Frankrig har valgt at gøre. Dermed kan den nylige indførelse af kildeskat på danske investeringsinstitutters udbytte fra danske aktier også rulles tilbage.

Behov for en ambitiøs kapitalskattereform. For at fremme incitamentet til at placere fri opsparing i unoterede virksomheder, foreslår DI, at der gennemføres en proveneutral reform af kapitalbeskattningen. Målet er en simpel, konsolideret kapitalindkomstbeskatning efter nordisk forbillede. Den konsoliderede kapitalindkomst bør omfatte almindelig kapitalindkomst og noteret aktieindkomst (uanset størrelse) samt unoteret aktieindkomst op til den nuværende progressionsgrænse for aktieindkomstskat på 56.500 kr.

Den konsoliderede kapitalindkomst bør beskattes med en flad sats på maksimalt 30 pct. (af positiv nettokapitalindkomst) og et fladt fradrag for negativ nettokapitalindkomst (rentefradrag) på 25 pct. Dermed vil der vil der i højere grad være balance mellem rentefradraget og den fremtidige beskatning afkastet fra ejerboliger (ejendomsværdiskatten), jf. den brede politiske aftale om fremtidens boligbeskatning, som blev indgået i 2017.

Modellen indebærer, at kun ca. 25.000 danskere – med høj unoteret aktieindkomstvil skulle omfattes af særlige regler, der skal hindre skatteomgåelse. For denne gruppe foreslår DI en særlig hovedaktionærmodel, der indebærer, at denne høje unoteret aktieindkomst som udgangspunkt beskattes som løn (med fradrag for den betalte selskabskat), med mindre skatteyderen kan redegøre for, at der er tale om passiv kapitalindkomst. Denne del af aktieindkomsten inkluderes i så fald i den konsoliderede kapitalindkomstskattebase.

Med indførelsen af en simpel konsolideret kapitalbeskatning bortfalder behovet for den nyligt indførte aktiesparekonto samt investorfradraget. DI foreslår derfor, at begge disse knopskydninger til den eksisterende kapitalbeskatning afskaffes som led i den samlede reform. Endelig kan det overvejes at lade noteret aktieindkomst overgå til lagerbeskatning i forbindelse med reformen.

Forslaget indgår både i DI's forslag til en ny iværksætterpolitik samt i kataloget med forslag til simplificeringer af skattesystemet.

DI'S FORSLAG DER SÆNKER SKAT PÅ LØNINDKOMST OG FORBRUG

De nedenfor skitserede forslag suppleres af de klimarelaterede afgiftsjusteringer på husholdningerne, som er beskrevet i kapitel 3, og som indgår i DI's bud på en grøn skattereform.

Lavere skat af den sidst tjente krone. Frem mod 2030 er det fortsat DI's ambition, at den øverste marginalskat skal sænkes markant, således at tilskyndelsen til at yde ene ekstra indsats styrkes. Mest oplagt vil det være at sænke eller allerhelst afskaffe topskatten, hvilket vil reducere den øverste marginalskat fra knap 56 pct. til godt 42 pct. i en gennemsnitskommune (ekskl. kirkeskat og ekskl. effekten af forbrugsafgifter). Dermed vil Danmark tilhøre den halvdel af OECD-landene med den laveste marginalskat på højt lønnet arbejdskraft (også inklusive effekten af forbrugsskatter).

Et oplagt første skridt i denne retning vil være at sænke marginalsatten for de topskatteydere, der i dag betaler den højeste skat af sidst tjente krone. Det kan ske ved at sænke det skrå skatteloft fra de nuværende 52,06 pct. til 50,0 pct., hvilket vil sikre en øverste marginalskat i hele landet på maksimalt 54 pct. inkl. arbejdsmarkedsbidrag

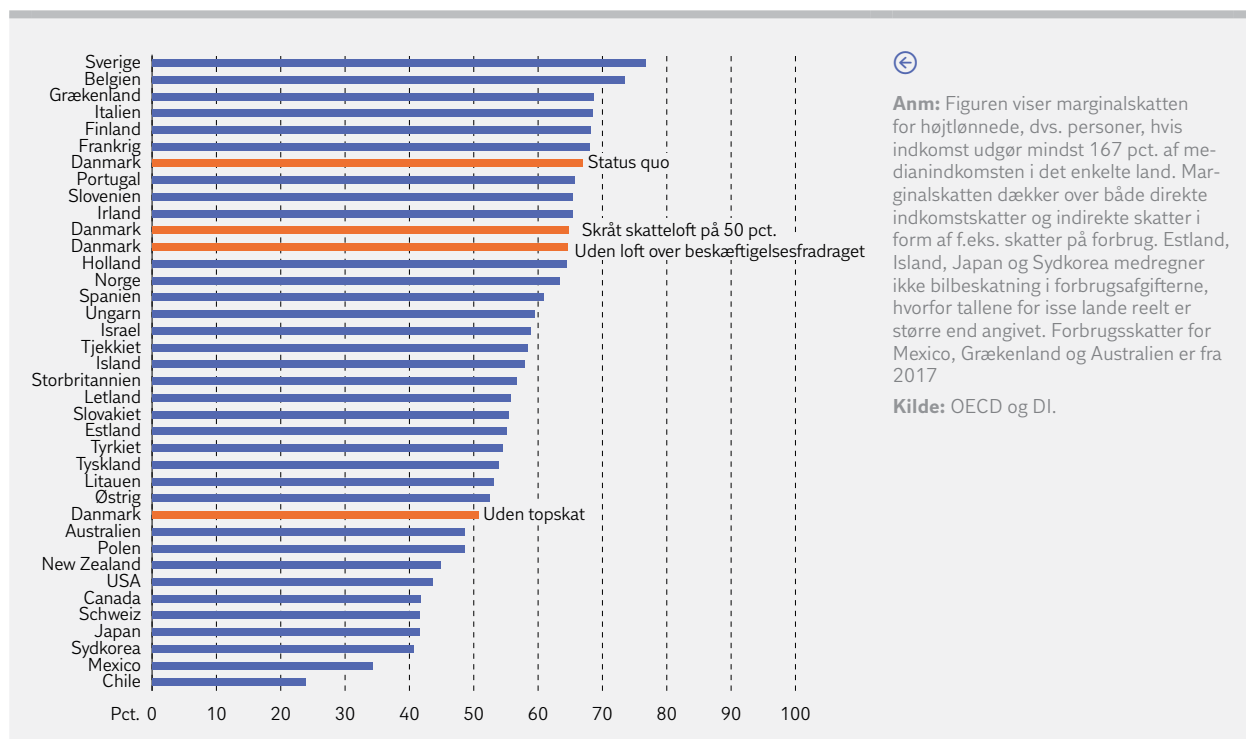
(ekskl. kirkeskat). Det svarer til den øverste marginalskat i de lavest beskattede kommuner i dag. En mere ensartet topmarginalskat på tværs af landets 98 kommuner vil gøre det lettere for de mange virksomheder, der ligger længere fra hovedstadsområdet lavskattekommuner, at fastholde og tiltrække højtuddannet (og højt lønnet) arbejdskraft. Forslaget sætter således et loft over den indkomstskattebesparelse, man kan opnå ved at flytte til en lavskattekommune, hvilket kan bidrage til at få Danmark i større geografisk balance, som mange politikere efterspørger.

Et andet alternativ til at sænke selve topskatteprocenten er at følge retningen fra de seneste 10 års personskatte-reformer, som ved at hæve topskattegrænsen har sikret, at stadig færre lønmodtagere rammes af den øverste skattesats. På godt 10 år er antallet af topskatteydere blevet mere end halveret, og en yderligere forhøjelse af topskattegrænsen vil reducere de negative effekter, som topskatten har på arbejdsudbuddet. Topskattegrænsen sætter i år ind ved en erhvervsindkomst (før fradrag for arbejdsmarkedsbidrag) på godt 590.000 kr., svarende til godt 49.000 kr. om måneden.

Tilsvarende gælder, at en forhøjelse af det maksimale beskæftigelsesfradrag vil forlænge det indkomstinterval, hvori fradraget sænker marginalsatten på lønindkomst

DI'S PLAN SÆNKER SKATTEN PÅ DEN SIDST TJENTE KRONE

Marginalskat inkl. forbrugsskatter, højt lønnede

med ca. 2,7 procentpoint. I dag opnår man det maksimale beskæftigelsesfradrag ved en årlig erhvervsindkomst på ca. 383.000 kr., svarende til knap 32.000 kr. om måneden. En meget stor andel af de beskæftigede har imidlertid en indkomst, der ligger umiddelbart over dette niveau, hvorfor de ville få en ekstra tilskyndelse til at arbejde, hvis det maksimale fradrag blev forhøjet. Ideelt set bør der ingen grænse være, således at fradraget sænker marginalsatten i hele indkomstintervallet.

Simplere regler for personbeskatning og fradrag. Selv om en stor del af lønbeskatningen er automatiseret, så er der fortsat en række elementer, der giver unødigt meget bøv l for både virksomheder og deres ansatte. I DI's katalog med forslag til oplagte simplificeringer af skattesystemet⁸ indgår en lang række forslag til simplificeringer, blandt andet i forhold til befordringsfradraget, boligjobordningen og beskatning af firmabil.

Sanering af punktafgifter og afskaffelse af grøn check. Tilsvarende peger kataloget også på en række forbrugsafgifter, som med fordel kan afskaffes som led i en større grænsehandelspakke. Endelig foreslår DI at afskaffe den grønne check, hvilket både vil bidrage med finansiering og give øget arbejdsudbud.

DI'S FORSLAG DER SIKRER EN OFFENTLIG SEKTOR MED FOKUS PÅ KVALITET

Budgetloven og sanktionsmekanismer skal fastholdes. Budgetloven og de tilhørende sanktionsmekanismer har været et godt redskab til at holde styr på de offentlige udgifter og sikre en bedre økonomistyring i den offentlige sektor og ikke mindst i kommuner og regioner. Derfor

er det også vigtigt i vid udstrækning at holde fast i budgetloven i dens nuværende form, herunder de tilhørende sanktionsmekanismer for kommuner og regioner, når loven snart skal revideres, så de senere års gode udvikling i styring af den offentlige økonomi kan fastholdes.

En eventuel lempeligere underskudsgrænse i budgetloven skal betinges af overskud i gode tider. Grænsen for strukturelle underskud i budgetloven udgør 0,5 pct. af BNP. Det er en nedre grænse, som kun bør være relevant i en lavkonjunktur, hvor økonomien kan have behov for finanspolitiske stimuli. I en højkonjunktur bør der som udgangspunkt være offentlige overskud svarende til underskuddene i en tilsvarende lavkonjunktur. Underskudsgrænsen afspejler de EU-krav til de danske offentlige finanser der gjaldt, da budgetloven blev indført. Siden da er det inden for EU-rammerne blevet muligt for Danmark at lempe underskudsgrænsen til 1 pct. af BNP. En række aktører i den offentlige debat har fremført, at budgetloven bør ændres, så underskudsgrænsen går helt ned til den grænse. DI mener, at man skal være meget varsom, før man lempet underskudsgrænsen for den strukturelle saldo. Underskudsgrænsen bør som nævnt kun være relevant i dårlige tider, og der bør være tilsvarende overskud i gode tider. Derfor bør forligspartierne gøre en eventuel lempeligere underskudsgrænse betinget af, at der er sunde offentlige finanser og overskud i gode tider.

Anlægslofterne skal fastholdes, og budgetterne hæves i krisetider. Det var en god løsning, da regeringen sidste år satte anlægslofterne ud af kraft for at understøtte økonomien. Når tiderne er dårlige bør anlægslofterne hurtigt øges eller fjernes. Men i normale tider er anlægslofterne et godt instrument til at styre udgiftspolitikken. Anlægslofterne bør derfor fastholdes, og regeringen bør være klar til at anvende sanktioner, hvis kommuner og regioner bryder aftalerne.

8 Forslagene findes di.dk/simpelskat

